

Täysistunto

Tiistai 29.9.2015 klo 12.01—21.50

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Hallituksen esitys HE 30/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut erikoisvaliokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Valtiovarainministeri Alexander Stubbin esittelypuheenvuoron jälkeen lähetekeskustelu jatkuu ryhmäpuheenvuoroilla, joiden pituus on enintään 7 minuuttia. Ryhmäpuheenvuorojen ja debatin jälkeen keskustelu jatkuu nopeatahtisena ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskustelun jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4. - 28. asiasta.

Keskustelu

12.04 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen talous on supistunut jo kolmatta vuotta peräkkäin, ja valtiovarainministerit Urpilainen ja Rinne sekä nyt vuorollaan allekirjoittanut ovat jo useampia vuosia joutuneet esittelemään eduskunnalle budjetteja, joissa ei juuri kasvun merkkejä näy.

Suomi on sinnitellyt kituliaan kasvun ja nollakehityksen kanssa kansainvälisestä finanssikriisistä lähtien. Käytännössä tämä tarkoittaa, että suomalainen hyvinvointi on supistunut ja takanamme on kohta suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kehityksen kannalta menetetty vuosikymmen. Tänäkin vuonna kasvun ennustetaan pyörivän nollan tuntumassa. Positiivisempien skenaarioiden toteutuessa nenämme ovat juuri ja juuri pinnan yläpuolella.

Ensi vuoden osalta olemme hieman toiveikkaampia. Valtiovarainministeri ennustaa maltillista positiivista käännettä ja 1,3 prosentin kasvua tulevalle vuodelle investointien suotuisan kehityksen seurauksena. Tosin kansainvälisen talouden kehityksestä on aivan viime aikoina saatu huolestuttavia merkkejä Kiinan heikentyneiden kasvunäkymien ja Venäjän huonon kehityksen jatkumisen seurauksena.

Det positiva är dock att tillväxten kommit igång inom euroområdet. Tillväxten är också kraftig i Förenta staterna och Storbritannien. Den finländska ekonomins återhämtning får dessutom draghjälp av det låga oljepriset och centralbankernas tillväxtstödjande penningpolitik.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Ensi vuoden talousarviota on lähdetty rakentamaan näistä epävarmoista ja haastavista lähtökohdista käsin. Olennaista Suomelle on, että saamme taloutemme nopeasti kuntoon ja sen rakenteet kantaviksi niin, että meillä on pohjaa ponnistaa mukaan muun Euroopan kasvun imuun.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2016 talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 54,1:tä miljardia euroa, mikä on 200 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvalle vuodelle. Määrärahatasoa nostavat muun muassa valtion ja kuntien välisen kustannusten jaon tarkistus, kasvaneen työttömyyden ja maahanmuuton kustannukset, puolustusmateriaalihankintojen ajoitusmuutokset sekä panostukset kärkihankkeisiin. Hallituksen päättämät sopeutustoimet parantavat valtiontalouden tilaa ensi vuonna yhteensä runsaalla 0,8 miljardilla eurolla. Kun menomme ovat ensi vuonna 54,1 miljardia, yltävät tulomme kuitenkin vain 49,1 miljardiin euroon. Suomi joutuu siis tulevana vuonnakin ottamaan lisää velkaa 5 miljardia euroa selvitäksemme jokapäiväisistä menoistamme. Tulevan vuoden lopussa valtionvelka kipuaa 106 miljardiin euroon, ja jokainen suomalainen ymmärtää, että näin ei voi jatkua, varsinkaan kun näköpiirissä ei lähitulevaisuudessa ole velat kuittaavaa kasvua.

Suunnanmuutos on hidas ja vaikea, mutta aivan välttämätön. Alijäämämme pienenee tulevana vuonna 200 miljoonaa euroa kuluvalle vuodelle budjetoituun verrattuna. Suomi näyttäisi täpärästi myös välttävän EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen miinus 3 prosentin alijäämärajan, sillä valtiontalouden alijäämän ennustetaan kohenevan ensi vuonna 2,8 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Arvoisa puhemies! Nyt sitaatti: "Tämän maan johdon, meidän kaikkien täytyy luoda ympärillemme tulevaisuudenuskoa. Ymmärrän, että oppositio tulee omissa puheenvuoroissaan kertomaan, että se on mahdollisesti joistain asioista hallituksen kanssa eri mieltä. Se on ihan okei. Sen sijaan se ei ole, että pelkästään voivottelee ja maalailee synkkiä kuvia ongelmistamme. Toivon, että ongelmista jauhamisen sijaan keskitytään ratkaisemaan niitä." Nämä viisaat sanat ovat valtiovarainministeri Antti Rinteen suusta tasan vuosi sitten (Välihuutoja) hänen esitellessään eduskunnalle kuluvan vuoden talousarviota. Minusta tämä on niin osuvasti sanottu, että haluan toistaa Antti Rinteen sanat koko oppositiolle. Suomi tarvitsee nyt kaikki ratkaisut. Osa niistä on vaikeita. Kritisoinnin ja voivottelun aika on mennyt jo ajat sitten. (Välihuutoja)

Me suomalaiset olemme yhdessä tehneet sopimuksen hyvinvointiyhteiskunnasta. Olemme yhdessä sopineet, että Suomessa jokainen lapsi saa maksuttoman peruskoulun, jokainen on oikeutettu laadukkaaseen julkiseen terveydenhuoltoon ja että ikäihmisille tarjotaan tarvittavat palvelut ja hoiva. Jokainen meistä on velvoitettu etsimään ratkaisuja, joilla tämä hyvä voidaan säilyttää. Talouden kehityksen heiketessä yhä useampi suomalainen varmasti pohtii, voiko tulevaisuuteen vielä luottaa. Kyllä tästä on mahdollista selvitä. On myös mahdollista, että tulevaisuuden Suomi on jopa vauraampi kuin mihin olemme parhaina päivinäme tottuneet. Parempi huominen vaatii kuitenkin kykyä uudistua, kykyä muuttaa Suomea. Elämme tällä hetkellä raskaasti yli varojemme, eikä tilanne olennaisesti muutu suhdannetilanteen parantuessakaan. Suomalaisessa mallissa on myös heikkouksia, mutta niistä jokainen on onneksi korjattavissa.

I ett läge med osäkra framtidsutsikter bör man följa de värden man litar på. Då vi fattar beslut som baserar sig på uppmuntring, flitighet, öppen internationalitet, bildning, humanism och tolerans klarar vi oss nog. Dessa värden utgör grunden för en återuppbyggnad.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Kun tulevaisuus vaikuttaa epävarmalta, on seurattava niitä arvoja, joihin luottaa. Kun teemme päätöksiä, jotka perustuvat kannustavuuden, ahkeruuden, avoimen kansainvälisyyden, sivistyksen, humanismin ja suvaitsevaisuuden arvoihin, pärjäämme kyllä. Näiden arvojen varaan voimme rakentaa uutta.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen talouspoliittinen linja luo tulevaisuudenuskoa: emme ajelehti virran vietävänä vaan ryhdymme toimeen oman tilanteemme kohentamiseksi.

Hallituksen talouspolitiikka kiteytyy kolmeen kokonaisuuteen:

Ensinnäkin, se perustuu maltilliseen mutta määrätietoiseen sopeutukseen, jolla korjaamme talouden suuntaa lyhyellä aikavälillä. Olennaista on kyetä katkaisemaan velan kasvu suhteessa kokonaistuotantoon ja toisaalta ylläpitää Suomen taloudenpidon uskottavuutta suhteessa suomalaisiin, tänne investoiiviin ja Suomea lainoittaviin tahoihin.

Toiseksi, se perustuu todellisiin rakenneuudistuksiin, jotka tekevät talouden pohjasta pitkällä aikavälillä nykyistä kantokykyisemmän. Välttämättömät säästöt tai veronkorotukset eivät tietenkään ratkaise elinkeinorakenteen muutoksesta tai väestön ikääntymisestä johtuvia rakenteellisia heikkouksia. Aivan olennaista on, miten onnistumme kilpailukykyä ja työllisyyttä vahvistavassa kilpailukykyloikassa, sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden uudistamisessa, kuntatehtävien ja normien purussa sekä työmarkkinoiden joustavuutta lisäävissä uudistuksissa, kuten paikallisen sopimisen edistämässä tai työttömyysturvan uudistamisessa.

Kolmanneksi ja viimeiseksi, hallitus toteuttaa kasvua vauhdittavia strategisia kärkihankkeita. Vuoden 2016 panostukset kärkihankkeisiin ovat yhteensä 223 miljoonaa euroa, ja lisäksi korjausvelan pienentämiseen kohdennetaan 100 miljoonaa euroa.

Käsittelyssä olevan tulevan vuoden talousarvion osalta haluaisin nostaa esille muutamia keskeisiä kokonaisuuksia, joiden kautta hallitus pyrkii uudistamaan Suomea. Ensimmäinen niistä tiivistyy sanaan työ. Elämme aikaa, jolloin liian moni suomalainen menettää työnsä. Työttömyysasteeksi ennustetaan ensi vuonna 9,4:ää prosenttia. Vaikka suunta on maltillisesti paranemaan päin, on tämä työttömyyden taso sekä taloudellisesti että erityisesti inhimillisesti kestämätön. Jos uskoo työhön Suomen hyvinvoinnin lähteenä, on myös oltava valmis tekemään toimia, jotka lisäävät työn tekemistä. Hallitus on sitoutunut joukkoon päätöksiä, joiden tavoitteena on lisätä suomalaisten osallistumista työmarkkinoille. Pitää muistaa, että työpaikkojen määrä ei ole vakio. Mitä suurempi osa työikäisestä väestöstä on mukana työelämässä, sitä enemmän Suomessa on työpaikkoja.

Huomenna keskiviikkona tässä salissa käsitellään hallituksen pakettia 5 prosentin kilpailukykyloikasta, jonka tarkoitus on parantaa suomalaisten vientiyritysten mahdollisuutta kasvaa ja työllistää yhä useampia suomalaisia. Myöhemmin hallitus tuo eduskunnan käsittelyyn myös isoja uudistuksia, muun muassa paikallisen sopimisen edistämiseksi sekä työvoimahallinnon kokonaisuuden uudistamiseksi.

Budjettitoimenpiteenä hallitus kannustaa työntekoon alentamalla työn verotusta. Pieni- ja keskituloisten työn verotukseen tehdään työtulovähennys, joka keventää työn verotusta ensi vuonna 450 miljoonaa euroa. Tavoitteena on, että pienistäkin ansiotuloista jäisi käteen nykyistä enemmän, jolloin työn vastaanottaminen olisi entistä kannattavampaa. Hallitus huolehtii myös siitä, että ansiotasoindeksin mukaiset tarkistukset tehdään työn verotuksen kaikilla tulotasoilla, jotta kenenkään työn verotus ei kiristy ansiotason nousun myötä. Tämä toimenpide keventää työn verotukseen kohdistuvaa rasiusta 170 miljoonan euron edestä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Kaikkein suurimpien ansiotulojen osalta työn verotus hieman kiristyy, kun solidaarisuusveron alarajaa lasketaan 90 000:sta noin 70 000 euron vuosiansioihin. Vaikka työn verotuksen kiristäminen ei millään tulotasolla ole työnteon kannalta järkevää, on solidaarisuusveron funktio nimensä mukainen. Vaikeissa taloustalkoissa ovat mukana kaikki suomalaiset.

Hallituksen verolinja on kuitenkin heti ensimmäisenä vuonna hyvin selkeä. Hallituksen päätöksiin työn verotusta kevennetään tulevana vuonna nettomääräisesti lähes 600 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Haluaisin nostaa talousarvion osalta esiin myös muutamien muun keskeisen muutoksen työn lisäksi. Tulevan vuoden talousarvioesitykseen on otettu laajasti sisään hallitusohjelmassa sovitut säästöt. Suurimmat menosäästöt kohdistuvat tulevana vuonna indeksikorotuksiin, kehitysyhteistyöhön, yksityisen lääkärihoidon sairausvakuutuskorvauksiin, elinkeinoelämän tukiin ja hallinto- ja ict-menoihin. Myös opetukseen kohdistuu suuria säästöjä.

Säästöjen välttämättömyys korostaa edelleen uudistumisen tarvetta. Ikuisesti emme voi vain säästää sosiaalimenoista, vaan sote-uudistus on välttämätön toteuttaa. Ikuisesti emme voi vain säästää koulutuksesta, vaan meidän on pystyttävä myös rakenteellisiin uudistuksiin, kuten kouluverkon karsimiseen ja koulutuksen sisällön kehittämiseen. Sen sijaan, että teemme yrityksemme riippuvaiseksi erilaisista valtion tukiaisista, meidän on pysyvällä tavalla onnistuttava parantamaan yritystemme toimintaympäristöä, kuten hallitus nyt verotuksen kannustavuuden ja kilpailukykytoimien osalta tekee.

Talousarvioesitykseen sisältyy myös hallitusohjelman mukaisia menolisäyksiä. Sisäiseen turvallisuuteen tehdään 50 miljoonan euron määrärahalisäys, jotta harmaan talouden torjuntaa, rikosten nopeaa ratkaisua sekä arjen turvallisuutta parantavia toimenpiteitä voidaan tukea. Samansuuruinen määrärahalisäys tehdään myös Puolustusvoimien materiaalihankintoihin ulkoisen turvallisuuden vahvistamiseksi.

Hallitus korottaa kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten takuueläkettä noin 23 euroa kuukaudessa. Eläkkeensaajien asumistukeen kohdistuvaa säästöä lievennetään vuositasolla 30 miljoonalla eurolla. (Välihuutoja)

Rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahan taso nousee ensi vuonna veteraania kohden noin 50 eurolla (Hälinää — Puhemies koputtaa) verrattuna kuluvan vuoden tasoon. Toistan: rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahan taso nousee ensi vuonna veteraania kohden noin 50 eurolla verrattuna kuluvan vuoden tasoon. (Eduskunnasta: Hyvä!)

Myös lapsiperheiden kotipalveluiden saatavuuden turvaamiseen sekä lastensuojeluun halutaan panostaa. Hallitus ohjaa näihin käyttötarkoituksiin 10 miljoonan euron lisämäärärahan.

Suomalaisen korkean osaamisen tukemiseksi tulevan vuoden alusta alkaen on mahdollista vähentää verotuksessa korkeakouluille tehdyt 850—500 000 euron lahjoitukset. Olisi hienoa, mikäli yhä useampi suomalainen lahjoittaisi varoja omalle opinahjolleen ja näin tukisi Suomen tulevaisuuden kannalta keskeistä kivijalkaamme.

Myös varhaiskasvatuksessa käynnistetään ensi vuoden alusta varhaiskasvatuksen kehittämisohjelma, jolla vahvistetaan varhaiskasvatuksen laatua ja pedagogiikkaa sekä lisätään määräaikaaisesti lastentarhaopettajien koulutusta. Kehittämisohjelmaan ohjataan yhteensä 7 miljoonaa euroa.

Kärkihankkeiden puolella tulevan vuoden panostuksia ovat muun muassa Team Finlandin verkoston vahvistaminen ja erityisasiantuntijoiden rekrytoiminen Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

men edustustoihin maailmalla vauhdittamaan yritystemme vientipyrkimyksiä ja houkuttelemaan investointeja myös maailmalta Suomeen.

Myös Tekesiä pääomitetaan, jotta tutkimustuloksia saataisiin kaupallistettua uusiksi menestystuotteiksi nykyistä tehokkaammin. Samaa tarkoitusta ajamaan myös Suomen Akatemian myöntövaltuuksia lisätään 30 miljoonalla eurolla.

Biotalouden, cleantechin ja digitalisaation vauhdittamisessa tämä hallitus jatkaa edeltäjänsä viitoittamalla hyvällä polulla. Uskomme, että näistä suunnista on löydettävissä Suomelle runsaasti tulevaisuuden kasvupotentiaalia, kunhan onnistumme näyttämään vahvuutemme myös muulle maailmalle. Cleantechin ja biotalousratkaisujen sekä innovaatioiden kaupallistamisen tukemiseen hallitus ohjaa yhteensä 30 miljoonaa euroa kärkihankepanostusten kautta tulevana vuonna. Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointitukiin ohjataan puolestaan 20 miljoonaa euroa.

Koulujen oppimisympäristöjä modernisoidaan ja kehitetään digitaalista oppimateriaalia käyttöön ottamalla sekä opettajien digitaalista osaamista vahvistetaan koulutusta järjestämällä, nämä yhteensä noin 16 miljoonan euron panoksella. Kouluihin viedään myös Liikkuva koulu -hanketta, jonka tarkoituksena on varmistaa, että koululaiset liikkuvat vähintään tunnin päivässä. Hankkeeseen ohjataan 7 miljoonan euron panostus suomalaisille kouluille.

Ja näin lopuksi, arvoisa puhemies: Tämän viikon aikana käsittelemme tässä salissa talouden suuria kokonaisuuksia. Nyt käsillämme ovat julkisen talouden kehykset vaalikaudelle sekä talousarvioesitys ensi vuodelle. Huomenna käsittelyssä on siis kilpailukykyä parantavien toimien kokonaisuus. Vihdoinkin Suomi on lähtenyt liikkeelle. Emme enää seisokaikallaan tai liu'u tahtomattamme hitaasti taaksepäin. Suomella on nyt suunta, ja se suunta on eteenpäin.

Valtaosa suomalaisista ilmoittaa kannattavansa rakenteellisten muutosten tekemistä. Talouden kuntoonlaittaminen on lähes jokaisen mielestä tärkeää. Kuitenkin on niin, että jokaista uudistusta vastustaa aina pienempi tai suurempi joukko ihmisiä. Muutoksia vastustavat erityisesti ne, joita ne tavalla tai toisella koskettavat. Tämä on inhimillistä, ymmärrettävää, vaikka muutos suhteessa nykytilanteeseen ei olisi erityisen suuri tai suhteessa tulevaisuuteen toisi jopa merkittävää parannusta.

Vi bör alla komma ihåg att vi inte sparar eller reformerar Finland av blotta sparglädjen eller reformeringsivern. Om vi inte fattar även de svåra besluten kommer Finland att förtvina. Och i morgon kommer var och en av oss att ha det sämre än i dag.

Tekemättä jättäminenkin on päätös, josta joutuu kantamaan vastuun. Nyt käsissämme oleva talousarvioesitys on vaikeiden aikojen budjetti, joka kuitenkin vie kohti parempaa huomista. Se on budjetti, joka vaikeiden päätösten ohella sisältää jotakin rahassa mittaamatonta eli tulevaisuudenuskoa. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, joilla on tarvetta käydä syvällisiä keskusteluja, siirtymään tuonne salin ulkopuolelle keskustelemaan.

Sitten siirrytään ryhmäpuheenvuorokierrokselle, ja sen aloittaa keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Katainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

12.22 **Elsi Katainen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Moni suomalainen on huolissaan tulevaisuudesta. Suomen vakavin ongelma on työttömyys. Ilman työtä on jo lähes puoli miljoonaa suomalaista. Minua huolettaa etenkin nuorten työttömyys ja syrjäytyminen. Rohkaisevaa on, että päätökset Suomen suunnan muuttamiseksi ovat vielä omissa käsissämme.

Tärkeintä on saada Suomeen lisää työpaikkoja. Vain siten voimme lopettaa maamme velkaantumisen, turvata palvelut ja pitää huolta heikoimmista. Työpaikat edellyttävät maamme kilpailukyvyn parantamista, ja sille hallituksen eilen maanantaina sopima kokonaisuus luo uskottavat ja aiempaa oikeudenmukaisemmat ja tasaisemmin kaikkiin suomalaisiin kohdistuvat edellytykset. Nyt päätökset on vietävä määrätietoisesti läpi.

Meidän on madallettava työllistämisen ja työllistymisen kynnystä, parannettava etenkin työllistävien pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä sekä purettava yrittämistä hankaloittavaa byrokratiaa. Uudistamalla Suomea voimme valaa uskoa siihen, että tähän maahan kannattaa myös tulevaisuudessa investoida ja luoda työpaikkoja. Toisaalta meillä on oikeus olettaa ja odottaa, että elinkeinoelämän eteen tehtyjen päätösten jälkeen myös yritykset kantavat vastuunsa. Tarvitsemme työpaikkoja, emme suuria optioita tai muita kohtuuttomia etuuksia.

Arvoisa puhemies! Suomen velkaantuminen loppuu, kun päätökset talouden tasapainottamisesta toteutetaan. Kyse on talouspolitiikkamme uskottavuudesta. Päätökset eivät ole helppoja saatikka sitten mieluisia, mutta ne on toteutettava. Muutoin yhteiset rahamme eivät yksinkertaisesti enää riitä. Meidän on tehtävä uudistuksia. Niiden tarpeellisuudesta todistaa myös edellinen vaalikausi. Myös silloin säästettiin, mutta uudistuksiin ei eläkeuudistusta lukuun ottamatta pystytty. Siksi Suomen suunta ei ole muuttunut. Myöskään edellinen, maltillinen tulosopimus ei valitettavasti riittänyt alkuunkaan.

Nyt olemme tilanteessa, jossa uudistusten tekemisen lisäksi on parannettava ihan oikeasti kilpailukykyä ja työllisyyttä ja jatkettava edelleen säästämistä. Tämän ohjelman toteuttamiseen keskusta on pääministeripuolueena ja suurimpana eduskuntaryhmänä sitoutunut niin ensi vuoden budjetissa kuin koko vaalikauden ajaksi. Ymmärrämme hyvin ihmisten huolet etenkin kipeistä päätöksistä. Tekemättä ei kuitenkaan enää voi jättää. Hallituksella on vastuu Suomen tulevaisuudesta, ja jos mitään ei tehdä, edessä on vielä paljon kipeämpiä päätöksiä ja ennen pitkää taloutemme romahdus.

Hallitusohjelmasta ehkä suurin yksittäinen arvostelu on kohdistunut eläkeläisten asuimistukseen tehtäviin säästöihin. Nyt niitä on kohtuullistettu. (Välihuutoja) Ensi vuoden budjetissa parannetaan erityisesti pienituloisimpien eläkeläisten toimeentuloa ja esimerkiksi lapsiperheiden palveluja. Varmistimme myös suurituloisimpien osallistumisen talouden tasapainottamiseen heidän verotustaan kiristämällä. Suunnanmuutokseen tarvitaan myös panostuksia tulevaisuuteen. Eduskunta saa lokakuussa hallituksen kärkihankkeista pääministerin ilmoituksen. Niilläkin on vain yksi tavoite: laittaa Suomi kuntoon.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetissa osoitetaan myös lisää rahaa maamme turvallisuuteen. Turvallisuutemme varmistaminen on Suomen asioista vastuullisten päättäjien tehtävä aina ja varsinkin nyt, kun sodat ja terrorismi ovat johtaneet laajamittaiseen kansainvaellukseen Eurooppaan ja myös tänne Suomeen. Tässä poikkeuksellisessa tilanteessa jouddumme kantamaan oman vastuun turvaa hakevista ihmisistä. Se on tosiasia, jonka edessä olemme. Samalla ymmärrämme, että myös Suomeen tulevien pakolaisten määrä huolestuttaa monia suomalaisia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Ainakin lyhyellä aikavälillä pakolaisista aiheutuu lisämenoja yhteiskunnalle. Olennaisinta on, että nopeasti haemme ratkaisuja pakolaisten tehokkaaseen kotouttamiseen. Siinä valtion ja kuntien lisäksi myös kirkolla ja järjestöillä on paljon tehtävää. Saapuvien pakolaisten määrä kääntyy laskuun vasta sitten, kun pakolaisleireillä olevien ihmisten olot saadaan siedettäväksi ja heillä säilyy toivo siitä, että he joskus vielä pääsevät palaamaan koteihinsa. Tarvitaan laajaa kansainvälistä yhteistyötä olojen parantamisessa niissä maissa, joista ihmiset nyt pakenevat.

Arvoisa puhemies! Suomen ongelmat ovat meidän suomalaisten yhteisiä, ja vain yhdessä me voimme ne ratkaista. Suomi tarvitsee niin täällä eduskunnassa kuin laajemminkin yhteiskunnassa enemmän yhteistyötä ja vähemmän vastakkainasettelua. Olemme osaltamme valmiita keskustelemaan kaikista järkevistä ratkaisuista riippumatta siitä, kuka niitä esittää. Hallituksen politiikan vastustaminen vailla vaihtoehtoja ei ratkaise mitään eikä rakenna uutta.

Keskusta on sitoutunut laittamaan Suomen kuntoon sillä valtuutuksella, jonka suomalaisilta huhtikuun eduskuntavaaleissa saimme. Suomalaiset äänestivät muutoksen puolesta ja odottavat nyt oikeutetusti tekoja etenkin paremman työllisyyden eteen.

12.29 Toimi Kankaanniemi ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi potee yhä vuonna 2008 puhjennutta vakavaa sairautta. Samaan aikaan useimmat muut eurooppalaiset kansantaloudet ovat joko tervehtyneet tai ainakin paranemaan päin. Suomen sairaus ei parane velkalaastarilla eikä varsinkaan kieltäytymällä hoidoista ja leikkauksista. D-vitamiinia ei enää ole. Nyt tarvitaan kokonaisvaltaista talouden tehohoitoa.

Valtio on velkaantunut noin 7 miljardia euroa per vuosi jo seitsemän vuotta. Kilpailukyky on romahtanut. Vienti ei vedä. Talouskasvu on lähellä nollaa. Työttömyys imee yhä enemmän elinvoimaa. Yrityksiä pakenee maasta. Uutena tekijänä olemme keskellä hallitsematonta maahanmuuttoa, joka synnyttää menoja vuosiksi eteenpäin.

Suomen sairaus on vakava ja paheneva. Jos emme nyt usko diagnoosia, ajaudumme EU-komission, EKP:n ja IMF:n tehohoitoon ja leikkauspöydälle.

Arvoisa puhemies! Vasta nyt meillä on hallitus, joka tunnustaa tosiasiat. Se ryhtyi muuttamaan elintapoja, aloitti itsehoidot, pyysi operaatioon kaikkia mukaan, myös työmarkkinajärjestöt ja koko kansan. (Välihuutoja) Näin tekee viisas ja vastuullinen hallitus.

Hallitusohjelma on kokonaisuus. Sillä muutetaan elinympäristöä, elintapoja, luodaan yhteisvastuuta, kannustetaan ja panostetaan uuteen elämään. Vanhat rakenteet uudistetaan, julkisen sektorin liikalihavuutta karsitaan, tulevaisuus rakennetaan uudelta pohjalta. Hallituksen kokonaisvaltaisella uudistusohjelmalla Suomi paranee ja palautuu hyvinvointiyhteiskunnaksi. Tavoitteemme on 110 000 uutta työpaikkaa ja 72 prosentin työllisyysaste, ja se pidetään kirkkaana mielessä.

Eläkeuudistus on jo eduskunnassa. Sote-uudistus etenee. Kuntien tehtäviä karsitaan ja valtionhallintoa uudistetaan. Sosiaali- ja työttömyysturvajärjestelmiä kehitetään. Tuuleen ei enää veroeuroja puhalleta. Kärkihankkeilla kohdennetaan resursseja uusiin, tulevaisuuden kasvualoihin. Hallituksessa on 14 uudistusministeriä, vaikka vain yhdellä on tuo nimi-ke. Pysähtyneisyyden aika on ohi. On ihailtavaa, miten suurella päättäväisyydellä ministerit ovat ryhtyneet töihin. Kunpa sama palavuus tarttuisi myös oppositioon ja etujärjestöihin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ensimmäinen talousarvioesitys on yksi keskeinen osa Suomen tervehdyttämishjelmaa. Muut osat, rakenneuudistukset ja työmarkkinaratkaisut,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

etenevät rinnalla. Talousarvioesityksessä on vasta osa niistä toimenpiteistä, jotka hallitus julkisen talouden osalta toteuttaa. Leikkauksista huolimatta valitettavasti ensi vuonnakin budjetin menoista 10 prosenttia katetaan uudella velalla. Velanoton kasvun katkaiseminen on tavoite, josta pidämme kiinni. Tuleville sukupolville siirtyvä perintö ei saa olla rapautunut Suomi ja valtava velkataakka.

Perussuomalaiset kantavat vastuuta hallituksessa vakaasti ja rauhallisesti. Puolueemme ei ole luopunut yhdestäkään tavoitteestaan, ei yhdestäkään. Kaikkia tavoitteitamme emme ole saaneet neljässä kuukaudessa toteutettua emmekä saa ensi vuonnakaan. Monissa kuitenkin etenemme. Aikaa on 43 kuukautta. Omaishoitoa kehitetään, takuueläke nousee, ulkoiseen ja sisäiseen turvallisuuteen panostetaan, lapsiperheet ja veteraanit muistetaan, liikenneväyliin kautta maan osoitetaan historiallisen paljon lisäpanostuksia, puoluetukia leikataan ja niin edelleen.

Monet leikkaukset tekevät kipeää. Yksikään niistä ei kuitenkaan romuta hyväksi koettuja järjestelmiä. Esimerkiksi koulutusjärjestelmämme ei romahda leikkausten takia, vaikka oppositio tällä pelottelee. (Jukka Gustafsson: Se nyt vielä puuttuisi, että se romahtaisi!) — Romahdus tapahtuisi, edustaja Gustafsson, jos uudistuksia ja leikkauksia ei nyt tehtäisi. (Jukka Gustafssonin välihuuto)

Erityisen kiitoksen hallitus ansaitsee veropolitiikan osalta. Pieni- ja keskituloisten tuloverotusta kevennetään 450 miljoonalla eurolla jo ensi vuonna. Yle-vero poistuu 300 000 pienituloiselta ihmiseltä kokonaan. Hyvätuloisten solidaarisuusvero ja pääomaverot kiristyvät. Arvonlisäveron ja polttoaineveron nostamisen perussuomalaiset ministerit torjuivat epäoikeudenmukaisina. (Välihuutoja) Perussuomalaisten tavoitteet — alle 1 000 euron kuukausitulojen verottomuus ja "verot maksukyvyyn mukaan" — etenevät merkittävästi. Veropolitiikassa tapahtuu uskomattoman suuri oikeudenmukaisuusloikka sosialidemokraattien siirryttyä oppositioon ja perussuomalaisten astuttua vastuuseen. (Välihuutoja — Puhemies koputtaa)

Hallitus huolehtii myös kuntien talouden ja palvelujen turvaamisesta. Tämä on äärettömän tärkeää heikoimmassa asemassa olevien kannalta. Kuntia rasittava pitkäaikaistyöttömyyden sakkomaksu, joka viime kaudella syöksyi rajuun kasvuun, on kuitenkin otettava hallituksessa tarkasteluun. Ministeri Jari Lindström ansaitsee erityistunnustuksen ja kiitoksen siitä sisukkuudesta, jolla hän on ryhtynyt uudistamaan budjetin yli 5 miljardin euron työttömyysmenojen käyttöä aktiiviseen työpaikkojen luomiseen. Nyt meillä on aidosti työelämää tunteva ja rohkea työministeri.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä pitää erittäin tärkeänä hallitusohjelman mukaista veropohjan tiivistämistä sekä epäisänmaallisen, jopa aggressiivisen verosuunnittelun ja veropakoilun kiristämistä. (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) Harmaan talouden torjumista on jatkettava tehokkaasti. (Välihuutoja)

Arvoisa puhemies! Turvapaikanhakijoiden määrän hillitsemiseksi on ensisijaista se, että taitava ulkoministerimme antaa vahvan panoksen rauhan rakentamiseksi kriisialueille. (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) Humanitaarista apua on annettava lähellä miljoonien ihmisten pakolaisleirejä. Suomessa on minimoitava tänne houkuttelevat vetovoimatekijät. Rajojamme on valvottava. Ihmissalakuljetus ja siihen liittyvä muu rikollinen toiminta, jolla on myös yhteys terrorismin rahoitukseen, on katkaistava. (Puhemies koputtaa) Suomen linjan tulee olla tiukka mutta inhimillinen. (Puhemies: Aika on täynnä!)

Arvoisa puhemies! Odotamme suurella mielenkiinnolla opposition ja erityisesti SDP:n vaihtoehtobudjettia. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Rauhoitutaan kuuntelemaan kokoomuksen eduskuntaryhmän ryhmäpuhetta.

12.37 **Kalle Jokinen kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä talousarviota käsitellään tilanteessa, joka on talouden kannalta yksi itsenäisen Suomen rauhan ajan historian vaikeimmista. Talouden iso kuva on synkkä. Vuodessa työttömyys on pahentunut yli 30 000:lla, ja samaan aikaan työikäinen väestö pienenee. Kuluttajien ja yritysten odotukset ovat alamaissa, investoinnit laahaavat. Maailmantalouden veturi Kiina on vaikeuksissa, eikä Venäjänkään osalta ole näkyvissä käännettä parempaan. Euroalueella on tosin hienoista kasvua. Ongelma on, että Suomi ei ole pääsemässä kasvun kyytiin, kustannustasomme on liian korkea. Olemme ainoa EU-maa, jonka talous ei tällä hetkellä kasva. Vienti ei vedä meitä kasvuun, jos emme tee mitään sen edellytysten parantamiseksi.

Talousennusteen mukaan Suomen bruttokansantuotteen kasvu ensi vuonna olisi 1,3 prosenttia. Jo joitakin vuosia kasvua on aina odotettu seuraavana vuonna, enimmäkseen turhaan. Ankea näkymä ja aiempi kokemus korostavat kunnianhimoisten päätösten ja niiden tehokkaan toimeenpanon tärkeyttä. Budjetti toimeenpanee hallitusohjelmassa sovittuja ratkaisuja. Tätä suomalaiset odottavat, päätöksiä ja toimeenpanoa.

Kiinnitän huomiota siihen, että pelkkiä korkomenoja on ensi vuonna 1,6 miljardia euroa. Korot ovat nyt hyvin matalalla. Ne eivät pysy matalalla ikuisesti. On aivan välttämätöntä pitää luottamus Suomen taloudenhoitoon vakaana. En ymmärrä lainkaan sellaisia kommentteja, joilla vähätellään tiukan talouslinjan tarpeellisuutta vetoamalla toistaiseksi ennallaan säilyneisiin luottoluokituksiin. Meidän kannattaa ihan oman itsemme takia pitää huoli siitä, että velkaantumiskehitys saadaan aisoihin ja alijäämä hyväksyttäviin raameihin. Ja mieluiten niin, että valitsemme itse keinot ja huolehdimme itse tavoitteissa pysymisestä.

Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksessä on vahva työlinja. Työ asetetaan monella tapaa etusijalle. Erityisen hyvin tämä näkyy verotuksessa, jonka painopistettä siirretään pois työn ja yrittämisen verotuksesta kohti haittojen ja kulutuksen verotusta. Pieni- ja keskituloisten työtulovähennys laajenee 450 miljoonalla. Tämä lisää työnteon kannustavuutta ja sitä kautta auttaa vahvistamaan työllisyyttä.

Budjettiesitys sisältää leikkauksia, joita voi toki arvostella. Minä kyllä uskon, että suomalaiset ymmärtävät, miksi leikkauksia tehdään. Siksi, että nykyisen laajuisiin julkisiin menoihin ei vaikeuksissa olevan yksityissektorimme kantokyky yksinkertaisesti enää riitä. Sopeuttamista tehdään, jotta pystyisimme pitämään huolta kaikkein tärkeimmistä asioista. Myös harkittuja lisäyksiä on mukana. Sisäiseen turvallisuuteen ja oikeudenhoitoon panostetaan lisää. Myös takuueläkettä korotetaan ja omaishoitajien jaksamiseen panostetaan. Kokoomuksen eduskuntaryhmä tukee näitä hallituksen tärkeitä arvovalintoja.

Arvoisa puhemies! Budjetilla luodaan pohjaa myös tulevalle talouskasvulle. Erityisen iloinen olen kärkihankkeista, joilla esimerkiksi katetaan liikenneverkon korjausvelkaa. Olimme parlamentaarisessa korjausvelkатыöryhmässä yksimielisiä viime kaudella, että tässä kaikkien suomalaisten kannalta tärkeässä asiassa pitää mennä eteenpäin. Liikenneturvallisuuden vahvistuminen, väylien korjaamisen työllisyysvaikutukset sekä elinkeinoelämän kannalta tärkeiden yhteyksien parantaminen kasvattavat pitkällä aikavälillä kansantalouden yhteistä kakkua. Säästäminen ja leikkaaminen eivät ole tavoitteita, ne ovat keinoja. Tavoitteena on hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen. Tämä onnistuminen vaatii laaja-alaista uudistusohjelmaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Työnteon kannustavuutta on vahvistettava. Pitää saada lisää töitä suomalaisille ja lisää suomalaisia töihin. Tässä auttaa työveron keventäminen. Talouskasvun esteitä on poistettava. Investoinnit pitää saada liikkeelle ja yritykset kasvamaan. Turha sääntely on purettava. Julkistalouden kehitystä käännetään kohti tasapainoa. Velaksi eläminen on saatava loppumaan. Tätä tavoitetta kohti edetään. Mutta tarvittaessa on oltava valmius toteuttaa lisätoimia, jos tavoite uhkaa karata.

Työlinjaa ei toteuteta pelkästään budjetilla. Suomalaisen työn kilpailukyky on palautettava. Sen vuoksi hallitus on tehnyt kilpailukykypaketin, jota käsitellään huomenna. On hienoa, että hallitus pystyi löytämään aiempaa tasapuolisemman toteutustavan ottamalla lomarahat mukaan pakettiin haittatyökorvauksien sijaan.

Työmarkkinaosapuoletkin toivottavasti vielä jatkavat neuvotteluja, ja hallituksella on maltillisen palkkaratkaisun porkkanaksi vielä miljardin tuloveronkevennys odottamassa. Nämä toimet tarvitaan, jotta suomalaisille yrityksille tulee paremmat mahdollisuudet voittaa tilauksia. Ne tarvitaan, jotta Suomessakin kannattaa vielä yrittää ja työllistää.

Hoitoon pääsy ja palvelut on turvattava. Siksi sote-uudistus on välttämätön. Byrokratia ja sääntely on saatava kuriin. Siksi kuntien tehtävien keventäminen ja normitalkoot ovat välttämättömiä. Hallituksella on kunnianhimoinen ohjelma normien purkamisessa, ja kokoomuksen eduskuntaryhmä kannustaa tässäkin kaikin tavoin. Kauppojen aukiolon vapauttamista koskeva esitys on vain alkusoihtoa. Kuntien velvoitteiden karsiminen miljardilla on keskeinen osa kestävyysvajeen oikaisemisesta. Odotamme tälläkin saralla isoja onnistumisia ja tuemme hallitusta tinkimättömästi.

Arvoisa puhemies! Meidän on pelastettava sivistys, hoiva ja tarpeelliset palvelut (Välihuutoja) tuleville sukupolville. Helppoja tai miellyttäviä keinoja siinä onnistumiseen ei valitettavasti enää ole käytettävissä. Välttämättömiä uudistuksia on lykätty nyt aivan liian pitkään. Nyt on vielä mahdollisuus ryhtyä itse määrätietoisella otteella kääntämään suuntaa.

Vanha orimattilalainen sananlasku sanoo: "Sit päivää ei pirä pelätä, mit ei oh viäl nähny." Hyvät kollegat, ei pelätä tarttua nyt toimeen ja kääntää Suomi nousuun. Tie tulee olemaan pitkä ja kivinen. Epäonnistuminen ei kuitenkaan ole vaihtoehto. Emme tekisi tätä työtä, jos emme uskoisi, että kolukoiden jälkeen tie siliää ja aurinko tervehtii kulkijaa.

12.44 Eero Heinäluoma sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen tulevaisuus ratkeaa työllisyydessä ja kasvussa ja kansakunnan pysymisessä yhdessä. Tästä vallitsi suuri yksimielisyys ennen vaaleja. Joka odotti hallituksen tarttuvan budjetillaan kasvuun ja työllisyyteen ja huolehtivan säästöjen oikeudenmukaisuudesta vaikeiden aikojen keskellä, joutuu pettymään. Kysymys kuuluukin nyt: tuleeko Suomi hallituksen nyt esittämällä lääkkeillä kuntoon, vai olemmeko kulkemassa kokonaan väärään suuntaan? Vailla työtä on todellakin puoli miljoonaa suomalaista. Työllisyyspanostukset loistavat tässä budjetissa poissaolollaan.

Ensi vuoden budjetissa työllisyyspolitiikan rahoitusta hallitus leikkaa lähes 200 miljoonaa euroa. Moneen työvoimatoimistoon pääsyä joutuu jo odottamaan 3—4 kuukautta. Satoja starttirahayrityksiä jää syntymättä, pitkäaikaistyöttömyys kasvaa. Hallitus kääntää selkensä nuorille. Nuorisotakuu, se romahtaa. 60 miljoonan euron rahasta jää jäljelle 3,5 miljoonaa euroa tässä leikkurissa.

Ensi vuoden budjetti osuu kipeästi kansalaisten arkeen. Eläkeläisten asumistuen leikkaukset, lääkekustannusten kallistuminen, asiakasmaksujen korotukset, Kelan indeksi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

muutokset iskevät satojen eurojen loven pienituloisille. Kovaa työtä tekeville lapsiperheille ajetaan pakolla lomarahana leikkauksia, 5 prosentin palkanalennusta, nousevia päivähoitomaksuja, suurempia opetus- ja lapsiryhmiä sekä asuntolainojen korkojen verovähennysoikeuden lisäleikkauksia. Yhtään niistä leikkauksista, joita perussuomalaiset ja keskusta viime vaalikaudella vastustivat, ei peruuteta, vaan niiden päälle tulee uusia.

Eikä hallitus vielääkään ole kertonut leikkausten vaikutusarvioista, (Eduskunnasta: Niitä ei ole!) miten ne vaikuttavat eri kansalaisryhmien elämään ja tulonjakoon. Kun tieto lisääntyy, hallitus joutuu myös perääntymään, kuten eläkeläisten asumistuen leikkaukseen ja palkansaajien pakkolakeihin suunnitellut korjaukset kertovat.

Liikennepolitiikkaa käännetään väkisin markkinaehtoiseksi unohtaen, että näin tehdään suuri vaurio maan tasapuoliselle aluekehitykselle ja koko maan kilpailukyvyille. (Välihuutoja) VR:n ostopalveluiden leikkaaminen laittaa maan poikittaisradat rullalle. Läntisellä Uudellamaalla junaliikenteen varaan asuntoratkaisunsa rakentaneet joutuvat huomaamaan tehneensä väärän asuinpaikkaratkaisun. Tämä kaikki vain vajaan 15 miljoonan euron säästämiseksi. Samaan aikaan hallitus laittaa yli kymmenkertaisen — yli kymmenkertaisen — summan autoveron alennukseen. Siinä on paljon puhuttua arvovalintaa.

Hallitus esittelee näyttävästi kärkihankkeita ja niihin käytettäviä rahasummia. Ikävä tosiasia on, että hallituksen samoille sektoreille kohdistamat leikkaukset ovat näitä hankkeita suuremmat. Koulutusleikkaukset ovat moninkertaisia lisärahoihin verrattuna. Yliopistoihin ja tutkimukseen tehtävät leikkaukset ovat nekin useampikertaisia vaikkapa paljon puhutun biotalouden lisärahoihin verrattuna. Kun pysyvästi ottaa pois sata euroa, voi väliaikaisesti antaa takaisin kymmenen euroa. Pakkasella ollaan.

Tätä hölmöläisten peiton jatkoa on ansaitusti arvosteltu. "Tällaisia paketteja on helppo tehdä: ensin leikataan, sitten palautetaan ja palautusta mainostetaan kasvupakettina." Näin ei ole sanonut puheenjohtaja Rinne, ei puheenjohtaja Arhinmäki eikä puheenjohtaja Niinistö. Näin sanoi keskustan puheenjohtaja Sipilä vain runsas vuosi sitten. (Naurua — Välihuutoja) Osuva ennuste.

Kasvulle välttämätön osaaminen, tutkimus ja tuotekehittäminen saavat nekin osansa iskuisista. Yksin Helsingin yliopistossa neuvotellaan 1 200 suomalaisen tulevaisuuden tekijän irtisanomisesta.

Vastuamme maailmasta saa hallitukselta kovimman kolauksen. Kehitysyhteistyörahat lähes puolitetaan. Suomen kuva maailmalla pohjoismaisena maana on vaarassa, kuten tuoreet viestit YK:n yleiskokouksesta kertovat. Pakolaiskriisin ratkaisemisessa kykymme olla läsnä siellä, missä ongelmat syntyvät, heikkenee. Ottaisin mieluummin vastaan sen oppositiojohtaja Sipilän, jota kolme vuotta kuuntelin, kuin nykyisen pääministeri Sipilän, sillä ero vuoden vanhoilla ja nykyisillä puheilla on kuin ero yöllä ja päivällä, aamulla ja illalla. Keskustan viime vaalikauden kasvupolitiikan lempilapsesta ja työllisyyden ihmellääkkeistä, miljardien eurojen kasvurahastosta, ei enää puhu edes Antti Rantakangas, puhumattakaan pääministeristä. (Naurua — Välihuutoja)

Onko hallitus tehnyt jotakin myönteistä? Kyllä. Omaishoitajien tuen ja takuueläkkeiden luvut korotukset saavat tukemme — joskaan budjettikirjasta ei täsmälleen ottaen ilmene, miten ne aiotaan toteuttaa. Toteamme, että myös moni säästö on pakko tehdä, mutta ei tätä oikeudenmukaista listaa, mikä meille nyt on tarjottu. Hallituksen päätös tarkistaa verolinjoja, käyttää suhteellisuusveroja on oikea, joskin sekin jää kovin vaatimattomaksi verrattuna leikkauksiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Mitä pitäisi tehdä? Vienti. Vienti meillä on vaikeuksissa. Sitä pitäisi auttaa. Täsmätoimia nopeasti jo ensi vuonna. Jos vienti vetää, on kotimarkkinoillakin rahaa palveluihin, on verotuloja, voidaan huolehtia myös hoivasta. (Ari Jalonen: Hyvä oppositio antaa tukensa hallitukselle! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa) Vientivetoinen talouskasvu on edelleenkin mahdollisuutemme, kuten puheenjohtaja Rinne ennen ja jälkeen viime vaalien on sanonut. Siksi pitäisikin vähentää viennin kustannuksia, poistaa väylämaksut, alentaa rata-vero, saattaa teollisuuden energiaverotus Ruotsin tasolle. Ja mikä aivan ratkaisevaa: la-ventaa osaamisopijamme ja tuotesortimenttiamme, johon tarvitaan tutkimuksen ja tuotekehityksen voimavaroja, yliopistoja, ammattikorkeakouluja ja ammatillista koulutusta.

Arvoisa puhemies! Keskusta ja perussuomalaiset ovat nyt tässä hallitusyhteistyössä pahasti luopuneet omista eväistään talouden kuntoonsaattamisessa. (Puhemies koputtaa) Tilalle ovat tulleet kovat oikeistolaiset rohdot. Kokoomuslainen valtiovarainministeri voi olla tyytyväinen, lähinnä pidätellä hymyään. Kylmä oikeistoviima puhalttaa tässä hallituksessa, (Puhemies koputtaa) ja siihen on hallituspuolueiden tyytyminen.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on aika täynnä.

Arvoisa puhemies! Suomen suunta on nyt väärä. Siksi SDP tulee tekemään omat vaihtoehtoiset ehdotuksensa budjettiin tämän syksyn aikana ja esittelemään ne koko eduskunnalle. (Puhemies: Aika!) Tämä esitys on realistinen, maksukyvyyn huomioiva tulopuolella, ja se lyhentää enemmän hallituksen nyt ottamaa velkataakkaa kuin mitä hallitus esittää. (Välihuutoja) Kovalle menolle...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Heinäluoma, nyt on aika täynnä!

...on vaihtoehto. Se on tasaisempi taakanjako, luottamus toisiimme, luottamus sopimiseen sekä usko suomalaiseen työhön ja yrittäjyyteen.

12.53 **Touko Aalto vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vihreä eduskuntaryhmä tahtoo korostaa vuoden 2016 budjetin ja koko vaalikauden osalta, että koulutussäästöille on vaihtoehto. Hallituksen linja näkyy vuoden 2016 osalta laskelmista riippuen noin 200 miljoonan euron koulutussäästöinä. Vihreät tunnustavat kyllä maltillisen sopeuttamisen tarpeen, mutta leikkaukset voidaan kohdentaa toisin. Meidän ei ole pakko leikata lastemme tulevaisuudesta. Meidän ei ole pakko leikata omasta osaamisestamme. Meidän ei ole pakko leikata uudelta kasvulta siipiä. Koulutusleikkauksille on vaihtoehto.

Vihreät esittävät, että valitsemme leikkauksista pienemmän pahan ja korvaamme koulutusleikkaukset poistamalla kilometrikorvausten ansiottoman osuuden sekä tekemällä pienen tasoleikkauksen työmatkavähennyksiin. Näillä päätöksillä voimme välttää vuoden 2016 osalta tehtävät leikkaukset varhaiskasvatukseen, yleissivistävään koulutukseen, ammatilliseen koulutukseen, aikuiskoulutukseen, yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan.

On pötypuhetta puhua pakosta, kun vaihtoehtoja koulutusleikkauksille on olemassa. Vihreät vetoavat hallitukseen, että se vetäytyy koulutusleikkauksista sunnuntai- ja iltapäätöksen tapaan ja vastaa koko suomalaisen koulutuskentän ja ihmisten arjesta nouseviin vaatimuksiin. Vihreille on ollut tärkeätä nostaa esiin koulutusleikkausten epäoikeudenmu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

kaisuus ja tarjota niille vaihtoehto. Tässäkin asiassa ihmiset ovat olleet laajasti ja kovaan ääneen liikkeellä, ja tässäkin asiassa hallitus voi korjata tekemiään huonoja päätöksiä.

Vaikka hallituksen kilpailukykypaketti meni hieman parempaan suuntaan, se ei ole hyväksyttävissä pienituloisiin kohdistuvien kohtuuttomien leikkausten vuoksi. Hyvä, jos kaksi kättilöä sai pääministerin muuttamaan mielensä sunnuntai- ja iltalisäpäätöksestä. Kuinka monta kättilöä tarvitaan vakuuttamaan pääministeri siitä, että sairaana ei pidä mennä töihin?

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus toistelee kaiken aikaa, että emme voi jättää kasvavaa velkataakkaa lapsillemme, ja samaan aikaan se leikkaa lastemme tulevaisuudesta. Hallitus kiinnittää valitettavasti huomionsa pelkästään euromääräiseen velkaan ja sivuuttaa täysin sosiaalisen ja ekologisen velan, niin kotimaassa kuin myös kansainvälisesti.

Vaikka hallitus väittää kaiken aikaa, että leikkaukset koskettavat kaikkia, me kaikki tässä salissa tiedämme, että tämä ei pidä paikkaansa. Muun muassa valtiovarainministeriön selvityksen mukaan hallituksen leikkaukset kohdistuvat eniten pienituloisiin, kuten työttömiin, eläkeläisiin ja opiskelijoihin, ennen kaikkea naisiin. Jos hallitus tahtoo pitää kaikki samassa veneessä, tehkää köyhyyttä vähentävää politiikkaa.

Saimme äskettäin kuulla, että Suomi leikkaa koko YK:n ympäristöohjelman Unepin 6 miljoonan euron perusrahoituksen. Juuri kun koko maailmalta odotetaan sitoutumista ja rahoitusta kattavaan ilmastopopimukseen Pariisissa, hallitus katsoo vain ensi vuoden budjetia ja sivuuttaa maailman suurimpaan uhkaan varautumisen. Hallitus voisi katsoa napajättiköitä vain oman napansa sijaan.

Ihmettelen etenkin hallituspuolue Perussuomalaisten toimintaa. Jos perussuomalaiset haluaa aidosti puuttua maahanmuuton syihin, sen tulisi olla Suomen vihrein puolue. Jos ihmisiä tahdotaan auttaa heidän kotimaissaan ja estää tulevaisuuden ilmastopakolaisten vyöry, nyt on viimeinen hetki toimia.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen kehitysyhteistyöstä leikkaaminen näkyy pelkästään noin 400 miljoonan euron vuosittaisina säästöinä. Tietääkö hallitus, miltä nämä leikkaukset näyttävät siellä, missä apua kaikkein eniten tarvitaan? Hallituksen leikkaukset kehitysyhteistyöhön tarkoittavat suoraan sitä, että sadattuhannet lapset ja heidän perheensä jäävät ilman suunniteltua tukea, tehty työ jää kesken ja aiemmin saavutetut tulokset valuvat hukkaan.

Annan kaksi esimerkkiä kehitysyhteistyöleikkausten käytännön vaikutuksista.

Kylväjä-hanke olisi kouluttanut Bangladeshissa kättilöitä ja lääkäreitä sekä tukenut köyhimmillä alueilla ihmisten tulonhankkimismahdollisuuksia. Tätä suunniteltua hanketta ei nyt aloiteta, ja tämä vaikuttaa yli 100 000 ihmisen arkeen.

Interpedian vammaisten lasten koulunkäyntiä Nepalissa tukenut hanke jää nyt ilman tukea. Jo aiemmin järjestöjen työhön Nepalissa vaikutti suuri maanjäristys, nyt hallituksen kehitysyhteistyöleikkaukset.

Hallituksen välinpitämättömyys ympäristöstä näkyy myös kotimaassa: luonnon monimuotoisuuden suojeleminen on hallituksen painotuksissa suuri häviö. Luonnonsuojelualueiden hankintarahoista leikataan yli puolet, Etelä-Suomen viimeiset arvosuot saavat hallituksen mielestä tuhoutua, ja metsien suojeleminen hidastuu. Biotalous nimissä metsiämme aiotaan parturoida 15 miljoonaa kuutiometriä lisää vuodessa, mikä aiheuttaa erityisen suuren uhan luonnon monimuotoisuudelle. (Välihuutoja)

Arvoisa rouva puhemies! Vihreiden mielestä talouden tasapainotukseen tulee varata kaksi vaalikautta. Vihreät ovat esittäneet hallituskaudelle 2 miljardin euron kokonaisu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

peutusta. Se muodostuu ympäristölle haitallisten tukien karsimisesta, verojen korotuksista sekä maltillisista menoleikkauksista. Hallitus saa vihreiltä vahvan tuen rakenneuudistusten nopeaksi toteuttamiseksi, mutta sopeuttamisen aikataulusta ja leikkausten kohdentamisesta olemme hyvin eri mieltä.

Kaikkein tärkeintä on panostaa työllisyyteen. Vihreiden tavoitteena on luoda 200 000 uutta työpaikkaa kahden vaalikauden aikana ja nostaa työllisyysaste 74 prosenttiin. Tämä puolittaisi VM:n arviot leikkausten tarpeesta.

Työllisyyspolitiikan kulmakivet ovat perustulo, energiavallankumous ja yrittäjyyden vahvistaminen. Lisäksi hallituksen tulisi tehdä maahanmuuttajien kotouttamisesta itselleen uusi kärkihanke, jotta kaikki Suomeen saapuvat maahanmuuttajat, pakolaiset ja turvapaikanhakijat pääsisivät heti työn syrjästä kiinni ja voisivat heti aloittaa kieli- ja kulttuuri- valmennuksen. Onnistuneen kotoutuksen kautta Suomi voisi vastata huoltosuhteen heikentymiseen ja uudet suomalaiset auttaisivat omalla työpanoksellaan myös kestävyysvajeen umpeen kuromisessa. On hienoa huomata, että työministeri Lindström komppasi jo vihreiden esityksiä kotouttamisen sujuvoittamisesta.

Olemme valmiit hyväksymään hallituksen ensi vuodelle tekemät veromuutokset, mutta verotuksen oikeudenmukaisuuden vuoksi esitämme kunnallisveron perusvähennyksen koroittamista, joka auttaisi ennen kaikkea pienituloisia eläkeläisiä sekä perusturvan varassa eläviä ihmisiä, joita hallituksen leikkuri kohtelee kaikkein kovimmin.

Ehdotamme lisäksi listaamattomien yritysten osinkoverotuksen kiristämistä ja maltillisia lisäkiristyksiä ylimpään ansiotuloveroluokkaan ja pääomatuloihin hallituksen budjettiriihessä tekemien päätösten lisäksi. Näin myös kaikkein hyvätuloisimmat (Puhemies koputtaa) ihmiset saataisiin mukaan siihen kuuluisaan yhteiseen veneeseen.

Ja aivan lopuksi vihreiden viesti, se on hyvin selkeä: Vaadimme hallitusta perumaan leikkaukset pienituloisille, koulutukseen, (Puhemies koputtaa) ympäristölle sekä kansainväliseen kehitys- ja ilmastotyöhön. Jos hallitus aidosti (Puhemies: Aika on täynnä!) välittää tulevista sukupolvista ja lastemme harteille jätettävästä velasta, sen tulee katsoa politiikkansa vaikutuksia ensi vuoden budjettia pidemmälle. — Kiitoksia.

13.01 Kari Uotila vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En peru tätä puheenvuoroa, vaikka valtiovarainministeri suorastaan kielsi kritiikin.

Lainaus: "Hallitus rapauttaa Suomen tulevaisuutta." Näin totesi Nobel-palkittu taloustieteilijä Joseph Stiglitz. Monet taloustieteilijät ovat samaa mieltä. (Eduskunnasta: Ei ole!) Vasemmisto kehottaa hallitusta kuuntelemaan näitä asiantuntijoita enemmän kuin Etelärannan kuiskuttelijoita. Etelärannan EK haluaa käyttää tilannetta hyväkseen ja kasvattaa valtaansa työmarkkinoilla pienipalkkaisten kustannuksella ja samalla purkaa Suomen vahvuutena ollutta sopimusyhteiskuntamallia. Viimeksi eilen EK:n Häkämies tuntui valitsevan keskitetyn sovun sijaan mieluummin liittokohtaisen palkkatappelun.

Moni tunnettu työmarkkinajohtaja on kauhistellut härskiyttänne ja osaamattomuuttanne työmarkkinoilla. Sisilialainen "hyväksy tai itke ja hyväksy" -tarjous yhteiskuntasopimukseksi, pakkolainsäädäntö, sopimusoikeuden rajoittaminen ja ammattiyhdistysliikkeen esittämien vaihtoehtojen väheksyminen ei ikävä kyllä osoita vain taitamattomuutta vaan on myös vaarallista Suomen tulevaisuuden kannalta. Vaikka kätilöt saivat puhuttua päähänne järkeä, niin silti olette pakolla pidentämässä pienipalkkaisten työntekijöiden työaikaa ja alentamassa heidän vuosiansioitaan. Olette myös ajamassa työntekijöitä sairaina töihin, vaikka, pääministeri Sipilä, te itse vastustitte tätä vielä ennen vaaleja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Väitätte Suomen kilpailukykyä 15 prosenttia kilpailijamaita heikommaksi. Eroa toki on. Kaukaisena, pitkien etäisyyksien ja kovien ilmasto-olosuhteiden maana meillä kilpailukykyhaastetta riittää. On kuitenkin harhaanjohtavaa puhua kilpailukyvyn romahtamisesta käyttäen vertailukohtana Nokian huippuvuosia. Kun tarkastellaan tilannetta hieman pidemmällä aikavälillä, nähdään, että kilpailukyky ei ole romahtanut, mutta hallituksen väärällä politiikalla kustannuskilpailukyvyn romahduksen vaara kyllä kasvaa. Todellisuudessa Suomen kilpailukyky on jo paranemassa, kuten talouskatsauksenkin yksikkötyökustannuksia kuvaava kaavio osoittaa, sillä yksikkötyökustannukset ovat lähentyneet kilpailijamaita jo monta vuotta. Itse asiassa työn hinta on tärkeimpiä vertailumaitamme alempi, tämän voi jokainen tarkistaa OECD:n 20.9. julkaistusta tilastosta. Teollisuuden työvoimakustannukset ovat OECD:n ja Eurostatin mukaan olleet koko 2000-luvun Saksan ja Ruotsin alapuolella, ja Suomessa tehdään myös Saksaa enemmän työtunteja asukasta kohti. Vuonna 2014 ero oli samojen tutkimuslaitosten mukaan 41 tuntia. (Matti Vanhanen: Ilmankos vienti vetää!)

Vaaditte 5 prosentin "tuottavuusloikkaa". Pienipalkkaisten palkansaajien noustua vastustamaan pakkolakejanne otitte käyttöön muut keinot. Tv-puhe leikkausten välttämättömyydestä ei vaientanut kansaa. Nyt pelottelette komission vallan alle joutumisella. Euroalueen velkaantumisen- ja alijäämäkriteerit ovat totta, mutta näistä kriteereistä on joustettu monta kertaa muualla paremmassakin taloustilanteessa. Suomen talouden pelastaminen pidemmällä aikavälillä on tärkeämpää kuin kriteerien pikkutarkka noudattaminen poikkeuksellisen vaikeassa taloustilanteessa. Sitä paitsi, ei kriteereitä pystytä täyttämään myöskään hallituksen politiikalla. Lyhytnäköinen leikkauspolitiikka kuitenkin vaarantaa myös niihin paluun pidemmällä aikavälillä.

Vetoatte usein luottoluokittajien reaktioihin. Viime viikolla Standard & Poor's muutti Suomen talousnäkömääräyksen vakaasta kielteiseksi ja totesi, etteivät hallituksen esittämät keinot riitä talouskasvun turvaamiseksi ja velkaantumisen pysäyttämiseksi. Haloo, hallitus! Pitäisiköhän tehdä jotain muuta kuin leikkauksia leikkausten perään?

Arvoisa rouva puhemies! Maltillisilla palkkaratkaisuilla ovat palkansaajat ja leikkauksista kärsimällä yhteiskunnan heikompiosaiset osansa taloustalkoista tehneet. Mikä on pääomapiirien ja korviinne kuiskuttelevan Etelärannan vastuu? Kela-maksun poistolla, yhteisöveron rajulla laskulla ja muilla helpotuksilla on jaettu miljardeja. Työpaikkoja ja investointeja on luvattu. Missä ne ovat? Taitavat eurot olla osingonsaajien taskuissa. Miten voitte olla varmoja, että nyt pienipalkkaisten taskuista miljardien siirtäminen työnantajille tilanteen muuttaa?

Vasemmistoliiton mielestä tarvitaan rohkea talouspolitiikan muutos, sillä hallituksen linja vie kohti levottomuutta eikä käynnistä talouskasvua. Se, että romutetaan kotimainen kulutuskysyntä epäoikeudenmukaisilla leikkauksilla työttömien, eläkeläisten, opiskelijoiden, lapsiperheiden ja monien muiden ryhmien pieniin tuloihin, ei nosta Suomea lamasta, vaan suistaa siihen vain syvemmälle. Muun muassa professori Sixten Korkman on todennut, että kilpailukyky tulee paranemaan turvaamalla maltillinen palkkakehitys ja toteuttamalla rakenneuudistukset. Rajuja keinoja, kuten pakolla tehtyjä palkanalennuksia ja sopimisoikeuden rajoittamisia ei tarvita. Käymällä pakkolainsäädännöllä pienipalkkaisten kimppuun vain vaarannatte pidemmän aikavälin talous- ja työllisyyskehityksemme.

Talouspolitiikassa on vaihtoehtoja. Oman, Suomen kannalta paremman ja oikeudenmukaisemman vaihtoehdon vasemmisto tulee esittämään vaihtoehdubudjetissamme syksyn

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

aikana. (Toimi Kankaanniemi: Velkaa, velkaa!) Tulemme tekemään konkreettiset esitykset paremmasta suhdannepolitiikasta ja paremmasta rakennepolitiikasta.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee ennen muuta työtä ja talouskasvua. Meidän on voitettava sekä henkinen että taloudellinen lama. Niitä ei voiteta pienituloisilta leikkaamalla, kotimaista ostovoimaa heikentämällä eikä sopimusyhteiskuntaa murentamalla. Talouskasvua ei synny myöskään leikkaamalla koulutuksesta, tutkimuksesta, tuotekehittelystä, joukkoliikenteestä ja harmaan talouden torjunnasta.

Valtiovarainministeri Stubb, viime viikolla jälleen kauhistelitte, kuinka kallis maa Suomi on. Pitäisiköhän tähän puuttua ja tehdä maamme kustannustasosta kohtuullisempi? Usein vertaatte Suomea Saksaan, mutta ette ole tuoneet esiin esimerkiksi sitä, että Saksan arvonlisävero on 19 prosenttia, eli 5 prosenttia alhaisempi kuin meillä. Arvonlisävero kurittaa kansalaisia korkeina hintoina, yrittäjiä työllistämisen kustannuksina, investointeja harkitsevia lisäkustannuksina. Alempi arvonlisäverotus toisi työtä, ostovoimaa, investointeja ja talouskasvua. Vain talouskasvulla ja työllisyyttä parantamalla selviämme velkaantumishaasteestamme. Vasemmisto ehdottaa, että arvonlisäveroa lasketaan määräaikaisesti työllisyyden (Puhemies koputtaa) ja kasvun käynnistämiseksi. Englannin kokemusten mukaan määräaikainen vuodelle 2009 tehty 2,5 prosentin arvonlisäveron alennus lisäsi tuntuvasti kulutusta, investointeja ja talouskasvua. Eikö meilläkin...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Uotila, aika on täynnä!

...pitäisi leikkausten sijaan tehdä muuta? Alennetaan arvonlisäveroa. Pistetään Suomi käyntiin.

13.09 **Joakim Strand r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Regeringens budgetförslag för 2016 är ingen munter läsning. Enligt propositionen ökar budgeten till 54,1 miljarder euro samtidigt som skuldsättningen fortsätter att växa med över 5 miljarder euro per år. Arbetslöshetsgraden är närmare 10 procent och Finlands skuldsättning är redan nu på en 100 miljarders nivå. Ekonomin förväntas inte växa mer än marginellt nästa år.

Vaikka ennusteet ovat synkät, on kuitenkin tärkeä muistaa, että on olemassa alueita ja toimialoja, kuten energia-, cleantech- ja metsäteollisuus, jotka menestyvät erinomaisesti kansainvälisessä vertailussa. Lisäksi koulutusjärjestelmämme on yksi maailman parhaista. Tämä on tärkeä valttikorttimme, sillä pienenä, suhteellisen syrjäisenä maana emme tule koskaan menestymään ilman osaavia ja luovia ihmisiä. Korkea teollinen jalostusarvo sekä kasvaville markkinoille suuntautuva vienti luovat mahdollisuutemme kasvaa. Pelkästään säästämällä tämä maa ei nouse.

Päivittäinen valitus siitä, kuinka käsittämättömän surkeasti Suomella menee, voi aiheuttaa epäsuotuisan kierteen, jolla on vaarallisia vaikutuksia. Kielteinen ilmapiiri ja negatiivinen yleiskuva Suomesta ei millään tavalla auta meitä rakentamaan tulevaisuutta. Mahdolliset sijoittajat ja lahjakkaat nuoret pakenevat ensimmäisinä, jos usko tulevaisuuteen puuttuu. Meidän poliitikkojen on otettava tämä huomioon, ja toivonkin hartaasti, että hallitus näin tekee. Nyt on korkea aika panostaa positiivisesti tulevaisuuteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Ärade talman! Sett ur den här synvinkeln är jag oroad över de aviserade nedskärningarna i utbildningen. Det är kortsiktigt och direkt farligt ur en konkurrenssynvinkel. Självklart ska man våga utveckla utbildningen och göra förändringar. Direkta nedskärningar på alla stadier kan dock ha förödande konsekvenser för såväl jämlikheten i samhället som möjligheten till forskning av hög kvalitativ nivå och innovationer. Båda är grundförutsättningar för att vårt land ska klara sig väl i framtiden.

Arvoisa rouva puhemies! Vienti, korkea jalostusarvo ja osaava työvoima mahdollistavat menestyksemme. Suomalaiset yritykset tarvitsevat parhaimpia työntekijöitä ja aivoja menestyäkseen. Maamme väestömäärän kehitys olisi kuitenkin jo nyt negatiivinen ilman maahanmuuttajia. Meidän on lisättävä työperäistä maahanmuuttoa esimerkiksi poistamalla tarveharkinta, jotta suomalaiset, mainittakoon vaikka startup-yritykset, voisivat tarpeen vaatiessa palkata ihmisiä myös EU:n ulkopuolelta. Lisäksi meidän tulee myöntää työlupa niille, jotka tulevat tänne turvapaikanhakijoina. Tällä tavoin he voivat työllistyä nopeasti ja kotoutua suomalaiseen yhteiskuntaan.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä kokee ongelmallisiksi hallituksen ehdottamat leikkaukset kehitysapuun sekä pakolaiskiintiöön.

Det här rimmar mycket illa med det faktum att regeringen säger att man vill hjälpa människor på plats i sina hemländer. Hur kan det här ske genom en minskning av biståndet med en tredjedel och hur menar regeringen skapa lagliga och säkrare vägar till Europa om den samtidigt sänker den redan låga flyktingkvoten? I motsats till de länder vi konkurrerar med så har vi endast 4 procent utlandsfödda jämfört med medeltalet på 10 procent i OECD. Alla stora framgångsrika städer i världen är mångkulturella. Det vill vi också att Finland ska vara.

Arvoisa rouva puhemies! Koulutus ja osaaminen ovat menestyksemme avaimet, mutta meidän on kiinnitettävä huomiota myös työssäjaksamiseen. Esimerkiksi nuorisotyöttömyyden seuraukset tulevat vaikuttamaan myöhemmin työelämään siirtyvien nuorten elämässä aina, jos usko omiin kykyihin ja voimiin on hiipunut. Työssäjaksamisen edistäminen ja ennenaikaisen eläköitymisen estäminen ovatkin itse asiassa suurimmat rakenteelliset haasteet, jotka rasittavat myös työn tuottavuutta.

Kuntoutus on hyvin tehokas tapa ylläpitää ja parantaa työ- ja toimintakykyä. Lisäksi se mahdollistaa paluun työelämään. On lyhytkatseista, että hallitus ehdottaa leikkauksia kuntoutukseen.

Ärade fru talman! Jag vill också passa på att berömma regeringen. Det är glädjande att se att regeringen insett det viktiga i att fortsätta med nationalspråksstrategin. Det är under det senaste decenniet det viktigaste dokument som har gjorts upp för att utveckla vårt lands tvåspråkighet och därför är svenska riksdagsgruppen mycket glad att se att det arbetet nu fortsätter.

Tyvärri också lite ris. Inför riksdagsvalet fanns bland annat två parlamentariska grupper som såg på dels den inre säkerhetens och dels på försvarets framtid. Båda grupperna gav enhälliga förslag om hur anslagen borde höjas för att kunna trygga dessa grundfunktioner i vårt samhälle. Dessvärre har regeringen till stora delar struntat i det arbete som alla partier gjorde gemensamt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Det är också bekymmersamt att regeringen ensidigt frångått den överenskommelse som funnits kring Yle. Yle lyder under riksdagen och man har alltid gemensamt bland alla partier bestämt om hur Yle ska utvecklas och finansieras. Svenska riksdagsgruppen hoppas att detta är ett olycksfall i arbetet som rättas till på vägen.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi on syytä palata siihen, mistä aloitinkin, eli talouteen ja kasvuun.

Suurten yritysten määrä maassamme oli noin 600 vuonna 2013, mikroyritysten määrä taas noin 264 000. Uusia työpaikkoja syntyy nopeimmin pienissä yrityksissä. Lisäksi pienten ja keskisuurten yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on suurempi kuin suurten yritysten. On tietenkin selvää, että tarvitsemme näitä kaikkia, ja lisäksi tarvitsemme uusia yrityksiä, uusia innovaatioita ja uutta kasvua. Tarvitsemme myös normitalkoita helpottamaan näiden yritysten arkea.

Hallitus ei tietenkään voi, eikä pidä yrittääkään, valita yksittäisiä tulevaisuuden menestyjiä, mutta kokoamalla osaaminen kansainvälisesti kilpailukykyisiksi keskittymiksi luomme pohjaa lukuisille menestystarinoille. On koko maamme etu, että eri seutuja kehitetään niiden omista vahvuuksista lähtien. Jos esimerkiksi Vaasassa sijaitsevan Pohjois-Euroopan johtavan energia- ja cleantech-keskittymän veturit, jotka tuovat maahan miljardeja euroja ja työllistävät kymmeniä tuhansia omassa ekosysteemissään, päättävät lähteä Vaasasta ja Helsingistä, on seuraava osoite Kiina, Intia tai Brasilia, ei mikään muu Suomen kaukunki.

Julkiset tutkimus-, kehitys- sekä infrapanostukset onkin pääasiallisesti ohjattava sellaisille alueille ja aloille, joilla nimenomaan teollinen jalostusarvo ja vienti ovat korkeimmillaan ja joilla myös yritykset itse markkinalähtöisesti panostavat vahvasti tutkimukseen ja kehitykseen. Tätä kautta luodaan uutta rahaa koko maamme hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi. — Kiitos.

13.16 Sari Essayah kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaiset ymmärtävät hyvin, ettemme voi jatkaa velaksi elämistä. Olemme valmiit tinkimään omastamme, kunhan säästäminen tapahtuu järkevästi ja oikeudenmukaisesti. Nyt ikävä kyllä monet hallituksen esittämät säästöt ovat sellaisia, että ne lisäävät kuluja, vievät pienituloisia toimeentulokiasiakkaisiksi ja heikentävät kasvun edellytyksiä. Kristillisdemokraattien mielestä viisain tapa säästää on karsia tehottomia toimintatapoja eli uudistaa rakenteita.

Talousarvioesityksessään hallitus yrittää tasapainoilla säästötavoitteiden ja kasvun edellytysten luomisen välissä. Esityksessä myönteisiä ovat vaikkapa työtulovähennyksen koroittaminen sekä omaishoidon tukeminen. Tasapainoilu on kuitenkin osin epäonnistunut. Talousarvioesitys tuo liian vähän toivoa ja näköaloja kasvusta. Sen sijaan säästöjä, jotka lisäävät kuluja joko välittömästi tai myöhemmin tai muuten heikentävät tulevan edellytyksiä, on runsaasti.

Arvoisa rouva puhemies! Ei ole oikein elää tulevaisuuden sukupolven kustannuksella — ei velkaantumalla, mutta ei myöskään viemällä lapsilta ja nuorilta oman tulevaisuutensa rakennuspuita. Hallitus suunnittelee hyvin laajasti lapsiin ja nuoriin ja perheisiin kohdistuvia säästötoimenpiteitä. Suunnitellut leikkaukset heikentävät lasten arkea. Esimerkiksi ryhmäkokoja kasvatetaan niin päiväkodeissa kuin kouluissa. Myös nuorisotakuuta ajetaan alas, vaikka kyseessä on erinomainen toimintamalli, joka on toiminut esimerkkinä euroop-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

palaiselle nuorisotakuulle yhdessä Ruotsin ja Itävallan mallien kanssa. On hämmentävää, jos ajamme oman nuorisotakuumme alas, kun muualla pyritään sitä kohden.

Lapsiin ja nuoriin kohdistetut heikennykset vaikuttavat aina pitkälle tulevaisuuteen. Vaadimme, että näitä leikkauksia on kohtuullistettava. Lisäksi budjetin lapsivaikutusten yhteisarviointi on tehtävä kiireellisesti ja huolellisesti.

Oman osansa leikkauksista saavat lasten lisäksi myös muut heikommassa asemassa olevat ihmiset. Kehitysyhteistyössä kansalaisjärjestöjen muun muassa pakolaisleireillä tekemän työn tukeminen on nyt entistä tarpeellisempaa. Siksi siihen ja humanitaariseen apuun kohdistuvat leikkaukset on peruttava.

Mielestämme pieneläkeläisten asumistuen leikkaus tulee poistaa kokonaan. Sairaushuoneita ei tule entisestään kasvattaa heillä, joiden kukkaroa lääkemenot kurittavat kohtuuttomasti jo nyt. Ketään ei saa asettaa epätoivoiseen asemaan.

Haja-asutusalueiden junavuorojen lakkauttaminen on tullut täytenä yllätyksenä. Keuruu, Nurmes, Lieksa, Vilppula, Ähtäri, Siuntio ja moni muu paikkakunta jää kokonaan ilman junayhteyttä. Lakkautettavien linjojen lisäksi junavuoroja vähennetään useilla reiteillä, kuten Iisalmessa ja Varkaudessa. Vaikka esitys toisi säästöjä, aiheuttaa se samalla vakavan iskun paikalliseen elinkeinotoimintaan ja ihmisten mahdollisuuksiin ottaa työtä vastaan toiselta paikkakunnalta. Toivottavasti hallitus ei ole unohtanut, että kaikki suomalaiset eivät asu Helsingissä. Onko tavoitteena edelleen pitää tämä maa asuttuna?

Arvoisa puhemies! Samalla, kun kuulemme leikkauslistoista ja tuottavuustoimista, saamme kuulla uutisia johtajien ylisuurista palkoista, verokikkailusta ja eläkekeinottelusta. Yritysten voitot siirretään konsernirakenteen turvin verottajan ulottumattomiin tai siirtohinnoittelulla veroparatiiseihin niin, että investoinnit eivät Suomessa kasvakaan. Onko tämä oikeudenmukaista? Verovuoto on tukittava. Nyt harmaan talouden torjuntaan ei suunnata riittäviä resursseja. Se edellyttäisi lisärahoitusta Tullille, poliisille ja ennen kaikkea Verohallinnolle uusien verotarkastajien palkkaamiseksi.

Tarvitsemme tuottavuushypyn lisäksi terveyshypyn, jotta kansantaloutemme kohenee. Tunti liikuntaa päivässä olisi tarpeen paitsi koululaisille myös meille kaikille. Hallituksen tavoitteena on tällä vaalikaudella nostaa tupakka- ja alkoholiveroa. Tämä on tarpeellista terveyden edistämiseksi ja haittojen vähentämiseksi.

Arvoisa puhemies! Kriisitietoisuutta — sitä on lietsottu niin ahkerasti, että toivon näköalat uhkaavat jo hukkaa. KD parantaisi kasvun edellytyksiä helpottamalla yrittäjyyden alkutaivalta ottamalla jo ensi vuonna käyttöön hallituksen lupaaman 5 prosentin yrittäjävähennyksen.

Toivon näköaloja luo myös se, että meillä on suuri joukko lupaavia tieteellisteknisiä osaajia, jotka voivat avata maamme yritystoiminnalle uusia näköaloja ja luoda uusia työpaikkoja niin biotalouteen, nanotekniikkaan, robotiikkaan, energia-alalle kuin lääketieteeseen. Edellisestä isosta lamasta selvittiin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostusten kautta. Samoin tulee panostaa nyt, mutta hallitus säästää koulutukselta ja tutkimukselta. Kärkihankkeisiin lisätyt koristemansikat eivät korvaa sitä, jos kakkupohja on leikattu alta pois. Esimerkiksi Tekesin avustusvaltuuksien leikkaus vaikuttaa hyvin laajasti maassamme tehtävään tekniseen tutkimukseen. Irtisanomisista on luvassa teknologian tutkimuskeskuksessa VTT:ssä ja korkeakouluissa. Kaivattuun tuottavuushyppyyn tarvitaan uusia innovaatioita, joita taas ei synny ilman tutkimuksen resursseja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Ärade talman! Regeringen har till den grad fokuserat på den samhällliga krisen att vi riskerar förlora hoppet om bättre utsikter helt och hållet. Vi klarade oss genom den förra stora depressionen genom att satsa på forskning, utveckling och innovationer. Vi borde göra samma sak i dag, men regeringen sparar på utbildning och forskning. Utan tillräckliga resurser inom forskningen kan vi inte uppnå den konkurrensförmåga som vi hoppas på.

Arvoisa puhemies! Toivomme hallitukselta toimenpiteitä, jotka luovat maahamme tulevaisuudenuskoa ja päämäärätietoisuutta. Ehkä olemme nyt myrskyssä, mutta paattimme mastoa ja purjeita ei silti kannata polttaa kamiinassa hetken lämmikkeeksi. On luotava kestäviä rakenteita, joihin huominen hyvän päivän tuuli voi tarttua. On edelleen panostettava lapsiin ja nuoriin, koulutukseen ja osaamiseen. Ja ennen kaikkea on toimittava oikeudenmukaisesti, että paljon puhuttu talkoohenki (Puhemies koputtaa) ja luottamus voidaan tässä purressamme säilyttää.

Puhemies Maria Lohela: Sitten siirrytään debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debattipuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja ilmoittautumaan painamalla V-painiketta. Ryhmäpuheenvuoron pitäjien ensimmäiset puheenvuorot saavat kestää 2 minuuttia ja sen jälkeen 1 minuutin.

13.24 **Elsi Katainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ryhmäpuheenvuoroissa on todellakin tiedostettu taloutemme vaikea tila ja on myöskin perätty arvovalintoja ja oikeudenmukaisuutta. Minun mielestäni kaikista epäoikeudenmukaisinta on työttömyys. Kaikki hallituksen toimenpiteet kuitenkin perimmältään tähtäävät siihen, että ihmiset saisivat työtä, sitä kautta kasvua ja talouden virettä, ja myöskin sitä kautta oikeudenmukaisuus toteutuu.

Leikkaukset ovat nyt kipeitä, koska tarvittavia uudistuksia ei ole tehty ajoissa. Miten korkeaksi työttömyyden täytyisi nousta, että oppositiokin olisi valmis näihin toimiin (Pia Viitasen välihuuto) ja siihen, että ne tehdään nyt eikä odoteta vielä pahempaa tilannetta? Työtähän Suomessa olisi, mutta yrittäminen ja työllistäminen on tehty aivan liian kalliiksi ja hankalaksi.

Tämä hallitus on nyt osoittamassa sitä, että ei tarvitse pitää jääräpäisesti kiinni niistä esityksistä ja tavoista toteuttaa asioita vaan voidaan kuulla muita ja muuttaa suunnitelmia, kunhan päämäärä säilyy kirkkaana mielessä. Vaihtoehdottomuus, hyvä oppositio, ei vie mihinkään eikä paranna tätä tilannetta.

13.25 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma tuki omaishoidon kehittämistä ja takuueläkkeen parantamista, mutta siihen lopui hallituksen politiikan tukeminen. (Pia Viitasen välihuuto) Sen sijaan hän vastusti puheenvuorossaan suunnilleen kaikkia leikkauksia ja myös suurinta osaa niistä rakenneuudistuksista, jotka hallitus aikoo toteuttaa. Vaihtoehtoa, siis sosialidemokraateilta, emme kuulleet.

Edustaja Rinne, edellinen valtiovarainministeri, kirjoitti tasan kolme viikkoa sitten blogissaan, että "vastustamme leikkauslinjaa" ja niin edelleen. Todellakin, sosialidemokraatit vastustavat näköjään kaikkia leikkauksia — ehkä maataloustukien leikkaus heille kelpaa (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) ja sitä kautta elintarvikeketjun tuhansien, kymmenientuhansien työpaikkojen tuhoaminen, se on mahdollista heidän mielestään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Mutta ihmettelen, mikä on nyt sosialidemokraattien linja, mikä on se teidän laadinnassanne oleva vaihtoehtobudjetin sisältö. Edustaja Heinäluoma on ymmärtääkseni sosialidemokraattisen puolueen taloustyöryhmän puheenjohtaja. Kyllä teillä pitää olla nyt jo tietyt linjaukset eikä vain vastaan panemista. (Pia Viitasen välihuuto)

Nyt tarvitaan todellakin vastuullista politiikkaa, jota hallitus harjoittaa, jotta Suomi saadaan kääntymään. Niin kuin puheenvuorossani totesin, niin tarvitaan kokonaisvaltainen ohjelma, ja sellainen hallituksella on nyt ensimmäistä kertaa. Edellinen neljä vuotta meni harhaillessa milloin missäkin, ja jos tämä on opposition linja, että mihinkään ei saa koskea, mitään ei saa tehdä, pysähtyneisyys on se malli, jolla eletään, ja velkaa otetaan, niin ei tästä tule yhtään mitään. Odotan, että nyt jatkopuheenvuoroissa ehkäpä puheenjohtaja Rinne nostaa sosialidemokraattisen vaihtoehdon kirkaasti tänne keskusteluun mukaan.

13.28 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt eletään Suomen historian pisintä taantumaa 150 vuoteen. Se on sellainen tilanne, että nyt pitää kellojen soida ja herätä tähän tilanteeseen.

Kun kuuntelin näitä opposition ryhmäpuheenvuoroja, niin tuli hiukan outo olo. Osa puheenvuoroista jopa kiisti sen, että meillä on mitään kilpailukykyongelmaa tuolla työllisyyspuolella. Sitten kyseenalaistettiin ne keinot, joita hallitus on tässä esittämässä, ja esitettiin joitain varsin pieniä näperteleviä toimia. Esimerkiksi edustaja Heinäluoma vaati viennin kilpailukyvyyn parantamista puuttamalla väylämaksuun tai rataveroon, jotka ovat hyvin pieniä murusia tässä valtionaloudessa, ja sitä paitsi niillä kustannetaan muun muassa jäänmurron kustannuksia eli toista kautta sitten tätä tulovirtaa heikennettäisiin ja sitä kautta sitten taas aiheutettaisiin lisää menoja.

Tässä vihreiden puheenvuorossa, jossa otettiin edelleen se sama linja, joka vihreillä on aiemminkin ollut, eli kuritettaisiin työssä käyviä, viitattiin työmatkavähennyksiin puuttamiseen ja siihen, että työssäkäynnin kannattavuutta jälleen lähdetäisiin murentamaan. Sil-le linjalle ei voi mennä. Ja tämä hallituksen budjetti on nyt pitkään aikaan ensimmäinen budjetti, jossa ei esimerkiksi koroteta liikennepolttoaineiden verotusta. Se on selvä kannanotto siihen, että työssäkäynnin kustannuksia ei haluta lisätä vaan halutaan, että ihmiset lähtevät töihin ja ottavat sen työn vaikka vähän pidemmän matkan päästä.

Nämä opposition esitykset näissä puheenvuoroissa: oikeastaan voisin kiteyttää ne niin, että vaadittiin perumaan nämä leikkaukset, joita hallitus tässä esittää. Ja millä ne sitten korvataan? Otetaan lisää velkaa, eli (Puhemies koputtaa) emme ole vielä niin vaikeassa tilanteessa, että velkaantumiseen voisi puuttua. (Välihuutoja vasemmalta)

Edustaja Heinäluoman (Puhemies: Aika on täynnä!) puheenvuoro siitä, että Suomen suunta on väärä, on ehkä paras puolustus (Puhemies: Edustaja Jokinen!) tällä hetkellä hallituksen linjalle.

13.30 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoituksemme on toimia niin kuin eduskunnassa yhdessä on sovittu. Tänään olemme kuulleet hallituksen budjettiesityksen, ja se on täällä arvioitavana. Ja tämän jälkeen sosialidemokraatit, niin kuin uskoakseni koko oppositio, tulee tekemään oman vaihtoehkonsa. Ja puhemiesneuvostossa käydyn keskustelun (Ben Zyskowitz: Onko se yhteinen?) mukaisesti se tullaan esittelemään tänne ensi marraskuussa, ja toivon, että silloin ministerit laaja-alaisesti ovat paikalla ja myös koko eduskunta. Ja silloin oletan, että saamme aikaa sen esittelyyn, ja myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

edustaja Kankaanniemi voisi olla paikan päällä ja kuulla tarkemmin meidän vaihtoehtomme.

Sanon kuitenkin jo nyt joitakin ajatuksia siitä, mitä pitää tehdä toisin. Ne ajatukset ovat, että pitää aidosti satsata tähän työllisyyteen. Ei tässä riitä, arvoisa keskustan ryhmäpuheenpuheen vuoron käyttäjä edustaja Katainen, että kannetaan huolta työllisyydestä ja kannetaan huolta nuorista, jos ne rahat leikataan, joilla nuorille ja työtä vailla oleville voitaisiin auttaa työpaikkaa — jos ei starttirahayrityksiä voi perustaa, jos nuorisotakuu romutetaan, se suuri työ, jota viime vaalikaudella silloisen ministeri Ihalaisen johdolla tehtiin, viedään kokonaan roskakoriin. Tämä kehityssuunta on väärä, ja me olemme hyvin huolissamme, mihin tämä johtaa.

Onko vaihtoehtoja? Otan vielä yhden esimerkin. Hallitus leikkaa 13,5 miljoonaa VR:n ostopalveluja, millä saadaan aikaan vakava vahinko koko maan kehitykselle — myös työllisyydelle ja kilpailukyvyille. Ja samaan aikaan hallitus on tehnyt päätöksen, että 200 miljoonaa laitetaan autoveron alennukseen. Se on ilmeisestikin hallituksen vientivetoinen kasvustrategia. (Välihuutoja) Mutta jos tästä puolet annettaisiin järkevään käyttötarkoitukseen, esimerkiksi siihen, että pidetään radat toiminnassa ja VR kulkee ja kuljettaa niin ihmisiä kuin tavaroitakin myös poikittaisliikenteessä koko Suomessa, (Puhemies koputtaa) ja lisäksi vielä nuorille nuorisotakuu, niin Suomi olisi paljon onnellisempi.

13.32 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vihreiden puheenvuorossa kerrottiin vaihtoehto hallituksen tekemille koulutussäästöille. Kysyn suoraan pääministeriltä: Olette monta kertaa todennut, että jos tulee parempia vaihtoehtoja, jos tulee kestävämpiä vaihtoehtoja, olette avoin neuvottelemaan ja keskustelemaan. Me pysymme kertomaan, miten vuoden 2016 osalta voidaan ne noin 200 miljoonan euron leikkaukset korvata, ja me olemme tehneet esitykset — voidaan toimittaa kaikki taustamuisiot teille käteen ja myös opetusministerille — koko vaalikauden koulutusleikkausten vaikuttaman säästämisen korvaamiseksi. Oletteko te valmis tekemään samalla tapaa, kuten teitte tässä sunnuntai- ja iltapäätöksessä, ja perääntymään joukkovoiman edessä ja tekemään järkevämpiä, parempia päätöksiä?

Toinen asia liittyy siihen, mitä edustaja Heinäluomakin nosti esiin. Nyt kun yhteiskuntatakuun, nuorisotakuun rahat jäävät aivan murusiksi verrattuna viime vaalikauteen, miten te otatte kopin niistä nuorista, jotka etsivät tulevaisuuttaan, mahdollisuutta työskennellä, mahdollisuutta saada opiskelupaikka? Mitä te sanotte näille nuorille ihmisille?

Viimeisenä asian kysyn ehkä näin, valtiovarainministeri Alexander Stubb: Mistä tulevat nämä kilpailukykytilastot, joita te jatkuvasti käytätte? Kun olen katsonut Eurostatia, olen katsonut hyvin monia muitakin kansainvälisiä mittaristoja, ne eivät tue suoraan näitä samoja lukuja. Kenelle minä voin soittaa, kenen kanssa minä voin käydä keskustelun, jotta puhutaan samoista numeroista, samoista luvuista? Jos öljyteollisuuden tuotteet otetaan pois, Suomen vienti veti 3 prosenttia viime vuonna, kun katsoi Tullin tilastoja. Jos katsoo Palkansaajien tutkimuslaitoksen ennustepäällikköä ja erikoisasiantuntijoita, kaikki sanovat, että kilpailukykykustannukset ovat jopa matalammat kuin Ruotsissa ja Saksassa. Mitkä ovat teidän lukunne, mistä ne ovat peräisin, ja kenen kanssa minä voin näistä keskustella?

13.34 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on ollut hyvää se, että vaikka hallituksen puolelta toivotetaan sitä, että on vain yksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

vaihtoehto, ja vähän jo jarrutellaan, ettei sitä pitäisi oikeastaan kritisoidakaan enää, niin tässä keskustelussa on kuitenkin herännyt vakaa epäily siitä, onko tämä hallituksen linja se, joka vie Suomen talouskasvuun ja vie Suomen työttömyyden alenemisen tielle. Monet asiantuntijat epäilevät tätä syvästi, muun muassa Nobel-palkittu taloustieteilijä Stiglitz. On vaara, että nämä leikkaukset leikkauksen päälle vievät ostovoimaa, aiheuttavat (Hälinää — Puhemies koputtaa) lisää työttömyyttä.

Edustaja Katainen oli huolissaan työttömyydestä ja nuorisotyöttömyydestä. Miten edustaja Katainen näkee, että nämä jatkuvat leikkaukset nostavat ja parantavat työllisyyttä? Vaara on se, että tämä kierre jatkuu.

Kysymys on myös henkisestä lamasta, sen yhä useammat joutuvat toteamaan. Kun edustaja Ihalaisen vetämä Kättä päälle -vaihtoehtoinen yhteiskuntasopimuskeskustelu käytiin ja kerättiin laajalta kansalaisjärjestöjoukolta aineistoa siitä, mikä järjestöjä huolestuttaa, niin henkinen lama nähtiin suuremmaksi uhkaksi tässä yhteiskunnassa kuin taloudellinen lama. Ja tähän ei hallitus puutu. Hallitus itse asiassa syventää tätä henkistä lamaa tällä näköalattomuudella, leikkauksia leikkauksen perään, ja siinä sivussa vielä vaarantaa Suomen maineen kansainvälisillä kentillä pohjoismaisena, eurooppalaisena, humanisina sivistysvaltiona.

Ja se, mikä on huolestuttavaa myöskin: Harmaan talouden torjunnan, joka on ollut monen edellisen hallituksen kärkihankkeita, (Puhemies koputtaa) kun näistä kärkihankkeista nyt puhutaan, olisi luullut olevan myöskin pääministeri Sipilän hallituksen kärkihanke, mutta sieltä, harmaan talouden torjunnasta, leikataan voimavaroja. Päinvastoin olette tänne tuomassa esityksen siitä, että lainvastaisesti veroja kiertäneet vapautetaan rikosoikeudellisesta vastuusta, kun he vain tunnustavat vanhat syntinsä. (Puhemies koputtaa) Tämä on aivan väärää politiikkaa.

13.36 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Koko maamme hyvinvoinnin rahoittamisen kannalta on kohtalonkysymys huolehtia niiden alojen ja seutujen toimintaedellytyksistä, joissa vielä sijaitsee, ja toivottavasti entisestään kasvaa ja kehittyy, korkean jalostusasteen vientiteollisuuden klustereita.

Hallitusohjelmassa todetaankin aivan oikein, että osaaminen kootaan pienessä maassamme kansainvälisesti kilpailukykyisiksi keskittymiksi. Kysyisin pääministeriltä, miten tämä työ etenee, jotta saadaan myös tarvittava innovaatioloikka aikaiseksi.

13.37 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit kyllä jakavat hallituksen huolen tästä Suomen velkaantumisesta ja talouden tilanteesta, mutta meille on äärimmäisen tärkeää, että näihin taloustalkoisiin osallistutaan yhdessä ja että myöskin sitten nämä säästötoimenpiteet tehdään oikeudenmukaisesti.

Hallituksen leikkauslistoissa on huolestuttavinta se, että monet esitetyt säästöt eivät sitten loppujen lopuksi olekaan säästöjä, koska ne kohdistuvat heikommassa asemassa oleviin, kuten pieneläkeläisiin ja myöskin lapsiperheisiin. Nämä säästöt tulevat ennen pitkää kalliiksi ja tulevat kuluiksi, kun ihmiset joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen tai kun esimerkiksi päiväkotien ylisuurissa lapsiryhmissä ei tunnisteta oppimisvaikeuksia omaavia lapsia tai ei pystytä tarpeeksi ajoissa antamaan varhaista apua.

Työllisyyden kohdalla nuorisotyöttömyys on kaikkein pahinta, ja siinä mielessä nämä hallituksen toimenpiteet nuorisotakuun alas ajamiseksi ovat häkellyttäviä. Nuorisotakuunhan pitäisi olla yksi näistä hallituksen kärkihankkeista. Viime kaudella edellinen hallitus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

satsasi 60 miljoonaa euroa tähän nuorisotakuuseen, nyt tulevan vuoden panostus on 3,5 miljoonaa euroa. Euroopan parlamentissa monena vuonna olin kertomassa suomalaisesta nuorisotakuusta kollegoilleni, ja niinpä sitten Suomen, Itävallan ja Ruotsin esimerkin mukaisesti monissa maissa lähdettiin rakentamaan omia nuorisotakuujärjestelmiä. On aika noloa, että me olemme ajamassa oman nuorisotakuujärjestelmämme alas, kun muualla Euroopassa ollaan pyrkimässä sitä kohden. (Eduskunnasta: Miksi näin?) Nuorisotakuu supistuu jatkossa sellaiseksi, että pystytään ainoastaan peruskoulun päättävälle tarjoamaan jatko-opintopaikkaa. Olisinkin kysynyt (Puhemies koputtaa) arvoisalta työministeriltä: minä tähden tämä nuorisotakuu ollaan tällä tavalla (Puhemies koputtaa) romuttamassa?

13.39 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun valtio velkaantuu, vienti ei vedä, työttömyys kasvaa, niin on pakko tehdä joitain toimenpiteitä. Julkista taloutta on pakko sopeuttaa, ja sillä on pakko synnyttää sitä uskoa, että tänne kannattaa investoida, tänne kannattaa luoda uusia yrityksiä. Sen seurauksena meidän pitää pystyä vastaamaan siitä, että ne toimet, jotka sisältyvät tähän budjettiin, myös täytäntöön pannaan. Se, että me tässä onnistumme, luo uskoa niille ihmisille, jotka ovat valmiit pistämään itsensä likoon, investoimaan, luomaan uusia työpaikkoja ja lähtemään yrittäjiksi. Me olemme tilanteessa, jossa meidän pitää luoda edellytyksiä ja luoda nimenomaan uskoa tulevaisuuteen.

13.40 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri korosti puheessaan aivan oikein työn merkitystä. Tuntuisi jo pitkään Suomessa kasvaneen ilmapiiri, jossa tuntuu unohtuneen, että hyvinvointi syntyy nimenomaan työtä tekemällä, ei velkarahaa jakamalla. (Eduskunnasta: Missä työtä on?) Tämä on se linja ja tämä on se arvovalinta, kieltämättä, jonka puolesta suomalaiset ovat äänestäneet, ja se linja, jota Suomen hallitus nyt noudattaa. Oppositio on kieltänyt täällä hyvin pitkän listan erilaisia sopeutustoimia, mutta menoja on pakko sopeuttaa, ja tähän meillä on myös kansalaisten mandaatti. Tätä on lykätty pari vaalikautta, ja nyt se tehdään, ja nyt se tehdään suorastaan kahden kolmen vaalikauden edestä. Budjetti on vastuullinen, ja siksi nämä niukat määrärahat ovat perusteltuja.

Me emme kuitenkaan voi edetä pelkillä sopeutustoimilla. Se on aivan selvää, ja sen hallitus myöntää. Se ei yksin pelasta tulevaisuuttamme eikä turvaa Suomen kasvua. Me tulemme huomenna puhumaan siitä, mistä syntyy kasvu. Kilpailukyky (Puhemies koputtaa) on sen keskeinen avain, ja sieltä syntyvät myös työpaikat. Budjettia ei siis tule arvioida (Puhemies koputtaa) irrallisena hallituksen suunnitelmana vaan osana suurta suunnitelmaa, (Puhemies: Aika on täynnä!) joka etenee ja jota perussuomalainen ryhmä...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Terho, aika.

...myös tukee. — Kiitos.

13.41 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En malta olla puuttamatta tähän työllisyyskeskusteluun. Minä ymmärrän kyllä sitä, että aktiivisella työvoimapolitiikallakin on merkityksensä. On ihmisiä, joita auttaa palkkatuki, ja on ihmisiä, joita auttaa starttiraha, ja varmasti nuoriakin voidaan tätä kautta helpottaa. Mutta se on nyt pakko jo tässä vaiheessa minusta kaikkien myöntää, että näitä kaikkia keinoja on tähänkin asti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

kokeiltu ja siitä huolimatta meidän työttömyys on viimeisen vuodenkin aikana noussut 30 000 ihmisellä.

Nyt on se aika, että on pakko tehdä sellaisia asioita, joilla suomalaisen työn kilpailukyky oikeasti parannetaan, jotta syntyy niitä työpaikkoja aivan oikeasti tähän yhteiskuntaan. Tämä on nyt ensimmäinen hallitus, joka on tosissaan lähtenyt tätä tekemään. Ja toivon, että kun työmarkkinajärjestötkin entistä paremmin ovat tätä ymmärtäneet, niin myös poliittinen oppositio ymmärtäisi ja tulisi myös tälle rakentavalle linjalle, että lähdetään nyt oikeasti ajamaan suomalaista työllisyyttä eteenpäin. Tällaista työttömyyden tasoa (Puhemies koputtaa) emme inhimillisesti kestä.

13.42 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on viimeisten vuosien aikana yrityksiä tuettu merkittävästi Kela-maksujen poistamisella, tämän yhteisöveron vähennyksellä — siis miljardiluokan leikkauksia tehty. Mitä on tapahtunut? Investoinnit ovat historiallisen alhaalla, työttömyys jatkaa järjettömän korkealla tasolla, ja uusien yritysten perustaminen on erityisesti hiipunut historiallisen alhaiselle tasolle.

Hallitus jatkaa tällä samalla talouspoliittisella linjalla. On olemassa vaihtoehto tälle politiikan linjalle. Sitä on esitetty, muun muassa taloustieteilijä Stiglitz mukaan luettuna, ja SDP:n vaihtoehdot tulevat täällä marraskuun vaihtohtobudjetissa esille. Nyt pitää luoda julkisia investointeja, joilla luodaan pohjaa yksityisille investoinneille. Nyt pitää laittaa paikkoja kuntoon, sairaaloita ja kouluja kuntoon niin, että ihmiset voivat tehdä terveellisessä työelämässä töitä. Pitää luoda referenssimarkkinoita suomalaisille yrityksille ulkomaille. Pitää luoda uusia tuotteita ja palveluita. Se tarkoittaa sitä, että pitää satsata voimavaroja tutkimukseen ja tuotekehitykseen ja innovaatioihin, (Puhemies koputtaa) yliopistojen koulutukseen ja osaamiseen.

13.43 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kyllä iso arvovalinta käsitteillä. Hallitus puhuu siitä, että pitäisi korjata Suomen talouden tilaa ja katsoa eteenpäin. Mutta tuntuu siltä, että hallitus on valinnut vain ensi vuoden budjetin loppusumman tuijottamisen tulevaisuuden rakentamisen sijaan. Katsotaan, mitä tapahtuu: Hallitus leikkaa innovaatiotuista. Kaikki ovat ihmetelleet sitä elinkeinoelämästä alkaen. Hallitus leikkaa yliopistoista yhteensä jopa 100 miljoona euroa ensi vuoden aikana ja korkeakouluista ja tutkimus- ja tuotekehityksestä. Hallitus kasvattaa lasten ryhmäkokoja varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa. Hallitus leikkaa nuorisotakuuta, jolloin ne, jotka saavat yhä vähemmän tukea kouluissa ja ovat vaarassa joutua koulupudokkuuteen, eivät myöskään saa nuorisotakuun kautta tukea.

Minun kysymykseni on hallitukselle se, ettekö te voisi katsoa vähän yhtä vuotta pitemmälle ja puolustaa suomalaisten lasten hyvinvointivaltion tulevaisuutta, uudistaa leikkauksen sijaan. Tästä on kysymys: (Puhemies koputtaa) ei leikata vaan uudistetaan. Sillä talous nousee. (Välihuutoja)

13.45 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sipilän tylypahkan velhokoulussa osataan temput. Vaalien jälkeen nähtiin ennennäkemättömät tainkäännöt, ja nyt kansalle tarjotaan silmäkääntötemppeja. Valtiovarainministeri Stubb ja edustaja Kankaanniemi kehuivat lähes silmät kyynelissä, kuinka takuueläkkeeseen tehdään 23 euron korotus kuukaudessa — ei varmaan paljon lämmittä niitä eläkeläisiä, joiden asumistuesta leikataan 60 euroa samaan aikaan, ja indeksileikkauksilla pienennetään elä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

kettä. Samaan aikaan nousevat myös muun muassa lääkekustannukset, jotka koskettavat eläkeläisiä.

Samankaltainen silmänkääntötempu on se, että edustaja Katainen kertoo olevansa huolestunut nuorten työttömyydestä (Elsi Kataisen välihuuto) ja samaan aikaan nuorisotakuurahoista leikataan 95 prosenttia pois tämän vuoden tasosta.

13.46 Carl Haglund r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, fru talman! On selvää, että säästää pitää, mutta kysymys on, mistä. Olemme, niin kuin tässä vastuullinen oppositiopuolue toimii, tehneet omaa vaihtoehtobudjettia, ja se esitellään, niin kuin edustaja Heinälouma jo tässä viittasi, jonkun viikon kuluttua. Tämän työn aikana on huomattu, että on aivan selvää, että voidaan myös tehdä semmoinen budjetti, jossa ei säästetä näin paljon esimerkiksi koulutuksesta ja kehitysavusta, ja tämä on kyllä hyvä tuoda esille, ja tähän keskusteluun vielä palataan.

Arvoisa pääministeri, te markkinoitte näitä kärkihankkeita erittäin paljon, ja hyvä näin, jos uskotte niihin. Olisin halunnut vähän tarkennusta siihen, miten ne oikeasti rahoitetaan. On puhuttu omaisuuden myynnistä, mutta on epäselvää, mitä omaisuutta aiotte myydä. On myös puhuttu jostain osinkojen keräämisestä. Mistä yrityksistä aiotte nostaa nytten lisäosinkoja? Tämä olisi mielestäni tärkeä tieto meille edustajille, kun keskustellaan ensi vuoden talousarviosta. Jos voisitte vähän tätä meille valottaa, niin arvostaisin sitä.

13.47 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustan ryhmäpuheenvuorossa moitittiin edellisiä hallituksia siitä, että ne eivät saaneet aikaan rakenneuudistuksia. (Välihuutoja) Tämä kritiikki on osittain oikeutettua, mutta muistutan, että niitäkin rakenneuudistuksia, joita tehtiin, silloinen oppositio vastusti ankarasti. Esimerkiksi edustaja Elsi Katainen itse silloin, niin kuin muukin oppositio, vastusti ja jarrutti ankarasti esimerkiksi sisäministeriön hallinnonalan poliisin hallintorakenneuudistusta, joka jälkikäteen on tunnustettu oikeaan osuvaksi, aidoksi rakenneuudistukseksi. (Ben Zyskowicz: Tämä on totta!)

Kristillisdemokraatit ovat valmiit tekemään yhteistyötä hallituksen kanssa nyt kipeästi tarvittavien rakenneuudistusten läpi viemiseksi samoin kuin (Puhemies koputtaa) kilpailukyvyyn parantamiseksi.

13.48 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos joku asia ei toimi, niin sitä täytyy uudistaa, vaikkakin vain sitten pienenevin ja vähenevin varoin. Miksi nuorisotakuuta ollaan nyt uudistamassa? (Vasemmalla: Poistamassa, lopettamassa!) Siksi, että sen tehot olivat miinusmerkkisiä viime kaudella. Sen toimessa ollessa nuorisotyöttömyys vain paheni. Sitäkö täytyisi opposition mielestä jatkaa? Nyt täytyy asioita tehdä vähemmän varoin mutta fiksummin.

Samoin, edustaja Räsänen, tuo viime kauden poliisihallinnon uudistus lupasi sitä, että hallinnosta leikataan. Mutta niin vain kävi, että hallinto paisui mutta kenttäpoliisit vähenivät. (Välihuutoja) — Juuri näin kävi, ja se oli arjen turvallisuuden kannalta ja myöskin syrjäseutujen kannalta erittäin huono lähtö sille uudistukselle.

Itse iloitsen siitä, että viime kauden kuntarakenneuudistus ei toteutunut (Puhemies koputtaa) esitetyllä tavalla, ja sitä todellakin vastustin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

13.49 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä on haukuttu tätä nuorisotakuuta, niin haluan muistuttaa, että toimettomana olo kuitenkin yli 75 prosentilla niistä nuorista, jotka tulivat nuorisotakuun piiriin, katkaistiin kolmeen kuukauteen. Ja nyt te näistä rahoista viette 95 prosenttia ja jälleen kerran sanotte, että hei, me kehitetään. Onko tämä uskottavaa? Ei, te viette mahdollisuudet nuorilta.

Arvoisa puhemies! Tässä on ihan aidosti kysymys luottamuksesta. Pääministeri Sipilä ennen vaaleja puhui paljon uudeltaisesta poliittisesta kulttuurista ja luottamuksesta ja sanoi, että jos tulee kasvurahasto, niin silloin päästään 2 prosentin kasvuun, ja sanoitte vielä, että eläkeläisten, lapsiperheiden, opiskelijoiden ja muiden tuensaajien eurosta ei ole tarkoitus ottaa pois senttiäkään. Ja nyt puheet ovat vaihtuneet vaalien jälkeen. Leikkaatte juuri näiltä ryhmiltä ja samaan aikaan heikennätte työllistämismahdollisuuksia kaikkialla Suomessa viemällä nuorisotakuun pois, viemällä palkkatukirahoja, starttirahoja ja vielä kaupan päälle heikennätte maakuntien mahdollisuuksia luoda uusia työpaikkoja (Puhemies koputtaa) rullaamalla radat pakettiin. Herättääkö tämä poliittista luottamusta?

13.50 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt paljon puhuttu näistä leikkauksista. Toivoisin, että mietittäisiin vähän, mitä se todellinen leikkaaminen on. Sehän on sitä, että me velkaannumme. Ja jos me emme pysty pysäyttämään tätä velkaantumista, niin se on sitä todellista leikkausta, jonka kohteeksi joutuvat meidän lapset ja meidän lapsenlapset. Eli me emme voi jättää tuleville sukupolville velka-astetta niin korkeaksi, että he joutuvat sitten tekemään ne rakenteelliset uudistukset, jotka ovat paljon voimakkaampia kuin mitä nyt voitaisiin tehdä. Kun täällä vielä sanottiin, että te leikkaatte lapsiltakin, niin minä muistuttaisin tästä, että nimenomaan lapsilta leikataan nyt sillä tavalla, että me velkaannumme.

13.51 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa lapsilta jo tänään. Te sanotte, että lapsille ei voi jättää velkaa, mutta te ette jätä lapsille mitään toivoa. Te lopetatte nuorisotakuun, te leikkaatte kaikkein eniten koulutuksesta, te leikkaatte varhaiskasvatuksesta, päivähoidosta. Tällä viikolla olemme nähneet, että kaksi kättilöä saa hallituksen perääntymään huonosta esityksestä. Kuinka monta ilman opiskelupaikkaa olevaa nuorta tarvitaan, jotta hallitus ymmärtää, että lasten ja nuorten tulevaisuudelta ei kannata leikata?

13.52 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tämä vihreiden vaihtoehto on aika vastuuton, kun miettii, minkälainen ehdotus vihreillä oli jo ennen vaaleja liittyen siihen, miten Suomen velkaantuminen saadaan kuriin. Vuonna 2014 kuntien ja valtion alijäämä oli 9,6 miljardia euroa, ja nyt ei ole — kuten ei silloinkaan ollut — yhtä ainutta leikkausta, jonka te hyväksyisitte. Tätä 200 miljoonan koulutussäästöä olisitte kompensoimassa veronkorotuksilla tai sitten työssäkäynnin kustannusten lisäämisellä, ja kyse on siinä vain ihan parista prosentista tästä meidän koko alijäämästämmme. Ei tarvitse jäädä odottamaan teidän vaihtoehtoista budjettianne, mutta olisi varmaan rehellistä myöntää, että jos tulevaisuuteen katsotaan, niin alijäämää olisi pyrittävä vähentämään. Käytännössä kaikki veronkorotukset ovat pois tulevaisuuden kasvusta.

13.53 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvovalinta on juuri se, leikkaako hallitus ensi vuonna sellaisia kasvun eväitä pois, lasten ja nuorten koulutuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

sesta, mahdollisuuksia oppia tulevaisuuden taitoja, että meillä jatkossa lasten luokkayhteiskunta lisääntyy ja sitä kautta koulutuserot kasvavat ja työttömyys lisääntyy. Te olette leikkaamassa tulevaisuuden kasvun eväitä.

Vihreiden vaihtoehdossa muutetaan talouden painopistettä niin, että luodaan kasvua sillä, että saadaan kasvua uusiutuvalla energialla, kotimaisilla uusilla ratkaisuilla, ja panostetaan koulutukseen, jolloin me saamme ihmisiä työelämään uusilla taidoilla ja he pärjäävät tulevaisuudessa.

Haluan korostaa sitä, että kilometrikorvaus on tutkitusti sellainen korvauksen muoto, jossa pääsee tällä hetkellä oman auton käytöstä työajossa tienaamaan. Silloin on edessä arvovalinta, se, poistetaanko tämä ylimääräinen osuus, josta valtiovarainministeriö on arvioinut, että se on 170... (Hälinää) — Kuunnelkaa nyt! — Valtiovarainministeriö on arvioinut, että 170 miljoonaa euroa on arvoltaan se osuus, mitä työajossa omaa autoaan käyttävä tienaa ylimääräistä. (Puhemies koputtaa) Jos tämä poistettaisiin, niin se voitaisiin laittaa koulutukseen, ryhmäkokojen pitämiseen pienenä. Mikä on teidän arvovalintanne? (Puhemies: Edustaja Niinistö!) Eikö lasten koulutus ole tärkeämpi?

13.54 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa usein puhutaan siitä, että me emme halua jättää velkaa meidän lapsillemme. Mutta todellisuudessa me tulemme jättämään meidän lapsillemme ja lapsenlapsillemme aivan mielettömän määrän hyvinvointivelkaa. Te leikkaatte, hallitus, lapsilta ja nuorilta, kun te leikkaatte koulutuksesta ja päivähoidosta. Hyvinvointivelka kasvaa, ja sen umpeenkurominen tulee maksamaan tälle yhteiskunnalle enemmän kuin kukaan meistä uskaltaa edes ajatella. Jo 90-luvun laman aikana leikattiin nimenomaan lapsiperheiltä, perheiden palveluista, ja niitä leikkauksia me täällä salissa viime kaudellakin olemme useaan kertaan katuneet. Nyt todellakin tämä hyvinvointivelka näiden leikkausten myötä vain kasvaa entisestään, ja mielestäni tämä on se velka, jota meidän pitäisi nyt kuroa umpeen, ja pitäisi ehkäistä sen lisääntyminen.

13.55 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tässä on nyt käynyt selville se, että täällä on hyvin kylmä oikeistolainen linja hallituksella, ja tässä suhteessa nimenomaan keskusta on tehnyt selkeän valinnan. Pääministeri Sipilä, te ennen vaaleja toden totta puhuitte, että te ette ota senttiäkään eläkkeensaajilta, lapsiperheiltä, ja nyt me näemme ensi viikolla eläkkeensaajat mielenosoituksessa, lapsiperheet ovat ilmaisseet huolensa, nuorisotakuuta viedään alas, ja keskustalainen aluepolitiikkakin näyttäytyy siinä, että viedään maakunnista sitten raiteet rullille.

Minä olen, puhemies, hyvin hämmästynyt näistä puheenvuoroista, mitä tällä kaudella keskusta täällä salissa käyttää. Olen joskus ajatellut, että voisi melkein luulla, että mikäli niiden puheenvuorojen perään ei merkittäisi sulkuihin "kesk", niin voisi kuvitella, että ne ovat kokoomuksen viime kauden arkiston puheita. Kyllä minun täytyy nyt sanoa, että hyvänen aika, mihin keskusta on oikein menossa. Onko täällä esimerkiksi edustaja Pekkarisen linjalle enää ketään kannattajaa keskustapuolueessa? (Puhemies koputtaa — Mauri Pekkarinen: Kaikki!) Minä haluaisin sen kuulla, koska tämä linja on niin erilainen kuin mitä vaalien alla sanoitte. (Välihuutoja)

Puhemies! Täällä...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Viitanen, nyt on aika täynnä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

13.57 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta tuntuu, että tämä mieskuoro "huutajat" on pärjännyt tässä salissa kyllä kaikkein parhaiten. Se, kun oppositio nyt tavallaan huutaa tietyllä lailla ongelmien ääressä, ei ole kuitenkaan ratkaisu niihin asioihin, mihin hallitus haluaa vastauksia. (Oikealta: Ei täällä kaikki huuda!) Me tiedämme kaikki nämä talouden ongelmat. Oppositiokin joutuu ne tunnistamaan. Jokainen tavallaan, voi sanoa, suomalainen yhteiskuntaosapuoli — puolueet, työmarkkinajärjestöt — kaikki me, on siinä mukana. Mutta ratkaisuja me haemme. Ja jos me haluamme tälle talouden kehitykselle kovaa maata pohjalle, myös näitä leikkauksia on tehtävä. Ne ovat kipeitä, mutta uskon, että kansakunta on valmis ne kokemaan, koska näkee sen tulevaisuuden niin, että me pystymme pärjäämään tulevaisuudessa paremmin.

Ja kun tästä jätettävästä velasta on puhuttu, niin kyllähän se tosiasiallisesti on niin, että jos tämä valtionvelan ja julkisen talouden velan kasvu jatkuu näin, niin kyllähän ne ovat tulevat sukupolvet, jotka maksavat sen velan pois. Eikä siinä silloin auta koulutukseen, se on nähty Kreikassa, ja sen vuoksi taloutta on laitettava (Puhemies koputtaa) kerta kaikkiaan kuntoon juuri hallituksen toimenpiteillä.

13.58 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee nyt todellakin ripeitä päätöksiä, se on ihan selvää. Tämä budjetti tulee pienentämään valtion menoja ja hidastaa velkaantumista, mikä on todellakin tarpeen.

Edustaja Uotila täällä epäili, että tämä hallituksen linja on väärä linja. Uskotteko todella, että velkaantumisen tie on Suomelle oikea ratkaisu, että se, että Suomi nyt jo velkaantuu kovinta tahtia euroalueella, jopa kovempaa vauhtia kuin Kreikka, olisi se ratkaisu, millä kannattaisi jatkaa? Suomi on nyt saatava pois Kreikan tieltä, ja me emme voi väistellä päätöksiä. Nyt on todellakin tekojen aika.

13.59 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen viime viikkoina ollut eniten huolissani siitä, että hallitus ei mieti ollenkaan loppuun asti esityksiään. Nythän se on joutunut korjaamaan, mikä sinällään on oikein: Oli tämä viikonloppu töitä koskeva lisien poisto. Sitten aivan hävytön esitys, joka koski eläkkeensaajien asumistukea. Sitäkin pikkasen korjasitte, se on edelleen hävytön pienituloisille eläkeläisille, 60 euroa pois.

No, nyt täällä on keskusteltu paljon tästä nuorisotakuusta. Väitän, että se on myöskin asia, jonka te joudutte arvioimaan uudelleen. Minä tuon vielä yhden faktan. Missä maassa OECD:n kansainvälisten tutkimusten mukaan on kaikkein vähiten pitkäaikaista nuorisotyöttömyyttä? Kuka tietää? (Paavo Arhinmäki: Suomessa!) — Suomessa. — Se on OECD:ssä keskimäärin 7 prosenttia nuoria, (Puhemies koputtaa) joilla on yli vuoden työttömyys, Suomessa 1—2 prosenttia. Sekin on liikaa, mutta kiitos...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Gustafsson, aika!

...aktiivisen nuorisopolitiikan, nuorisotakuun.

14.00 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus sanoo parantavansa omaishoitajien tilannetta sijaishoidon avulla, mikä on sinällään erittäin hyvä asia, mutta se ei valitettavasti näy budjetissa, mutta se tulee ilmeisesti tulevan kevään aikana eduskuntaan lisätalousarvion puitteissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Samanaikaisesti hallitus kuitenkin vaikeuttaa ja heikentää omaishoitajien asemaa muilla päätöksillä: hallitus esimerkiksi leikkaa eläkkeensaajien asumistukea, nostaa sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksuja jopa yli 20 prosenttia, lisää lääkekustannuksia, poistaa keliakiakorvauksen, heikentää palveluiden henkilöstömitoituksia, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että asiakkaille on entistä vähemmän aikaa. Näillä kaikilla asioilla on erittäin suuri merkitys myös omaishoitoperheille, koska ne käyttävät paljon tukipalveluja, ostavat lääkkeitä. Nyt kysyisin pääministeriltä: oletteko tehneet kokonaisarviota siitä, mitä nämä kaikki vaikuttavat omaishoitoperheisiin, kuinka moni omaishoitoperhe joutuu vähentämään muun muassa tukipalveluita tai pohtimaan sitä, (Puhemies koputtaa) ostaako lääkkeitä vai ruokaa, koska ei ole varaa enää niihin (Puhemies: Aika!) kuten aikaisemmin?

14.01 **Annika Lapintie vas** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Pääministeri Sipilän ensimmäisestä budjetista jään kyllä kaipaamaan oikeudenmukaisuutta ja sitä, että eri asemassa olevia ihmisiä kohdeltaisiin tasaveroisesti. Te kohdistatte pienituloisiin tiukkoja budjettilakeja, joilla sitä asumistukea leikataan, nostetaan lääkkeiden kuluja, nostetaan päivähoitomaksuja, kun sen sijaan hyvätuloisiin kohdistatte vetoa, esimerkiksi sellaisia, että voisitteko pienentää palkkiotanne, voisitteko pienentää optiotanne. Näin ei oikeastaan ole käynyt, ja jos kävisi, niin sehän hyödyttäisi yritysten omistajia ja yritysten osingonomistajia. Yksi esimerkki siitä on myös tämä tehokas katuminen, jolla verorikoksia tehneet ihmiset vapautuvat rikossyytteestä, jos ilmoittavat valtiolle rahat, jotka he ovat pimmittäneet. Minun mielestäni nimenomaan hyvätuloisiin pitäisi kohdistaa näitä pakkolakeja. (Puhemies koputtaa) Se olisi progressiivinen kireämpi verotus (Puhemies: Edustaja Lapintie, aika!) niille, joilla on rahaa maksaa veroja.

14.02 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Velkaantumiskehityksen pysäyttäminen on tärkeintä tulevaisuuspolitiikkaa meidän lapsiemme ja lastenlastemme kannalta.

Puhemies! Pari havaintoa SDP:n ylipitkästä ryhmäpuheesta. Huolestuttavin havainto on siinä, että te ette allekirjoita valtiovarainministeriön virkavastuulla tehtyä taloudenkuva-arviota. Tämä on sillä tavalla jopa erittäin järkyttävää, että teidän ryhmässänne on kolme entistä valtiovarainministeriä. Puheenjohtaja Rinne, oliko todella niin, että vaalipäivän iltana nämä talouden faktat hävisivät?

Toinen havainto, ystävällinen havainto, edustaja Heinäluoma: jos te olisitte ehtinyt lukea julkisen talouden suunnitelman vuosille 16—19, niin siinä sivulla 28 todetaan, että osana hallituksen kärkihankepanostuksia Suomen Teollisuussijoitus Oy:tä pääomitetään Kasvurahastojen Rahasto III:n perustamiseksi.

Ja sitten puheenjohtaja Niinistö: Teidän on tämän ryhmäpuheen jälkeen turha enää puhua biotaloudesta. Te ilmoititte juuri, että ette hyväksy 15 miljoonan kuution puunkäytön lisäämistä, joka nostaisi puunkäytön 75 prosenttiin meidän metsiemme (Puhemies koputtaa) vuotuisesta kasvusta. Tärkein raaka-aine biotaloudessa on teidän keinovalikoimistanne pois. Te olette aivan huteralla pohjalla, (Puhemies: Aika on täynnä!) mikä toki on ollut nähtävissä jo pidemmän aikaa.

14.04 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on todettava, että syystä tässä kauhistellaan, että hallituksen linja on väärä. Tämä on todella väärää politiikkaa. Ei voi ihmisten järkeen mahtua, että te teette ylisuuret leikkaukset, jotka johtavat sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

hen, että ihmisten ostovoima katoaa. Samaan aikaan te ajatte kilpailukykypakettia, joka johtaa samaan, että ihmisten ostovoima katoaa. Nämä leikkaukset työllisyyden hoitoon johtavat siihen, että me emme saa tässä hirvittävän vaikeassa työllisyystilanteessa ihmisiä työllistettyä. Ja kun te vielä leikkaatte valtavat määrät osaamisesta, jonka pitäisi tuoda Suomeen sitä kaivattua kasvua, niin en yhtään ihmettele, että eräs luottoluokittajakin totesi, että hallituksen toimista huolimatta todella Suomen tilanne pidetään kolmessa A:ssa.

Minun täytyy sanoa, että minä olen hirvittävän huolissani, pääministeri, teidän johtamiskyvystänne. Te johdatte Suomea kuin yritystä, (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) ja kun te johdatte Suomea kuin yritystä, niin meillä on huonoja esimerkkejä siitä, kuinka yritykset voivat kaatua huonoon johtamiseen. (Puhemies koputtaa) Yksi Suomen lippulaiva, Nokia, on ollut tämän suuren muutoksen kohteena...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Kiuru, aika on täynnä!

...ja kysynkin teiltä: tunnetteko tämän Nokian johtamisen ongelman?

14.05 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä kai tämä tilannekuva kävi myös omassa puheenvuorossani täysin selväksi. Ei siinä ollut mitään selaista, joka olisi ristiriidassa valtiovarainministeriön antamien arvioiden kanssa. Päinvastoin, kaiken sen puheen jälkeen, mitä täällä nyt ja aikaisemmin olen sieltä salin oikealta laidalta kuullut, että kuinka kauheata on velkaantuminen ja kuinka se pitää lopettaa, suuri hämmästykseni on, että ei ensi vuonna velkaantuminen ole, hyvät edustajat, loppumassa. (Välihuutoja) Ei ole loppumassa, vaan te olette ottamassa edelleenkin yli 5 miljardia euroa velkaa, ja niin kuin täällä viime kaudella istuneet muistavat, niin tämän vuoden budjetti oli myös 5 miljardia alijäämäinen. Tässä tämä meidän pelko onkin, että nämä teidän lääkkeenne eivät auta. Ne eivät toimi, koska te ette satsaa työllisyyteen tässä ja nyt.

Sitten on tämä kokoomuksen nyt keksimä ihmelääke, josta ei ennen vaaleja puhuttu, joka on palkkojen leikkaus. Sitä kuulemma pitää nyt käyttää, kun ei sitä ole vielä käytetty.

14.06 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä kysymys heittää myöskin edustaja Heinäluomalle, että kun katsoi näitä teidän listojanne nyt, julkisen sektorin kovia investointeja ja panoksia, niin saammeko me teitä laskemaan, paljonko te ottaisitte velkaa ensi vuonna. Onko se 10 vai 15 miljardia, (Välihuutoja) jos katsotaan näitä teidän toimenpiteiden seurauksena? Meillä on tällainen selkeä ideologinen eroavaisuus: te ajattelette, että julkinen sektori kun panostaa, niin työpaikkoja syntyy kuin itsestään. Ne ovat tekohengitettyjä työpaikkoja. Meidän on pakko nyt löytää kilpailukyky tähän maahan, että saamme niitä aitoja työpaikkoja ja sitä kautta sitä aitoa kasvua.

Minä suosittelen nyt opposition edustajille aidosti, että jokainen oppositioedustajista hankkii kummiyrittäjän itsellensä.

14.07 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, mitä yliopistotutkijat ja Tekesin tutkijat ajattelevat, kun he kuulevat, että he ovat tekohengitystä, niin kuin edustaja Jaskari sanoi, tai yrityksille täysin välttämätön julkinen terveydenhuolto — sekin on siis tekohengitystä. En pidä sitä tekohengityksenä vaan täysin välttämättömänä hyvän yhteiskunnan toiminnalle. Heitä tarvitaan, ja satsauksia tänne tarvitaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Julkinen valta voi auttaa työllisyyttä. Ei pidä laittaa näitä vastakkain. Me tarvitsemme molempia: hyvin toimivaa julkista valtaa, kuntia, työvoimapalveluja, nuorten auttamista ja sitten yritystoimintaa, ja sitä voi tehdä vaikkapa starttirahalla.

On siis paljon mahdollisuuksia, mutta tämä teidän tienne, edustaja Jaskari, joka on siis palkkaleikkausten tie, on johtamassa siihen, minkä jo Kauppalehti kertoi, jos ette ehtinyt lukea: lomarahojen puolitus leikkaisi verotuloja miljardilla eurolla. Sitten ollaan kierteessä, ja taas te tulette sanomaan, että lisää leikkauksia.

14.08 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskovicz välihuusi täällä, että kuinka monta kättilöä tarvitaan vaihtamaan lamppua. No, se on ihan sama, kunhan hallituksen lamppu vaan syttyisi. Nimittäin tänään keskustaa lähellä oleva Pellervon taloustutkimus on todennut, että vienti vetää mutta kotimainen kysyntä on laimeaa ja työttömyys paisuu. Ja mitä hallitus nyt tekee? Entisestäään heikentää kotimaista kysyntää leikkaamalla työttömiltä, eläkeläisiltä, opiskelijoilta, lapsiperheiltä, leikkaamalla pienipalkkaisten työntekijöiden palkkoja.

Arvoisa puhemies! Ainoa tapa, jolla velan kasvu saadaan katkeamaan, on se, että saamme luotua työpaikkoja, ja nyt pitää panostaa siihen, että saamme aikaan talouskasvua. Teidän lääkkeenne, pääministeri Sipilä, ovat aivan väärät. (Puhemies koputtaa) Te näillä toimilla entisestäään heikennätte työllisyyttä ja talouskasvun mahdollisuuksia.

14.09 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on tietynlainen tavalla näivettymiskierteessä. Me emme ole pystyneet tekemään rakenneuudistuksia ja -toimia tässä globaalissa rakennemuutoksessa yhteisvaluutan oloissa ja tilanteessa, jossa digitalisaatio ja robotiikka syövät työpaikkoja.

On erittäin tärkeää tänään tässä talousarvion yhteydessä — ja huomenna on tietynlainen yhteys — että me luomme luottamusta Suomen talouteen. Luottamusvaje on sittenkin talouden vajeista pahin. Totta kai säästöt hetken kirpaisevat, mutta sitten syntyy se luottamus Suomen talouteen. Meidän ei kannata kuunnella näitä nobelisteja, jotka ovat Venezuelaa ja Kreikkaa ja muita neuvoneet (Välihuutoja) ja muun muassa Baltian maita pilkanneet siitä ohjelmasta, millä ne nousivat erittäin hienosti. Meidän kannattaa ottaa mallia esimerkiksi Latviasta ja Virosta. Ne laittoivat taloutensa kuntoon, pitivät taloutensa itsenäisyydestä huolta, kun elivät suuren naapurin varjossa. Niin meidänkin pitää laittaa talous kuntoon ja huolehtia omasta taloudesta ja itsenäisyydestämme. Se on erittäin tärkeää näinä aikoina.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Niinistö, Zyskovicz, Henriksson ja Elo-maa ja sitten pääministeri.

14.10 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan, nyt pitäisi miettiä, miten paljon panostetaan tulevaisuuden kasvualoihin, ja biotalous on varmasti yksi niistä, mutta sitten tullaan siihen, että mitä siellä tehdään. Tämä hallitus tuntuu näkevän, että Suomi menestyy 1900-luvun alun keinoin: palkkoja alennetaan, eli halpa hinta on kilpailukykytekijä. Panostukset biotalouteen — VATTin ylijohtaja on itse tuominnut — ovat vanhanaikaisia, keskitettyjä. Ei ole korkeata jalostusarvoa, ei ole uusia ratkaisuja, vaan vanhaa bulkkia siellä biotalouden sisällä. Pitää pystyä uudistumaan, kehittämään uusia rat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

kaisuja, kokeilemaan, saamaan korkean jalostusarvon tuotteita myös biotaloudessa, eikä vain miettiä puukuutioita.

Luontomatkaileminen esimerkiksi on osa biotaloutta. Sieltä voisi tulla tuhansia työpaikkoja niin kuin Ruotsissa — hallitus leikkaa yli puolet luonnonsuojelurahoista pois. Te katsotte peräpeiliin. Me haluamme uudistaa hyvinvointivaltiota sellaiseksi, että ihmisiä nostetaan työelämään, me saamme työtä, työllisyyttä nuorille, että me saamme kasvua tulevaisuuteen. Ainoa asia, mitä te tuijotatte, on ensi vuoden budjetti, ja vähän yksinkertaisella tavalla leikkaatte (Puhemies koputtaa) vain tulevaisuuden kasvuväitä pois ja kutsutte sitä uudistamiseksi. Se on 1900-luvun alkua.

14.11 **Ben Zyskowitz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuunteelimme, miten täällä esimerkiksi edustajat Arhinmäki, Ville Niinistö ja Heinäluoma puhuivat ja vastustivat kaikkia mahdollisia säästöjä ja uudistuksia, niin ei tarvitse enää ihmetellä, miksi viime vaalikaudella, kun nämä veijarit olivat hallituksessa, ei saatu tarpeellisia uudistuksia ja säästöjä tehdyksi.

Vihreät täällä väittivät, että heillä olisi vaihtoehto koulutussäästöille. Sen jälkeen he luettelivat satojen miljoonien eurojen säästöt kehitysyhteistyöstä, sosiaaliturvasta ja muusta eivätkä yrittäneet edes väittää, että heillä olisi niille vaihtoehto, kuten heillä ei ole itse asiassa koulutussäästöillekään.

Oppositiolle ei myöskään käy tämä kilpailukyyn kohentaminen, josta puhutaan huomenna, vaikka, taas kerran, sanokaa minulle edes yksi professori Suomesta tai Amerikasta, joka kiistäisi sen, että kun kilpailukykyä kohennetaan, se näkyy ajan myötä myös työllisyyden parantumisena. Yksi professori.

14.12 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitä vaihtoehtoja on varmasti monta, ja me tulemme myös ruotsalaisen eduskuntaryhmän puolesta esittämään omamme. Tässä keskustelussa olisi erittäin tärkeää se, että puhuttaisiin asioista niin kuin asiat ovat. Nyt, kun hallitus muun muassa omissa ministereitten puheenvuoroissaan puhuu muun muassa siitä, että hallitus haluaa kehittää koulutusta, niin kun oikeasti lukee tätä budjettikirjaa, niin se, mitä halutaan, on leikata koulutuksesta, ja se on hyvin ikävää.

Sitten täällä edustaja Katainen sanoo, että halutaan myös kehittää nuorisotakuuta. Oikeasti halutaan leikata nuorisotakuuta. Sitten sanotaan myös, että halutaan pidentää tyuria. Oikeasti leikataan kuntoutuksesta. Ja sitten osa hallituspuolueitten edustajista sanoo, että hädänalaisia ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä pitää auttaa siellä, missä he ovat hädässä, paikan päällä, ja samalla hallitus haluaa leikata kehitysavusta. Olisi rehellistä myös puhua, silloin kun halutaan leikata, siitä, (Puhemies koputtaa) että nyt leikataan ja säästetään, eikä puhuttaisi kehittämisestä. Niin paljon rehellisyyttä tässä keskustelussa pitäisi olla. (Eduskunnasta: Hyvä puhe!)

14.14 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on velkaa noin 100 miljardia, ja lisää otetaan vielä 5 miljardia, vaikka hallitus tekee tiukkaa talouspolitiikkaa.

Myöskään perussuomalaiset eivät väistä vastuutaan hallituksessa ja mieti gallupeja, vaan tärkeintä on nostaa Suomi talousahdingosta. Kuten ministeri Stubb kertoi, edustaja Rinne puhui viisaasti vuosi sitten: meidän pitää yhteisesti ratkoa ongelmat ja luoda uutta ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

uskoa tulevaisuuteen. Nyt on se aika. Tilanne on vakava. Ratkaisuja ei voi enää siirtää tulevaisuuteen, oppositio.

Tämän päivän hyvä ja positiivinen uutinen on se, että yhteiskuntasopimuksen saralla on tapahtunut lähentymistä. Ja nyt kun on mahdollista kysyä, ja tulevaisuutta ajatellen, pääministeri Sipilä: miten tärkeää Suomelle on se, että SAK on mukana tässä sopimuksessa (Eduskunnasta: Ei!) ja että päästään sopuun ammattijärjestöjen kanssa? Ja vielä Uotila ja Rinne: nobelisti Stiglitz, (Puhemies koputtaa) onko hän spesialisti, jos ajatellaan koulutusjärjestelmää Suomessa ja Suomen talouden tilaa?

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi pääministeri Sipilä 5 minuuttia täältä puhujakorokkeelta, ja sitten jatketaan keskustelua.

14.15 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Tässä ei todellakaan ole enää kysymys suhdanteesta, niin kuin täällä useassa puheenvuorossa on väitetty, että "tässä suhdanteessa" nämä ovat vääriä toimenpiteitä. Suomi on velkaantunut vuodesta 2009 alkaen, ja tämänkin suunnitelman mukaan, mikä nyt on pöydällä, kestää 13 vuotta siitä vuodesta 2009, että me saamme taloutemme tasapainoon. Tässä ei todellakaan ole nyt kysymys nopeista toimista.

En myöskään haluaisi käyttää Suomen neuvonantajana samaa neuvonantajaa, joka neuvoi Kreikkaa vuonna 2008. Monet ovat olleet huolissaan täällä Suomi-kuvasta ja näiden toimien, mitä nyt tehdään, vaikutuksista Suomi-kuvaan. Kun puhun kollegoideni kanssa, niin eniten, ylivoimaisesti eniten, ihmetystä herättää se, miten Euroopan talouden mallioppilaasta on tullut Euroopan sairas mies.

Täällä eduskunnassa päätettiin vuonna 2013 samassa tilanteessa budjetista, joka johti yli 3 prosentin alijäämään. Viime vuonna tässä samassa salissa — tai ei tässä salissa, mutta tuolla toisessa salissa — päätimme budjetista, joka johtaa melkein 3,5 prosentin alijäämään. Tänä vuonna... Edustaja Heinäluoma mainitsi 5 miljardia, kun otamme huomioon valtion omaisuuden myynnin. Eli sama meno on jatkunut jo pitkään. 3,5 prosenttia bkt:stä on todella synkkä lähtökohta. Me olemme nyt Euroopan sairas kansantalous. Mutta onneksi muutos on vielä meidän omissa käsissämme. Kukaan muu ei tee sitä meidän puolestamme.

Meidän ajattelun lähtökohtana pitää olla nyt se, että julkisen talouden kyky rahoittaa nykymuotoisia palveluja on pysyvästi heikentynyt ja meidän täytyy löytää itsestämme uudenlainen ongelmanratkaisija, vähemmällä pitää saada nyt aikaan enemmän. Otetaan muutama esimerkki:

Täällä on nostettu monta kertaa tämä VR:n ostopalvelujen vähentäminen 12—13 miljoonalla. Hallitus lähtee siitä, että maaliskuussa hallituksella on parempi tilanne lyödä pöytään kuin mikä on tämän hetken tilanne, vähemmällä rahalla. Nythän puhutaan vain ostopalvelujen leikkaamisesta. Mutta lähtökohtamme on se, että me pystymme — myöskin Pohjois-Karjalassa ja monilla muilla alueilla — tarjoamaan ihmiselle paremmat palvelut. Se on ehdottomasti lähtökohtamme, ja emme aio antaa siitä tavoitteesta periksi.

Täällä on puhuttu Tekesin leikkauksista. Meidän hyötysuhteemme on ollut aika huono siinä, miten tutkimus- ja tuotekehitysvarat ovat muuttuneet suomalaisiksi työksi täällä, varsinkin ihan viime vuosina. Meidän ongelmamme on ollut se, että nämä suomalaiset keksinnöt, patentit, joita on todella paljon, innovaatiot, eivät saa täällä referenssilaitosmuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

toaan, ja tähän rahoituksen pullonkulaan haetaan ratkaisuja, on löydetty ratkaisuja, ja siinä voidaan käyttää myöskin eurooppalaisia rahastoja.

Kestävyyssvaje, joka on noin 10 miljardia, nujerretaan neljällä päätoimella: Puhutaan säästöistä, puhutaan leikkauksista — kyllä ne ovat leikkauksia, kun puhutaan 4 miljardin osuudesta tässä, on rehellistä puhua leikkauksista tai säästöistä. Me tarvitsemme sitä kasvua hakevia toimia, mutta niiden pitää olla todellisia toimia, pitää oikeasti vaikuttaa siihen. Nyt esimerkiksi tämä kilpailukyky paketti, mitä ollaan tekemässä, on juuri sellainen, joka oikeasti vaikuttaa työpaikkojen syntyyn ja palauttaa luottamusta siihen, että Suomeen kannattaa edelleenkin investoida. Sen lisäksi meillä on 4 miljardin euron uudistuspaketti, joka on jäänyt pitkällä ajalla tekemättä. Nyt ei voi jättää tekemättä. Ensi kuun loppuun mennessä päätetään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen isoimmat asiat, että päästään siinä eteenpäin. Kuntien tehtävissä pitää päästä eteenpäin tämän vuoden loppuun mennessä, ja sääntelyä on pystyttävä purkamaan.

Sitten ihan lopuksi mainitsen vielä: Tässä budjettikirjassa on täällä yleisperusteluissa uutena kappaleena luku 9, jossa on nyt ensimmäistä kertaa mukana valtion tase. Te pystytte sieltä nyt seuraamaan myöskin omaisuuserien kehittymistä ja ennen kaikkea myöskin näitä taseen ulkopuolisia vastuita, jotka ovat jo 177 miljardia euroa.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan debattia.

14.21 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole kuullut yhtään väitettä täällä, että meidän ongelmamme johtuvat suhdanteesta. Minun mielestäni pääministeri on kuunnellut huonosti, jos on tuommoiseen johtopäätökseen päätenyt.

Haluaisin todeta sen, että kun minä kuuntelen hallituksen perusteluita ja politiikan linjauksen perusteluita, niin tulee mieleen vanha suomalainen kansansatu, jossa hölmöläiset ikkunattomaan tupaan pyrkivät ämpärillä kantamaan valoa ulkoa. Paljon järkevämpää olisi varmaankin rakentaa niitä ikkunoita, että se tupa valaistuisi. SDP:n näkökulmasta tämä osaamisen kehittäminen on yksi ikkuna, jota kannattaa aukaista. Uudet tuotteet, niihin on satsattava. Yhteinen, julkinen, ja yksityinen raha on toinen ikkuna. Ja sitten ne töihin, joille on töitä tarjolla tällä hetkellä tuettuna. Se on kolmas ikkuna, joka avataan. Neljäs ikkuna on oikeudenmukainen sopeuttaminen. Me tulemme tuomaan vaihtoehdon tänne oman vaihtoehtobudjetin kautta, jossa on samat vaikutukset kuin hallituksen budjetissa, pikkusen enemmän velkaantumiseen. Toivottavasti silloin tartutte niihin esityksiin, kun se tuodaan esille.

14.22 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä pääministerin puheenvuoro oli hyvin mielenkiintoinen yksityiskohdiltaan. Te sanoitte siinä, että vähemmällä enemmän. Kaikkihan kannattavat sitä. Mutta haluanpa nyt nähdä — ja uskovatko kaikki keskustalaiset täällä ja tuolla maakunnissa siihen — että kun VR lopettaa poikittaisliikenteen, niin palvelu tulee paranemaan. Tai uskovatko sitä Länsi-Uudellamaalla olevat siuntiolaiset, jotka tekivät asuntoratkaisunsa sen varaan, että he saavat junaliikenteen, kun sitä mainostettiin ympäristöystävällisenä ratkaisuna? Toistaiseksi epäilen.

Mutta siitä olen ihan varma, että teidän tietonne Tekesistä ovat väärä. Kun te puhuitte, että kun sieltä leikataan rahaa, niin rupeavat innovaatiot loikkimaan eteenpäin — tuore Tekesin selvitys kertoo, että nämä teidän nykyiset leikkauksenne johtavat siellä yli tuhannen hengen vähennyksiin, mikä tarkoittaa sitä, että keksintöjä voidaan ottaa vähemmän vas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

taan ja niitä syntyy vähemmän. Siis tämä menee juuri toiseen suuntaan kuin te sanoitte, ja tästä on tuoretta, tämän päivän lehdistäkin löytyvää lausuntoa.

14.23 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituskin varmasti joutuu myöntämään, että monet esitykset, joita olette sinänsä ymmärrettävästi ja kriisitietoisina ajoista tehneet, lisäävät tuloeroja ja ihmisten eriarvoisuutta tässä yhteiskunnassa. Kysyisinkin hallitukselta: onko teillä jossain vaiheessa suunnitelmassa tehdä sellaisia toimia, jotka vähentäisivät tätä eriarvoistumiskehitystä? Jos on, olisi hienoa kuulla, mitä nämä toimet ovat. Ja teidän pitkän aikavälin tavoitekuvastanne haluaisin kysyä: kuinka pitkälle olette valmiita hyväksymään tuloerojen ja eriarvoisuuden kasvun suomalaisessa yhteiskunnassa?

14.24 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen hieman yllättynyt siitä, että pääministeri kokonaan kieltää näiden suhdannepoliittisten ongelmien olemassaolon. Se, mikä tekee tästä Suomen tilanteesta poikkeuksellisen vaikean, on se, että me kärsimme sekä rakenteellisista että suhdannepoliittisista ongelmista. Tämän tilanteen ratkaisemiseksi on siksi erityisen tärkeää, että tehdään hyvin harkittua ja myöskin huolelliseen analyysiin perustuvaa talouspolitiikkaa. Totta kai rakenteellisia uudistuksia pitää tehdä, mutta se ei tarkoita sitä, että meidän kannattaisi tehdä nyt sellaisia ratkaisuja, jotka entuudestaan pahentavat niitä suhdannepoliittisia ongelmia, mitä meillä on.

Täällä on paljon puhuttu siitä, että on pakko leikata, jotta saadaan työllisyys ja talouskasvu nousuun. Mutta juuri tässä matalasuhdanteessahan leikkaukset ja niiden vaikutukset tulevat olemaan päinvastaisia. Ne tulevat kasvattamaan työttömyyttä ja heikentämään talouskasvua, enkä ole kuullut kenenkään edes tässä salissa väittävän mitään muuta.

14.25 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten pääministerin ja valtiovarainministerin puheenvuoroista kuulimme, tunnusluvut taloutemme osalta ovat todella heikkoja. Opposition osalta tuntuu siltä, että te olette unohtaneet sen arkielämän realiteetin siinä, että otettu velka on piikissä heti mutta sen maksaminen on vuosien työ. Tämä 106 miljardiin nouseva velkataakamme tulee olemaan usean vaalikauden mittainen. Siksi me tarvitsemme selkeitä toimia, niin leikkauksia kuin rakenteellisia uudistuksia, sen eteen, että tästä selvitään.

Minä en nojaisi taloustieteilijöihin maailmalta enkä myöskään julkisuuteen putkahtele viin professoreihin, jotka arvostelevat lehtiotsikoiden perusteella hallituksen esittämiä uudistuksia hetkessä. Kyllä ne vaativat paljon syvällisempiä (Puhemies koputtaa) pohdintoja asioiden osalta, että tästä selvitään.

14.26 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mihin olen tässä nyt varsinkin tämän päivän aikana kiinnittänyt huomiota, kun olen tätä budjettikirjaa katsonut, on tämä ongelma, joka meillä on nyt maassa käsissä. Sama ongelma on tietysti koko Euroopassa, eli se on tämä pakolaiskysymys. Nyt budjettikirjan mukaan me varaudumme siihen, että maahan tulee 15 000 uutta pakolaista tänä vuonna. Pääministeri on sanonut, että odotamme 50 000:ta, ja jotkut tahot taas sanovat, että tulisi jopa 118 000. Jos nämä luvut kasvavat näin paljon, niin miten vakavasti se keikauttaa meidän budjettiamme ja mistä me otamme sitten lisäbudjettiin ne rahat, että saamme ihmisille ihmismäiset olot tänne, jos me kerta pystymme ottamaan niin paljon ihmisiä vastaan. Tämä on minusta ää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

rimmäisen tärkeä asia, mikä meidän pitää käsitellä tässä kohdassa eikä vasta vuoden päästä.

14.27 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on puhuttu tänään aika vähän turvallisuudesta, se huolettaa monia suomalaisia tänään. Turvallisuuteen kuitenkin ensi vuoden budjetissa panostetaan. Puolustusvoimat saavat 50 miljoonaa euroa lisää rahaa, ja sisäiseen turvallisuuteen 50 miljoonaa. Poliisit tarvitsevat kuitenkin resursseja jo todennäköisesti tänä vuonna lisää. Kysyisin, kun ministeri Orpo ei ole paikalla, pääministeriltä, onko poliisien voimavaroihin tulossa vielä lisäsatsauksia loppuvuoteen.

Puolustusvoimien määrärahoista ollaan kuitenkin toimintamenoista vähentämässä 15 miljoonaa, ja jos olen ymmärtänyt, niin hallitus on tehnyt jonkinlaisen päätöksen, että se ei tule vähentämään kertausharjoitusmääriä eikä lento- eikä maastovuorokausia. Haluaisin tietää, millä tavalla hallitus tämän tulee takaamaan.

14.28 Carl Haglund r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus markkinoi nyt itseään hallituksena, joka kääntää meidän velanoton. On rehellistä myöntää, että se nyt ei ole ihan ainakaan hetkessä kääntymässä, tosin on aika vaikea asia.

Herra pääministeri, te puhuitte siitä, että vähemmällä pitää pärjätä. Tämä on varmasti ihan totta. Olisin tietenkin toivonut tämmöistä asennetta teiltä keskustapuolueessa viime vaalikaudella, kun tehtiin näitä poliisiuudistuksia ja puolustusvoimauudistuksia, mitä silloin vastustitte. Tämä nyt vaan muistutuksena, mutta tietenkin asia voi tulla uuteen valoon, niin kuin tämä teidänkin talouslinjanne, hyvä näin.

Olisi myös, herra pääministeri, hyvä silti myöntää se, että tieteen tekijöiltä vähennetään nyt enemmän kuin koskaan. Tämä on selkeästi käynyt ilmi eri kuulemisissa täällä eduskunnassa. Olisi kyllä syytä arvioida, mihin kaikkeen tämä johtaa. Suhtaudutte vähän kriittisesti Tekesiin, itse en ehkä suhtautuisi niin kriittisesti. Näkemykseni on se, että siellä on silti menestytty monessa.

Olisin, pääministeri, vielä toivonut vastausta lopulta siihen, miten ne kärkihankkeet rahoitetaan, koska ette vielä vastanneet siihen. (Ben Zyskowicz: Rakentava, hyvä puhe!)

14.29 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen on väittänyt, että hallitus unohtaa omaishoitajat. Alan liittoakin edustava edustaja Kiljunen antaa tässä kyllä minun mielestäni nyt väärän todistuksen ihmisille tästä asiasta.

Nimittäin kärkihankkeitten mukaankin jo on nähtävissä, että kehitämme ikäihmisten hoitoa ja vahvistamme kaikenikäisten omaishoitoa. Tavoitteena on iäkkäille sekä omais- ja perhehoitajille nykyistä yhdenvertaisemmat, paremmin koordinoitut ja kustannuksia alentavat palvelut. Omaishoidon kehittämiseen ohjataan 75 miljoonaa euroa ja perhehoidon kehittämiseen 20 miljoonaa euroa, ja nämä tukevat toisiaan, koska omaishoitajat tarvitsevat lomitusta, ja sitä taas sitten voivat tarjota koulutetut perhehoitajat.

Kannattaisi kuitenkin pysyä totuudessa näissä syytöksissä.

14.30 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä syyte kohdistui minuun, niin haluan heti vastata tähän. Olen todellakin Omaishoitajat ja läheiset -liiton puheenjohtaja ja tunnen tämän omaishoitotilanteen kohtuullisen hyvin ja siltä osin kannan suurta huolta omaishoitajien tilanteesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Kuten äsken jo edellisessä puheenvuorossa totesin, kyse ei ole vain omaishoitolaista tai omaishoitajien sijais- tai perhehoidosta, vaan kyse on siitä kokonaisuudesta, jossa omaishoitoperheet asuvat. Kyse on eläkkeensaajien asumistuen leikkauksista, kyse on sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksuista, joita korotetaan yli 20 prosenttia. Samanaikaisesti heikennetään kotihoidon ja sosiaali- ja terveystalouden henkilöstömitoituksia, jotka tulevat vaikuttamaan myös omaishoitajien mahdollisuuteen saada laadukasta palvelua, ja korotetaan lääkekustannuksia ja muita. Nämä kaikki tulevat vaikuttamaan myös omaishoitoperheisiin, ja siltä osin en näe, että olisin sanonut mitään vastuuttomasti tähän asiaan liittyen.

14.31 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Olisi hyvä kertoa, mitä kaikkea teitte omaishoidon kehittämisen eteen viime kaudella. Ette kovinkaan paljon. (Välihuutoja)

14.31 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vihreät esittivät täällä ympäristölle haitallisten tukien karsimista vaihtoehtona esitetyille säästöjen tekemisille ja toivat esille muun muassa kilometrikorvaukset täällä puheenvuoroissaan.

Viime kaudella edustaja Niinistö toimi ympäristöministerinä, ja tässä on lainaus ympäristöministeriön raportista, joka koskee kilometrikorvausta. Lainaus kuuluu näin: "Tuki kasvattaa työllisyyttä kaikilla aloilla, joissa pitkät työ- ja kuljetusmatkat kuuluvat liiketoimintaan." Erityisesti myynti- ja markkinointityössä, ja arvioidaan, että myyntiammatilainen luo työllään 5—25 työpaikkaa. Taloudellisista vaikutuksista ympäristöministeriö raportissaan kertoo, että kilometrikorvauksella on merkittäviä positiivisia taloudellisia vaikutuksia usean alan liiketoiminnan kannalta. Edustaja Niinistö, kiistättekö tämän ympäristöministeriön raportin?

14.32 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kilometrikorvaus on korvaus työssä tapahtuneesta ajosta ja aiheutuneista kustannuksista. Me emme halua poistaa sitä, se on perusteltu tuki. Mutta on arvioitu samassa raportissa, että sitä maksetaan erityisesti niille, jotka ajavat kymmeniätuhansia kilometrejä vuodessa — liikaa. He voittavat sillä. Jotkut valitsevat oman auton käytön vain sen takia, yhteisten ratkaisujen sijaan, että sillä tienaa. Tämä on yleisesti todettu, että tämä ylimääräinen kompensatio olisi perusteltua poistaa, koska se ei ole korvauksen peruste. Onko kokoomus puolue, joka haluaa maksaa ihmisille valtion kassasta veronmaksajien rahoilla ylisuuria korvauksia, vaikka ne eivät vastaa alkuperäistä tarkoitustaan? Eikö vähemmällä pitänyt saada enemmän irti? (Hälinää)

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat, seuraavaksi ministeri Stubb, 5 minuuttia.

14.33 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin tässä välipuheenvuorossa nostaa esille viisi ehkä vähän yksityiskohtaisempaa kysymystä, jotka ovat tässä osittain värikkäässä mutta erittäin mielenkiintoisessa keskustelussa nousseet esille.

Ensimmäinen liittyy kysymykseen, onko tämä suhdanneongelma vai rakenneongelma, ja itse asiassa minun mielestäni edustaja Andersson on osittain oikeassa. Kyllä tämä on jonkinasteinen suhdanneongelma myös. Minkä takia? Sen takia, että me oletimme vuonna 2008, että meidän bruttokansantuottemme tänä päivänä olisi noin 20 prosenttia korkeam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

pi kuin mitä se tänä päivänä on. Tosi asia on se, että meidän kokonaistuotantomme on 3 prosenttia alhaisempi kuin mitä se oli silloin, ja silloin lyhyen matematiikan mukaan tästä kokonaispaketista 3 prosenttia on suhdannetta ja noin 17 prosenttia on suhdannevaihtelusta putsattua rakenneongelmaa.

Se tilanne, mikä meillä tässä on, on se, että jos me nyt elvyttäisimme, niin käytännössä se antaisi pienen puskun meidän kotimarkkinoillemme. Se tarkoittaisi automaattisesti sitä, että hinnat nousisivat, mikä tarkoittaisi sitä, että meidän kilpailukykyimme laskisi. Ja silloin meidän viestimme on se, että kyllä, meillä on pieni suhdanneongelma, mutta se ylivoimaisesti suurin ongelma, mikä meillä tällä hetkellä on, on rakenteellinen, ja siksi siihen pyritään pureutumaan.

Toinen tällainen yleinen huomio liittyy ehkä edustaja Kiurun puheenvuoroon kysynnästä ja erityisesti ostovoimasta. Tietysti vaatimattomana politologina näistä en paljon ymmärrä, mutta ostovoima minun ymmärtääkseni tarkoittaa työpaikka plus palkka, ja silloin me lähdemme siitä, että mitä enemmän työtä me luomme, sen enemmän tulee palkkatuloja, sen enemmän tulee verotuloja, sen enemmän ostovoima ylipäätään paranee. Siinä mielessä tässä keskustelussa menee ehkä puurot ja vellit aina välillä vähän sekaisin, että me keskitymme eri osa-alueisiin.

Sitten oli taas kolme vähän yksityiskohtaisempaa kysymystä. Ensimmäinen liittyy nuorisotakuuseen. Työministeri Lindström ei ole enää paikalla, mutta me emme siis ole ajamassa missään nimessä nuorisotakuuta alas, (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) vaan se jatkuu budjetin ja kasvurahaston kautta. Me kehitämme sitä yhteisötakuun suuntaan ja pyrimme sellaiseen malliin, jossa ikään kuin vastuu olisi yhdellä taholla. Esimerkiksi nuorelle taataan koulutuspaikka. Ja sitten ehkä tällaisena pienenä uudistuksena nuorten sote-palvelut siirretään myös nuorisotakuun piiriin, eli se muuttaa ikään kuin muotoaan. Mutta tästä jäi jotenkin sellainen kuva, että se oltaisiin kokonaan poistamassa, (Välihuutoja) ja ehkä edustaja Essayahin puheenvuorosta myös. — Raha ei ole, edustaja Arhinmäki, kaikki kaikessa. (Välihuutoja — Puhemies koputtaa)

Sitten neljäntenä huomiona kärkihankkeet. Kärkihankkeiden osalta, kuten tuossa alustuspuheenvuorossa totesin, 223 miljoonaa tänä vuonna plus sitten teihin noin 100 miljoonaa, ja ne tullaan rahoittamaan osinkotuloilla pitkälti budjettineutraalisti ja myös osakeomistusta vähän laajemmin katsoen ja kiinteistömyyntien kautta.

Sitten viimeinen huomio liittyy ehkä maahanmuuttoon, josta ei hirveämmin ole puhuttu, sen kustannuksista, mutta minun mielestäni on hirveän tärkeätä, että me valtiotasolla myös niihin varaudumme. Eli meidän varautumisasteemme pohjautuu olettamaan, että meille tulee noin 15 000 turvapaikkahakemusta vuosittain. Se voi olla enemmän tai sitten se voi olla vähemmän, ja silloin se numerosarja seuraaville vuosille, siis 2016—19, lisämäärärahoina on 150 miljoonaa, 208 miljoonaa, 280 miljoonaa ja 316 miljoonaa. Tämän lisäksi olemme kehyksiin varautuneet — huom. varautuneet — 150 miljoonan euron määrärahalla vuosina 2017 ja 2018, mutta tässähän me totta kai elämme ajassa. Esimerkiksi marraskuun lisätalousarviossa tilanne voi olla erilainen, kun tämän vuoden hakijavirrat tarkentuvat.

Sitten ehkä ihan viimeisenä huomiona: me käymme paljon talouspoliittista keskustelua, ehkä enemmän kuin koskaan aikaisemmin, ja varmaan me kaikki sorrumme vähän siihen, että me kuuntelemme nimenomaan niitä talouspoliittisia asiantuntijoita, jotka jollain tavalla ideologisesti ovat meidän kanssamme samoilla linjoilla. Itse pyrin valtiovarainministerinä kuitenkin nojautumaan ja tukeutumaan (Puhemies koputtaa) meidän virkakoneiston ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

asiantuntijoiden arvioihin. Monessa puheenvuorossa mainittiin suuresti arvostamani professori Stiglitz. Haluan kuitenkin vielä kerran ehkä huomauttaa, että amerikkalaisten taloustieteilijöiden arviot Euroopan talouden suunnasta, euron kehityksestä tai eurooppalaisista kansantalouksista eivät välttämättä ole aina osuneet oikeaan, (Puhemies koputtaa) kuten ei myöskään Stiglitz ollessaan Kreikan talouspoliittinen neuvonantaja Papandreoun aikaan. (Hälinää)

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan keskustelua.

14.39 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen laskuoppi on vähintäänkin innovatiivista: se, että nuorisotakuusta, kuten täällä on kuultu, säästetään 95 prosenttia — että se ei millään tavalla heikentäisi nuorisotakuun toteutumista. Pääministeri Sipilä täällä salissa myöskin peräänkuulutti oikeita toimia työllisyyden parantamiseksi. Ihmettelen vain, miten nämä leikkaukset muun muassa tähän nuorisotakuuseen, työllisyyden rahoihin, koulutukseen ja osaamiseen edistävät työllisyyttä saati nuortemme työllistymistä.

Paitsi että hallituksen päätökset leikata tulevaisuudesta, lapsiltamme ja nuoriltamme, ovat kylmiä arvovalintoja, ne myös kertovat täydellisestä näköalattomuudesta siihen, miten vastaamme työn ja elinkeinojemme rakennemuutokseen. Hallituksen leikkauspolitiikka ei tule toimimaan, kuten täällä useissa puheenvuoroissa on todettu, — tähän muun muassa Andersson viittasi — vaan johtaa päinvastaiseen lopputulokseen kuin mitä hallitus tavoittelee. Tämän politiikan seurauksena kasvua ei synny, velka-asteemme nousee ja työllisyytemme (Puhemies koputtaa) tulee heikkenemään.

14.40 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tätä nuorisotakuuta meidän pitää käydä nyt vielä tarkasti ehkä läpi tämän puheenvuoron jälkeenkä. Eli tässä keskustelussa on nyt ehkä pieni virhe. Vielä vuodelle 2016 ihan alkuperäisen kehyksen mukaan nuo nuorisotakuurahat ovat mukana — tuplatarkistin sen vielä ministeriöstä — elikkä ammatilliseen koulutukseen 40 miljoonaa euroa, oppisopimuskoulutukseen 18,8, nuorisotyöhön 8 ja vapaaseen sivistystyöhön 2. Eli ensi vuoden osalta tuo yli 60 miljoonan euron rahoitus on vielä turvattu ihan teidän tekemienne alkuperäisten kehysten mukaan, mutta ongelma tulee siinä, että työpajatoiminnassa ja etsivässä nuorisotyössä 5,74 miljoonaa euroa ei ole ollut teidän alkuperäisissä kehyksissänne eikä se ole hallituksen esittämässä kehyksissäkään mukana. Meidän pitää tuohon summaan löytää eduskunnasta ratkaisu — itse ajattelisin niin, toivottavasti kaikki puolueet ovat mukana — ja ensi vuoden aikana kehittää näitä muotoja ja etsiä paremmin toimivia muotoja (Puhemies koputtaa) vuodelle 2017. Siihen on onneksi vielä vuosi aikaa.

14.41 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ollut jotenkin äärimmäisen loukkaavaa, että oppositio toistuvasti täällä puhuu ajatuksella, että hallituksen pyrkimyksenä on hyvinvointivaltion romuttaminen. Tiedämme kaikki, että hyvinvointivaltiota on rakennettu laajassa poliittisessä yhteisymmärryksessä. (Paavo Arhinmäki: Ja nyt siitä keskusta on livennyt!) Kipeitä leikkauksia — tosi on, sitä ei kukaan kiistä. En kuulu itse niihin, jotka hokevat talousmantraa, kilpailukykymantraa, mutta realiteetti on se, että vain toimiva talous turvaa leivän ja hyvinvoinnin. Työn ja leivän ja hyvinvoinnin puolestahan me haluamme kaikki työskennellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Puhutaan myös, että johtajuus on hukassa. Minä sanon, että tuntuu, että oppositiolla on (Puhemies koputtaa) johtajuus hukassa. Tuntuu, että ammutaan kaikkea, mikä liikkuu.

14.43 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mikäli Venäjän-vienti vetäisi niin kuin normaalisti, meidän talous olisi tällä hetkellä plussalla prosentin verran — ainakin, mikäli uskomme valtiovarainministeriön Markku Stenborgia, ja miksi emme uskoisi? Sen takia on hassua, että hallitus ei näe minkäänäköistä suhdanneongelmaa.

Toinen keskeinen ongelma niissä lähtökohtaoletuksissa, joille tämä budjetti on rakennettu, on se perusratkaisu, jossa vältetään maksukykyisten verotusta, jolloinka joudutaan tasapainottamaan budjettia painottuen pienituloisten leikkauksiin. Tämä ei johda vain siihen, että meidän kotimainen ostovoima supistuu, vaan siihen, että se supistuu vielä erityisen vahingollisella tavalla, jopa vahingollisemmalla kuin ne leikkausten miljardit yksistään antaisivat myöten, koska pienituloiset ihmiset käyttäisivät ne rahansa täällä kotona, kun taas (Puhemies koputtaa) suurituloiset ainakin osittain sitten kansainvälisessä kehityksessä.

14.44 **Juhana Vartiainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monissa puheenvuoroissa täällä on nyt toivottu korkeampaa työllisyyttä, mutta lähes aina siinä sitten päädytään puhumaan joistain valtion toimista, niin kuin palkkatuesta, työllisyysmäärärahoista, starttirahoista ja nuorisotakuusta. Näissä puheenvuoroissa on täysin yliampuva käsitys siitä, mikä on valtion rooli, ihan niin kuin me eläisimme jossain suunnitelmataloudessa. Ja Suomessa on — silloin, kun täällä on ollut joustavimmat työmarkkinat — nuoria työllistynyt ilman takuuta. Täällä on ollut alhainen työttömyys, vaikkei ole ollut erilaisia määrärahoja. Niin kuin edustajatoveri Elina Lepomäki on sanonut, tämä voi kuulostaa uskottomalta, mutta pyöräkin on keksitty ennen kuin oli Tekesiä.

Mitä hallitus sen takia tekee tässä? Hallitus tulee satsaamaan näihin markkinatalouden perusasioihin niin, että työllistäminen ja työn tekeminen ovat nykyistä kannattavampia. Tämä on se tapa, jolla me saamme työllisyyttä ylös pysyvästi, koska ihan niin kuin täällä valtiovarainministeri Stubb totesi, meidän suhdanneongelma on loppujen lopuksi vain muutaman prosenttiyksikön luokkaa ja meillä on valtavasti kohennettavaa meidän talouden rakenteissa (Puhemies koputtaa) eli siinä, miten (Puhemies: Aika on täynnä!) hyvän pysyvän työllisyyden me saamme Suomeen. — Kiitos.

14.45 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Minua huolestuttaa kyllä hallituksen ajatus siitä, että he haluavat leikata tulevaisuudesta leikkaamalla koulutuksesta. Erityisesti minä katson tätä maakuntien kannalta, kun tiedetään, että maakuntien vahvuus ja elinmahdollisuudet perustuvat sekä osaamiseen että hyviin yhteyksiin. Nämä koulutusleikkaukset tulevat tarkoittamaan sitä, että meidän korkeakouluverkkomme on vaarassa, ja sitähan täällä hallituspuolueiden taholta itse asiassa viime viikolla jo enakoitiinkin.

Sen lisäksi tämä junaliikenteen alasajo on kyllä tyrmistyttänyt maakuntien ihmisiä. Meillä on liikenneministeri, joka haluaa katkaista meidän poikittaisliikenteen, vähentää junavuoroja, poistaa useita pysäkkejä ja lakkauttaa kokonaisia yhteyksiä. Ja nämä kaikki heikennykset maakuntiin on tehty ilman, (Puhemies koputtaa) että tässä on mietitty näitä alue-taloudellisia vaikutuksia. Jos tällaista alueiden elinvoimaa (Puhemies: Aika on täynnä!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

heikentävää politiikkaa olisi joku muu tekemässä, keskusta... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

14.46 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Täällä on monessa puheenvuorossa nostettu esille nämä joukkoliikenteen ostopalvelut. Toki pitää muistaa näitten ongelmien lisäksi, että ensi vuonna käytetään noin 85 miljoonaa näihin ostopalveluihin, ja VR:n osalta tietysti on myös muistettava se, että nyt hallitus on sopinut neljäksi vuodeksi sen, millä tavalla VR:ltä ostetaan joukkoliikennettä, mikä antaa mahdollisuuden myös sitten ratayhtiölle toimia vakaammassa toimintaympäristössä.

Joukkoliikenteestä on leikattu — jos oikein muistan, niin viime kaudella lähes joka vuosi. Viime kaudella joukkoliikenteen ostopalveluleikkaukset kohdennettiin bussiliikenteeseen. Sen seurauksena, lakimuutosten seurauksena, viime kaudella leikattiin tuhansissa oleva määrä bussiliikennevuoroja, mikä aiheutti todella isoja ongelmia ympäri maata. Nyt on tietysti tärkeää, että jos tällaisia bussivuoroja tai junavuoroja leikataan, aina pitää löytää tilalle sitten joku joukkoliikennemuoto, (Puhemies koputtaa) kuten ymmärrän, että nyt näin on tapahtunut.

14.47 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustelin erään te-keskuksen johtajan kanssa näiden työllisyysmäärärahojen riittävydestä, ja hän sanoi, että on ollut ennenkin tilanne paha, mutta ikinä ei näin paha. Tunnen itse tuon Lapin tilanteen kaikkein parhaiten. Siellä tehtiin viime vuonna 650 palkkatukipäätöstä nuorille. Tämän vuoden saldo tämän kuukauden loppuun mennessä on 150. Miksi? Koska rahat ovat olleet jo kesän kynnyksellä loppu. Palkkatuki on osoittautunut tehokkaaksi työkaluksi. Nämä nuoret, jotka viime vuonna työllistettiin yrityksiin, ovat myös jääneet sinne. Eli palkkatuki työllistäisi, mutta tällä hallituksella ei ole varaa siihen. Samoin nuorisotakuu auttaisi nuoria, mutta tällä hallituksella ei ole varaa siihen. Samoin starttiraha työllistäisi, mutta tällä hallituksella ei ole varaa siihenkään. (Puhemies koputtaa)

Rossi kysyi täällä SDP:n linjaa. SDP:n linja on se, että nämä ihmiset saadaan työhön, (Puhemies: Aika on täynnä!) vaikka se maksaisikin.

14.49 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi elää viennistä ja kilpailukykyisistä, työllistävistä, menestyvistä vientiteollisuusyrityksistä. Tarvitsemme siis kansainvälistyviä, kasvavia yrityksiä mutta myöskin sellaisia julkisia toimia, jotka tukevat tätä myönteistä kehitystä. Sellaisia toimia ovat muun muassa TEMin pääluokassa oleva kansainvälistymistuki yritysten yhteishankkeille sekä myöskin Finpron toiminta. Siksi onkin sängen erikoista, että hallitus esittää juuri näihin mainittuihin budjettimomentteihin mittavia 40—50 prosentin leikkauksia. Valtion tuet eivät tietenkään ole yritykselle niitä aivan keskeisimpiä avaimia uudelle menestykselle, mutta tämä signaali vaikuttaa hie- man erikoiselta. Minkälainen mahtaa, arvoisa hallitus, olla se idea tämän kuperkeikan ta- kana?

14.50 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikesta huolimatta on todettava, että ensi vuonna otetaan 5 miljardia velkaa ja jokainen meistä maksaa tuhannen euroa, niin että varmaan me jokainen olemme tästä huolissamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Mutta haluan myös muistuttaa, että tämä maailmanlaajuinen tilanne on vakava. Talous ei pyöri niin kuin pitäisi, vaan se heijastuu meidän pieneen Suomeenkin. Ja niin kuin täällä edustaja Kontula sanoi: yksi syy on, kun pakotteista johtuen Venäjän-vienti on romahtanut.

Sitten on puhuttu, että pitäisi julkisin keinoin työllistää, mutta kun tiedetään, että Suomessa on 400 000 työtöntä, yli 50-vuotiaita on paljon työttöminä ja ennen kaikkea nuoria, niin kyllä ainakin minun Elon laskuopin mukaan ei ole mahdollista, että julkisin varoin näin työllistetään, vaan pitäisi löytää työtä ja palveluita. Mutta kukaan täällä ei oikein ole sanonut, millekään alalle se tulee. Meillä pitäisi olla maailmalla niitä markkinamiehiä ja markkinanaisia, jotka vievät näitä Suomen hyviä tuotteita ulkomaille, (Puhemies koputtaa) mutta se ei ole mikään helppo ratkaisu.

14.51 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Tätä talouskirjaa selatessa tekee yllättävän havainnon. Nimittäin, siellä on viisi tällaista top vitonen -sanaa, jotka esiintyvät. Ja tässä ne tulevat: luovutaan, poistetaan, leikataan, lakkautetaan, jäädytetään. Kysyisin, mistä lähtien nämä tavoitteet ovat olleet kannustavia ja kehittäviä ratkaisuja nousun evääksi. En millään näe yhteyttä.

Tämä on vähän samanlainen tilanne kuin se, kun Espoossa Jorvin sairaalassa keksittiin tällainen upea tehostamistoimi, jota kutsuttiin potilaan läpivientinopeudeksi. Nopeus lisääntyi, potilaat menivät läpi, mutta kukaan ei kysynyt missä kunnossa.

Saksassa osana työreformia toteutettiin yritysten toivomuksesta erityiset panostukset infraan, jotta työtä syntyisi joka puolella ja tavarat ja ihmiset liikkuisivat. (Puhemies koputtaa) Nyt nämä kaikki asiat ovat tässä hyvin kyseenalaisia. Pyytäisin (Puhemies: Edustaja Laukkanen, aika!) vastauksia: miten tämä voi olla kannustavaa?

14.52 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun kuuntelee näitä opposition esityksiä, niin ei voi kyllä muuta kuin järkyttyä. Useammassa puheenvuorossa on oikeastaan kuin ottaisi Kreikan Varoufakin tai Tsiprasin puheenvuorot ja vaihtaisi niihin Kreikan tilalle Suomen, tällaisia esityksiä täältä oppositiolta nyt kuulee. (Välihuutoja) Me emme kaipaa nyt halpahintaista populismia, vaan nyt kaivataan konkreettisia ratkaisuja hallitukselta, ja näitä tämä hallitus on valmiina tekemään.

Ei voida jatkaa millään tällaisella, nykynuorison sanoin "tassut taaviin -politiikalla": eletään velkarahalla, ja ei huolta huomisesta. Ei näin. (Välihuutoja)

14.53 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Edustaja Kärnä puheenvuoroon täytyy nyt oikein kaivaa tämä budjettikirjan sivu 96 ja todeta, että tämä uusi hallitus ottaa lisää velkaa edelliseen nähden 312 228 000 euroa. Sanokaa siis itsellenne, että ei näin.

Pääministeri toivoi, että saataisiin enemmän vähemmällä. Voisiko hallitus nyt suunnata tämän toiveen myöskin kavereilleen elinkeinoelämässä, että hekin saisivat aikaan vähemmällä enemmän — heille on annettu enemmän miljardikaupalla, mutta on saatu vastikkeeksi vähemmän investointeja ja työpaikkoja.

Ajattelette vain suuria yrityksiä, kuten tämä lomapalkkashow osoittaa. Suomessa on paljon pieniä yrityksiä, joiden työntekijät eivät saa lomakorvauksia. Arviolta 225 000 heistä on nyt tulossa lakisääteisen lomakorvauksen piiriin. Olette paljon kiinnittänyt huomiota siihen, miten vaikeata pienten yritysten on työllistää. Nyt he varmasti kiittävät teitä tästä lahjasta — entistä vaikeammaksi menee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

14.54 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On pakko jatkaa tuota edustaja Harakan listaa. Ehdoitta tämä hallitus antaa työnantajille. Oli hienoa, että pääministeri pystyi aktiivisesti vaikuttamaan siihen, että myös EK on nyt neuvotteluisa mukana ja koetetaan työmarkkinajärjestön kohdalta tehdä näitä ehdotuksia. Mutta että te sairausvakuutusmaksujen alentamisen annatte ehdoitta yrityksille. Te siirrätte ansiosidonnaisen päivärahan leikkauksista, jotka vievät työttömiltä, saman verran suunnilleen rahaa suoraan työnantajien käyttöön, ja ehdoitta. Tällä hetkellä ollaan saatu lukea esimerkiksi Nokian Renkaiden uutisia, siellä ei optioista eikä osingoista haluttu luopua, vaan annettiin kenkää 122 työntekijälle. Ottakaa nyt sellaiset ehdottomuudet käyttöön myös, että tämä tasapaino lahjan antamisen mutta myös vaatimisen välillä toteutuu.

14.55 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täällä pitäisi olla meille jokaiselle ihan selvä se tosiasia, että velalla emme voi jatkaa, velanoton varaan rakentaa tätä hyvinvointia. (Välihuutoja) Meidän on tehtävä sellaiset leikkaus- ja nimenomaan rakenneuudistukset, joilla talous tervehdytetään, ja nyt tähän on ote ja tämä on toteutumassa. Ja olen vakuuttunut, että kun tämä suunta muuttuu ja valtiontalous lähtee vahvistumaan, niin ensimmäisenä perussuomalaiset — ja uskon, että myös muut hallituspuolueet — ovat valmiit satsaamaan koulutukseen, tutkimukseen, sosiaaliturvaan. Mutta nyt sitä ei voida tehdä, kun velalla katetaan 10 prosenttia budjetista.

Edustaja Rinne sanoi, että he tekevät vaihtoehtobudjetin, jossa otetaan velkaa vielä enemmän kuin hallitus nyt. (Eduskunnasta: Vähemmän!) — Ei kun enemmän, näin hän sanoi tuossa puheenvuorossaan. — Ja se on vastuutonta. Kyllä nyt täytyy suunnan muuttua, ja sillä pelastetaan hyvinvointi meille kaikille.

14.56 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tietenkin se perusasia on, että kuunnellaan, mitä toinen puhuu. Todellakin sosialidemokraattinen vastuullinen vaihtoehto tulee perustumaan vähempään velanottoon. Tämähän jo todistaa sen, että hallituksen linja ei toimi, kun velkaa otetaan ensi vuonna saman verran kuin tänä vuonna. Siksi, arvoisa keskustapuolue, arvoisa Alkion perinteen toivottavasti joskus vielä muistava puolue, tältä hallitukselta loppuvat rahat aina silloin, kun pitäisi antaa köyhemmälle tai pienemmälle ihmiselle. Silloin loppuvat rahat, kun perustellaan sitä, miksi työttömältä pitää leikata, miksi pitää leikata eläkkeensaajilta. Tämä on täysin päinvastaista politiikkaa kuin mitä te puhuitte ennen vaaleja.

Täällä tehdään jo aivan uusia taikatemppuja. Viime viikolla kuulimme, että "hei, me kehitetään" — tarkoittaa tietenkin sitä, että leikataan koulutuksesta 3 miljardia. Nyt täällä on keksitty tämä "vähemmällä enemmän". Mutta miettikähän sitä, miltähän oikeasti tuntuu jostain eläkkeensaajasta, joka on pienituloinen, ja sanotaan, että me otamme (Puhemies koputtaa) sinun eläkkeestäsi mutta sinähän saat nyt (Puhemies koputtaa) vähemmällä enemmän. Minä vetoan teihin, arvoisa keskusta...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Viitanen, aika on täynnä.

...palatkaa sille Pekkarisen linjalle.

14.57 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Viitalle: Kyllähän velkaantumisen hallinta edellyttää vientiä ja kasvua, (Välihuutoja) ja mei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

dän julkinen talous, joka on monista eri toimista johtuen päässyt liian suureksi, rasittaa selvästi vientiä, koska se pitää veroastetta erittäin korkealla. Sen tähden me joudumme sopeuttamaan julkista taloutta, tekemään näitä sopeuttamistoimia. Ne ovat vaikeita ja kiusallisia, mutta niillä me teemme tilaa ja luomme edellytyksiä viennille. Sitä kautta, kun vienti paranee, meillä on mahdollisuus sitten palata tähän ja arvioida julkinen talous sellaiseksi, minkä kokoinen julkinen talous Suomella voi olla.

14.58 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministerin mukaan julkisen talouden liikkumatila on nolla ja velkaantuminen jatkuu koko tämän vaalikauden, vielä yli 4 miljardilla vuonna 2019. Teollisuustuotanto on laskenut yhtäjaksoisesti jo yli kolme vuotta, ja me olemme viennissä vieläkin alle vuoden 2007 viennin, eikä tuo kansantuotekkaan ole päässyt kovin paljon kasvamaan siitä vuodesta 2007.

Tämä todistaa minun mielestäni väijäämättömästi rakenteellisesta ongelmasta. Vaikka maailma on muuttunut ympärillä, niin me olemme jääneet siitä muutoksesta jälkeen. Suomalainen yritys pärjää Suomen rajojen ulkopuolella ja lisää työvoimaa. Jos puhutaan siitä, että pitäisi sitä samaa yritystä Suomessa paremmin johtaa ja muuta, niin se ei ole minun mielestäni ihan koko totuus, vaan pitäisi puhua kokonaisuudesta silloin: mitkä ovat ne keinot, millä saatetaan Suomi samalle viivalle. Ja hallitus on nyt minun mielestäni tekemässä sitä asiaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jatkamme debattia vielä hetken aikaa.

15.00 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Köyhyystutkija Ritakallio kirjoittaa tänään, että suomalainen köyhyys syvenee ja aikuisuus on nuorille taloudellinen riski. Kun aikaisemmin nuoret ovat kokeneet aikuisuuden mahdollisuutena tehdä työtä, perustaa perhe ja hankkia asunto, niin kun katsoo nyt näitä päätöksiä ja esityksiä, hämmennys ja epävarmuus nuorten keskuudessa on aika suurta. Puhutaan työpajoista, nuorisotakuusta, koulutuksista, lapsiperheiden leikkauksista, työllistämistukirahoista — ollaan tekemässä samaa kuin 90-luvulla, jolloinka koko tukiverkko nuorten ympäriltä romuttui, ja se näkyy vuosikymmenten jälkeen yhä alempana työllisyytenä näillä nuorilla, jopa aikuisuuteen asti, heidän elämänhallintansa on heikompaa. Tätä samaa virhettä ollaan nyt tekemässä. Voisivatko tässäkin nuoret tulla sanomaan pääministerille ja vedota, ja sitten muutettaisiin nämä päätökset samalla tavalla kuin kävi näitten lisien osalta kättilöiden vedotessa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Aalto ja sen jälkeen pääministeri.

15.01 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyn nyt kolmannen kerran tänään tässä salissa, pääministeri Juha Sipilä: Me kerromme vaihtoehdon koulutusleikkauksille, otatteko tämän haasteen vastaan? Koko suomalainen koulutuskenttä katsoo teitä.

Mitä tuli näihin vaihtoehtoihin, niin jos Pertti Perussuomalainen ajaa 15 000 kilometriä autolla työajoja, hän saa kaikki kiinteät ja muuttuvat kustannukset siitä katettua, ja näin pitää olla myös. Mutta se julkisen talouden 170 miljoonaa, mikä on sen ylikompensaation

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

osuus, siitä me olemme valmiita leikkaamaan, jotta voidaan korvata nämä koulutukseen kohdistuvat leikkaukset.

Ja mitä sanotte niille ihmisille, kun tämä kilpailukykykypaketti vie 3 prosenttia ostovoimasta pois? Se on suoraan pois yritysten mahdollisuudesta työllistää ja investoida. Te leikkaatte rajusti myös yrityksistä tällä tapaa toimien.

15.02 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vastataan yhteen kysymykseen, jonka edustaja Harakka ja jotkut muutkin täällä esittivät koskien lomarahaa.

Tässähän on monta käytäntöä. Elikkä jos yritys noudattaa työehtosopimuksia, niin totta kai se on koskenut yrityksiä tällä hetkelläkin. Tai sitten jos järjestäytymätön työnantaja noudattaa yleissitovaa työehtosopimusta, niin on velvollinen soveltamaan sen alan käytäntöä. Mutta aloilla, joilla ei noudateta mitään työehtosopimusta, mihin ilmeisesti edustaja viittasi, sovellettaisiin jatkossa vuosilomalain säännöstä lomarahasta, jollei työehtosopimuksella ole muuta sovittu tai yrityksessä noudatetusta vakiintuneesta käytännöstä ei muuta johdu. Eli tämä on tähän vastauksena, edustaja Harakka.

15.03 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulle jäi pienesti epäselväksi, mitä pääministeri tarkoitti. Tarkoittaako se myös sitä, että tästä 30 prosentin leikkauksesta, jonka te nyt ilmoititte tekevänne, voidaan siis sopia paikallisesti toisin? Millä tasolla siitä voidaan sopia paikallisesti toisin? Mitä tämä teidän lomarahaesityksenne nyt oikeastaan tarkoittaa käytännössä?

15.03 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme huomenna varanneet ilmeisesti kuusi tuntia tämän asian käsittelyyn, ja me kerkeämme käydä tämän hyvin tänä aikana. Mutta tämä oli vastaus siihen, että työehtosopimuksella voidaan toisin päättää, niin kuin tähänkin saakka, tästä asiasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ehkä tätä teemaa jatketaan huomispäivänä, koska silloin tulee asiasta erityinen hallituksen ilmoitus, ja nyt menemme puheenvuoroissa eteenpäin.

15.04 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun aiemmassa keskustelussa edustaja Viitanen mainitsi, että hallitus harjoittaa oikeistolaista politiikkaa, niin tämä täytyy nyt korjata. Missään tapauksessa minä en näe niin, että hallitus harjoittaa oikeistolaista politiikkaa, mutta jos sille hakee adjektiivia, niin kyllä minä sanoisin, että se on jämerää sosiaalista politiikkaa, mitä hallitus harjoittaa, koska kyllä kaikki suomalaiset osallistuvat ja myös hyötyvät tästä hallituksen politiikasta.

Hallitus panostaa kärkihankkeisiin, ja tuloksena toivottavasti on, ja tarkoitus on, että pysyviä työpaikkoja luodaan Suomeen nimenomaan yksityiselle sektorille. Muistuttaisin tässä siitä, että parasta työttömyyden hoitoa ovat nimenomaan uudet työpaikat ja myös parasta sosiaaliturvaa ovat käytännössä uudet työpaikat. Pyytäisinkin pääministeriä, jos voisitte vielä kerrata nämä työllisyystavoitteet, mitkä näitten kärkihankkeitten kautta saadaan, niin ei jäisi tällekin salille se epäselväksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

15.05 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vain talouskasvulla ja työllisyydellä voidaan velkaantumisongelma hoitaa. Te voitte irvailla Nobel-palkitulle Stiglizille, mutta kun Standard & Poor's viime perjantaina totesi, että hallituksen toimet eivät toteutuessaankaan riitä turvaamaan Suomessa talouskasvua eivätkä kääntämään velkaantumista, niin suhtaudutteko myös tähän luokituslaitokseen yhtä vähättelevästi ja pidätte sen kannanottoja höpöhöpöpuheina? Minä uskon, että puhun kaiken opposition puolesta, jos totean, että jos luottoluokituslaitos olisi todennut, että hallituksen toimet toteutuessaan nostavat Suomen talouskasvuun, nostavat työllisyyttä ja parantavat velkakestävyyttä, niin suhtautuisimme ehkä tähän koko pakettiin eri tavalla. Mutta kun Standard & Poor's toteaa, että hallituksen toimet eivät riitä, niin olen todella huolissani.

15.06 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on aika monella suulla virheellisesti sanottu, että hallitus olisi ajamassa nuorisotakuuta alas. Hallitus on vain järkeistämässä sitä, jotta sillä oikeasti saadaan tuloksia. Käytännön toteutus meni viime kaudella pieleen kaikkien mielestä. Silloin nuorisotakuu revittiin pystyyn hyvin virkamiesvoittoisesti nuoria osallistamatta. Kyllähän se lässähti. Nuorisotakuusta ei tuolloin vastannut kukaan, eikä se velvoittanut ketään. Määrärahoista tehtiin jättimäinen hankeralli, jota ammuttiin haulikolla maakuntiin ja isoimpiin kaupunkeihin. Pelkkä raha ei tuo onnea. Tekemisessä on oltava jotain järkeäkin.

Nyt keväällä keskusta teki oman nuorisotakuun ehdotuksen, jossa tärkeimpänä on, että nuorille tarjotaan palveluja yhdeltä luukulta. Nyt 14 kuntaa on pilotoinut keskustan ideoita vastaavan Ohjaamo-toimintamallin. Nämä Ohjaamot toimivat kunnissa nuorisotakuun keskuksina, ja tässä nähdään, että hallitus tosiaankin järkeistää sitä, mikä ei viime kaudella onnistunut. Tämän lisäksi nuorisotyöhön ja lastensuojeluun tulee myös lisää resursseja.

15.07 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hyvä, että annatte tunnustusta sille, että Ohjaamot rakennetaan, koska se päätös tehtiin jo viime kaudella. Siltä osin minusta on tehty hyvää työtä tämän nuorisotakuun kehittämiseksi, ja minua kyllä syvästi loukkaa niiden nuorten puolesta, joita te halvennatte sillä, että väitätte, että tällä nuorisotakuulla ei ole merkitystä. Tämä on todella iso juttu, että viime kauden kärkihanke laitetaan viemäristä alas ja todetaan, että sillä ei ole minkäänlaista vaikuttavuutta nuorten, alle 25-vuotiaiden tai alle kolmekymmppisten vastavalmistuneiden työllistymiseen, koulutukseen pääsyyn tai harjoitteluun, kuntoutukseen pääsyyn. Minusta se on aivan uskomaton juttu, että te olette nämä rahat supistanut 3,5 miljoonaan per vuosi. Sehän on todellinen arvovalinta siitä, että te ette halua välittää, pääsevätkö nuoret työllistymään. Ja minusta, pääministeri, teidän on nyt tultava omalla arvovallallanne esiin, että tällainen pelottelu, (Puhemies koputtaa) vaihtoehdottomuuden puute (Oikealta: Tehän pelottelette!) ei ole tästä maailmasta, (Puhemies koputtaa) vaan tarvitaan aidosti keskustelua siitä, mikä olisi... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

15.09 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin pikasen korjata tällaista vastakkainasettelua, mitä erityisesti edustaja Heinäluoma asetti.

Totta kai yhteiskunnassa tarvitaan kaikkia eri osapuolia täydentämään toinen toisiansa. Mutta nyt on kokeiltu aika paljon sitä julkista työllistämistä. Meidän pitäisi mennä sinne mikrotasolle kysymään niiltä yrittäjiltä, jotka antavat niitä aitoja työpaikkoja, millä ihmien edellytyksillä he voisivat työllistää, ottaa sen yhden tai aloittaa yrittäjyyden tai kas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

vattaa yrittäjyyttä, ja sitä kautta löytää. Nyt yksi ilmeinen epäkohta on se, että on 15 prosentin kilpailukykyvaje, joka täytyy kuroa. Toinen epäkohta on, että ei ole kovin helppo työllistää, koska jos menee alaspäin, niin sitten on myöskin vaikea tietyllä tavalla supistaa toimintaa. Tämä on se kysymys: luommeko me niitä elementtejä, joilla aidosti löydetäisiin aitoja työpaikkoja? Niistä meidän pitää tässä keskustella, koska niin paljon puhutaan työllisyydestä. Suunnataan vähän keskustelua tulevaisuuteen eikä kritisoida menneisyyttä.

15.10 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jaskarin ehdotus tutkia, mistä johtuu, että monet pienyritykset eivät palkkaa väkeä, on erinomaisen kannatettava. Mutta sehän on tutkittu, meillä on paljon siitä tietoa. Meillä on Suomen Yrittäjien säännönmukaiset tutkimukset, ja tiedättekö, edustaja Jaskari, mikä siellä on tärkein syy? Se on kysynnän puute. Se on kysynnän puute, eli ei löydy palveluille ostajia, joilla olisi lompakossa se raha, että voisivat maksaa. Kysynnän puute. Ja nyt ongelmahan tässä teidän palkkojen leikkauspaketissa on, että tuo tulee säilymään suurimpana syynä siihen, ettei palkata lisää väkeä, tämä kysynnän puute, koska te olette tekemässä isoa palkanalennuslinjaa, jota ajetaan väkisten lävitse — milloin lomarahaa, milloin sairausajan palkkaa, milloin jotain muuta — ja sitten lopputuloksena on, että ei ole kotimarkkinoilla rahaa. Tämäkin olisi hyvä kertoa etukäteen.

15.11 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on pieni ero. Jos me olisimme vaikka USA:ssa, missä on isot kotimarkkinat, niin sitä voisi miettiä, miten me saamme kotimarkkinat pyörimään, mutta Suomessa on vain erittäin vientivetonen työpaikka- ja yritystoiminta. Me emme voi ajatella vain sisäisesti, että me täällä toisiamme tuemme ja palvelemme ja teemme vain toisillemme, että me pärjäisimme. Meillä pitää olla myöskin kansainvälisesti kilpailukykyä laadulla ja hinnalla, mutta nopeasti meidän täytyy ottaa nyt tämä hintakilpailukyky ja ruveta uudestaan kehittämään laatukilpailukykyä. Emme me vain sisäisesti pysty tätä hommaa ratkaisemaan. Meidän täytyy aidosti löytää vientikilpailukyky ja mennä sinne maailmalle niitä ostajia löytämään.

15.12 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen kiertänyt aika paljon yrityksiä tässä parin kolmen viime vuoden aikana, ja aika paljon vastauksia näihin kysymyksiin myöskin sieltä löytyy.

Minusta konkreettinen kuvaava esimerkki siitä, miten matalan jalostusarvon tuotteellakin pystyy menestymään, ovat kiukaat, ovat ne sitten sähkö- tai puukiukaita. Ne eivät mitenkään erityisen korkean jalostusarvon tuotteita ole. Mutta tällä hetkellä Muuramessa on Harvia, joka tekee 30 prosentin voittoa sillä, että tekee kiukaita, on pystynyt kompensoimaan 20 prosentin menetykset Venäjän-viennin suhteen myymällä kiukaita nyt Saudi-Arabiaan ja Arabian maihin, lämpimiin maihin, joissa ei kiukailla sinällään ole sama tarkoitus kuin meillä täällä on ollut. Eli voisi sanoa, että kun satsaa 3,5 prosenttia liikevaihdosta tutkimukseen ja tuotekehitykseen, pitää huolta henkilöstöstä, pitää luottamukselliset suhteet yllä, niin sillä saa oikeasti työpaikkoja syntymään. Teidän keinot — pakkokeinot leikata palkoista, pakkokeinot leikata sairauspalkoista ja pakkokeinot leikata nyt lomarahosta — ovat kaikki semmoisia (Puhemies koputtaa) kummallisia, jotka vievät kilpailukykyä.

15.13 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vielä tuohon edustaja Krista Kiurun puheenvuoroon tuossa aiemmin: Kertaan vielä, elikkä ensi vuoden osal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

ta, joka nyt on käsittelyssä ja josta puhutaan täällä, 2016, nuorisotakuurahat on aivan teidän esittämänne kehyksen perusteella varattu, eli 40 miljoonaa ammatilliseen peruskoulutukseen, oppisopimukseen, työssäoppimiseen 18,8, nuorisotyöhön 8 ja vapaaseen sivistystyöhön 2. Nämä ovat siis julkista rahaa ja lähes 70 miljoonaa euroa.

Sen sijaan ongelma on tuo 5,47 miljoonaa euroa, siis reilu 5 miljoonaa euroa, joka koskee työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä. Uskon, että tuo on kokoluokaltaan haaste, joka voidaan yhdessä eduskunnassa ratkaista, niin että myös tuo rahoitus turvaantuu.

Olenneista on nyt se, että se uudistus menee eteenpäin, jota viime kaudella yhdessä tehtiin, että se nuori, joka valmistuu peruskoulusta, pääsee ensisijaisesti sinne ammatilliseen koulutukseen ja että heille voidaan varata oma kiintiö. Uskon, että se on nuorisotakuun kehittämisen kannalta keskeistä — ja se, että me vuodessa kehitämme paitsi uudet toimivat mallit myös rahoitusta sille, että nuorisotakuu jossain muodossa voi jatkua vuoden 2017 aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Arhinmäki ja sen jälkeen edustaja Mykkänen ja kohta sen jälkeen ryhmäpuheenvuoron käyttäjille puheenvuorokierros ja ministerin vastaus. Sitten siirrytään listan mukaisiin puheenvuoroihin.

15.14 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskowiec täällä aikaisemmin keskustelussa sanoi, että nyt tehdään niitä leikkauksia, joita ei saatu viime hallituksen aikana tehtyä. Se pitää paikkansa. Viime hallitus nimittäin paransi esimerkiksi työttömien asemaa. Te leikkaatte työttömiltä. Kokoomus olisi halunnut leikata työttömiltä, eläkeläisiltä, opiskelijoilta, mutta vasemmisto hallituksessa sen esti. Nyt kuitenkin keskusta ja perussuomalaiset tekevät kokoomuslaista politiikkaa, ja erityisen hämmäntävää tämä on perussuomalaisten osalta, jotka vielä ennen vaaleja sanoivat, että Suomessa on noin miljoona ihmistä, jotka elävät tuhannella eurolla. Heiltä ei saa, ei voi eikä ole järkevää leikata. Nyt te tyydytte lähinnä pitämään ryhmäpuheessa edustaja Kankaanniemen toimesta pohjoiskorealaistyypisiä ylistyspuheenvuoroja puolueen johtajista. Sivuutatte kaikki nämä leikkaukset, (Puhemies koputtaa) joita te vastustitte ennen vaaleja.

15.15 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on varsinkin sieltä edustaja Arhinmäen leiristä toistuvasti sanottu, että siinä vaiheessa hallitukselta loppuvat rahat, kun puhutaan pienempituloisten asioista. Minä luulen, että aika moni 2 000 euroa tienaa tuleva yllättymään itse asiassa huomattaessaan ensi vuoden ensimmäisistä palkkakuiteistaan, että työtulovähennyksestä tulee 20 euroa enemmän eli 20 euroa tienaa käteen lisää. Tämä on itse asiassa aika merkittävä 450 miljoonan euron kädenojennus nimenomaan pieni- ja keskituloisille työtätekeville. Jatkuvasti se tietoisesti unohdetaan, sumutetaan.

No, sitten tässä on kiistelty siitä, pitääkö kuunnella Stiglitzia vai ketä pitää kuunnella, onko Suomella kilpailukykyongelmaa. Yksi, joka ei valehtele, on kyllä vientimarkkinaosuus. Jos sitä vertaa Saksaan, Ruotsiin, me olemme auttamattomasti pulassa. Voidaan kiistellä siitä, onko nuorisotakuusta leikattu 90 prosenttia vai 5 miljoonaa 80 miljoonasta. Edustaja Puumalan luvut tuntuvat aika tarkoilta. Mutta isossa kuvassa merkitystä on sillä, että jotain Ruotsissa, Saksassa, varsinkin Saksassa, joka oli 15 vuotta sitten Euroopan sairas mies, on tehty oikein. (Puhemies koputtaa) Ja minä väitän, että se ei ole se, että on kan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

nettu kaivoon rahaa siitä, että siellä on enemmän virkamiehiä tukemaan nuoria, vaan kyllä se on porkkana...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt olisi edustaja Terho.

...keppi ja työn hinta. Ja ne ovat ne asiat, joita täytyy täälläkin tehdä ja uskaltaa tehdä. Nyt on ensimmäistä kertaa yritystä, ja...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Mielellään ei yhtä aikaa. Edustaja Terhon on vuoro nytten.

15.17 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena Arhimmälle ja kumppaneille: Luulisin, että debattimme onkin nyt ihan paikallaan ja tässä vaiheessa saavuttanut sen lakipisteen, että mikä näkemys tällä todella vallitsee. Oppositio kokee, että toivo ja mahdollisuudet viedään, kun erilaiset tuetut verorahoitteiset valtiovetoiset rakenteet ovat joutuneet sopeutuskohteiksi. Minulla on onneksi hyvä uutinen: On olemassa muitakin mahdollisuuksia, muutakin toivoa kuin velkavetoisuus, verot, byrokraatia ja asiantuntijavalta. On olemassa yksilön oma yrittäjäys, yksilön oma vapaus tehdä asioita. Nykyaikainen talous ei perustu valtio-ohjaukseen ja -vetoisuuteen. Se perustuu yksityissektorin kilpailukykyyn, ja se perustuu yrittämisen vapauteen.

Täällä puhutaan henkisestä lamasta, täällä puhutaan kylmästä oikeistolaisesta tuulesta ynnä muusta. (Puhemies koputtaa) Ei ole mitään muuta tuulta kuin se uudistusten tuuli, joka puhaltaa nyt tämän henkisen laman pois, ja me pääsemme rakentamaan tätä uutta taoutta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt käymme ryhmäpuheenvuoron pitäjien kierroksen, ja sen jälkeen pääministeri, jos haluaa, ja valtiovarainministeri joka tapauksessa saa sen jälkeen vielä puheenvuoron, ja sitten normaaleihin pyyntöjärjestyksen mukaisiin puheenvuoroihin.

15.18 **Elsi Katainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko oikaista opposition antamaa väärää käsitystä siitä, kuinka hallitus on nyt sitten lapsi- ja perhepolitiikkaa hoitanut ja aikoo hoitaa tällä hallituskaudella: Tämä hallitus nyt toteuttaa lasten, nuorten ja perheiden muutosohjelmaa siten, että lasten ja kotien kotihoitoon ja kotipalveluihin osoitetaan ensi vuonna 10 miljoonaa ja tähän suurempaan muutosohjelmaan, joka on yhtenä kärkihankkeena, osoitetaan 40 miljoonaa euroa, joten panostuksia on. Toki leikkauksiakin kohdentuu, mutta näistä yksityiskohdista saadaan varmasti kiistaa vaikka kuinka paljon. Olisi tärkeämpää se, että meillä olisi suuresta kuvasta jonkunlainen yhteinen näkemys. Selvähän on se, että Suomen kasvu uhkaa jäädä kituliaaksi, ja pidemmällä aikavälillä tämä korostaa näitten isojen rakenteellisten uudistusten tärkeyttä. Ja olemmehan me saaneet tälle hallituksen linjalle jo tukeakin komissiosta käsin, ja onkin näin, että jos emme tee näitä uudistuksia, (Puhemies koputtaa) olemmekin kohta komission käsiohjauksessa.

Tehdään vielä yhdessä nämä leikkaukset ja uudistukset niin kauan kuin pystymme.

15.19 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On hienoa, että Muuramessa on Harvia. Keski-Suomessa valitettavasti muutoin on 18 prosentin työttö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

myysaste siltä pohjalta, minkä edellinen hallitus jätti. Edellinen hallitus, sosialidemokraattien valtiovarainministeri otti 20 miljardia uutta velkaa valtiolle, ja työttömyys nousi koko ajan. Ei näin voida jatkaa. Kyllä niitä harvioletta tarvitaan paljon tähän maahan lisää, ja hallituksen politiikalla niitä syntyy, ja se on meille kaikille eduksi ja välttämätöntä.

Täällä on väitetty, että hallitus on EK:n asialla. Minä kysyn: olitteko te, edustajat Rinne ja Heinäluoma, pari vuotta sitten EK:n asialla, kun alensitte yhteisöveroa 24:stä 20 prosenttiin? (Eero Heinäluoma: Ei kumpikaan!) Eiköhän sekin ollut sitä. Mutta tämä hallitus ja me tuemme politiikkaa, joka on Suomen kansan edun mukaista, (Puhemies koputtaa) ja yritysten kilpailuedellytysten parantaminen, jos mikä, on sitä.

15.21 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rinne täällä totesi, että hän on käynyt yrityksissä ja kuunnellut siellä tarkalla korvalla heidän huoliaan ja murheitaan ja varmaan niitä keinoja on, millä talous saadaan nousuun. Itse olen sitä samaa tehnyt, ja jos minä nyt kiteyttäisin jotenkin yhteen lauseeseen, mikä on yritysten sanoma eduskunnalle, niin kumulatiivinen kustannusrakenteen nousu on monelle pk-yritykselle se kaikkein ongelmallisin tilanne. Että kysymys ei välttämättä ole ainoastaan palkoista, vaan siinä on kyse muustakin kulurakenteesta.

Minä puheenvurossani oikeastaan kiittäisin hallitusta kahdesta asiasta: Ensinnäkin, hallituksen toimesta teollisuudelle ei aseteta hallitusohjelman mukaan lisärasitteita, se on hyvä linja. Ja toiseksi, nyt on kerrankin hallitus ja budjetti, jossa polttoaineveroa ei nosteta, sillä logistiset kulut ovat monin paikoin Suomessa korkeat. Ne ovat yrittämisen este, ne ovat ihmisten liikkumisen este. Esimerkiksi kuitupuu ei liiku Itä-Suomen metsistä, jos logistiikkakulut ovat liian korkeita. (Puhemies koputtaa) Meidän täytyy jatkossa tähän kulurakenteeseen kiinnittää entistä enemmän huomiota.

15.22 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ollut ihan hyvä keskustelu, tässä on tullut hyvin vaihtoehdot esille: hallituksen linja ja myös opposition, eri oppositiopuolueiden, vaihtoehdot ovat tulleet aika hyvin esille. Hallitus on valinnut tämän aika kovan markkinaehtoisen linjan uuden pääministerin johdolla. Ja täällä on tullut selvästi ilmi, että hallituspuolueet ovat tiivistyneet tämän linjan ympärillä. Keskusta, joka ennen puhui valtion roolista, vaikenee kaikilla kielillä — suomeksi, savoksi — tämän keskustelun aikana valtiosta ja yhteiskunnasta. "Markkinat hoitavat — vähemmällä enemmän" on tämän hallituksen linja. Tämä on ollut aina kokoomuksen linja, nyt se saa täysin riennoin perussuomalaisten ja keskustan tuen. (Markku Rossi: Jos nyt ei toimita, niin sitten markkinat hoitaa!) Tämä on ollut hyvä keskustelu siis, vaihtoehdot ovat näkyvissä. Kun sanottiin kesäkuussa, että on vain yksi hallituspuolue, niin alan uskoa siihen.

15.23 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä minä sanon tämän salikeskustelun jälkeen suomalaiselle koulutuskentälle? Joudun toteamaan, että nyt kolme kertaa olen kysynyt pääministeriltä, voitteko harkita vihreitten vaihtoehtoa koulutusleikkauksille. Nyt kysyn sen neljännen kerran. Mitä vastaatte?

Ja valtiovarainministeri Stubb, mihin nämä teidän kilpailukykytilastonne perustuvat? Saanko minä jonkun henkilön puhelinnumeron, saanko minä jonkun nimen, kehen minä olen yhteydessä? Olen tätäkin yrittänyt kysyä — Eurostat ei vastaa näitä teidän tilastojanne.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Tahdon vielä sanoa tähän näin, että ymmärrättekö te sen, että kansantalous koostuu julkisesta, yksityisestä ja ulkomaan sektorista ja ne summautuvat aina nolnaan. Ja tässä tilanteessa kansalaisten ostovoiman leikkaaminen 3 prosentilla iskee kaikkein eniten niihin yrityksiin, joita te tahdotte tukea.

15.24 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On käynyt selväksi, että sekä tämä hallituksen budjetti ja taloussuunnitelma että muut ratkaisut eivät tule nostamaan Suomea lamasta, eivät tule taittamaan velkaantumista, eivät tule laskemaan työttömyyttä eivätkä tule tuomaan talouskasvua.

Ryhmäpuheessamme teimme radikaalin esityksen, että kokeiltaisiin jotain muuta — sitä samaa, mitä Englannissa kokeiltiin vajaa 10 vuotta sitten, eli puututaankin arvonlisäveroon, joka rokottaa sekä yrittäjyyttä, kulutuskysyntää, investointeja, itse asiassa kaikkea, koko yhteiskunnan taloudellista toimintaa. Toivoisin, että arvoisa pääministeri ja arvoisa valtiovarainministeri uhraisivat hetken tämän vaihtoehdon miettimiseen, koska Suomi tarvitsee nyt sellaista sysäystä, jolla saadaan talouskasvu ja työllisyyden paraneminen käyntiin. Muuten me vain ajaudumme pikkuhiljaa syvemmälle lamaan ja työttömyyteen. (Markku Rossi: Mitä teki edellinen hallitus?)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Strand. — Hetkinen. (Hälinää) Edustaja Wallin. Ei, vaihdetaan, edustaja Henriksson. (Naurua)

15.26 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tack så mycket! — Tämä keskustelu osoittaa sen, että meillä kaikilla on varmasti oikea tilannekuva. Me haluamme, että me saamme Suomen nousuun, ja me tarvitsemme erilaisia toimenpiteitä. Me olemme vain eri mieltä siitä, minkälaisia toimenpiteitä. Meidän eduskuntaryhmä on sitä mieltä, että nyt hallitus leikkaa kohtuuttomasti koulutuksesta, leikkaa myös kehitysavusta, ja se ei ole se oikea linja.

Meitä huolestuttaa myös se, mikä tässä nyt on tänään tullut ilmi, että nuorisotakuuta ollaan myös leikkaamassa ja ettei tiedetä, miten korvataan esimerkiksi etsivän nuorisotyön työtä, koska jokainen nuori, joka syrjäytyy, maksaa valtiolle ja koko yhteiskunnalle noin miljoona euroa, puhumattakaan niistä henkilökohtaisista menetyksistä.

Arvoisa puhemies! Minulle jäi myös epäselväksi tässä pääministerin puheenvuorossa, mitä tarkoittaa oikeasti nyt se, kun nämä junayhteydet lakkautetaan. Miten selitetään Karjaalla tai Siuntiossa näille henkilöille, että yhteydet paranevat, kun niitä lakkautetaan, (Puhemies koputtaa) ja millä tavalla voidaan perustella, (Puhemies koputtaa) että valtio on panostanut noin kuusisataa miljoonaa perusrataverkkoon Helsinki—Oulu ja sieltäkin lakkautetaan vuoroja?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt edustaja Essayah on paikalla.

15.26 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies, olen ollut paikalla täällä koko tämän keskustelun ajan. — Todellakin tässä salissa, kun on seurannut tätä keskustelua, on tullut selväksi, että meillä on yhteinen näkemys siitä, että työllisyyden parantaminen on aivan keskeinen keino sille, että me Suomessa pääsemme tätä meidän hyvinvointiyhteiskuntaamme viemään eteenpäin, kun saamme sitten verotuloja ja pystymme vastaamaan niistä hyvinvointipalveluista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Erityisen huolestuttavaa on nimenomaan tämä nuorisotyöttömyys. Täällä tästä nuorisotakuusta on nyt käyty keskustelua, ja haluan valtiovarainministeri Stubbille vielä alleviivata sitä, että missään vaiheessa puheessani en ole sanonut, että tätä nuorisotakuuta ollaan lopettamassa, mutta sitä ollaan ajamassa alas. Ja sitä ollaan ajamassa sillä tavoin alas, että ei puututa pelkästään näihin määrärahoihin vaan myöskin siihen nuorisotakuun sisältöön.

Nyt tulevaisuudessahan tällä nuorisotakuulla tullaan varmistamaan peruskoulun päättäneille jatko-opintopaikka, mutta ei suinkaan niin kuin aiemmin, että jokainen 3 kuukautta työttömänä ollut alle 25-vuotias nuori tai sellainen alle 30-vuotias nuori, joka on vastavalmistunut korkeakoulusta, tultaisiin tuomaan tähän nuorisotakuun piiriin, joten tämä koko nuorisotakuu käsitteenä on muuttumassa. Siitä me olemme tässä salissa erittäin huolissamme.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri Stubb, 5 minuuttia.

15.28 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa puhemies! (Eero Heinäluoma: Rakentava lopetus!) — Rakentava lopetus, ja oikeastaan kahden kokonaisuuden kautta, joista ensimmäinen kokonaisuus on kriisitietoisuus ja toinen kokonaisuus on tulevaisuudenusko, koska minä uskon, että meillä kaikilla kriisitietoisuus on kohdallaan, ja minä uskon, että me kaikki haluamme kuitenkin valaa tulevaisuudenuskoa Suomen talouteen.

Kriisitietoisuuden kautta toistan sen, minkä aikaisemmin sanoin. Meillä pitäisi olla tällä hetkellä 20 prosenttia korkeampi bruttokansantuote kuin mitä meillä tällä hetkellä on. Arviot siis vuodelta 2008. Meidän vienti ei vedä, meidän talouden rakenne on huono, meidän teollisuus ja elinkeino eivät uudistu, meidän väestö ikääntyy, meidän julkinen sektori kasvaa, meidän velka kasvaa, meidän rahoituspohja supistuu, ja meidän kasvu hiipuu. Silloin ei ole varmaankaan yhtään yksiselitteistä ratkaisua sille, millä Suomi saadaan uudestaan nousuun.

Täällä on siteerattu asiantuntijoita, nobelisteja ja myös Standard & Poor'sia. Mutta tässä ei kuitenkaan kannata ikään kuin ottaa rusinoita pullasta. Standard & Poor's esimerkiksi huomioi meidän rakenteelliset haasteemme ja sanoo, että on riskejä siihen, että meidän kasvu ei piristy pitkällä aikavälillä huolimatta uuden hallituksen sitoutumisesta rakenteellisiin uudistuksiin. Samalla he toteavat, että — tämä on suoraan edustaja Rinteelle — jos vientivetoinen kasvu ei käynnisty, Suomen per capita -kasvu jää muista samalla kehityksen asteella olevista maista. Tätä reittauksen laskua, siis meidän talouden tilan analysointia, voi heikentää tulevaisuudessa edelleenkin se, jos hallitus ei sitoudu julkisen talouden terveyden palauttamiseen, kilpailukyvyyn parantamiseen, koska silloin se heikentää kaikkea. Eli jos ei tehdä rakenteellisia uudistuksia, kilpailukyvyyn parannusta, julkisen talouden säästöjä, niin silloin meidän talouden tilanne heikkenee edelleen. Eli tässä maailmassa me pyrimme luovimaan ja löytämään kokonaisratkaisun.

Ei tämä budjetti varmaan Suomen taloutta ratkaise. Ei todellakaan ratkaise, vaan siihen tulee monta muuta tekijää. Silloin tullaan tähän toiseen kokonaisuuteen, josta tässä on paljon puhuttu. Itse olen yrittänyt kiteyttää tämän sillä tavalla, että talouspolitiikan pitää olla uskottavaa, sen pitää olla johdonmukaista ja sen pitää herättää luottamusta. Näkisin niin, että meidän hallituksen talouspoliittinen linja määritellään käytännössä kolmessa laajassa asiakirjassa, joista ensimmäinen on hallitusohjelma, toinen on tuo edessänne oleva valtion talousarvioesitys ja julkisen talouden suunnitelma vuoteen 2019 saakka, ja kolmas ovat ne

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

yhteiskuntasopimuksen korvaavat toimenpiteet, joilla me pyrimme nostamaan Suomen kilpailukykyä ja kuromaamme umpeen 5+5+5 prosenttia.

Toinen kokonaisuus, joka vaikuttaa tietysti varsinkin valtiovarainministerin toimintaan ja hallitusohjelmaan pohjautuvaan talouspolitiikkaan on numero yksi, velkaantumisen hillitseminen. Me emme voi enää jatkaa velaksi elämistä. Se on minun mielestäni puheenvuoroissa oikealta ja vasemmalta tässäkin keskustelussa huomattu. Me olemme itse asiassa elvyttäneet enemmän kuin yksikään muu EU-maa vuodesta 2009 eteenpäin. Valitettavasti olemme tuplanneet velkamme, ja tämä kierre täytyy saada katkaistua, ja se on meidän tavoitteemme, vuoteen 2019 mennessä.

Meillä pitää olla julkinen talous, joka on kestäväällä pohjalla, koska jos se ei ole kestäväällä pohjalla, niin silloin meillä ei ole niitä hyvinvointiyhteiskunnan palveluja, joista tässä niin moneen kertaan on puhuttu: nuorisotakuut, lapsilisät, eläkkeet, opintotuet, sosiaali- ja terveyspalvelut. Jos ei ole julkisella taloudella rahoituspohjaa, niin silloin näitä hyvinvointipalveluita ei kerta kaikkiaan ole. Tätä taustaa vasten me pyrimme samalla — se keskustelu käydään huomenna — panostamaan kasvuun ja työllisyyteen, siis sen tyyppiseen lainsäädäntöön, joka luo kasvua ja työllisyyttä. Silloin me tulemme tähän viimeiseen huomioon. Edelleen me näemme Suomen talouden eräänlaisena ketjutuksena, ja tosiasia on se, että se ketjutus lähtee kilpailukyvyistä. Me voimme olla eri mieltä kilpailukyvyn toimista, mutta yksikään meistä ei varmaan kiistä sitä, etteikö kilpailukykyä pidä parantaa. Miksi sitä pitää parantaa? Sen takia, että se parantaa meidän vientiä, koska meidän kotimarkkinat ei meitä tästä suosta nosta. Minkä takia pitää parantaa vientiä? Sen takia, että se on meidän kasvun avain. Minkä takia me tarvitsemme kasvua? Sen takia, että se luo työpaikkoja. Minkä takia tarvitaan työpaikkoja? (Puhemies koputtaa) Sen takia, että ne luovat verotuloja. Ja minkä takia tarvitaan verotuloja? Sen takia, että niillä pelastetaan suomalainen hyvinvointiyhteiskunta, jonka yksi osio toivon mukaan on ensi vuoden talousarvio.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt siirrymme varsinaisiin puheenvuoroihin ja pysähdymme debattiin silloin, kun näyttää olevan erityisen vahvat ainekset siihen.

15.33 **Jani Mäkelä ps** (nopeatahtinen puheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten talousarviosta voimme lukea, ajat ovat kovat ja velkaantumista ei kovaa keskustelua aiheuttaneista menoleikkauksista huolimatta saada kuriin. Täällä eletään edelleen tulevien sukupolvien kustannuksella.

Sanotaan, että maahanmuutto on rikkaus. Ehkä joku sillä rikastuukin, mutta Suomen kansa ei. Käsiteltävässä talousarviossa esitetään sisäministeriön hallinnonalan maahanmuuton osioon valtavia sekä prosentuaalisia että euromääräisiä kustannuslisäyksiä, satoja miljoonia, ehkä lopulta miljardeja. Huomioiden eniten Suomeen pyrkivien kansallisuuksien heikot työllistymistilastot tätä ei ole mahdollista nähdä investointina maamme tulevaisuuteen vaan menoeränä, joka tulee kertaantumaan tulevien vuosien ja vuosikymmenten viranomais- ja sosiaalikulunnuksissa.

Maahanmuuttoon osoitettujen varojen riittävyydellä on jo spekuloitu julkisuudessa. Me kaikki toki toivomme, että Euroopan sekä Pohjolan maat saavat rajansa jatkossa valvottua ja turvapaikanhakijoiden tulva sitä kautta olisi tyrehtymässä. Talousarvion laadintaa ei kuitenkaan tule asettaa toivekuvien varaan. Rehellisiä olisimme, jos myöntäisimme, että tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

budjetissa olevat lukemat tuskin jäävät lopullisiksi maahanmuuton kustannuksiksi vuodelle 2016.

Arvoisa puhemies! Normien purku ja tehostaminen ovat päivän sanoja. Niiden pitää koskea myös turvapaikan myöntämisen käytäntöjä. Odotan, että ennen kuin hallitus esittää seuraavassa lisätalousarviossa lisää velaksi otettavia määrärahoja vastaanottokeskuksille, toimenpiteet esimerkiksi perheenyhdistämiskäytäntöjen tiukentamiseksi sekä turvapaikanhakijoiden sosiaaliturvan leikkaamiseksi on jo käynnistetty, ei vain kaavailtu vaan toteutettu. Uusien maiden määrittelemisellä turvallisiksi sekä kielteisen päätöksen saaneiden tehokkaammalla palautuksella tulee pyrkiä siihen, että prosentuaalisesti entistä harvempi saa lopulta pysyvän oleskeluluvan. Se toimii tehokkaana vetovoimatekijöiden karsijana maamme osalta myös mahdollisten uusien tulijoiden suuntaan.

Näillä sekä muilla tehostamistoimilla odotan olevan myös sen vaikutuksen, että vastaanoton yksikkökustannukset pienenevät nyt budjetissa esitetyistä. Tällä tavoin osoitetut rahat riittävät pidemmälle ja lisää täytyy osoittaa mahdollisimman vähän. Eduskunnan kuuluu ajaa ensin suomalaisten asiaa.

15.36 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Volkswagenilla oli paperilla hyvät päästöarvot. Ikävä kyllä, ne olivat huijausta, ne eivät toteutuneet tosimaailmassa. Samoin on hallituksen kasvuhankkeiden laita.

Nyt on aika puhua osaamistaloudesta. Suomen kilpailukyky ei ole heikentynyt siksi, että suomalaisilla on liikaa lomapäiviä. Suomen kilpailukyky on heikentynyt siksi, että tuotteet ja palvelut eivät mene kaupaksi maailmalla korkealla lisäarvolla. Viime vuosina Suomen viennin arvo on ollut selvästi alhaisempi kuin tuonnin arvo. Täältä menee tusinatavaraa, ja tänne tulee korkean tietosisällön tuotteita. Se ei vastaa kuvaa osaamisen ja huipputeknologian maasta. Ja mikä on hallituksen vastaus tähän ongelmaan? Tehdään samaa bulkkia mutta enemmän, pitemmällä päivillä ja vähemmällä lomilla. Kriisitietoisuutta tarvitaan, arvoisa ministeri Stubb, mutta katteeton pessimismi vaurioittaa vakavasti suomalaista osaamistaloutta.

Viime viikolla kävin läpi koulutusleikkauksia, jotka heikentävät osaamisemme kilpailukykyä. On uskomatonta, että tässä tilanteessa leikataan korkeakouluilta 75 miljoonaa euroa vuodessa ja että Helsingin yliopistossa yt-neuvotteluihin joutuu 1 200 ihmistä. Samaan aikaan Tekesin valtuuksia leikataan 150 miljoonaa euroa vuodessa, noin kolmannes, ja leikkurissa on myös VTT, Valtion teknillinen tutkimuslaitos. Yhteiskunnan panos yritysten tutkimiseen ja tuotekehittelyyn on jo nyt OECD-maiden kolmanneksi pienin, alle 3 prosenttia. Mitään uutta panosta ja kannustinta yritysten uusiutumiseen ei tämä yritysjohtajien miehittämä ja naisittama hallitus ole osannut keksiä — ellei sitten jäljelle jääneitäkin yrityksiä kannusteta muuttamaan Luxemburgiin.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee tuhojaan Suomen osaamistaloudessa mutta samalla satsaa omiin valittuihin hankkeisiinsa. Tämä hämmästyttää: Että juuri oikeistohallitus palauttaa Suomen 70-lukulaiseen suunnitelmaohjaukseen! Että juuri oikeistohallitus uskoo, että valtiolla on paras viisaus tulevaisuuden menestysaloista ja teknologioista eikä korkeakouluilla, asiantuntijoilla ja yrityksillä itsellään! Markkinoinnin sijaan luotetaan valtion tukiaisiin. Räikeä esimerkki on se, että yliopistoilta ja tutkimuslaitoksilta on kerätty valtion omaan poliittiseen tutkimukseen valtioneuvostolle peräti 80 miljoonan euron potti. Tämän oli Jyrki Kataisen lempilapsi, jolla onkin saatu Pekka Himasen korvaamatonta viisaut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

ta koko rahan edestä. Hallitus politisoi tutkimusta sellaisella tavalla, johon ei edes 70-luvulla pystytty.

Kertoessaan viime viikolla koulutuksen leikkauksista ministeri Grahn-Laasonen hehkutti, että hallitus tukee korkeakoulujen ja yritysten yhteistyötä uudella hankkeella, jonka nimi on Challenge Finland. Kansakunnan kohtalonkysymys eli osaamistalouden tulevaisuus on siis pelkistetty jälleen kerran pelkäksi ontoksi englanninkieliseksi iskulauseeksi. Challenge Finland kuulostaa lähinnä uudelta tosi-tv-sarjalta. Mutta hallitukselle tiedoksi: Meillä on jo ollut merkittävää yhteistyötä korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja liikeyritysten välillä. Strategiset huippuosaamisen keskittymät eli SHOKit yhdistävät tutkimusta ja liiketoimintaa monilla teknologian kärkialoilla. Esimerkiksi älykkäiden sähköverkkojen ohjelma voisi tuottaa merkittäviä kansainvälisiä läpimurtoja. Kuulostaa hyvältä, eikö vain? Mutta tämä hallitus lakkautti tämän pitkäjänteisen ja monialaisen yhteistyön, SHOKit, joissa tutkimus vastaa yritysten tarpeisiin ja tuotanto hakee korkeampaa tietosisältöä ja arvonlisää. Ne korvataan jollain Challenge Finlandilla, josta ehkä lähivuosina kuullaan vielä lisää — tai sitten ei.

Arvoisa puhemies! Kilpailukyvyn ongelma on osaamistalouden ongelma. Viime vuosien eurooppalaisessa investointilamassa suomalaiset yritykset ovat jähmettyneet kuin peurat ajovaloihin. Ne eivät uskalla investoida, ottaa riskiä ja uudistua. Tämä halvaus ei hoidu sillä, että valtio pumppaa niihin lisää rahaa sekä työntekijöiden pussista että valtion vähenevistä verotuloista, sillä mikään ei estä jakamasta tätä pottia edelleenkin omistajille osinkoina. Omistamista ei pidä ruokkia, osaamista pitää ruokkia. Ongelma siis on, että innovaatioista ei tule investointeja. Tekesin pääjohtaja Pekka Soini sanoi julkisesti, että näiden leikkausten takia yli 200 tuotetta jää syntymättä joka vuosi. On täysin päätöntä ajatella, että vähentämällä innovaatioita saadaan lisää investointeja. Tarvitaan molempia. Jos arkuus ei muutu rohkeudeksi, ei auta, vaikka lomarahat ja lomat poistetaan kokonaan.

Oppositiojohtajana Juha Sipilä markkinoi näyttävästi miljardien eurojen kasvurahastoa. Kun kävin läpi julkisen talouden suunnitelmaa, sieltä löytyi 35 miljoonan tulevaisuuden satsaus. Se on 1 prosentti suurin piirtein siitä, mitä ennen vaaleja luvattiin. Miksi kasvurahaston sijaan tulivat koulutusleikkaukset? Miksi innovaatioiden kannustamisen sijaan tuli valtiojohtoinen suunnitelmaohjaus? Miksi korkean jalostusarvon tilalle tulivat lomakorvausten leikkaukset? Miksi tulevaisuuden sijasta katsotaan menneisyyteen? (Puhemies koputtaa) Ja miksi peuran paniikki vain yltyy, kun se pysyy yhä ajovaloissa?

15.42 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallituksessa edes joku tuntee nuorisotakuun. Edustaja Puumala selitti tässä istunnossa ministereille hyvin, mitä hallituksen nuorisotakuurahoista muun muassa puuttuu, 6 miljoonan euron määräraha etsivään nuorisotyöhön ja työpajoille. Kävi ilmi, ettei valtiovarainministeri tunne nuorisotakuuta, josta hallitus leikkaa 60 miljoonaa euroa, ei myöskään hänen taloudellinen oikea kätensä, edustaja Vartiainen. Nuorisotakuu tarkoittaa muutakin kuin opiskelupaikan takaamista, kuten valtiovarainministeri Stubb ilmeisesti luulee sen tarkoittavan, tai työpäi-kan luomista, kuten edustaja Vartiainen luulee sen tarkoittavan. Nuorisotakuu pitää sisäl- lään myös esimerkiksi kuntoutuspalvelut tai muut tarpeen mukaiset palvelut nuoren eteen- päin auttamiseksi nuoren elämäntilanne huomioon ottaen. Edustaja Vartiaiselle tahdon sa- noa, että ihmisistä huolehtiminen ei ole suunnitelmataloutta. Sitä kutsutaan hyvinvointival- tioksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Pääministeri Sipilä selitti, että hallituksen tarkoituksena on parantaa palveluita. Kuulosta hyvältä, mutta ilman resursseja esimerkiksi nuorille ei voida tarjota työ- tai harjoittelu-paikkoja.

Toisin kuin edustaja Jaskari väitti, työllisyysrahat eivät ole tekohengitystä. Kun starttirahojia ei lisätä, jää tuhansia työpaikkoja syntymättä, ja kun palkkatukirahojia ei lisätä, lisätään syrjäytymisen kustannuksia. Hallituksen lääkkeillä ei edes tekohengitetä, vaan potilas kuolee.

Pilkkaatte oppositiota sortumisesta suunnitelmatalouteen, mutta teillä ei näytä olevan minkäänlaista suunnitelmaa työttömyyden ja syrjäytymisen vähentämiseksi, tai ainakin niiden työkalut puuttuvat talousarvioesityksestä vuodelle 2016.

Budjettiesitys sisältää leikkauksia työpajatoimintaan sekä työllisyysmäärärahoihin, kuten palkkatukeen ja työkokeiluihin. Koulutuspuolella leikkurissa ovat aivan kaikki koulutusasteet ja niiden lisäksi muun muassa oppisopimuskoulutus ja nuorten aikuisten osamishjelma.

Hallitus sanoo, ettei meillä ole varaa jättää tulevaisuuteen velkaa. Teillä on näköjään kuitenkin varaa kasvattaa hyvinvointivelkaa ja toistaa 90-luvun virheet. Jäljet pelottavat.

Arvoisa puhemies! Olemme tänään taas saaneet useita esimerkkejä hallituksen esitysten luokattoman huonosta valmistelusta, jota olemme saaneet todistaa keväästä lähtien. Tällä viikolla on ilmennyt muun muassa, että hallitus ei tunne lomarahojä koskevaa lainsäädäntöä. Tänään on ilmennyt, ettei hallitus tunne nuorisotakuuta koskevaa lainsäädäntöä, nuorisolakia. Ja epäilen, tunteeko hallitus esimerkiksi lakia yleisestä asumistuesta tai eläkkeensaajien asumistuesta, ja ennakkoin, että tämän esityksen läpiviemisessä tulee olemaan vielä isoja ongelmia.

Voin mainita niistä esimerkiksi sen, että eläkkeensaajat eivät ole mikään yhtenäinen ryhmä, jolta olisi helppo leikata yksinkertaisella leikkurilla saman verran. Eläkkeensaajiin kuuluu muun muassa vammaisena syntyneitä henkilöitä, mielenterveyssyistä eläkkeelle nuorena jääneitä henkilöitä, hyvin ikääntyneitä henkilöitä. Epäilen vahvasti, voidaanko tähän hyvin heterogeeniseen joukkoon soveltaa samaa leikkuria. En usko, että voidaan.

Mutta jos hallitus aikoo toimeenpanna asumistuen leikkaamisen 60 eurolla kaikilta asumistukea saavilta eläkkeensaajilta, toivon sydämeistäni, että kun eläkkeensaajan asumistuki lakkautetaan, niin näitä henkilöitä tulee koskemaan se sama muutaman sadan euron suojaosa, joka nyt on yleisessä asumistuessa. Me vihreät olemme useissa hallitusneuvotteluissa ajaneet sitä, että myös eläkkeellä olevat henkilöt saisivat jaksamisensa mukaan ansaita jonkin verran työtuloja ilman, että se pudottaisi heitä kokonaan eläkkeen ulkopuolelle, kun tietty tuloraja tulee vastaan. Esimerkiksi tämä on ollut kysymys, jossa emme ole saaneet oikeistopuolueiden tukea. On suuri parannus kaikkein (Puhemies koputtaa) pienituloisimpien eläkkeensaajien asemaan, jos myös he saavat tämän muutaman sadan euron suojaosan. Mutta kiinnostuksella odotan tätäkin hallituksen esityksen käsittelyä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, teknisistä syistä pyydytetyt puheenvuorot poistuivat tuolta näyttötaululta, mutta niitä palautetaan sinne siinä järjestyksessä kuin ne oli pyydytty.

15.48 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa herra puhemies! Tässä salissa on keskustelun pohjalta kaksi yksimielisyyttä. Toinen on se, että Suomen talous on huonossa kunnossa, ja toinen on se, että vain työllisyyttä nostamalla, vain meidän viennin mahdollisuuksia paranta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

malla me pystymme nostamaan Suomen tästä lamasta. Mutta siitä ei ole yksimielisyyttä, mitkä ovat syyt, mikä on analyysi ja — ennen muuta — mitkä ovat sitä kautta oikeat lääkkeet Suomen nostamiseen lamasta.

Arvoisa puhemies! Huomenna käymme tarkemmin keskustelua hallituksen palkkaleikkauspaketista, mutta sen vaikutukset meidän työllisyyteen ja talouteen ovat suoraan heikentäviä. Meidän talous rakentuu viennistä, ja kuten esimerkiksi tänään keskustaa lähellä oleva Pellervon taloustutkimus on todennut, vienti vetää, mutta kotimainen kysyntä on vaiimea, ja työttömyys paisuu. Palkkaleikkaukset, kotimaisen kysynnän leikkaaminen entisestään pahentavat meidän työttömyystilannetta. Erityisesti siitä kärsivät pienet yrittäjät, jotka tarjoavat palveluita. Kun ihmiset käyttävät käteen jääviä tulojaan asumiseen, vuokraan tai asuntolainan lyhentämiseen, sähkөөn, ruokaan, lääkkeisiin, välttämättömyksiin käytetään ensin, ja on aivan selvää, että silloin karsitaan kaikesta muusta, ja se muu on juuri se, mikä työllistää markkinoilla.

Arvoisa puhemies! Hallituksen linja on kova. Olisi ollut suotavaa, että erityisesti vielä ennen vaaleja työläisiä ja työmiestä ja työnaista puolustaneiden perussuomalaisten ministerit olisivat olleet puolustamassa tätä linjaa, jossa leikataan nimenomaan pienituloisilta ja leikataan työssäkävyltä. Olisi mielellään kuullut esimerkiksi työministeri Lindströmin selityksen siitä, miten nuorisotakuuta kehitetään sillä, että sen rahoituksesta leikataan 95 prosenttia pois. Siihen ei riitä vain "hei, me kehitetään".

Arvoisa puhemies! Viime viikolla koulutusta koskevan välikysymyksen yhteydessä puutuimme koulutusleikkauksiin ja niiden dramaattisiin vaikutuksiin Suomen tulevaisuuden kannalta. Ne merkitsevät luokkayhteiskunnan paluuta, sitä, että koulutustaso laskee, ja ne vievät meiltä tulevaisuuden kasvumahdollisuuksia. Suomi pärjää vain korkeasti koulutetulla väestöllä. Suomi pärjää vain sillä, että meillä on tutkimusta, tuotekehittelyä, entistä pidemmälle jalostettavia tuotteita, joita viedään eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Puutun muutamaan yksityiskohtaan:

Ensimmäinen kysymys on se, että Eurooppaan ja Suomeen tulee eniten turvapaikanhakijoita sitten toisen maailmansodan. He tulevat nimenomaan sotaa käyvistä maista ja sotien runtelemista maista. Näiden ihmisten maahantuloa vastustavista monet sanovat, että apu olisi tehokkainta paikan päällä. Näin varmasti on. Miksi siis kehitysapuun tehdään historiallisen suuri, yli 300 miljoonan euron leikkaus? Ei voi yhtä aikaa sanoa, että autetaan ihmisiä siellä, missä on hätä, etteivät he tule tänne, ja samaan aikaan leikata nimenomaan niistä rahoista, joilla yritetään auttaa hädänalaisia ihmisiä.

Toinen hyvin dramaattinen kysymys on YK:n ympäristöohjelman UNEPin leikkaukset. Niillä hallitus lopettaa nimenomaan ilmastonmuutoksen vastaisen työn. Ilmastonmuutos on tulevaisuudessa isoimpia asioita, jotka lisäävät köyhyyttä, sekasortoa ja sitä kautta pakolaisuutta.

Arvoisa puhemies! Nostan vielä toisen asian esille. Kun puhutaan siitä, että valtion tulot eivät riitä, niin harmaa talous ja veroparatiisien hyväksikäyttö syö miljardeilla euroilla joka ikinen vuosi meidän verotulojamme. Mikään hyvinvointivaltio ei kestä sitä, jos kaikkein parhaiten pärjäävät yritykset tai yksilöt eivät maksa veroja. Mitä tekee hallitus? Vähentää harmaan talouden torjunnasta 99 poliisia. Viime hallitus otti harmaan talouden vastaisen toiminnan (Puhemies koputtaa) kärkihankkeeksi ja lisäsi sinne määrärahoja. Sen sijaan halutaan armahtaa ne, (Puhemies koputtaa) jotka ovat tehneet verorikoksia, piilotelleet varojaan veroparatiiseihin. Nyt he välttyvät (Puhemies koputtaa) rikosvastuusta, kun vain ker-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

tovat ja myöntävät tehneensä rikoksia. Tällä linjalla Suomi ei nouse. (Markku Rossi: Maksavat kuitenkin veronsa!)

15.53 Anna-Maja Henriksson r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Vårt land är fattigt, skall så förbli för den som guld begär, skrev Johan Ludvig Runeberg i Fänrik Ståls sägner. På den här punkten träffade han dock inte riktigt rätt. Vårt land har lyckats jobba sig upp till en välfärd som inte på något sätt är alla förunnat i denna värld. Vi har i dag en av världens bästa skolor, vi har en välutbildad befolkning och vi har en lång medellivslängd. Ändå hostar motorn på vårt goda fäderneland just nu ordentligt.

Vårt största problem ligger i att höja sysselsättningen och skapa förutsättningar för flera arbetsplatser att födas. Samhällsekonomin grundlagar är lätta att förstå: ju fler som jobbar, dess mer skatteintäkter, dess färre som behöver utkomststöd och dess bättre förutsättningar för att utveckla välfärdsstaten.

Suomi on rakentanut menestyksensä osaamisellaan. Tämän vuoksi on äärimmäisen vaikeaa ymmärtää, miksi hallitus on lähtenyt kohdistamaan niin voimakkaita leikkauksia kaikkiin koulutusasteisiin aina varhaiskasvatuksesta alkaen yliopistoihin saakka. Säästöjä lapsiin kohdistamalla emme saa maamme taloutta raiteilleen. Päinvastoin, jatkamalla panostamista tasa-arvoiseen koulutukseen, joka tarjoaa yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille, ja jatkamalla panostuksia tutkimukseen ja innovaatioihin voimme työtä tehden nousta taantumasta.

Lapsemme ja nuoremme tarvitsevat tulevaisuudenuskoa, niin kuin tässä muun muassa meidän valtiovarainministerimme on todennut. Heidän on saatava tuntea, että heitä tarvitaan, he ovat hyödyksi maallemme ja että me haluamme panostaa siihen, että he saisivat parhaat mahdolliset edellytykset. Hallituksen nyt ajamat säästöesitykset uhkaavat johtaa eriarvoisuuden lisääntymiseen ja pidemmän päälle tietopohjan kapenemiseen. Koulutusleikkauksillaan hallitus sahaa meitä kannattelevaa oksaa. Tämä ei ole vastuullista politiikkaa.

Värderade talman! För att vi ska få fler arbetsplatser måste vi också fortsätta att förbättra företagens verksamhetsförutsättningar. Till den här delen innehåller regeringens budget också bra saker. Men det är ändå på sin plats att påpeka att det framför allt för vårt exportinriktade näringsliv är a och o med fungerande infrastruktur i form av vägar, järnvägar, hamnar och flygfält. Därför behöver regeringen i sin kommunikations- och trafikpolitik också i högsta grad beakta var i landet det finns exportinriktade regioner som med sina företag kan bidra till att stärka tillväxten i landet.

Just nu vet vi att Nyland och Österbotten samt Mellersta Österbotten och Åland är de områden i landet som har mest export i förhållande till bnp per invånare. Såväl Vasa som Karleby-Jakobstads flygfält i Kronoby är ytterst viktiga, likaså hamnarna i Karleby och Jakobstad och Vasa. Riksväg 8, som är Österbottens livsnerv, borde nu också få stå i tur då det gäller förbättringen av basvägnätet.

Att riksdagen har satsat hundratals miljoner i tåggräsen från Helsingfors till Uleåborg under de senaste åren har varit en medveten och bra satsning för att kunna förkorta resetiderna på sikt. Men att VR nu, när arbetet börjar lida mot sitt slut, aviserar indragning av ett flertal tågturer är närmast ironiskt. Vad gör vi med en ny fin bana om det inte går tillräckligt med tåg eller om tågen inte har tid att stanna på stationerna? Här behövs nu ett nytän-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

kande och en omprövning av besluten. Annars kan man nog säga att de goda förbättringsplanerna som kostade hundratals miljoner spårade ur på slutrakan.

Arvoisa puhemies! Me tiedämme myös, että suurimpia rakenteellisia ongelmiamme esimerkiksi hyvään naapuriimme Ruotsiin verrattuna on se, että emme jaksata työelämässä yhtä pitkään. Nyt saamme eläkeikää nostavan eläkeuudistuksen, mutta samalla tiedämme myös tuolloin tarvittavan panostuksia, jotta ihmiset jaksaisivat työelämässä. Valitettavasti hallitus valitsee myös tässä väärän tien, kun se poistaa kokonaan tarveharkintaisen kuntoutuksen tuen, joka on runsaat 20 miljoonaa euroa. Toisin sanoen puheet ja teot eivät käy käsi kädessä. Nyt on vaarana, että henkilöt, joilla on pitkä työura takanaan ja jotka ovat kuntoutuksen avulla jaksaneet tehdä töitä pitempään, tulevat aikaisemmin työkyvyttömiksi. Näin emme lisää työhyvinvointia ja vahvista yksilöitä jaksamaan työelämässä pidempään.

Slutligen, herr talman, vill jag också tacka för att nationalspråksstrategin finns i budgeten. Det är också bra att fångarnas sjukvård överförs till THL.

15.59 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen vuoden 2016 talousarvioesitys toteuttaa hyvin pitkälti hallitusohjelman tavoitteita. Talousarvioesityksen merkittävin strateginen linjavirhe on seuraava: se leikkaa kotimaista ostovoimaa merkittävästi useaksi vuodeksi eteenpäin. Tämä taas hidastaa kotimaisia investointeja entisestään, ja tämä taas lisää työttömyyttä. Näin tehdessään hallitus luo epävarmuuden ilmapiiriä ja jännitteitä tulevaisuuteen, koska pelko oman työn säilymisestä lisääntyy.

Esityksen merkillisin osa on koulutuksesta ja tutkimuksesta leikkaaminen, joka johtaa siihen, että Suomi ajautuu koulutuksessa ja tieteessä laadullisesti taaksepäin. Tämä saattaa johtaa merkittävään aivopääoman siirtymiseen ulkomaille. Siihen meillä ei ole varaa.

Esitys myös heikentää sosiaalisesti ja yhteiskunnallisesti oikeudenmukaisuutta — toisin sanoen lisää eriarvoisuutta.

Esityksen vahvuuksia ovat sen yrittäjyyttä kannustava ote ja normien purkuun tähtäävät tavoitteet sekä omaishoitoon panostaminen.

Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksen toinen kummallisuus on se, että se toteuttaa säästöjä sellaisista kohteista, jotka tulevat varmuudella lisäämään menoja säästöjen sijaan. Hallitus toteuttaa lähes kirjaimellisesti 90-luvun laman virheet, ne, joista kaikki olemme sitä mieltä, että ne olivat Suomen poliittisen historian virheellisimpiä päätöksiä, joiden laskua maksamme vieläkin. Hallituksen esityksen vaikutukset pienituloisiin, yksinhuoltajiin, sairauseläkkeellä oleviin ja vanhuksiin ovat yksinomaan kurjistavia ja kohtuuttomia. Asiakasmaksujen korotukset, asumistuen leikkaukset sekä päivähoidon ja kerhotoiminnan leikkaukset kohdistuvat voimakkaimmin pienituloisiin ja perheisiin.

Kaiken lisäksi kuntien valtionosuuksiin ei tehdä indeksikorotuksia, mikä tulee myös näkymään kuntien palveluiden heikkenemisenä. Hallitus jäädyttää useimmat indeksit, mikä johtaa siihen, että kiulu tulojen ja elinkustannusten välillä tulee kasvamaan, ja sekin tulee heikentämään ostovoimaa.

Yksi erittäin suuri kummallisuus tässä esityksessä on kehitysyhteistyöstä leikkaaminen. Tämä nimenomaan suomalaisiin järjestöihin kohdistuva leikkaus on laadultaan sellainen, että se tulee ajamaan alas kymmenien vuosien aikana kehitetyn, rakennetun menestyksenkään kehitysyhteistyön. Tästä voitaisiin päästä yli kehitysyhteistyön leikkausten uudelleenkohdentamisella. Toivon, että näin tapahtuisi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Arvoisa herra puhemies! Ymmärrämme hallituksen pyrkimyksen tasapainottaa valtiontalous ja saada kansantalous nousuun. Ymmärrämme senkin, että koulutuksen viedessä niin suuren osuuden julkisista menoista on ollut pakko etsiä säästöjä myös sieltä. Toisen asteen uudistus on välttämätön, ja se on kiireisesti toteutettava. Hallitus on esityksessään kuitenkin kohtuuttoman kova ja osin ristiriitainen. Kun hallituksen pyrkimys on saada Suomi nousuun innovaatioiden kautta, niin leikkaukset tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-toimintaan ovat pahasti ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa. Suomen Akatemian tutkimushankevaluuksia vähennetään 10 miljoonalla eurolla, ja Tekesiltä ja Tekesin SHOKeilta, näiltä huippuosaamiskeskuksilta, säästöt vähittäin kasvavat vuoteen 2019 mennessä jopa 130 miljoonaan euroon. Tekesin säästöt iskevät myös valtion aiemmin omistaman Teknologian tutkimuskeskus VTT:n toiminnan vähentyneinä tilauksina. Kun VTT vähensi viime vuonna 323 ihmistä, kohdistuivatko vähennykset hallintoon? Monet viestit kertovat, että nimenomaan vähennettiin tutkimuspalveluista.

Kristillisdemokraatit tulevat tekemään oman vaihtoehtobudjetin, jossa esitämme tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan lisärahoitusta. — Kiitos.

16.04 Markku Rossi kesk: Arvoisa herra puhemies! Kertoisinko köyhyyden vai sen kaiken rikkauden, kysytään laulussa. Herra puhemies, kun eduskunta käsittelee Suomen taloutta ja talousarviota, niin näkökulma voi olla hyvin monenlainen: joko niistä puutteista, joita Suomessa on, tarvittavista talouspoliittisista toimenpiteistä tai kenties vain siitä hyvästäkin, mitä Suomesta löytyy, ja sitähän löytyy varsin paljon. Kuinka säilytämme sitä hyvää? Kuinka pystymme parantamaan tulevaisuutta? Mitkä ovat ne toimenpiteet, millä mennään eteenpäin? Nämä ovat oikeita kysymyksiä kaikki. Oppositio näkee ne omalla laillaan, ehkä hallituspuolueista nähdään se myös omalla laillaan, mutta toivottavasti eduskunnan tavoite on kuitenkin yhteinen: kuinka Suomi saadaan kuntoon, kuinka me pärjäämme myös tulevina vuosina?

On ymmärrettävää, että osa talousasiantuntijoista ja luonnollisesti oppositio haastavat pääministeri Juha Sipilän hallituksen talouspoliittisen linjan. Faktat ja talouden iso kuva on pidettävä kuitenkin kaiken aikaa mielessä: Valtio ja kunnat velkaantuvat rajusti vuodesta toiseen, nyt jo seitsemättä vuotta. Talous kyntää taantumassa. Vienti ei vedä, ja työttömyys kasvaa. Nyt ei ole todellakaan kysymys enää suhdanteista. Suomi on pysyvästi velkaantumisen tiellä. Tällaista perintöä ei voida jättää seuraaville sukupolville.

Taloussuodistusten läpivieminen on välttämätöntä. Päätökset luovat kestävä pohjaa tulevaisuudelle ja hyvinvointiyhteiskuntamme jatkuvuudelle. Ei yksittäinen kotitalouskaan voi velkaantua jatkuvasti. Siksi talouden kääntäminen kestävälle pohjalle on lopuksi kaikkien etu.

Hallitus muutti omaa kilpailukykyesitystään niin, että lomarahojen 30 prosentin leikkaus korvaa sunnuntai- ja ylityöläisiin puuttumisen. Tämä on parempi ja reilumpi keino, mikä osoittaa hallitukselta suurta luovuutta, kun lomarahoista säädetään lailla, jolloin ne kuuluvat myös hallituksen ja eduskunnan niin sanottuun työkalupakkiin. Kun on sanottu, että hallitus ei kuuntele, tässä on hyvä esimerkki siitä, että hallitus on kuunnellut, puhutaanko nyt sitten kätilöistä, vuorotyötä tekevästä, joka tapauksessa yhtä samaa. Minusta on hienoa, että hallitukselta löytyy myös joustavuutta, mitä pääministeri on osaltaan hyvin monessa otteessa myös halunnut viestittää työmarkkinajärjestöille. Siellä se myös tiedetään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Herra puhemies! Työn teettämisen kustannusten alentaminen loppujen lopuksi lisää työllisyyttä, parantaa yritysten mahdollisuutta työllistää. Se näkyy hyvin helposti kaikissa niissä paikoissa, missä ylipäättänsäkin tehdään työtä ja luodaan työllisyyttä. Tämä pitää ymmärtää näinpäin eikä ajatella niinpäin, että toimenpiteillä heikennettäisiin työllistämismahdollisuuksia. Hallituksen tavoitteena on työllisyyden parantaminen, ja toivottavasti me kaikki voimme tuon nähdä, koska se on todellakin se tavoite, mihinkä pyritään.

Maailma muuttuu vauhdilla. Suomalainen työ kohtaa entistä kovempaa kansainvälistä kilpailua. Työmarkkinajärjestelmän ja ay-liikkeen on nyt herättävä tähän muutokseen. Reagointia ja päätöksiä on tapahduttava ripeämmin kuin menneessä maailmassa. Kun valuutan devalvointi ei ole enää käytettävissä, on työmarkkinoiden joustettava entistä enemmän ja ketterämmin. Näinhän se tapahtui devalvoinninkin kautta, mutta päätöksentekijäryhmä oli paljon pienempi.

Sopeutusten ja säästöjen rinnalle on luotava uutta tulevaisuutta ja kasvua. Ansiotuloverotuksen keventäminen pieni- ja keskituloisilta turvaa ostovoimaa ja kotimaista kysyntää. Sipilän hallitus on lanseerannut kärkihankkeet, jotka uudistavat Suomen taloutta ja luovat kasvun eväitä. Varsinkin biotaloudesta on löydettävissä uutta kasvua ja vientituotteita koko Suomessa. Tie- ja rataväylien korjausvelan vähentäminen ja biotalousinvestoinnit laittavat samalla maakuntiemme tiestöä kuntoon, kuten Äänekosken uuden biotuotetehaan syntyminen jo nyt osoittaa.

Herra puhemies! Pääministeri Sipilä on osoittanut erinomaista johtajuutta Suomen pelastamisessa. Hallituksen johtotroikka on löytänyt nopeassa tahdissa yhteistyön sävelen. Toivottavasti samaa viisautta löytyy kaikilta suomalaisilta ja ennen kaikkea etujärjestöiltä, joiden pitää nähdä jäsenkuntaansa pidemmälle ja aina ensi vuosikymmenelle saakka hyvinvointiyhteiskuntamme jatkuvuuden turvaamisessa.

16.10 Wille Rydman kok: Arvoisa puhemies! Suomen taloudellinen tilanne on jo vuosien ajan ollut hyvin vaikea. Valtiontalous on ollut raskaasti alijäämäinen vuodesta 2009 asti, eikä julkisen velan määrän kasvu pysähdy vielä lähivuosinakaan. Talouskasvu on ollut kituliasta, olematonta tai jopa miinusmerkkistä, eikä valoa tunnelin päässä ole vielä näkyvissä.

Julkista taloutta ei voida hoitaa loputtomiin vain odottamalla käännettä parempaan. Käännettä ei nimittäin ole tulossa, jollei sille myös määrätietoisesti luoda edellytyksiä. Ensi vuoden budjetista näkyy, että uusi, kesällä nimitetty hallitus on ottanut nämä haasteet vakavasti. Se ei istu ja odota passiivisena, että vienti ehkä joskus tulevaisuudessa lähtisi vetämään, vaan se on selvästi ottanut johtajuuden maan tulevaisuuden suhteen ja vastuun julkisen talouden kestävydestä.

Budjetti noudattelee pitkälti niitä suuntaviivoja, jotka määriteltiin alkukesästä laaditussa erinomaisessa hallitusohjelmassa. Se perustuu realistiseen tilannekuvaan kansantaloutemme tilasta ja tulevaisuudennäkymistä. Hallituksella näkyy olevan rohkeutta sekä määrätietoisuutta toimenpiteisiin talouden tasapainottamiseksi lyhyellä aikavälillä että isompiin, pitkän tähtäimen rakenteellisiin uudistuksiin. Tämä kaikki luo edellytyksiä uudelle kasvu-
le.

Helppoja julkisen talouden tasapainotustoimenpiteitä ei ole olemassakaan. Menoleikkaukset koskettavat aina jotain tiettyä ihmisryhmää. Nyt tasapainotustoimenpiteet toteutetaan kuitenkin varsin tasapainoisella ja oikeudenmukaisesti jakautuvalla tavalla. Olennaisista kaikkien tasapainotustoimenpiteiden toteuttamisessa on se, että työnteon kannustimet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

eivät heikkene. Työnteon täytyy aina olla kannattavampaa kuin joutenolo. Sosiaaliturvan ja matalapalkkatyön rajapinnassa työn vastaanottamisen kannattavuutta tulee parantaa. Tärkeää on sekin, ettei kireä progressio johda yksilön menestyksennälän hiipumiseen, pienyritysten kasvupaluttomuuteen tai epäterveeseen verosuunnitteluun. Nämä näkökohdat on hallituksen budjettiesityksessä verrattain hyvin huomioitu.

Samalla kun hallitus tasapainottaa taloutta, se panostaa rahallisesti myös yhteiskunnan perustoimintojen varmistamiseen. Kaiken yhteiskunnallisen menestyksen perusedellytys on turvallisuus. Modernissa maailmassa ei ole mahdollista vetää tarkkaa rajaa sisäisten ja ulkoisten turvallisuusuhkien välille. Näistä syistä hallituksen lisäpanostukset sisäisen turvallisuuden parantamiseen ja Puolustusvoimien materiaalihankintoihin ovat vallitsevassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa aivan oikeita päätöksiä.

Arvoisa herra puhemies! Samaan aikaan, kun sovimme merkittävistä sopeutustoimenpiteistä ja pyrimme uudistamaan suomalaisia työmarkkinoita, on maata kohdannut myös ennennäkemättömän laaja laittoman maahantulon aalto. Turvapaikanhakijoita on saapunut maahamme kuluneena vuonna jo viisinkertainen määrä suhteessa edellisvuoteen, eikä loppua ole näkyvissä. Turvapaikanhakijoiden kansallisuuksista voimme myös päätellä, että iso osa maahan nyt saapuneista ei ole suojelun tarpeessa eikä näin muodoin ole myöskään oikeutettu pakolaisstatukseen.

En tässä puheenvuorossa pureudu laajemmin niihin kauaskantoisiin negatiivisiin yhteiskunnallisiin seurauksiin, joita tällainen hallitsematon kansainvaellus aiheuttaa. Totean kuitenkin, että räjähdysmäisesti kasvaneesta turvapaikkahakemusten määrästä seuraa lasku, jonka suuruus mitataan lyhyelläkin aikavälillä sadoissa miljoonissa. Pitkällä tähtäimellä lasku välillisine kustannuksineen nousee helposti miljardiluokkaan.

Uskon, että suurin osa suomalaisista ymmärtää vaativan taloudellisen tilanteen edellyttävän julkisen talouden sopeutustoimenpiteitä. Säästöpäätösten legitimitietin varmistamiseksi on kuitenkin välttämätöntä, että turvapaikanhakijatulva saadaan hallintaan ja sen aiheuttamat kustannukset minimoitua. Jollemme pysty ehkäisemään maahanmuutosta aiheutuvan laskun mittavaa kasvua, voi suomalaisten olla vaikea hyväksyä myöskään sinänsä välttämättömiä julkisen talouden sopeutustoimenpiteitä. Tässä valtakuntamme hallituksella on edessään haaste, jonka ratkaisemisen täytyy olla sen prioriteettilistan kärjessä. Luotamukseni hallitusta kohtaan on vakaa ja luja, ja uskon, että koko valtioneuvosto työskentelee ankarasti ja päättäväisesti ongelman ratkaisemiseksi.

16.15 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Oikeastaan tässä edustaja Rydmanin puheenvuorossa näkyi se ajattelun ero, mikä hallituksella ja sosialidemokraateilla on. Me näemme, että tulevista kustannuksista voi säästää tekemällä tänään viisaita tekoja, olipa kyse sitten talouspolitiikasta tai maahanmuuttopolitiikasta. Maahanmuutto ei ole pelkästään kustannus. Se voidaan kääntää voitoksi muutaman vuoden päästä. Jos katsomme vaikkapa Ruotsin esimerkkiä, niin se osoittaa sen, että Ruotsi on voittanut maahanmuutolla ihan silkoja euroja. Silloin on tietenkin kyse siitä, miten eheä yhteiskunta on, miten meidän sosiaalipolitiikkamme ja työvoimapolitiikkamme toimii ja onnistuu työllistämään ihmisiä.

Mutta itse asiassa se suurin talouspoliittinen ero hallituksen ja sosialidemokraattien välillä näyttää olevan se, että hallitus panostaa tällä hetkellä yksinomaan nopeaan hintakilpailukykyyn. Sosialidemokraatit kyllä tunnustavat maltillisten palkkaratkaisujen tarpeen, mutta näkevät, että ne eivät yksin toimi, vaan tuossa rinnalla tarvitaan panostusta tuottavuuteen, tuotekehitykseen, innovaatioihin ja uusiin ideoihin, alakohtaisia ratkaisuja, koska

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

ongelmatkin eri aloilla ovat erilaisia. Nyt tuota osaamispilaria ollaan leikkaamassa rajulla kädellä, koska koulutusleikkaukset ovat niin suuria. Ajatellaan vaikkapa Venäjän pakotepolitiikan alla toimivaa yritystä. Sitä ei auta hintakilpailukyky. Se tarvitsee uusia markkinoita. Tai ajatellaanpa vaikka vanhentuneita tuotteita myyvää yritystä. Sitä ei auta hintakilpailukyky. Se tarvitsee luovuutta ja uusia innovaatioita.

Pääministeri Sipilä sanoi tänään debatissa, että nyt pitää tehdä vähemmällä enemmän. Kyllä, olen täsmälleen samaa mieltä. Mutta, ikävä kyllä, suomalaisten nuorten kohdalla syntyy tilanne, jossa tyhjästä on paha nyhjästä. Nuorisotakuun idea on ehkäistä nuorten syrjäytymistä, pitää työttömät nuoret kiinni tekemisen syrjässä ja ehkäistä pitkittävää työttömyyttä. Edellisen laman aikana 90-luvun alussa syntyi ikäluokka, jonka työllisyysaste jäi pysyvästi alhaisemmaksi kuin muiden. Taustalla oli yksi selittävä tekijä, liian pitkä työttömyys. Nyt hallitus sanoo "kehittävänsä" nuorisotakuuta, mutta se ei itsekään näytä uskovan oman kehitystyönsä tuloksiin, koska se on kirjannut budjettiin, että nuorten työttömyysjaksot pitenevät. Yli kolmen kuukauden ennustetaan valuvan jatkossa enemmän nuoria kuin nyt. Tavoite kasvaa 10 prosentista 25 prosenttiin nuorista, ja tämä ei todellakaan ole positiivinen tavoite.

Syrjäytymisen ehkäisy on vaikeaa. Aina ei tiedetä, kuka selviää ilman apua ja kuka tarvitsee tehostettuja toimia. Mutta etsivä nuorisotyö on kuitenkin ollut hyvin osumatarkka väline. Se on ottanut kopin noin 20 000 nuoresta, ja 15 000:lle heistä on rakennettu jatko-polku yhteiskunnalliseen osallisuuteen, koska oli selvästi näkyvissä, että nuo nuoret eivät yksin selviä.

Valtiovarainministeri Stubb sanoi, että ostovoima muodostuu työstä ja palkasta. Kyllä, olen jälleen samaa mieltä. Sanssi-kortti on nuoren työllistymiseksi tehty tuki nuorelle työttömälle, mutta samalla se on myös tuki työnantajalle. Nyt hallitus maksaa mieluummin tuon 700 euroa nuorelle kehyksen ulkopuolelta, jotta nuori ei tee töitä tai on passiivisesti kotona. Mutta hallitus ei ole valmis panostamaan työvoimapolitiikkaan, kehyksen sisäpuolelle, tuota samaa summaa, jotta nuori pääsisi Sanssi-kortilla töihin. Molemmissa ratkaisuissa valtion rahaa kuluu yhtä paljon. Aktiivisemmassa vaihtoehdossa nuori tekee työtä ja työnantaja saa työntekijän ja maksaa työn tuen lisäksi palkkaa. Yhteiskunta saa palautuksena osaavamman nuoren ja enemmän palautuvia verotuloja.

Arvoisa puhemies! Yksi syrjäytynyt nuori maksaa elämänsä aikana yli miljoona euroa. Jos Sanssi-kortilla onnistuttaisiin ehkäisemään yhden nuoren syrjäytyminen, niin yli 230 Sanssi-korttia saisi valua hukkaan ja silti olisimme taloudellisesti voiton puolella, puhumattakaan inhimillisestä ratkaisusta. Velkaa hallitaan useammalla välineellä, mutta kaikkein viisainta on ehkäistä tulevaisuuden kustannuksia.

16.20 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Elämme taloudellisesti tiukkoja aikoja. Talouden tasapainottaminen vaatii toimenpiteitä, sitä ei kukaan kiellä.

Valtiovarainministeri kehotti luomaan tulevaisuudenuskoa. Itse hallitus kuitenkin vetää mattoa lastemme ja nuoremme sekä koko Suomen tulevaisuudelta kohdistamalla rajuja leikkauksia koulutukseen. Koulutusleikkaukset koskevat kaikkia koulutuksen tasoja varhaiskasvatuksesta tutkimukseen, vaikka viime viikolla tässä salissa hallitus yrittikin naamioida koulutusleikkaukset kehittämiseksi. Rajut leikkaukset koulutuksesta tarkoittavat suurempia ryhmäkokoja, vähemmän tukea oppilasta kohden, vähemmän yksilöllistä opetusta. Säästöt pakottavat ammattikorkeakouluja, yliopistoja ja ammattikouluja tarkastele-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

maan oppilaitosverkkoaan. Tässä salissa viime viikolla koulutusvälikysymyskeskustelun aikana kuultiinkin jo hallituspuolueiden edustajilta halua karsia korkeakouluverkkoamme.

Arvoisa puhemies! Vain osaamisella voimme pärjätä, niin eri alueet maamme sisällä kuin Suomi kansainvälisessä kilpailussa. Heikentämällä korkeakoulutuksen mahdollisuuksia maakunnissa hallitus heikentää maakuntien elinvoimaa ja pärjäämismahdollisuuksia.

Osaamisen lisäksi hyvät yhteydet takaavat maakuntien elinvoiman. Onkin käsittämätöntä, että hallitus — ja vieläpä keskustalaisen liikenneministerin johdolla — ajaa alas maakuntien junaliikenteen katkaisemalla poikittaisliikenteen, lopettamalla useita pysäkkejä, vähentämällä vuoroja ja lakkauttamalla maakuntien sisäisiä yhteyksiä. Aluetaloudellisten vaikutusten arviointi on unohdettu kokonaan. Pelkän laskimen sijaan ministerin olisi syytä katsoa myös karttaa.

Sen sijaan on kysyttävä, missä hallituksen laskin oli siinä vaiheessa, kun se vähensi harmaan talouden torjuntaan suunnattua rahaa. Harmaan talouden torjuntaan sijoitetut rahat ovat tulleet moninkertaisena takaisin. Tähän työhön tulee satsata edelleen, sillä ongelma ei ole vähentynyt, vaan pikemminkin päinvastoin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämät leikkaukset eivät kohdistu tasapuolisesti kaikkiin suomalaisiin. Talouden tasapainottamistalkoissa suhteellisesti suuremman vastuun joutuvat kantamaan ne, jotka ovat jo ennestään heikoilla. Leikkuri käy niin työttömien, työkyvyttömiä, eläkeläisten, sairaiden kuin opiskelijoiden kukkarolla.

Vaikka hallitus edelleen pakenee "pakko leikata, vaikkei taho" -mantran taakse, niin vaihtoehtoja talouden tasapainottamiseen on.

Arvoisa puhemies! Vihreiden budjettivaihtoehdossa ei leikata tulevaisuudesta. Kaikki ensi vuoteen kohdistetut koulutusleikkaukset voidaan perua kilometrikorvausten ylisuuresta osasta nipistämällä. Näin voimme varmistaa kilpailukykyisen koulutuksen ja osaamisen jatkossakin ja turvata lastemme ja nuortemme tulevaisuuden.

Reilu taakanjako ei perustu vapaaehtoisuuteen vaan verotukseen. Vihreä veropolitiikka kaventaa tuloeroja ja vähentää köyhyyttä. Me nostaisimme kunnallisverotuksen perusvähennystä, mikä helpottaisi pelkkien tukien ja eläkkeiden varassa eläviä, joita pienten palkkatulojen veronkevennys ei koske. Näin varmistamme, ettei kotimainen kysyntä heikkene entisestään. Tämän me rahoittaisimme kiristämällä listaamattomien yritysten osinkoja sekä lisäämällä pääomatulojen progressiota.

Arvoisa puhemies! Työllisyysasteen nosto on yhteinen tavoitteemme. Meidän pitää lisätä ihmisten osallistumista työelämään. Sosiaaliturvajärjestelmämme vaatii uudistusta, siksi perustulokokeilu on tervetullut. Työn vastaanottamisen tulee aina olla kannattavaa, vaikka kyseessä olisi pienikin pätkä.

Vihreät loisi uutta työtä energiavallankumouksella. Hajautetut uusiutuvat energiaratkaisut tuovat työpaikkoja. Pienyritysjäilyden vahvistaminen, työllistämisen tukeminen ja yrittäjien perusturvasta huolehtiminen ovat avainasemassa uusien työpaikkojen synnyttäessä.

Satsaamalla tulevaisuuden kasvualoihin, kuten energiatehokkuuteen, puhtaaseen teknologiaan, digitalisaatioon ja hoivateknologiaan, pääsemme mukaan kasvaville globaaleille vientimarkkinoille.

Hyvät ystävät, vaihtoehtoja on. Kysymys kuuluukin: onko hallituksella kanttia muuttaa kurssia ja tarttua niihin?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

16.25 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Arvoisa herra puhemies! Helsingin Sanomat julkaisi toukokuun lopulla artikkelin hallitusohjelman vaikutuksista otsikolla "Vanhus hävisi, palkansaaja voitti". Nyt syksyllä, kun hallitus on julkaissut erityisesti pienipalkkaisia vuoro-työntekijöitä kurittavan pakkolakiohjelmansa, voidaan palkansaajan voitosta olla montaa mieltä. Sen sijaan otsikon toinen puoli pitää edelleen surullisen hyvin paikkansa: iäkkäät ihmiset ovat hallituksen kurjistavan leikkauspolitiikan suurimmat kärsijät.

Eläkeläisten asumistukijärjestelmän lakkauttaminen ja eläkeläisten siirtyminen yleisen asumistuen piiriin on suuri muutos, joka iskee ikäihmisten lisäksi kaiken ikäisiin eläkeläisiin. Alkuperäisen leikkauksen perusteella Kela laski, että tuki pienenee yli 100 euroa kuukaudessa lähes neljännekseltä sen saajista ja 50—100 eurolla kuukaudessa yli viidennekseltä. Erityisesti tästä leikkauksesta on tullut valtavasti palautetta, ja pienituloisten eläkeläisten hätä on todella käsin kosketeltavaa. Ilmeisesti tästä johtuen hallitus lupasi lieventää leikkauksien vaikutusta kolmanneksella.

Eilen saatujen tietojen mukaan hallitus kaavaillee kattoa tämän asumistuen leikkaukselle. Tässäkin tapauksessa leikkaus voi silti olla kymmeniä euroja kuukaudessa. Tämä on suuri summa pienituloisille eläkeläisille. Minä ymmärrän, että täällä ei ymmärretä, kuinka paljon voivat kymmenet eurot pienissä tuloissa olla. Sitä paitsi luvattu takuueläkkeen korotus, noin 23 euroa kuussa, ei riitä avuksi ja se kohdentuu vain todella pieneen osaan köyhyysrajan alapuolella elävistä eläkkeensaajista.

Myös sairastuminen kallistuu. Kuten olemme viime viikkoina saaneet kuulla, hallitus kaavaillee tulevaisuudessa työntekijöille ensimmäisen sairauspäivän palkattomuutta ja seuraavilta päiviltä aina 9. päivään asti maksettaisiin vain 80 prosenttia palkasta.

Jo tähän keskustelun alla olevaan budjettiesitykseen sisältyy kuitenkin merkittäviä leikkauksia ja korotuksia. Sairausvakuutuksen osalta hallitus leikkaa matkakorvauksista sekä lääkäri- ja hammaslääkärikustannuksista maksettavista tuista. Lääkekustannuksia leikataan ottamalla käyttöön omavastuu ja korottamalla lääkkeiden peruskorvausta 40 prosenttiin. Lisäksi keliakiaa sairastavien ruokavaliokorvaus lakkautetaan, ja se vasta huono leikkauskohde onkin. Mitään arviota siitä, kuinka paljon keliakiaa sairastavat kuormittaisivat tämän jälkeen perusterveydenhuoltoa, ei ole olemassa. Oletamus on, että he noudattavat ruokavaliotaan, mikä on ainoa keino pitää heidän sairautensa kurissa, vaikka ruokavaliokorvaus poistetaan kokonaan.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden taksoja ollaan nostamassa. Tämä huonontaa palveluiden saatavuutta, vaikka sote-uudistuksen tulisi nämä palvelut turvata. On myös suuri vaara, että pienituloisimmat eivät enää käytä näitä palveluita ja sosiaali- ja terveysongelmat kasaantuvat entistä enemmän tietyille kansanosalle.

Arvoisa puhemies! Tässäkin salissa on moneen kertaan todettu, että tämä hallitus leikkaa pienituloisilta eläkeläisiltä ja paljon sairastavilta sekä koululaisilta, opiskelijoilta ja lapsiperheiltä. Talousarvioesitystä lukiessa tämän asian voi kuka tahansa todella havaita. Vasemmistoliitto toi jo ennen vaaleja esiin hyvinvointivelan, jota olemme kutsuneet myös Suomen todelliseksi kestävyysvajeeeksi. Valtionvelan kasvamisella pelottelun sijaan meidän tulisi kysyä itseltämme, onko meillä varaa jatkuvasti heikentää sosiaali- ja terveyspalveluita, koulutuksen ja ikäihmisten asemaa.

Tässä salissa jatkuvasti mietitään, millaisen velan me jätämme lapsillemme ja lapsenlapsillemme. Me puhumme vain rahasta, mutta voiko kaikkea mitata rahassa? Nämä leikkaukset kasvattavat kohtuuttomasti hyvinvointivelkaa, ja sitä velkaa meidän on vaikea maksaa koskaan takaisin. Millaisen Suomen haluamme jättää lapsillemme? Todellisen hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

vinvointivaltion, jossa heikommassa asemassa olevia autetaan, vai hitusen vähemmän velkaantuneen maan, jossa palvelut on romutettu ja vain vahvimmat ja varakkaimmat pärjäävät?

Hyvinvointivelka on syntynyt ja kasvaa ennen muuta korkean työttömyyden seurauksena. Hallituksen olisi syytä kohdentaa tarmonsä työllisyyden edistämiseen eikä jatkuvaan leikkaamiseen. Yhä useammat tutkijat ovat todenneet, että toimivaa hyvinvointijärjestelmää ei pidä tuhota lyhytnäköisellä säästöpolitiikalla. Toivotaan, että nämä terveiset menevät pian perille.

16.30 Mats Nylund r: Ärade herr talman, arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelmassa linjataan, että verotuksen kärkitavoitteena on työn tekemisen kannattavuus. Se on erittäin hyvä linja. Siksi olenkin pettynyt hallituksen talousarvioesitykseen nimenomaan koskien verotusta. Suomessa työnteon verotus on myös hallituksen talousarvioesityksen jälkeen yksi maailman tiukimmista. Merkittävä osa palkansaajista ja eläkeläisistä joutuu ensi vuonna veronkiristyksen kohteeksi.

Yhteiskunnassamme on vakava virhe, jos verotusjärjestelmä toimii niin, että jos henkilö voi näyttää verottajalle, että hän on saanut ansionsa muulla tavalla kuin ansiotyön tai eläkkeen kautta, niin häntä verotetaan kevyemmin. Ja näinhän se on nyt. Tällä talousarviolta veropaineen erilaisuus kasvaa niiden välillä, jotka elättävät itsensä työnteolla tai eläkkeellä, ja niiden, joilla on pääomatuloja. Jos voimme vähentää eroa ansiotuloverotuksen ja esimerkiksi pääomaverotuksen välillä, voimme lähettää vahvan viestin siitä, että työnteo kannattaa. Työn tekemisen tulisi aina olla kannattavaa. En voi ymmärtää, kuinka hallitus menee tällä tavalla omaa ohjelmaansa vastaan. Keinoja on myös rahoittaa tätä. Yksi esimerkki on arvonlisävero.

Ärade talman! För att lyfta Finland ur den ekonomiska svackan behöver vi inhemsk köpkraft. Att beskatta arbete och pensioner betydligt hårdare än några andra inkomster i vårt samhälle saknar logik. Regeringens åtgärder skärper beskattningen för arbete för en betydande del av löntagarna. I stället borde vi sänka beskattningen för arbete för alla. Den vägen ökar vi köpkraften och kan få fart på den inhemska konsumtionen och göra det lönsammare att arbeta.

16.33 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Käytetyissä puheenvuoroissa olemme kuulleet paljon tärkeitä asioita. Talousarviota on palloeltu, ja jokainen kivi on käännetty, kun olemme miettineet, miten rahat tulisi järkevimmin käyttää.

Myös jo aiemmin puhuneet kristillisdemokraatit ovat nostaneet keskeisimmät, tärkeimmät asiat esille. Haluaisin jatkaa niistä. Ja haluaisin nostaa esiin kolme ryhmää, joista salissa ei ole vielä puhuttu, jotka helposti jäävät suurten pyörien pyöriessä ja monien muiden tarvitsijoiden joukossa sivuun, eikä heitä huomioida, ei ainakaan riittävästi.

Pyydän, että tulevassa talousarviossa voisimme huomioida riittävästi myös Suomen sotaveteraanit ja sotainvalidit, heidän puolisonsa ja leskensä. Ilman heidän panostaan meillä ei olisi itsenäistä Suomea, ei sanan-, ei uskonnon-, ei kokoontumisen vapautta. Tuon valtuuskunnan tapaamisesta suoraan terveisiä tähän saliin: Sotaveteraaneja on keskuudessamme enää vajaat 24 000, puoliset ja lesket mukaan lukien noin 50 000, ja sotainvalideja on vain 3 500. Ja sotaveteraanien keski-ikä on 91 vuotta. On arvioitu, että kahden vuoden ku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

luttua heitä on 40 prosenttia vähemmän. Siis pian he ovat poistuneet keskuudestamme. Kunniavelkaamme olemme vuosikymmenien aikana hoitaneet huonosti.

Arvoisa puhemies! On totta, että veteraanien tukemiseen on osoitettu tulevassa budjetissa varoja, mutta kysyn kuitenkin, ollaanko heidän tilannettaan parantamassa riittävästi. Esimerkiksi sotainvalidit, joilla on 10 prosentin invaliditeetti, jäävät kokonaan valtion korvaamien kotiin vietävien palveluiden ulkopuolelle. Heidän tilannettaan on parannettava välittömästi ulottamalla sotavammalain nojalla korvattavien avopalveluiden raja 10 prosenttiin. Ja veteraaniasioissa on muutettava näkökulmaa niin, että kotiin vietävien palveluiden ja myös kotikuntoutuksen taso on pidettävä riittävänä niin veteraanien, puolisoiden kuin leskienkin osalta — ja vieläpä niin, että ilman eri anomista tai hakemuksia jokaiselle veteraanille tehtäisiin vuosittain kuntoutuksen ja palvelutarpeen arviointi.

Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Meillä on kunniavelka maksettavana. Se on tahdon asia. Jos emme hoida sitä nyt, kohta meillä ei ole enää mahdollisuutta siihen. Tässä kyse ei todellakaan ole suurista summista, mutta henkilötasolla erittäin merkittävistä asioista. Hoidetaanhan näiden meille niin kallisarvoisten ihmisten hyvinvointi hyvin heidän viimeisinä vuosinaan?

Arvoisa puhemies! Lähimmäisestä on välitettävä. Turvapaikanhakijoille on löytynyt majapaikkoja, ja se on hyvä. Haluaisin tässä yhteydessä nostaa esiin jo aiemmin keskuudestamme olleet asunnottomat. Talvi lähenee. Löytyykö myös kaikille heille lämmin maja ja perushoiva? Asuntopula varsinkin pääkaupunkiseudulla on valtava. Myös aivan liian korkeat asumiskustannukset aiheuttavat sen, että keskivertopalkansaajan ansioillakin on usein vaikea tulla toimeen ilman monimutkaisia tukijärjestelmiä. Miten sitten on pienituloisten, yksinhuoltajien, eläkeläisten laita? Miten he pärjäävät? Eläkkeensaajan asumistukea esimerkiksi ei saa leikata — yhtään.

Vuokra-asuntotuotantoon on panostettava merkittävästi, siis merkittävästi, ja samalla karsittava normistoa, jotta rakentamisen kustannuksia saadaan merkittävästi alemmaksi. Suomen yhteiseksi tavoitteeksi hyvinvointivaltiona on otettava, että myös jokaisella Suomen asunnottomalla on jatkossa oma koti.

Maahan on virrannut paljon turvapaikanhakijoita. Lämmintä inhimillisyyttä, lähimmäisyyttä on löytynyt, ja se on hyvä. KD on puhunut paljon kiintiöpakolaisista, ja tässä yhteydessä haluaisin nostaa esiin: tiesittekö, että Lähi-idässä on ollut ja on meneillään kristittyjen joukkomurha? Tuntuu, että Suomessa ei olla oikein herätty siihen, että tämän hetken vainotuin ihmisryhmä ovat nimenomaan kristityt — Lähi-idässä Isisin alueella, Irakissa ja Syyriassa. Meidän tulee osoittaa lähimmäisyyttä ja apua kaikille väristä, rodusta ja uskonnosta riippumatta, mutta kristittynä en voi olla nostamatta esiin kristittyjen pakolaisten asemaa. Meidän tulee osoittaa apua ja varoja ensisijaisesti kaikista suurimmassa hädässä oleville, (Puhemies koputtaa) niitä eniten tarvitseville naisille ja lapsille.

Näillä saatesanoilla toivon, että saamme tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa aikaiseksi (Puhemies: Ja nyt aika!) tasapainoisen, tasa-arvoisen ja inhimillisen talousarvion. — Kiitos.

16.39 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tanus kiinnitti kahteenkin tärkeään asiaan huomiota. Puutun tähän ensimmäiseen.

Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta todellakin luovutti tänään eduskuntaryhmille omat näkemyksensä ensi vuoden talousarvioon liittyen, ja tässä yhteydessä tämä sotainvalidien tilanne juuri 10 prosentin haitta-asteen sotainvalidien kohdalta on asia, johonka tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

lee kiinnittää huomiota. Siinähan on tapaus, jossa sitten nuo 10 prosentin haitta-asteen omaavat invalidit jäävät näiden kotiin tuotavien palveluiden ulkopuolelle, ja tämä on tietty valuvika tässä asiassa, joka tulee korjata. Valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostossa tähän asiaan on kiinnitetty huomiota jo viime kaudella, ja uskon, että tämä tulee olemaan yksi tärkeä kysymys, mihinkä eduskunta nyt sitten budjettimietinnössään panostaa.

Herra puhemies! Kunniavelka on iso sana, ei siitä sen enempää. Suomen veteraanien asiat ovat pääsääntöisesti varsin hyvin. Ongelmia löytyy — katsotaan, kuinka pitkälle niitä voidaan parantaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Tolppanen.

16.40 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todellakin sanoa, että nyt tartuttiin sellaiseen asiaan — ja uskallettiin sanoa se täällä ääneen — mikä on erittäin tärkeä ja pitää uskaltaa ottaa esille, elikkä siihen, millä tavalla kristittyjä vainotaan tänä päivänä. Meidän on syytä aukaista silmät ja katsoa, mitä tässä maassa tapahtuu ja mitä tapahtuu niidenkin ihmisten toimesta, jotka tällä hetkellä tähän maahan tulevat, ja mitä sillä suunnalla tapahtuu. Suomalaisten olisi varmasti helpompi auttaa sellaisia ihmisiä — kun tuolla maailmalla on niin paljon ihmisiä, joita pitää auttaa — joilla jotkin asiat ovat samanlaisen ajatusmaailman takana, joilla kulttuuri on jossakin asiassa samanlainen. Sen takia on ihan hyvä käsitellä myöskin tätä asiaa täällä. Meidän on valitettavasti tehtävä valintoja siinä, keitä me autamme ja kuinka paljon autamme. Kuulimme tänään, että hallitus haluaa auttaa 15 000:ta, siihen on rahat varattu; tämän päivän tieto on, että 17 000 on tullut. Missä vaiheessa vedetään viiva, ja mihin se vedetään?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt varsinaisiin puheenvuoroihin.

16.41 **Antti Rantakangas kesk:** Arvoisa herra puhemies! Valtion velkaantumisen taittaminen on Sipilän hallituksen yksi tärkeimmistä tehtävistä, ja se on tärkeä tehtävä juuri sen takia, että siinä on kyse meidän lastemme ja lastenlapsiemme tulevaisuudesta, jätämmekö entistä suuremman velkataakan heidän maksettavakseen ja entistä korkeamman veroasteen maksettavakseen.

Hallituksen linja on mielestäni johdonmukainen ja kannatettava. Se koostuu kolmesta kokonaisuudesta, maltillisista määrätietoisista sopeuttamistoimista. Se merkitsee valitettavasti sitä, että jokainen suomalainen joutuu tavalla tai toisella osallistumaan tähän talouden sopeuttamiseen, ja tietysti ne suhteessa enemmän, jotka enemmän ovat saaneetkin näitä tulonsiirtoja ja muita. Tämä on valitettava tosiasia mutta välttämätön toimenpide.

Ensimmäinen tärkeä asia on toteuttaa rakenneuudistukset, joista isoin on tämä sote-uudistus. Siinähan on tavoitteeksi asetettu 2 miljardin euron kustannusten kasvua hillitsevä tavoite.

Toinen tärkeä asia on kuntien tehtävien karsiminen ja sopeuttaminen näihin taloudellisiin voimavaroihin. On hyvä, että tällä hallituksella ei ole edellisen hallituksen tavoin ohjelmassa mitään ylhäältä päin saneltuja kuntakarttoja tai erilaisia selvityksiä, jotka ovat vieneet erittäin paljon kuntapäätäjien ja virkamiesten voimia.

Kolmas mielestäni huomiota liian vähän saanut kokonaisuus on kasvua vauhdittavat kärkihankkeet. Täällä on niitä vähätelty, mutta kyse on monessa tapauksessa muutosrahas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

ta, jolla voidaan aikaansaada uutta toimeliaisuutta ja uudistuksia erilaisiin, voi sanoa, rakenteisiin, jotka kaipaavatkin tuulettamista.

Suurin panostus tullaan kohdentamaan liikennesektorille, yhteensä 600 miljoonan euron panostus, joka merkitsee sitä, että korjausvelkaa ja velan kasvua pystytään nyt ottamaan kiinni. Tässä mielestäni on tärkeää, että tätä resurssia ohjataan myöskin Maaseutu-Suomeen, sen takia, että tämä kytkeytyy hyvin vahvasti biotalouden voimavarojen hyödyntämiseen, joka on Suomen talouden nousun kannalta äärettömän keskeinen asia.

Oli hyvä, että tässä hallituksen linjauksessa on myöskin huomioitu maataloutta sillä tavalla, että maatalouden kehittämisrahastoon sijoitetaan 90 miljoonan euron pääomittaminen, joka tarkoittaa sitä, että ne sukupolvenvaihdokset ja investoinnit, joita maataloudessa on, voidaan toteuttaa. Edellisen hallituksen aikanaan tätä Makeraa ajettiin nopeasti ja voimakkaasti alas.

Tärkeää on myöskin, että byrokratian karsiminen ja erilaisten normien ja säädösten ajantasaistaminen, ohentaminen saatetaan päätökseen, koska tähän liittyy kansalaisten kannalta, yrittäjien kannalta ja viljelijöitten kannalta paljon sellaista, joka tuo myöskin henkistä kuormaa. Se työllistää organisaatioita ja heikentää yrittämisen esteitä.

Veropolitiikasta haluan sanoa sen, että tämä veropolitiikan linja on mielestäni oikeudenmukainen. Työn verotusta kevennetään työtulovähennyksellä, 450 miljoonaa euroa, joka painottuu pieni- ja keskituloisiin. Sitten tämä solidaarisuusveron alarajan laskeminen tuo myöskin oikeudenmukaisuutta ja hyväksyttävyyttä.

On selvää, että kun elämme tässä taloudellisessa tilanteessa, niin lisäpanostukset ovat kohtuullisen vaatimattomia, mutta haluan nostaa esille kuitenkin sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden resurssit, joita molempia lisätään 50 miljoonalla eurolla, ja sitten takuueläkkeen nostamisen 23 eurolla. Myöskin nämä omaishoitoon ja lapsiperheitten asioihin liittyvät kokonaisuudet ovat tärkeitä.

En malta olla palaamatta ryhmäpuheenvuorokierrokseen ja tässä erityisesti vihreitten eduskuntaryhmän puheenvuoroon. Minulle oli suuri yllätys, kun olen ajatellut, että me kaikki olemme yhtä mieltä biotaloudesta ja sen merkityksestä, mutta vihreitten puheenvuorossa torjuttiin metsän käytön lisääminen 15 miljoonalla kuutiometrillä, mikä olisi merkinnyt sitä, että vuotuisesta kasvusta hyödynnettäisiin 75 prosenttia ja loppu jäisi tämmöiseksi kasvavaksi metsäpääomaksi. Tämä linjaus on sillä tavalla merkittävä, että se pudottaa pohjan pois vihreitten biotalouspuheilta, koska jos tärkein raaka-aine suljetaan pois lisäkäytöstä, niin silloinhan pohja on pois.

Ihmettelen kyllä puheenjohtaja Niinistöä, kun hän sanoi, että bulkkitaravaa tuotetaan. Äänekosken biotehdas on maailman nykyaikaisin tehdas, jossa kaikki hyödynnetään, mitä puusta on saatavilla. Tässä mielessä se on loistava esimerkki meille myöskin tulevaisuuden mahdollisuuksista.

16.47 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt kyllä puhuja tahallaan ymmärsi väärin. Kysymyshän ei ole siitä, etteikö puuta saisi käyttää, vaan siitä, miten sitä käytetään: tehdäänkö siitä sitä samaa, mitä ennenkin, vai käytetäänkö uusia mahdollisuuksia, uusia materiaaleja, lääkkeitä, biomuoveja ja niin edespäin. Ja siihen, miten sitä käytetään, liittyy tietysti myöskin se, mitä muuta niille metsille tehdään kuin hakataan.

On hyvin huolestuttavaa ja myöskin Suomen maineen kannalta huono asia, jos samanaikaisesti ympäristönsuojelun rahat leikataan puoleen. Se huonontaa meidän mahdollisuuksiamme käyttää metsiä sellaisella tavalla, että luonnon monimuotoisuuden tarpeet ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

talouden tarpeet sovitetaan yhteen. Tässä on Suomen maine vaarantunut aika monessa asiassa jo ennestään, ja olisi todella toivottavaa, että emme tässä asiassa tärvelisi mainetamme.

16.48 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreitten ryhmäpuheenvuorossa sanottiin selkeästi, että vihreät vastustavat puun käytön lisäämistä 15 miljoonalla kuutiometrillä. Suomeksihan se tarkoittaa sitä, että te vastustatte tuhansien, jopa kymmenien tuhansien uusien työpaikkojen synnyttämistä Suomeen, kun me nimenomaan tarvitsemme työpaikkoja ja tarvitsemme sellaisia työpaikkoja, joille on kysyntää. Kun on kyse kasvavan luonnonvaran hyödyntämisestä, meillä metsät kasvavat noin 105 miljoonaa kuutiometriä vuodessa, ja niitä hyödynnetään 60—65 miljoonaa kuutiometriä, niin tämä hallituksen erinomainen tavoite merkitsisi vain sitä, että noin 75 prosenttia vuotuisesta kasvusta käytetään Suomen talouden kasvattamiseen, uusien työpaikkojen synnyttämiseen, verotulojen lisäämiseen ja sitä kautta myöskin koulutusresurssien turvaamiseen ja kaikkeen siihen hyvään, mitä täällä opposition suunnaltakin on sanottu.

Mutta vielä kerran, oli — yritän hillitä itseäni sanomasta, että oli järkyttävää kuulla tämä, mutta en sano niin, vaan sanon vain, että yllätyin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Varsinainen puheenvuoro, edustaja Mattila.

16.49 Pirkko Mattila ps: Arvoisa herra puhemies! Todellakin minäkin aloitan tästä biotalouskärkihankkeesta, joka on nostettu tänne hallitusohjelmaan todella mielestäni sen helmenä. Ja ihmettelen myös vihreitten ryhmäpuheenvuoroa siinä suhteessa, kun biotalous leimattiin metsien tuhoajaksi.

On hyvä, että edustaja Hassi toi esiin juuri niitä korkean jalostusasteen tuotteita, joita puusta saadaan — lääkkeisiin ja vaatteisiin asti — mutta ei se sieltä puusta tule ennen kuin se puu kaadetaan ja metsää hakataan. Ja nimenomaan nämä metsänhakkuut ovat maltilliset siihen nähden, miten meidän metsämme kasvavat.

Sen lisäksi Suomen maineesta voidaan olla aivan hyvillään, ja turha huoli pois. Hallitus ei ole purkamassa ympäristölainsäädäntöä, ei ilmastolakia. Niitä ei olla viemässä mihinkään. Samaten viime kaudella uusittu metsälaki toi lisää suojeltavia luontokohteita suomalaisiin metsiin. Yhteinen maatalouspolitiikan ratkaisu toi lisää suojelua maatalouteen, metsätalouteen. Eli niiltä osin kyllä vihreitten ryhmäpuheenvuorossa totuutta käytettiin varomattomasti.

"Talous kuntoon, Suomi nousuun", on moneen kertaan todettu. Olemme historiallisesti hoitaneet asiamme hyvin. Suomi on osa pohjoismaista hyvinvointia, mutta sen olemme tehneet velaksi viime vuosina. Jakovaraa oli joskus, mutta ei enää. Velkaa otetaan edelleenkin, ja täällä on myös salissa todettu, että sitä otetaan myös arvaamattomiin kuluihin, se on myös tuotu esiin tuolla kirjasessa, elikkä me otamme sitä myös maahanmuuttoon. Tätä emme osanneet odottaa, mitä Suomeen tuli — ei edes Eurooppa. Jonkinlainen halvaannus kävi Euroopan ulkorajoilla, ja nyt se vaikuttaa Suomen talouteen. Toivon, että levottomuus Venäjällä ja Lähi-idässä ei aiheuta lisäongelmia Euroopan turvallisuudelle ja sitä kautta taloudelle. Turvallisuusympäristömme toden totta muuttui yllättävän nopeasti, eikä näköpiirissä liene lähiaikoina muutosta parempaan. Tämä kaikki asettaa erityisiä haasteita sisäasiainministeriön hallinnonalalle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Vielä kerran kiitos hallitukselle muutosohjelmasta strategisine tavoitteineen. Monet niistä toki ovat jatkumoa edellisten kausien pitkäjänteisestä strategiatyöstä, kuten juuri hallitusohjelmaan otettu biotalous kasvun mahdollisuutena. Suomi, jos mikään, on biotalouden vahva maa ja vahva kansakunta., ja luotan kyllä — vaikka täällä epäily onkin tästä vihreitten ryhmäpuheenvuorosta johtuen — että koko eduskunta ponnistelee tämän eteen, niin yksimielistä viime kaudella keskustelu biotaloudesta ja biotalousstrategiasta kuitenkin oli. Tämähän on myöskin hyvin paljon budjetin ulkopuolista toimintaa, jossa mahdollisuudet ovat suuria, ja biotalous on toki paljon muutakin kuin sitä metsän kaatamista, sen kaikissa eri väreissä: sinistä, vihreää, keltaista, punaista. Sieltä on nimenomaan mahdollisuus löytää sitten myös näitä uusia ratkaisuja puhtaitten teknologioiden parissa. Samoin ajattelen, että elämme uutta energian vuosikymmentä sekä kauppataseen että huoltovarmuuden kannalta.

Yksi biotalous ei kesää tee eikä yksin saa taloutta nousuun. Hallitus on tarttunut talouskuurin läpiviemiseen, ja on selvää, että lääke sairautteen ei aina maistu hyvältä. Leikkaukset ovat leikkauksia, ei siitä mihinkään pääse. On tärkeää, että silloinkin huolehditaan heikoimmista ja leikkausten vaikutuksia arvioidaan tarkasti, ja siihen on aina mahdollisuus ja velvollisuus. Vaikka me leikkaamme, meille jää edelleen se järjestelmä ja meille jää sosiaaliturva, terveydenhuolto ja koulutus. Yhteiskunnan turvaverkot jäävät, vaikka niiden budjetit sopeutetaan. Sitten myös tietysti tulevaisuudessa rakenteita uudistetaan.

Kuten perussuomalaisten ryhmäpuheessa edustaja Kankaanniemi toi esiin, omaishoitoa kehitetään, takuueläke nostetaan, ulkoiseen ja sisäiseen turvallisuuteen panostetaan, väylänpitoon kautta maan osoitetaan lisärahoitusta, puoluetukea leikataan ja niin edelleen. Todellakin, jos me ajatteleme vielä sitä biotaloutta, jonka koti nimenomaan on siellä maakunnissa, niin sitä varten me tarvitsemme sekä ylempi- että alempiasteisemmän tieverkon kunnossapitoa.

Lopuksi: Ei varmasti voitane korostaa byrokratian purkamista. Sääntelyn tulee tuottaa lisäarvoa elinkeinoelämälle, meidän yhteiskunnallisille toimillemme. Meidän on nähtävä hyvä hallinto, josta olen ylpeä. Minä haluan, että se hyvä hallinto on myös osa kansantalouden tuotantopotentiaalia.

16.54 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mattilan biotalouskommentti ansaitsee vastauksen. Biotalous on vain uusi sana, jolla vanha asia saadaan kuulostamaan hienommalta. Pääasiassa nämä rahat menevät perinteisen metsätalouden ja perinteisen bulkkiteollisuuden tukemiseen sen sijaan, että rahat käytettäisiin uusien, korkean jalostusasteen biotaloustuotteiden kehittämiseen. Kyse on vanhasta tutusta perinteisen metsätalouden tukemisesta.

On surullista, että hallitus haluaa viedä meidän metsämme mahdollisimman halvalla sen sijaan, että yrittäisi saada suomalaisesta puusta ja suomalaisesta työstä mahdollisimman hyvän hinnan.

16.55 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkistin nyt ihan tarkasti, mitä edustaja Aalto sanoi vihreiden ryhmäpuheenvuorossa. Hän sanoi näin: "Luonnonsuojelualueiden hankintarahoista leikataan yli puolet, Etelä-Suomen viimeiset arvosuot saavat hallituksen mielestä tuhoutua, ja metsien suojelu hidastuu. Biotalous nimissä metsiämme aiotaan parturoida 15 miljoonaa kuutiometriä lisää vuodessa, mikä aiheuttaa erityisen suuren uhkan luonnon monimuotoisuudelle."

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Tässä ei sanota, etteikö metsiä saisi hakata, ei sanota edes, ettei metsien hakkuita saisi lisätä. Sanotaan se tosiasia, että tämä aiheuttaa uhkan luonnon monimuotoisuudelle. Tämä tarkoittaa sitä, että pitää olla entistä tarkempi, jos metsien hakkuita lisätään, entistä tarkempi ja huolellisempi siinä, että samalla turvataan myös luonnon monimuotoisuus, mutta hallituksen muut toimet, luonnonsuojelumäärärahojen leikkaaminen yli puolella, lyövät sitä korvalle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Lehti ja sitten edustaja Mattila.

16.56 **Eero Lehti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomessa metsää kasvaa paljon enemmän kuin sitä pystytään markkinoimaan, oli muoto mikä tahansa. Se, että näihin korkea-asteisiin teknologioihin pohjautuvat metsän lopputuotteet olisivat pahasta, ei tietenkään pidä paikkaansa, mutta niille riittää raaka-ainetta vaikka kuinka paljon. Sen sijaan sellua, joka käy hyvin kaupaksi maailmanmarkkinoilla, samoin kuin kartonkia tietysti kannattaa tehdä niin kauan kuin se on kannattavaa liiketoimintaa, mitä se juuri tällä hetkellä ainakin on.

16.56 **Pirkko Mattila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minun mielestäni se, jos puhutaan metsien parturoinnista, viittaa hivenen kuitenkin siihen suuntaan, että metsiä oltaisiin nyt erityisesti hakkaamassa.

Muistutan edelleen vielä: Viime kaudella uusittiin metsälaki, ja siellä nimenomaan korostetaan jatkuvan kasvatuksen merkitystä ja niitten metsänomistajien vapautta hoitaa näitä metsiään eri tavalla, ei pelkästään parturoimalla. Myöskin metsälakiin — vielä kerran — nostettiin uusia luontokohteita lisää, ja samaten siellä lain johdantotekstissä, sen esittelytekstissä, todettiin, että monimuotoisuuden eteneminen on hidastunut.

Tämä on kuitenkin olemassa olevia lakeja, joita hallitus ei todellakaan ole lähtenyt purkamaan, ja minä uskallan väittää, että mikään ei indikoi tässä hallitusohjelmassa sitä, etteikö olla tavoittelemassa nimenomaan näitä korkean jalostusarvon tuotteita myöskin. Ja myöskin sitten pitää pitää huolta niistä perinteisistä metsäteollisuuden työpaikoista, sekä mekaanisesta että kemiallisesta puunjalostuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän keskusteluun vielä edustaja Turunen.

16.57 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kieltämättä minä olen pikkuisen hämmentynyt nyt tässä tilanteessa, että joku aika sitten vihreät ja koko oppositio kovasti vastustivat niitä sopeutustoimenpiteitä, joita tässä yhteiskunnassa täytyy ja on pakko tehdä. Kuitenkin kaiken edellytys on se, että me saamme tähän maahan vientiä aikaiseksi, uusia työpaikkoja, ja nämä toimintaedellytykset esimerkiksi Äänekosken biotalous-tehtaalalle ovat sitä, että meillä on toimiva raaka-ainehuolto. Lisäksi Kuopioon mahdollisesti on tulossa uusi tehdas. Tämä on ihan erityisen tärkeätä sitten, että näitä investointeja saadaan ainoastaan sillä, että me pystymme myöskin takaamaan raaka-aineen saannin kivuttomasti. Tämän tyyppiset puheet, että estettäisiin tai pyrittäisiin estämään tämä raaka-aineen saanti näille biotaloustehtaille, ovat pikkuisen, minun mielestäni, jopa vaarallisia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

16.59 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa herra puhemies! Kun on muutaman tunnin kuunnellut debattia tästä budjetista, niin huomaa, että tässä salissa on aika iso linja jossain tuossa keskellä, jossa ymmärrys toisen puolen ajatuksiin ainakin säröilee, mutta kuitenkin salissa on myös laaja yhteinen vyöhyke, ja siinä vyöhykkeessä ovat työ, työpaikat ja työllisyyden nosto. Lähes jokainen vastuunkantaja ja päättäjät puhuu siitä ja toivoo työllisyyden nostoa, vaikkakin meidän päättäjien työkalupakissa on aika vähän sellaisia työkaluja, joilla voisimme suoraan luoda työpaikkoja ja nostaa työllisyyttä. On siis syytä keskittyä niihin toimenpiteisiin, joihin meillä tässä salissa on työkaluja valtion resurssien kohdistajana ja lainsäätäjänä, eli niihin toimintaedellytyksiin ja taloudellisiin, verotuksellisiin ratkaisuihin, joiden tulee olla kannustavia, kestäviä, ennakoivia ja erityisesti kauaskantoisia.

Arvoisa puhemies! Meillä on takana liian monta kipuilun, pysähtyneisyyden ja mustan pilven vuotta. Nyt on aika kääntää katseet tulevaisuuteen, löydettävä niitä kestäviä ja oikeudenmukaisia toimenpiteitä, jotka parantavat isänmaamme kilpailukykyä. Näihin kilpailukykyä parantaviin toimiin tämä sali keskittyy huomenna, jolloin osa meistä edustajista on ympäristövaliokunnan tutustumismatkalla Kainuussa, muun muassa Hossassa. Mutta tämän tulevan vuoden budjetin pohjana on viime kevään tekninen kehys, julkisen talouden suunnitelma, yhteinen talousnäkyvä, ja se toimii samalla myös Suomen vakausohjelmanä, joka toimitetaan EU-komissiolle.

Ensi vuoden menotasoa alentavat hallituksen säästöpäätökset. Niiden nettovaikutus menoihin on noin 800 miljoonaa euroa. Se ei ole riittävä, mutta se on kuitenkin askel oikeaan suuntaan. Jokainen menosäästö tuntuu jossakussa ryhmässä, eikä näissä kohdissa ole helppoja päätöksiä. Samalla on tärkeää, että ensi vuoden veronkevennykset suunnataan pääosin työn verotukseen ja verojen kiristykset välillisiin veroihin. Budjetissa menoja lisää valtion ja kuntien kustannusjaon tarkistus, noin 300 miljoonaa, sekä kasvavat turvapaikanhakijamenot, noin 100 miljoonaa euroa.

Mutta muutama ajatus vielä erityisesti tuosta kuntatalouden näkymästä. On vastuullista, että julkista taloutta vihdoinkin viimein käsitellään valtion budjetissa kokonaisuutena, ei sorruta viime vuosina nähtyihin esityksiin tehtävien siirrosta, jotka ovat vähentäneet valtion kuluja mutta moninkertaistaneet samalla kuntien menoja. Valtio siis vahvistaa kuntataloutta kustannusjaon tarkistuksella sillä vajaalla 300 miljoonalla eurolla, joista suurin osa, yli 250 miljoonaa euroa, on lisäys peruspalveluiden valtionosuuksiin. Myös valtionavut kasvavat tämän vuoden talousarvioon verrattuna noin 500 miljoonalla eli noin puolella miljardilla eurolla.

Vastuunkantajapolitiikka on tulevaisuuslaji. Itse tiivistän oman ajatukseni usein siihen, että tulevaisuus kiinnostaa minua, koska aion viettää loppuelämäni siellä. Valtiovarainministerikin totesi tänään budjetin esittelyn alkupuheenvuorossa, että nyt on aika luoda ja saada sitä tulevaisuususkkoa. Niukkenevilla resursseillakin pystymme tekemään asioita paremmin, kestävämmiin ja vastuullisemmin, kun löydämme yhteisen tahtotilan ja yhteisen asenteen.

17.03 **Thomas Blomqvist r:** Ärade herr talman! Välfärden måste skapas innan den kan fördelas, en gammal sanning som tål att upprepas. Vi måste nu ta ansvar för den finländska välfärden och för de kommande generationerna. Vi kan inte fortsätta att öka på Finlands lånebörda.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Företagsamhet och välfärd går hand i hand. Finland behöver många lönsamma företag som skapar sysselsättning och välfärd. Vårt skattesystem och vår lagstiftning bör skapa förutsättningar för det här.

För att uppnå en tillräckligt hög sysselsättningsgrad behöver vi flera lönsamma företag. En hög sysselsättning är det bästa och kanske det enda botemedlet både mot en sinande statskassa och för att trygga medborgarnas välfärd. För att nå dit behöver vi ett samhällsklimat som gynnar företagande och företagsamhet.

Suurin osa Suomen yrityksistä on pieniä yrityksiä. Pienillä yrityksillä on iso kasvun mahdollisuus, ja ne voivat luoda Suomeen monta uutta työpaikkaa. Uudet työpaikat syntyvät nopeimmin juuri pienissä yrityksissä. Pienten ja keskisuurten yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on todella merkittävä. Tarvitsemme niitä kaikkia ja tarvitsemme uusia yrityksiä, uusia innovaatioita ja uutta kasvua. Siksi lainsäädännön ja muiden säännösten on helpotettava, ei hankaloitava yritysten toimintaa. Meidän on luotava suotuisat toimintaedellytykset yrityksillemme. Yrityksillemme hallitusohjelmassa on monta hyvää kirjausta, mutta kaipaamme nyt enemmän konkreettisia toimenpiteitä.

Arvoisa herra puhemies! Suomen maatalous ja ruoantuotanto on tällä hetkellä suurissa taloudellisissa ongelmissa. Tilanne useilla maatiloillamme on kiristynyt ja jopa kriisiytynyt Venäjän elintarviketuontikiellon ja laskeneiden tuottajahintojen takia. Viivästyneet ja myöhästyneet tukimaksatukset ja tämän vuoden satovahingot pahentavat omalta osaltaan tilannetta. Tilojen talous on tällä hetkellä erittäin rasittunut ja kannattavuus on monella tilalla tällä hetkellä jopa miinuksella.

Hallituksen ja EU:n osoittama kriisitukipaketti tuottajille ei valitettavasti tule riittämään. Tarvitsemme ennakoitavan ja vakaan tukijärjestelmän. Kannattava kotimainen maatalous turvaa elintarvikealan kotimaisten raaka-aineiden saatavuuden, mutta on kuitenkin syytä muistaa ja painottaa, että paras ja ehkä ainoa kestävä tapa parantaa maatalouden kannattavuutta on myydyistä tuotteista saatujen tulojen kasvaminen, siis tuotteista paremman hinnan saaminen markkinoilta.

Ärade herr talman! Mat är politik. Jordbruket bidrar till att på ett naturligt sätt hålla hela landet befolkat. Mat ger sysselsättning direkt åt primärproducenterna och indirekt åt alla dem som arbetar inom livsmedelsindustrin och till exempel i handeln kring lantbruksmaskiner och foder.

Ursprungsmärkningen genom hela producentkedjan är någonting som vi borde utveckla. Tydliga märkningar på varan, så att varans ursprung kan spåras, ska eftersträvas och genomföras så att det är enkelt för konsumenterna att göra ett inhemskt val.

Jag noterar att regeringen i budgetboken konstaterar att nationalspråksstrategin ska fortsätta och att ett separat handlingsprogram bereds för detta. Jag ser fram emot att regeringen inom en snar framtid ger mera kött på benen och mera i detalj berättar hur man i praktiken tänker gå vidare i den här frågan.

Arvoisa herra puhemies! Lopuksi muutama sana liikenneinfrastrasta.

Perusväylänpito on elinkeinoelämän kannalta budjetin tärkeimpiä kohtia. Sillä on merkittävä vaikutus elinkeinoelämän kilpailukykyyn, alueiden kehittymiseen ja työllisyyteen sekä ihmisten arkipäivän liikkumiseen. Toimiva infrastruktuuri on yksi keskeisimpiä edel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

lytyksiä kasvulle. Sen takia on erittäin tärkeää, että valtio omalta osaltaan panostaa tähän ja myös edistää sitä, että meillä on toimiva joukkoliikenne.

Jag vill i det här sammanhanget alldeles till slut lyfta fram två viktiga infrastrukturprojekt.

Ett är elektrifieringen av Hangö—Hyvinge-banan. Det kommer att vara en mycket lönsam investering. Förhållandet mellan kostnader och nytta är mycket bra och ett av de bästa projekten vi har på nationell nivå.

Det andra är satsningar på kustbanan. Kustbanan är en viktig länk, inte enbart mellan Västra Nyland och metropolen utan också mellan kommunerna i regionen såframt Y-tågs-trafiken tillåts fortsätta samt också mellan Åboregionen och Helsingfors. Det finns all orsak att satsa på den befintliga infrastrukturen. — Kiitos.

17.09 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Meillä tällä hetkellä tässä maassa suurin ongelma on työnantajapula. Se johtuu siitä, että kilpailukyky on menetetty, ei olla markkinoilla näillä niin sanotuilla korkean jalostusasteen tuotteilla pärjätty. Minä annan tästä esimerkin. Minun osaamisalueella on jatkojalostushalua, mutta se ei kannata täällä Suomessa — kannattaa viedä se teollisuus esimerkiksi Unkariin aihiona ja valmistaa siellä ja tuoda valmiina parkettina tänne. Meillä on Suomessa maailman paras ammattitaito puun käsittelyssä, ja myös koulutus. Se ei ole tuottanut kuitenkaan sitä kilpailuetua, mistä tämä oppositio, vasemmisto ja vihreät, puhuu koko ajan. Siinä on käynyt päinvastoin, on menetetty kaikki. Ja hallitus yrittää nyt korjata nämä virheet, mitä aikaisemmin on tehty.

Arvoisa puhemies! Puhun tässä ihan — stilisoin sillä lailla — sahateollisuudesta, puhun siitä alueesta erikseen.

Sahateollisuuden puuntarve käynnistää kaiken keskeisen toiminnan metsissämme. Metsänkasvatus tähtää järeän puun tuottamiseen, ja kantorahatuloista noin 70 prosenttia tulee tukkipuusta, siis sahojen käyttämästä puusta. Kaksi kolmasosaa metsähakkeesta tulee päätehakkuista. Uskon, että Suomen bioenergiatavoite on mahdollista saavuttaa vain, jos sahat tarvitsevat tukkeja ja metsäteollisuuden puunkäyttö nousee Suomessa yli 70 miljoonan kuutiometrin.

Sahateollisuuden kapasiteetti tulee ottaa täyteen käyttöön, niin kuin edustaja Lehti tuossa äsken mainitsi, sillä saha- ja puuteollisuudella on luontaiset edellytykset tuottaa sähköä. Sahoilla on suuri kaukolämmön tarve sahatavaran kuivatuksessa. Sahojen suunnitelmana oli päästä toteuttamaan edellisen hallituksen ohjelmassa mainittua hajautettua sähkön- ja lämmöntuotantoa omilla poltettavilla sivutuotteilla. Tavoite oli saada syöttötariffi, jonka ehdot olisivat samat kuin tärkeimmissä kilpailijamaissa, kuten Saksassa, Itävallassa, Ruotsissa ja Ranskassa. Sahat odottivat syöttötariffista liiketoimintaansa tukevaa lakia eli sitä, että saha- ja puuteollisuuden poltettavat sivutuotteet saisivat saman kohtelun ja tuen kuin metsähakkeet. Mutta eivät saaneet.

Arvoisa puhemies! Suunnitelmana oli investoida riittävän kokoinen chp-laitos, joka tuottaisi sähköenergiaa myös valtakunnan verkkoon, jossa siirtokulut ovat promillen luokkaa märkien polttoaineiden kuljetuskuluista. Sahojen märkä biopolttoaine olisi tuoteistettu varastointi- ja kuljetuskelpoiseen muotoon, koska kulutus painottuu kuuteen talvikuu-kauteen. Näin sahojen sivutuotto eli puupolttoaine olisi saatu toimitettua Etelä-Suomen ja rannikon hiilivoimalaitoksille ja hiilijalanjälki olisi pienentynyt merkittävästi.

Säädetty laki ei mahdollista pien-chp-puuvoimalaitosten investointeja sahoille, sillä kokuoluokka on liian pieni ja laitokohtainen maksimituki on liian pieni. Sahojen poltettavia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

sivutuotteita käyttävät metsähakevoimat eivät saa näitä polttoaineita käyttäessään muuttuvaa sähköntuotantotukea. Tuontihake saa sitä vastoin muuttuvaa sähköntuotantotukea. Tuontihake tulee Venäjältä, ja maaliskuussa hyväksytty laki heikentää sahan ja puuteollisuuden toimintaedellytyksiä Suomessa. Toivon, että hallitus ottaisi pien-chp-puupolttovoiman syöttötariffilain uuteen käsittelyyn ja korjaisi nykyisessä laissa olevat epäkohdat.

Arvoisa puhemies! Taitaa aika loppua. — Kiitos.

17.14 Eero Lehti kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä muutamaan kertaan on todettu listaamattomien yhtiöiden verokohtelun olevan liian kevyttä suhteessa siihen, mitä valtio tarvitsee verokertymää. Muistan kuitenkin edellisen taantuman 90-luvulla, jolloin koko elinkeinoelämän yllätykseksi silloinen ministerivoimakaksikko Liikanen ja Viinanen muuttivat yhteisöveroa, joka siihen asti oli suunnilleen samanlainen vaikutuksiltaan kuin tämänhetkinen, erittäin voimakkaasti progressiivinen. Se muutettiin avoimiksi -järjestelmäksi, jossa yksinkertainen verotus 25 prosentin verokannalla muutti muutamassa kuukaudessa koko Suomen yritystoiminnan strategiat. Haluttiin defensiivisestä, suojautuvasta toiminnasta kasvuhakuisuuteen, ja työllisyys lähti parantumaan. Viimeiset kaksi pääomaverouudistuksen muutosta ovat palauttaneet siirtymisen vähin erin vaikeaksi koetusta avoimista kaksinkertaiseen ja progressiiviseen pääomaverotukseen.

Kun mietitään, miten kansantalous saadaan käynnistymään, se toteamus, mikä täällä todettiin: tarvitaan sellaisia yrittäjiä ja omistajia, jotka haluavat palkata lisää. Kun katsotaan kansantalouden kokonaistilanteen mukaan: investoinnit ovat pienempiä kuin poistot. Se tarkoittaa sitä, että kansantalouden kapasiteetti ei voi kasvaa kovin nopeasti, ainakaan pariin kolmeen vuoteen merkittävästi, koska investointien rakentaminen valmiiksi vie aikaa. Se, että kaikki ryhtyisivät miettimään, mitä voitaisiin nykyisellä koneistolla tehdä paremmin, edellyttäisi todennäköisesti avoimista kaksinkertaiseen ja progressiiviseen pääomaverotukseen.

Viro, joka kilpailee samoilla markkinoilla ennen kaikkea palveluissa, on muokannut omaa verojärjestelmäänsä avoimista kaksinkertaiseksi. On väitetty, että Viro olisi saanut erityislupaa — en sellaista tiedä, eikä kukaan muukaan ole sitä pystynyt osoittamaan. Se järjestelmä on yksinkertaisuudessaan sellainen, että jos yritys tekee voittoa, mutta yrityksen voitto jää kokonaan yritykseen käyttöön eivätkä omistajat ota sieltä osinkoa, tämä niin sanottu voittoon kuuluva osa jää käytännössä yrityksen riskipääomaksi ja myös käyttöpääomaksi. Eli itse asiassa valtio välillisesti ottaa kantaakseen riskin, mutta kun asia lasketaan loppuun, niin kasvava yritys yleensä palkkaa lisää väkeä, eli juuri se, mitä täällä on kovasti toivottu: parantaa työllisyyttä, joka vähentää välillisesti myös valtion menoja työttömyyden hoidon alentumisen tason ja kustannusten vuoksi. Viron veromallia on julkisuudessa käsitelty aika kielteisesti, mutta minusta, kun laskee sen viideltä tai jopa kymmeneltä vuodelta, havaitsee nopeasti, että virolainen yritys, varsinkin kasvualoilla, pystyy käyttämään kasvuun tuntuvasti enemmän pääomaa ja omaamaan niitä toimialoja, joita täällä muun muassa edustaja Kasvi tässä toivoi.

Pääomaa tarvitaan työllistämiseen. Jos se viedään listaamattomilta yrityksiltä pois, on aika epätodennäköistä, että jostain muualta kuin omistajan taskusta tai yrityksen tuloksesta sinne syntyisi lisää käyttöpääomaa. Pörssiyritykset tai First North -listalla olevat, jotka ovat hakeutumassa pörssilistalle — kasvuhakuisia yrityksiä sinänsä, joilla on hyvä liikeidea — on laskettava tästä joukosta varmasti pois. Ne ovat pääomamarkkinoilla ihan toisella tavalla kuin listaamattomat yhtiöt, joiden osuus koko suomalaisesta yrityskannasta on varmaan 99,5 prosenttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Jos tätä listaamattomien yhtiöiden verokohtelua ei käsitellä, pidän erittäin todennäköisenä, että Suomi on pitkään tällaisessa hitaan kasvun vaiheessa, koska ei ole syytä työllistää vaan pääoma löytää riskittömämmän, yhtä hyvin tai paremmin tuottavan kohteen varmemmista sijoitusratkaisuista kuten kiinteistöistä tai jopa täällä mainitusta metsästä.

Se, että poliittisesti pystyttäisiin tässä tilanteessa keventämään listaamattomien yhtiöiden verotusta, ei välttämättä ole helppo asia, mutta työllisyyden parantamisen kannalta se on mielestäni ainoa kestävä ratkaisu, jolla Suomen kansantalouden apatia saadaan loppumaan ja yritykset, omistajat tekemään kansantalouden ja meidän kaikkien kannalta mielekkäitä, työllistäviä päätöksiä.

17.19 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Suomen talouden ongelmat ovat tiedossa niin tässä salissa kuin laajemminkin yhteiskunnassa. Kansainvälisessäkin mediassa on pantu merkille, että kilpailukyvyistä ja yksikkötyökustannuksista keskustelu on Suomessa tavallista arkipuhetta.

Ongelmien vakavuuden tiedostaminen on ottanut aikansa. Moni asia loivensi talouden alamäkeä eri tavalla kuin vaikkapa 1990-luvulla. Näin esimerkiksi finanssikriisin jälkeen vuonna 2007 aloittanut keskustan ja kokoomuksen hallitus lähti rakentamaan ohjelmaansa talouskasvun tuomalle jakovaralle. Nyt monen vuoden pysähtyneisyyden ja useiden miinuskasvun vuosien jälkeen olemme yhtä mieltä siitä, että jotakin on tehtävä. Keinoista vallitsee kuitenkin vielä selkeä erilinjaisuus.

Aiemmista taloustaantumista poiketen emme tällä kertaa voi luottaa aivan kokonaan ulkoiseen vetoapuun. Tärkeän vientimaamme Venäjän talousongelmille ei näy loppua. Kiinan talouskasvun hidastuminen vaikuttaa sekä suoraan että kauppakumppaniemme heijastuksella Suomeen. Investointitavaroille ja raaka-aineille ei voi povata korkeasuhdannetta. Vielä muutama vuosi sitten saattoivat jotkut elää käsityksessä, jonka mukaan Kiinan nousu on kehittyneille maille ongelma. Nyt näemme, että oikea ongelma onkin se, kun Kiinan nousu taittuu.

Markkinoiden muutos ei kuitenkaan ole vakavin vaaramme. Kyllä suomalaiset yritykset ennen pitkää löytävät uusia markkinoita, ja kyllä suomalaisella osaamisella muutetaan vientimme tarjoomaa sellaiseksi, että se paremmin käy kaupaksi muuttuvilla markkinoilla.

Arvoisa puhemies! Pahin ongelmamme on tärkeimmän voimavaramme, suomalaisen työvoiman, hiipuminen. Väestörakenteemme vuoksi työikäisten määrä vähenee, työvoiman määrä vähenee. Tällaista emme ole aiemmin kokeneet.

Historia osoittaa, että maasta tai talousmallista riippumatta kasvua on vaikea saada aikaan, ellei työlle ole tarjolla tekijöitä. Työvoiman tarjonnan turvaamisessa ensimmäinen asia on työn tarjoaminen työttömille. Meillä on jo nyt suuria alueellisia ja toimialakohtaisia kohtaanto-ongelmia: työttömiä työnhakijoita yhtä aikaa avoimien työpaikkojen kanssa. Jos pitkäaikaistyöttömyyden annetaan pahentua, nämä kohtaanto-ongelmat pahenevat. Työttömyydestä, yksilöitä ja perheitä kohdanneesta onnettomuudesta, tulee myös kansantalouden taakka.

Valtion on ehdottomasti turvattava riittävät voimavarat työnvälitykselle ja aktiivitoimille. Nuorten työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys on torjuttava. Työllistymistä on myös tuettava keventämällä rohkeasti pienipalkkaisten ihmisten verotusta ja helpottamalla tulonsiirtojen ja ansioiden yhteensovittamista. Työnteon pitää kannattaa senkin jälkeen, kun palkasta on vähennetty bussilipun hinta ja päivähoitomaksut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Maahanmuutto on viime viikkoina ollut esillä ennen muuta haasteena ja ongelmana. Se on ymmärrettävää. Suomeenkin asti tulleista turvapaikanhakijoista suurimman osan on saanut liikkeelle pelko, ja heidän oma valintansa olisi varmasti mieluiten kotimaahan jääminen. Heidän tarkastelemisensa työvoimareservinä ei tee oikeutta heidän tilanteelleen. Kuitenkin on sekä meidän että maahantulijoiden edun mukaista, että ne turvapaikanhakijoista, jotka jäävät Suomeen pitkiksi ajoiksi tai koko loppuiäkseen, saavat työtä. Turvapaikanhakijoiden työlupamenettelyä on joustavoitettava.

Arvoisa puhemies! Pitkällä tähtäyksellä Suomen väestörakenteen vinoumaa ei ratkaista maahanmuutolla. Meidän on huolehdittava siitä, että Suomessa asuvat ihmiset voivat perustaa perheitä ja hankkia lapsia. Kansainväliset tutkimukset, muun muassa OECD:n laatimat, pitävät pohjoismaisen perhepolitiikan kulmakivenä toimivaa päivähoitoa. En väheksy lapsilisiä enkä muitakaan tulonsiirtoja, mutta varmuus siitä, että lapsella on hoitopaikka, on tärkein perheen elämänvarmuuden luoja. Ilman tätä varmuutta jää perhekoko usein toivottua pienemmäksi. Hallituksen päätös tosiasiaa lakkauttaa subjektiivinen päivähoito-oikeus lyhentämällä viikoittainen aika 20 tuntiin on valtava virhearvio. Kun Suomen julkinen sektori 20 vuotta sitten oli suurten säästöpäätösten edessä, ymmärrettiin päivähoito-oikeuden merkitys: sitä parannettiin, ei leikattu.

Työvoiman määrä on yksi kasvun tekijä, työn tuottavuus toinen. Kasvu syntyy näiden tekijöiden kertolaskuna. Valtiolla ei juurikaan ole keinoja lisätä yrityksissä tehtävän työn tuottavuutta lyhyellä tähtäyksellä. Innovaatiot ovat hajallaan yrityksissä, eikä niitä löydy isollakaan rahalla ministeriöistä tai muista virastoista. Pitkällä tähtäyksellä julkinen valta voi kuitenkin lisätä työn tuottavuutta paikkaamalla markkinoiden puutteita. Perustutkimus kuuluu pääosin julkiselle vallalle. Koulutus kuuluu pääosin julkiselle vallalle. Yliopistojen rahoituksen leikkaukset, koulutuksen leikkaukset merkitsevät, että valtio jättää juuri sen keinon käyttämättä, jolla tuottavuutta voitaisiin parantaa: ei tuottavuusloikalla vaan pitkän aikavälin toimilla, ei biotalousjuhlapuheilla vaan tutkimuksella ja koulutuksella.

17.24 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Kuten tässä salissa on tänään moneen otteeseen kuultu, hallituksen talouslinjalle on olemassa vaihtoehtoja. Jos hallitus haluaa todella saada Suomen nousuun yhteistyöhön ja luottamukseen perustuen, nyt olisi aika ottaa vinkeistä oppia ja rakentaa inhimillisempi ja kestävämpi taloukokonaisuus vuodelle 2016 ja koko vaalikaudelle. Näiden vaihtoehtojen avulla hyvinvointivaltion pohjaa ei nakerrettaisi eikä tulevaisuuden talousnäkyviä heikennettäisi.

Arvoisa puhemies! Suurimpia ongelmia Suomessa on se, ettei taloutta ole saatu kasvaamaan. Kuten monesti on kuultu, Suomen viennin kehitys on ollut vaikeaa. Tässä tilanteessa Suomen kotimarkkinat ovat pitäneet huolen siitä, että talouden rattaat pyörivät viennin heikosta tilanteesta huolimatta. Mutta mitä tekee hallitus? Hallituksen leikkauspolitiikka uhkaa pienentää kansalaisten ostovoimaa, millä olisi tuhoisat seuraukset esimerkiksi pk-yritysten toimintaan, tuloihin ja työllistämismahdollisuuksiin.

Hallituksen tulisi keskittyä kestäväen talouskasvun vauhdittamiseen ja työttömyyden torjumiseen. Tämä onnistuu muun muassa uudistuksilla, joilla saadaan ihmisiä työmarkkinoille. Perustulon kaltaisilla toimilla saadaan ihmisiä vastaanottamaan lisää työtä ja saamme nostettua työllisyysastetta. On lisäksi panostettava muun muassa pk-yritysten toimintaedellytyksiin esimerkiksi ensimmäisen työntekijän palkkaamista tukemalla.

No, miten velkaantumista pitäisi sitten vähentää? Kuten aiemmin sanottu, työllisyyttä pitää nostaa ja rakenneuudistukset ovat erittäin tärkeitä. Tämän lisäksi vihreiden mallissa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

sopeuttamiseen pitää varata kaksi kautta. Tälle kaudelle olemme esittäneet 2 miljardin kokonaissopeutusta, joka koostuu muun muassa ympäristölle haitallisten tukien karsimisesta ja muista maltillisista veronkorotuksista ja sopeutuksista.

Vihreiden mallissa emme leikkaa lasten ja nuorten tulevaisuudesta, osaamisestamme ja uuden kasvun edellytyksistä. Se on arvovalinta. Hallituksen talouspolitiikka on erittäin lyhytnäköistä ja jopa ristiriitaista hallitusohjelman kanssa. Annan esimerkin: Hallitusohjelmassa todetaan, että vahvistetaan etsivää nuorisotyötä ja työnetsijätoimintaa sekä nuorten mielenterveyspalveluita. Nyt budjettiesityksessä nuorten työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä leikataan 5,5 miljoonaa eli 26 prosenttia. Aivan järkyttävää toimintaa. Hallitusohjelma ja budjettiesitys ovat siis ristiriidassa.

Miten Suomi voi menestyä, jos jo nuoret tiputetaan yhteiskunnan kärryiltä? Nuorten syrjäytymisen estämiseen ja esimerkiksi maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden kotouttamiseen on kunnolla panostettava. Näillä saadaan ihmisiä mukaan yhteiskuntaan, ja nämä toimet säästävät tulevaisuuden varoja.

Lyhytnäköisyyden lisäksi hallitus säästää tulevasta kasvusta ja menestymisen edellytyksistä. Keskustelimme viime viikolla siitä, kuinka koulutusleikkaukset uhkaavat tulevaisuuden tasa-arvoista koulutusjärjestelmää, suomalaista tutkimusta, innovaatiotoimintaa ja laadukkaiden vientituotteiden keksimistä. Eli onko siis hallitus tosiaan sitä mieltä, että nuorten syrjäytyminen, tuloerojen kasvattaminen, koulutustason leikkaaminen, ympäristönsuojelun unohtaminen, kansainvälisen yhteistyön vaarantaminen ja kaikki muu hyvinvointiyhteiskuntaa romuttava kehitys ovat hyväksyttäviä? Nyt tarvitaan ripeitä korjaustoimia, joilla hallitus paikkaa esityksensä. — Kiitos paljon.

17.29 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspoliittisena tavoitteena on nostaa Suomen talous kestäväen kasvun ja työllisyyden uralle. Keinovalikoima tämän tavoitteen toteuttamiseksi perustuu minun nähdäkseni kahteen talouspoliittiseen kokonaisuuteen: sisäisen devalvaation toteuttamiseen ja työehtoja sekä palkkatasoa heikentäviin rakenteellisiin uudistuksiin. Esityksessä vuoden 2016 talousarvioksi sisäinen devalvaatio näkyy sosiaaliturvan, hyvinvointipalveluiden ja kehitysyhteistyön määrärahojen leikkauksina.

Arvoisa puhemies! Suomen talouden paljon puhutut rakenteelliset ongelmat eivät johdu palkkatasosta. Maan heikentyneen kilpailukyvyn taustalla on viennin heikentynyt kysyntä, taantumasta seurannut yritysten investointiasteen lasku sekä vientiteollisuuden rakennemuutos. Yksikkötyökustannukset ovat kahden viimeisen vuoden aikana OECD:n mukaan kasvaneet nopeammin niin Saksassa kuin Ruotsissa. Tehdasteollisuuden alakohtaisia lukuja verratessa käy myös ilmi, ettei Suomessa ole merkittävää hintakilpailukykyeroa Ruotsiin tai Saksaan.

Tiukkaan finanssipolitiikkaan ja sopeutumistoimiin perustuva talouspolitiikka ei ole tähän asti kääntänyt taloudellista kehitystä Suomessa. Talous on supistunut kolmena edellisenä vuotena. Kasvunäkymät ovat tälle vuodelle olemattomat, ja julkisen talouden alijäämä on kasvanut. Työttömyysasteen arvioidaan tänä vuonna nousevan 9,6 prosenttiin, ja velkaantuminen on jatkunut tässäkin talousarviossa 5 miljardilla.

Kaikesta tästä huolimatta hallitus on edelleen toteuttamassa menoleikkauksia, jotka lyhyellä aikavälillä kasvattavat työttömyyttä ja heikentävät talouskasvua, sekä pitkän aikavälin rakenteellisia uudistuksia, jotka tulevat leikkaamaan kotimaista ostovoimaa, näin ollen hyvin todennäköisesti hidastaen talouskasvua entisestään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Arvoisa puhemies! Ainoa keino tasapainottaa julkista taloutta ja kääntää velkaantumisen laskuun on työllisyysasteen pysyvä nostaminen. Siksi sekä lyhyen aikavälin talouspoliittisten ratkaisujen että pitkän aikavälin rakenteellisten uudistusten pitää tähdätä työpaikkojen ja työllisten määrän lisäämiseen sekä työhyvinvoinnin kasvattamiseen.

Vasemmistolainen vaihtoehto hallituksen politiikalle rakentuu kahden kokonaisuuden (Teuvo Hakkarainen: Missä suunnitelmatalous on onnistunut?) varaan:

Ensimmäinen on järkevä suhdannepolitiikka. Suurten sopeutusten tekeminen taantumassa lisää työttömyyttä, heikentää ostovoimaa ja leikkaa talouskasvua. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos alensi tämän vuoden kasvuennustettaan Suomelle nimenomaan hallituksen sopeustoimien vuoksi. Vasemmiston vaihtoehto talouskasvua tukevaksi suhdannepolitiikaksi rakentuu kolmeen kokonaisuuteen. Ensinnäkin, ihmisten ostovoimaa on parannettava arvonlisäveron laskemisen kautta. — Ja viimeksi kun itse tarkistin, niin arvonlisäveron laskeminen oli hyvin kaukana mistään suunnitelmataloudesta. — Toiseksi, on lisättävä julkisia investointeja, jotka keskittyvät uusiutuvaan energiaan ja vuokra-asuntokannan kasvattamiseen. Ja kolmanneksi, on panostettava lisää resursseja koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Näiden toimenpiteiden lisäksi on toteuttava työllisyysasteen nostamiseen tähtäviä rakenteellisia uudistuksia. Ihmisten työkyvystä on huolehdittava nykyistä paremmin. Toteuttamalla työelämän laatua parantavia joustoja, kuten työaikapankkeja ja vuorotteluvapaa-järjestelmän kehittäminen, sekä parantamalla julkista sosiaali- ja terveydenhuoltoa sote-uudistuksella ihmiset jaksavat paremmin työssä. Perustulon käyttöönoton avulla sosiaaliturvan ja työnteon yhteensovittaminen helpottuu.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Kaikkien näiden toimenpiteiden lisäksi on tehtävä oikeudenmukaisempaa tulonsiirtopolitiikkaa ja tasapainotettava valtiontaloutta oikeudenmukaisemmillä keinoilla kuin nämä, mitä hallitus nyt on esittänyt. Isoja säästöjä saadaan karsimalla ympäristölle haitallisia tukia ja erilaisia verohelpotuksia. Talkoisiin tulisi osallistua niiden, joilla maksukykyä todella on, sen sijaan, että leikkaukset kohdistetaan pienituloisiin. Se on mahdollista uudistamalla osinkoverotusta verovapaiden osinkojen poistamiseksi, uudistamalla pääomaverotusta niin, että pääomatuloja jatkossa verotettaisiin progressiivisesti ansiotulojen tavoin, sekä puuttamalla harmaaseen talouteen ja veronkiertoon.

17.35 Mats Löfström r: Värderade herr talman! Läget är allvarligt i republiken, men det är ingenting nytt. Också förra året och året innan dess hade vi liknande budgetunderskott. De prognostiserade underskotten också nästa år och året efter är lika stora. Vi lånar med andra ord mer än var tionde cent för varje euro som vi använder. Det är i förlängningen ohållbart. Skuldspiralen behöver brytas.

Den ekonomiska krisen är djup. Bnp och exporten är fortfarande lägre än 2008, tillväxten obefintlig, handelsbalansen negativ, kreditbetyget på sjunkande, statsskulden stigande och arbetslösheten hög. Alla varningslampor blinkar rött. Tillsammans med den snabba åldrande befolkningen bidrar det här till stora utmaningar. Som jämförelse kan nämnas att man i Sverige nästa år lånar cirka en miljard euro, vi lånar fem. Då Sveriges samlade utgifter är nästan dubbelt så stora som våra och man har tillväxt så kommer skulden i förhållande till bnp knappt att öka. Vi måste lära oss av Sverige. Lika lite som vi vill att Tre Kronor slår Lejonerna på hockeyis vill vi att Sverige slår oss ekonomiskt.

Jag skulle vilja att vi tydligare skulle sätta arbetet och jobben i fokus. Vi måste helt enkelt få finländarna och Finland tillbaka i arbete. Jag skulle önska att vi skulle benchmarka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

en del av de reformer man gjort i Sverige och Danmark. Här är jobbskatteavdragen och sänkt skatt på arbete viktiga. Avdragen för RUT som står för rengöring, underhåll och tvätt samt ROT-avdraget för renovering, ombyggnad och tillbyggnad skulle här kunna skapa flera nya arbetsplatser och göra svarta jobb vita också i Finland.

Här tycker jag också att man kunde titta på beskattningen av alkohol på krogen och sänka den, vilket skulle skapa flera restaurangjobb. Den danska flexicurity-modellen skulle också passa bra i diskussionen kring arbetsmarknadspolitiken. Vi måste nämligen få finländarna tillbaka i arbetet. Det är en dubbel inkomst och vi slipper betala arbetslöshetsersättning och vi får in skatter. Utan tillväxt eroderas effekterna av andra redan svåra reformer som vi gör med mycket möda och stort besvär.

En sänkt skatt på arbete skulle inte vara gratis utan skulle så klart behöva finansieras. Jag skulle själv vara redo att finansiera den via en ändring i momsen. Momsen är dock en plattskatt, och det skulle betyda att man också behöver göra andra ändringar för att inte de svaga grupperna i samhället skulle drabbas ofördelaktigt. Men det skulle hämta in de stora pengarna som skulle kunna ge en rejäl sänkning i skatten på arbete och öka köpkraften. Vid sidan av detta skulle vi också behöva se på bostadsmarknaden och prisutvecklingen på bostäder som är helt orimlig, i synnerhet i Helsingfors, och som också urholkar köpkraften. Hushållens skuldsättningsgrad i Finland är över 150 procent av bnp.

Det jag dock framför allt är oroad över är den stora bristen på framtidstro i vårt samhälle. Man bjuder nu över varandra i vem som kan hitta den mest dystra och pessimistiska prognosen. Det är destruktivt. Det blir en negativ spiral, ett race to the bottom, och gör att vi backar mot framtiden. Så illa är det inte i vårt land. Allt är inte svart eller grått, tvärtom, framtiden är ljus bara vi lyckas återuppbygga självförtroendet och framtidstron.

Det finns i dag i Finland flera sektorer och regioner som det går bra för eller till och med mycket bra för. På Åland har vi en arbetslöshet på 3,4 procent och många branscher expanderar och investerar. Det är viktigt att vi kan stöda de branscherna med internationalisering så att de når ut till exportbranschen. Vi måste kavla upp ärmarna, inte bara sitta och vänta på att nästa Nokia ska komma. Arbetet med att slopa onödig byråkrati och normtalkot är här av stor vikt. Jag är glad att regeringen tagit fasta på att luckra upp onödig byråkrati och avskaffa regler.

För egen del upplever jag ändå att den värderingskris och det allt mer aggressiva samhällsklimat som vi nu präglas av är kanske lika oroväckande som den ekonomiska krisen. Finlandsbilden i världen håller på att förändras. Det oroar mig. Förra veckan klev Finland igen över den internationella nyhetströskeln då några personer med fyrverkeripjäser angrep en buss med flyktingar som anlände till Lahtis. En man hade till och med klätt ut sig i Ku Klux Klan-dräkt med Finlands flagga i handen. Veckan innan skapade ett hundratal personer en mänsklig kedja i Torneå, där man ville stoppa flyktingar från att komma in i landet. Med armarna i kors, plakat och Suomi-Finland-ishockeytröjor sade man "go home". Då jag såg bilden konstaterade jag för mig själv att bilden av medmännisklighetens och moralens förfall nu var fullständig. Man får skämmas. Är det här bilden av Finland vi vill sända ut till omvärlden?

Vi här i salen som tror på medmännisklighet, solidaritet och respekt måste nu höja på rösten. Vi måste visa omvärlden och våra medborgare att Finland fortsättningsvis är ett öppet samhälle (Puhemies koputtaa) som hör hemma i Norden och som har en ljus framtid. Det är värderingar och en framtid som är värda att kämpa för. — Tack.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

17.43 **Kaj Turunen ps:** Arvoisa puhemies! Kun on tänään kuunnellut tätä keskustelua tässä eduskuntasalissa, on tullut mieleen se, että tämmöinen iso kuva, kokonaiskuva, on unohtunut. Täällä mielellään puhutaan subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta, täällä puhutaan, kuinka monta virkamiestä tarvitaan työllistämään yksi nuori, tämäntyypisistä asioista, mutta tämä iso tilannekuva on minun mielestäni jäänyt pikkusen nyt käsittelemättä, ja sen takia itse asiassa haluan palauttaa oikeastaan mieliin sen, miksi on tällainen budjetti, miksi Suomessa tehdään tällaisia toimenpiteitä kuin tehdään ja miksi se on tarpeellista.

Suomi liittyi euroon 1999. Käytännössä se tarkoitti silloin sitä, että Suomi luopui omasta rahapolitiikastaan. Tämän jälkeen Suomessakin harjoitettava rahapolitiikka on euroalueen yhteistä rahapolitiikkaa. Aluksi näytti siltä, että Suomi hyötyy eurojärjestelmästä ja näistä alhaisista koroista. Vuonna 2008 tapahtui kuitenkin sitten jotain sellaista odottamatonta, johon ei oltu varauduttu: Lehman Brothers -kupla puhkesi. Maailmantalous järkkyy, ja talous järkkyy myös meillä täällä Suomessa. Meidän bruttokansantuottemme romahti. Taantuma on itse asiassa jatkunut siitä asti eli seitsemän vuotta.

Miten tästä on selviydytty muualla maailmassa? No, Jenkeissä on suhteellisen hyvin jo selviydytty siitä. Euroopassa meillä on erilaisia tilanteita. Mutta noin yleisellä tasolla Euroopassakin ollaan jo menossa ylöspäin lukuun ottamatta esimerkiksi nyt Suomea. Suomi on jäämässä jälkeen nyt tästä eurooppalaisesta kehityksestä, ja tämä on erittäin huolestuttavaa. Miksi näin? Kun meillä ei eurojärjestelmässä ole käytettävissä sellaisia työkaluja, jotka olisivat kivuttomia — se on vähän niin kuin moottorisahalla tehtäisiin listoitushommia — tästä johtuen niitä ei ole haluttu käyttää.

Suomi on vientivetoinen kansantalous, ja meidän kansantaloutemme kannalta on erityisen tärkeätä se, että me saamme viennin vetämään. Ja jotta me saamme viennin vetämään, siinä suuressa roolissa on nimenomaan meidän kilpailukykyimme suhteessa meidän kilpailijamaihimme. Ja kun meillä ei ole käytettävissä mitään muuta kuin näitä sisäisen devalvaation keinoja kilpailukyvyyn parantamisessa, niin sitten meidän on vain niitä käytettävä jossain vaiheessa tai me jäämme täydellisesti junasta.

Edellinen puhuja vertasi Suomea Ruotsiin. Minun mielestäni on hyvä aina verrata välillä Suomea Ruotsiin. Me olemme kuitenkin suhtkoht samantyyppisiä kansantalouksia. Mitä teki Ruotsi 2008, kun kriisi puhkesi? Ruotsi devalvoi ja pyrki näin säilyttämään kansainvälisen kilpailukykyänsä. Suomessa ei pystytty silloin tekemään edes maltillista palkkaratkaisua. Tämän jälkeen Ruotsi on korkopolitiikallaan pitänyt kilpailukyvyystään huolta. Suomi ei ole käytännöllisesti katsoen tehnyt mitään. Tosin sen jälkeen on kyllä tehty ainoastaan niitä maltillisia palkkaratkaisuja, joita joudumme kyllä jatkossakin tekemään. Helmikuussa Riksbank laski ohjauskorkonsa jo miinuksien puolelle, miinus 0,1 prosenttiin. Tällä hetkellä Riksbankenin ohjauskorko on 0,35 prosenttia — siis miinuksien puolella — ja odotettavissa on, että vuoden loppuun mennessä Riksbanken alentaa vielä tästäkin ohjauskorkonsa 0,5 prosenttiin. Nämä ovat niitä keinoja, jotka ovat ulkoisen devalvaation keinoja. Kiina on lyhyellä aikavälillä devalvoinut useaan kertaan. Siis kun Suomella ei ole käytettävissä muita kuin näitä sisäisen devalvaation keinoja, sitten niitä pitää käyttää. Niiden, jotka vastustavat sisäisen devalvaation keinojen käyttämistä, periaatteessa pitäisi huuata sitten omaa rahapolitiikkaa takaisin ja irti eurosta.

17.48 **Anne-Mari Virolainen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään iltapäivällä on kiinnosteltu paljon siitä, ovatko hallituksen toimet ja budjetin luvut oikeita vaiko eivät. Tilannekuva kuitenkin lienee yhteinen siitä, että velkaantuminen on taitettava ja Suomen on vih-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

doin päästävä kasvuun, jotta emme vie nuortemme tulevaisuutta. Suomalaisten enemmistö ymmärtää tämän, ja siksi hallituksen päätöksentekokykyä kiitelläänkin. Budjetissa puolestaan näkyy jo hallitusohjelman toimeenpano.

Viime aikoina on paljon puhuttu myös valittamisesta. Jotkut jopa kampanjoivat valittamista vastaan. Minä toivoisin, että tässäkin salissa valittaminen väistyisi ja tilalle tulisi tulevaisuudenuskoa, edistysuskoa ja ennen kaikkea kykyä ajatella asioita uudella tavalla, haakea ratkaisuja. Kun maailma muuttuu, niin meidänkin on muututtava.

Olin eilen aamulla tilaisuudessa, jossa Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen Olli Hietanen, joka myös työskentelee täällä eduskunnan tulevaisuusvaliokunnassa, kurkisti kristallipalloon ja valotti meille tulevaisuutta. Hän kuvaili, miten seuraavat 20 vuotta voivat muuttaa maailmaa enemmän kuin edelliset 200 vuotta. Ihmiskunta on julkaissut tähän mennessä noin 50 miljoonaa tieteellistä artikkelia. Puolet niistä on julkaistu 20 viime vuotena. Jos trendi jatkuu, niin seuraavien 20—30 vuoden kuluessa julkaistaan yhtä paljon tiedettä kuin tähän mennessä yhteensä. Tämä tuo meille valtavia mahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa korostetaan liiallisen sääntelyn purkamista ja kokeilukulttuuria. Otan näistä molemmista esimerkit, joissa voimme ottaa isoja harppauksia tuottavuudessa ja kestävässä kehityksessä.

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnassa oli viime kaudella kestävä kasvu -jaosto, ja se teki olemassa olevan tutkimustiedon pohjalta julkaisun, jossa on useita toimenpide-ehdotuksia, joilla ratkaistaan kestävä kehityksen ongelmia ja lisätään talouskasvua. Keskustelunavauksia tehtiin muun muassa puun uusista käyttömahdollisuuksista, lääketieteen mahdollisuuksista, teollisista symbiooseista sekä kokeiluyhteiskunnasta.

Teollisissa symbiooseissa tuotantoyksiköt muodostavat ekotehokkaita kokonaisuuksia, joissa yhden jäte on toisen raaka-aine. Valitettavasti lainsäädäntömme ei aina pysy muutoksen vauhdissa. Jätelaki onkin yksi esimerkki sellaisesta, jossa lainmuutoksella voidaan edistää kiertotaloutta ilman kustannusvaikutuksia. Tulevaisuusvaliokunta ehdottikin julkaisussaan, että jätelainsäädäntöä on kehitettävä siten, että jätettä voidaan paremmin hyödyntää raaka-aineena tuotestatuksella eri tarkoituksiin, esimerkiksi jalostettuina polttoaineina, kemianteollisuuden raaka-aineena tai rakennusteollisuuden komponentteina. Tässä on esimerkki sääntelyn purkamisen mahdollisuudesta tuottaa työpaikkoja, verotuloja, mutta ennen kaikkea säästää ympäristöä. — Ai niin, unohdin mainita, että tämän kestävä kasvu -jaoston puheenjohtajana toimi nykyinen pääministeri Sipilä.

Toinen esimerkkini tulee hallituksen kärkihankkeisiin kuuluvasta kokeilukulttuurista. Kysymyksessä on tulevaisuusvaliokunnan uusi lausunto hallituksen vuosikertomuksesta. Lausunnossa nostetaan esille kokeilukulttuuriin liittyviä toimintamalleja, esimerkiksi kevästä 2013 lähtien toiminut Muutoksenteijät-verkosto. Muutoksenteijät rakentavat toimintakulttuuria, jossa haastetaan totuttuja toiminta- ja ajattelumalleja sekä ylitetään rajoja ja ollaan uteliaita ja rohkeita kokeilemaan uutta. Niin, nämäkin muutoksenteijät toimivat valtionhallinnossa.

Tässä tulevaisuusvaliokunnan lausunnossa kiirehditään kokeilukeskittymien perustamista, sellaisten, joissa ovat mukana niin julkishallinto kuin yrityksetkin. Omassa maakunnassani Varsinais-Suomessa tämä voisi tarkoittaa uusia mahdollisuuksia — nimenomaan lääketieteellisyydelle, pelto-, agripohjaiselle biotaloudelle, siniselle biotaloudelle eli telakalle uusia innovaatioita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi kerron vielä yhden tulevaisuusvision. Tämä tutkija Hietanen vihjasi, että jos häntä pyydetäisiin tulemaan puhumaan 10 vuoden päästä, niin voipi olla, että hän ei pääsisi, koska hänen kännykkänsä on juuri saanut poikasia. Tällä hän halusi viitata siihen, että digitalisaatio ja 3D-tulostus eivät todellakaan tule viemään teollisia työpaikkoja vaan luomaan uusia.

17.53 Tuula Haatainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talousarvioesitys on täynnä yleviä tavoitteita. Tarkoituksena on muun muassa vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja, vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta, varmistaa nuorisotakuun toteutuminen, varmistaa tasapuoliset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen ja tehdä Suomesta maailman osaavin kansa vuoteen 2020 mennessä.

Näitä lukiessa on vaikea olla ihmettelemättä sitä keinovalikoimaa, jolla hallitus on lähentynyt tätä kaikkea tavoittelemaan. Esimerkiksi eläkkeensaajan asumistuki, jonka hallitus on nyt lakkauttamassa. Pienituloiselta eläkeläiseltä, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkeläiseltä, vammaiselta tai pitkäaikaissairaalta, viedään iso osa siitä vähäisestäkin yhteiskunnan tuesta. Lääkekorvausten leikkaus merkitsee sitä, että moni joutuu oikeasti miettimään, laittaako rahansa ruokaan vai lääkkeisiin. Matkakorvausten leikkaus ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumaksujen korotukset puolestaan tekevät hoitoon pääsystä pienituloisille entistä vaikeampaa. Herää kysymys, onko hallituksessa ymmärretty, että kaikki nämä mainitut leikkaukset kaatuvat samojen ihmisten niskaan. Pienituloisia, perusturvan varassa eläviä ihmisiä ajetaan nyt toimeentulotuen varaan. Helsingissä näitä tukia tarvitsee suuri joukko yksin asuvia, joilla on kalliit asumiskustannukset.

Kaikki tämä asettuu vielä kummallisempaan valoon, kun palaa talousarviossa julkilaututtuihin tavoitteisiin. Kysynkin hallitukselta: millä tavalla nämä leikkaukset vähentävät suomalaisten hyvinvointi- ja terveyseroja? Vaikutusten arvioimista vaikeuttaa toki se, että talousarvioesityksessä kerrotaan leikkauksista pelkkiä lukuja ja kaikista emme ole itse asiassa vielä säästölakeja nähneetkään. Budjetin julkaisuvaiheessa emme vielä tarkkaan tiedä, miten leikkaukset sitten toteutetaan.

Suomesta on talousarvion mukaan tarkoitus tehdä oikea osaamisen suurvalta, mutta tavoite romuttuu alkuunsa leikkauksilla, jotka kohdistuvat niin varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, ammattikoulutukseen kuin korkea-asteellekin. Tiedämme, että laadukas päivähoito hyödyttää erityisesti huono-osaisten perheiden lapsia, ja siihen panostamista onkin pidetty yhtenä kustannustehokkaimpana keinona syrjäytymisen ehkäisemissä. Nyt hallitus heikentää varhaiskasvatuksen vaikuttavuutta kasvattamalla ryhmäkokoja ja rajaamalla subjektiivista päivähoito-oikeutta. Päivähoidossahan ei ole kysymys vain oppitunneista, joita voi tarpeen mukaan lisätä ja vähentää. Keskustelusta on unohtunut, että tässä heikennetään lapsen oikeutta oppia vuorovaikutustaitoja, itseilmaisua, sosiaalista kanssakäymistä. Samalla nämä heikennykset vaikeuttavat myös maahanmuuttajataustaisten lasten mahdollisuuksia oppia suomen kieltä, ja tätä taitoa tarvitaan koulutiellä eteenpäin.

Peruskoulun jälkeen suoritettava tutkinto on yksi tärkeimpiä askeleita tiellä työelämään ja yhteiskunnan jäseneksi. Nyt myös tämä koulutukseen pääsy tulee vaikeutumaan, kun hallitus vähentää ammatillisen koulutuksen resursseja jo ennen kuin mitään rakenteellisia uudistuksia päästään tekemään. Erityisen pahalta tuntuu, että nuorisotakuun toteuttamisen edellytyksiä samalla heikennetään.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen leikkaukset viimeistään vievät pohjan puheilta Suomesta korkean osaamisen yhteiskuntana. Hallitus toistaa, että säästöillä tehostetaan raken-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

teita ja parannetaan ja uudistetaan koulutusjärjestelmää. Mutta konkretia on toista. Korkeakoulut reagoivat jo nyt aloittamalla yt-neuvotteluja ja vähentämällä väkeä. Rakenteita ei näin uudisteta. Vaatii melkoista mielikuvitusta, jos kuvittelee, että 1 200 työntekijän vähentämisellä jollain tavalla parannetaan Helsingin yliopiston koulutuksen ja tutkimuksen laatua.

Arvoisa puhemies! Hallitus sanoo, että leikkaaminen on ikävää mutta mitään vaihtoehtoa ei ole, on pakko leikata eläkeläisiltä, sairailta, lapsiperheiltä ja koulutuksesta. Tällä pakkopuheella yritetään pelkästään ohjata huomio pois siitä tosiasiasta, että näissäkin on kyse arvovalinnoista. Näitäkin voisi tehdä toisin, harkita toisin. Oikeistolainen hallitus toteuttaa ideologiansa mukaista politiikkaa. Tavallisten ihmisten ja heikompiensa ääni ei tunnu tässä työssä kuuluvan. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Sitten siirrytään liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan, ja asian esittelee ministeri Berner, 5 minuuttia. — Olkaa hyvä.

17.58 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle yhteensä noin 2,9 miljardia euroa. Huomattavampia erii tästä ovat perusväylänpito, noin 1,1 miljardia euroa, liikenneinvestoinnit, 505 miljoonaa euroa, joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen, 84 miljoonaa euroa, sekä siirto Valtion televisio- ja radiorahastoon, 508 miljoonaa euroa.

Talousarvioesitys noudattaa hallitusohjelman linjauksia, digitalisaation edistäminen ja hyväksikäyttö tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamisessa näkyy vahvana punaisena lankana koko talousarvioesityksessä. Esitys sisältää hallitusohjelman mukaiset lisäpanokset ja sopeutustoimet.

Liikenneverkkojen osalta perusväylänpitoon ensi vuodelle siis 1,1 miljardia euroa. Hallitusohjelman mukaisesti ensi vuodesta alkaen selkeä painopiste on olemassa olevan verkon kunto. Meillä on edellisellä kaudella tehty hyvää työtä liikennepoliittisessa selonteossa ja esitetty, että painopistettä siirretään korjausvelkaan uusien hankkeiden sijasta. Korjausvelkaa on käsitelty parlamentaarisessa ryhmässä, ja se toimii tämän työn pohjapaperina. Kaiken kaikkiaan korjausvelkaan osoitetaan 600 miljoonaa euroa kolmelle vuodelle, ja tämän lisäksi on nimeämättömiltä uusilta hankkeilta siirretty korjausvelan puolelle 364 miljoonaa euroa, ensi vuonna käytetään tästä 100 miljoonaa euroa korjausvelan käyttöön. Korjausvelkatoimenpiteiden valinnan pohjana ovat asiakastarpeet, korjausvelan hallinta ja digitalisaation edistäminen. Kriteerit tukevat toinen toisiaan ja samalla ottavat huomioon myöskin vaikutukset ympäristöön ja turvallisuuteen. Tavoitteena on huolehtia siitä, että korjausvelka ei ensi vuonna kasva ja seuraavana vuonna saadaan sitä myöskin kurottua umpeen. Hallitusohjelmassa painotettu biotalouden edistäminen huomioidaan tässä yhteydessä myös.

On huomattava, että toimenpiteet määritellään vaikuttavuuden näkökulmasta. Kaikille kriteereille laaditaan mittarit, ja näiden näkökulmista tehdään sitten yksittäisten hankkeiden osalta ratkaisuja. Uusia investointeja ehdotetaan aloitettavaksi yksi eli Helsingin rata-
pihan toiminnallisuuden parantaminen, jonka valtuus olisi 60 miljoonaa euroa ja vuodelle 2016 määräraharave 12 miljoonaa euroa. Samanaikaisesti on tarve hankkia ja löytää uusia rahoitusmalleja, jotta saamme myöskin kauden aikana käynnistettyä uusia hankkeita.

Kuten tässä ollaan saatu jo keskustellakin, niin ensi vuonna on tehtävä myöskin sopeutustoimia, ja näistä kohdistuu 15 miljoonaa joukkoliikenteen ostopalveluihin. Säästöt on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

pyrityt kohdentamaan siten, että haittavaikutukset koko liikennejärjestelmätasolla olisivat mahdollisimman pienet. On selvää, että nämä leikkaukset sattuvat ja osuvat, mutta meidän tahtotilamme on myöskin huolehtia siitä, että löydämme korvaavia ratkaisuja niin linja-autoliikenteestä kuin myöskin siitä, että huolehdimme tarkistavamme valtion näkökulmasta sen, saammeko monopolille riittävää vastinetta ja mitkä ovat markkinaehtoisen raideliikenteen kehittämisen olosuhteet hyvin nopealla aikataululla.

Viestintäpolitiikan määrärahoja sisältyy vuoden 2016 talousarvioesitykseen 529,3 miljoonaa euroa. Tästä suurin osa, 507,9 miljoonaa euroa, on siirtoa talousarviosta Valtion televisio- ja radiorahastolle Yleisradion julkisen palvelun kustannusten kattamiseen. Yleinen taloudellinen tilanne huomioon ottaen määrärahaan ei tehdä indeksikorotusta ensi vuodelle. Tätä koskeva hallituksen esitys valtion televisio- ja radiorahastolain väliaikaisesta muuttamisesta on annettu samassa yhteydessä budjettiesityksen kanssa. Indeksijäädtyys koskee vuotta 2016, ja tulevien vuosien indeksitarkistuksista tullaan päättämään parlamentaarisessa yhteistyössä parlamentaarisen ryhmän käynnistäessä tulevan työnsä seuraavan vuoden alussa.

Haja-asutusalueiden ja maaseudun tietoliikenneyhteyksiä parantava Laajakaista kaikille -hanke on hyvässä vauhdissa ja jatkuu edelleen. Uutta määrärahaa ei ole tarpeen osoittaa, koska maksatuksiin voidaan käyttää aiemmilta vuosilta siirtynyttä määrärahaa.

Tässä, arvoisa puhemies, esitykseni keskustelun pohjaksi.

Puhemies Maria Lohela: Sitten siirrytään keskusteluun. Pyydän edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, ilmoittautumaan.

18.03 **Ari Jalonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tervehdin ilolla sitä perusväylänpitorahoituksen korotusta, mikä parlamentaarisesti viime kaudella todettiin tarpeelliseksi. Se on äärettömän tärkeä ja nimenomaan säästää niitä kustannuksia, jotka nykyisellä menolla olisivat lapsillemme koituneet.

Nyt on paljon puhuttu myös siitä, että miten nämä ostoliikenneleikkaukset tosiaan nyt vaikuttavat tähän maaseudun liikenteeseen ja liikennöintiin ylipäättänsä. Onko nyt ministerillä jotain ajatuksia siitä, miten nämä syntyneet liikennöintipuutteet korvataan? Onko se ihan tosiaan raiteilla tapahtuvaa toisenlaista, uudenlaista liikennettä, vai onko se linja-autoliikennettä, vai tuleeko kenties jotain muuta, mitä en osaa edes kuvitella?

18.05 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille ennen kaikkea näistä korjausvelka-asioista. Niitä me todellakin tarvitsemme. Meillä hallitusohjelmassa on huomioitu tämä biotalous ja sen merkitys, mitä se on, ja nyt näyttää siltä, että korjausvelkamäärärahalla saataisiin huomattavasti tätä meidän nykyistä, olemassa olevaa tieverkostoa pidettyä kunnossa, sillä sehän on meille Suomessa todella valtava voimavara, minkälainen verkosto meillä on olemassa koko Suomessa. Jos me meinaamme Suomea kehittää eteenpäin, on meidän otettava kaikki biotalouspuolen voimavarat käyttöön.

Mutta nyt sitten, kun meillä on ministeri, jolla on paljon uusia ideoita ja ajatuksia, miten näitä asioita voitaisiin viedä eteenpäin, vaikkei sitä rahaa niin hirveästi olisikaan, jäämme tässä mielenkiinnolla odottamaan, uskaltaako ministeri sanoa mahdollisesti joitakin uusia ideoita, millä tavalla me voisimme muuten tätä meidän tiestöämme ja voimassa olevaa verkostoa käyttää hyväksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

18.06 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ja onnitella ministeriä tasapainoisesta ja hyvin tehdystä budjettiesityksestä. Se ei tänä päivänä ole helppoa saada aikaan tällaista hyvää hyvää esitystä, jossa huomioidaan asiat näin laajalti. Toki säästämäänkin joudumme, mutta ajat ovat vaikeat.

Pariin kolmeen seikkaan haluaisin kiinnittää huomiota tai kysyä täsmennystä.

Millä tavoin on ajateltu edettävän lentokenttien ja Finavian verkoston mahdollisen purkamisen osalta? Onko odotettavissa yksityistämisiä lentokenttien osalta?

Paljon on ollut keskustelua tästä Ylen rahoituksen siirtämisestä kehykseen, mutta hie-man on epätietoisuutta siitä, millä menettelyllä se tapahtuu. Onhan niin, että tämä kuitenkin menee parlamentaaristen periaatteiden perusteella, ettei päästä (Välihuuto) tilanteeseen, että hallitus kävelee opposition yli? — Pidän tässä teidän puolianne, arvoisa oppositio.

Ja kolmantena sitten tähän raideliikenteeseen vielä kiinnittäisin huomiota: kuinka tosiaan tämä säästö (Puhemies koputtaa) katettaisiin siellä tai miten voitaisiin varmistaa se, että näillä haja-asutusalueilla tai vähemmän liikennöidyillä alueilla myöskin junat kulkisivat, (Puhemies koputtaa) ja olisiko mahdollista tehdä yksityistämiskokeiluja pikaisella aikataululla?

18.07 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, aikeenne lieventää tavaraliikennelakia ja sen kabotaasin rajoitteita huolestuttaa Suomen raskaan liikenteen yrittäjiä. Ministeri Soini on siis esitellyt ministerineuvostolle Suomen kansallisen lainsäädännön lieventämistä, ja tietojeni mukaan te olette siihen ilman taistelua, toisin kuin edeltäjänne Risikko, nyt myöntynyt. Kuinka estätte kotimaisen yrittäjyyden ulosliputtamisen halvempien työvoimakustannusten maihin?

Ja tästä Yle-rahoituksesta: Hallitus rikkoo tällä hetkellä parlamentaarisesti sovittua lakia päättämällä yksipuolisesti indeksien toteuttamisesta. Miten aluetoimitusten rooli tässä tilanteessa tulee säilymään?

18.08 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetin liikennepoliittisena painopisteenä on tosiaan vanhan liikenneverkon korjaaminen. Kukaan ei kiistä rata- ja tieverkon korjausvelan kasvua, mutta nostaako kuoppien paikkaaminen tosiaan kansallista kilpailukykyä niin, että suomalaiset tuotteet käyvät jälleen kaupaksi? Ei, myös liikenteessä tarvitaan radikaalia rakennemuutosta ja varautumista liikenteen digitalisointumiseen. Jos me haluamme viedä älylogistiikan ja automaattisen liikenteen palveluita emmekä tuoda niitä ulkoa valmiina, meidän on uskallettava olla edelläkävijöitä.

Erityisen huolissani olen Pisara-radan putoamisesta pois investointiohjelmasta. Pisara-rata on ollut osa valtion ja pääkaupunkiseudun kuntien sopimusta, jolla kunnat ovat lisänneet asuntorakentamista nimenomaan tulevien ratojen varten. Pääkaupunkiseudun kunnissa ollaankin huolissaan, voiko valtion nimikirjoitukseen enää luottaa.

Yleisradion osalta on pakko todeta, että on ennenkuulumatonta, että hallitus puuttuu Ylen rahoitukseen ja ilmeisesti myös Yleisradio-lakiin oppositiota kuulematta. Historia on opettanut, että Yleisradion riippumattomuus on itseisarvo. Yleisradiosta ei saa tulla päivänpolitiikan pelinappulaa.

18.09 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, minäkin olen ilahtunut siitä, että perusväylänpitoon osoitetaan määrärahaa ja saadaan vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

hän korjausvelkaa sitten tulevina vuosina jopa kurottua umpeen, vaikka riittämättömiähän nämä määrärahat edelleenkin ovat.

Se, mitä haluaisin ministeriltä kysyä, liittyy VR:n toimintaan ja siihen, miten palveluiden saavutettavuus turvataan tulevaisuudessa koko maassa. Miten me pidämme meidän koko upean Suomen asuttuna täältä Helsingistä tuonne Utsjoelle asti? Olen todella huolissani siitä, että peräti 28 asemalta on loppumassa junaliikenne kokonaan ja moni junareitti lakkautetaan. Miten nämä asiat saadaan kuntoon, jotta ihmiset pääsisivät palveluiden pariin, käymään työssä, opiskelemaan?

18.10 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Fru talman! Jag tycker att förslaget överlag är balanserat. Jag är mycket glad att sjöfartsstödet bibehålls på samma nivå som tidigare år för att kunna garantera en finländsk sjöfart också i framtiden. Det är viktigt för exporten, tusentals finländska arbetsplatser samt försörjningsberedskapen.

On tärkeää huomata, että varustamosektori rahoittaa tukensa itse. Varustamot saavat takaisin sen, mitä ovat maksaneet. Olen hyvin tyytyväinen hallituksen linjaan tässä asiassa.

Samma sak gäller nivåerna för farledsavgifterna, som är viktiga för den finländska exporten då 90 procent av importen och 80 procent av exporten går med fartyg. Också här är regeringens budgetförslag mycket bra.

Som svenska riksdagsgruppens medlem i trafik- och kommunikationsutskottet vill jag dock poängtera de negativa effekterna av indragningen av Y-tågen i Västra Nyland samt neddragningen av trafiken i Österbotten. Jag vet att budgetläget är svårt, men trafik och kommunikationer är livsnerven för alla samhällen och livsviktiga om hela Finland ska leva och växa. Jag hoppas att man genom effektiviseringar och andra åtgärder kan göra inbesparingar utan att behöva skära ner på turlistorna och förbindelselinjerna.

18.11 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me kaikki tässä salissa tiedostamme, että talous sakkaa. Mutta jos mietitään tätä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaa, niin kyllä on pakko todeta, että kuka pitää huolta maaseudun elinvoimaisuudesta ja siitä, että ihmisillä on mahdollisuus liikkua myös maaseudulle ja maaseudulta pois. Maaseudun kyydit kalpenevat, lähes jäätyvät, ja sellaisessa hallituksessa, jossa on vielä kaiken lisäksi keskustalainen pääministeri ja keskustalainen liikenneministeri. Eli herää kysymys, kuka hallituksessa pitää huolta siitä, että koko Suomi pysyy jatkossa asuttuna. Te puhutte kauniisti biotaloudesta ja siihen liittyvistä uusista työpaikoista, mutta tämä kaikki vaatii asuttua ja yrittäjyyden mahdollistavaa maaseutua.

Nämä VR:n leikkaukset ja Y-junan lopettaminen Siuntioon on järjetön jo edes suunnitelmalla. Vapaat markkinat toimivat tiheillä alueilla suurilla käyttäjämäärillä, mutta on täysin epärealistista ajatella, että ne toimivat harvaan asutuilla alueilla.

Arvoisa ministeri Berner, pelkät liiketaloudelliset syyt ovat erittäin huono peruste tehdä kyseisiä ratkaisuja. (Puhemies koputtaa) Onko teillä johtajuutta hoitaa oma hallinnonalanne ihmisen ja palvelun käyttäjän näkökulmasta?

18.13 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näen, että korjausvelka ja sen huomioiminen tässä hallituksen budjettiesityksessä on tärkeää, ja tämä on asia, jolla nimenomaan näitä maaseudun palveluja pidetään yllä, niin kuin tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

edustaja Taimelakin huolta kantoi. Korjausvelka on vuosikymmenien aikaan syntynyt, ja nykyinen hallitus ottaa siihen hyvän otteen, että saadaan nämä haja-asutusalueen tiet kuntoon.

Itse pidän tärkeänä myös, toisin kuin edustaja Kasvi, että Pisara-rata tässä yhteydessä on poistettu tästä hallituksen esityksestä. Sen aika tulee kenties muutaman kymmenen vuoden päästä myöhemmin. Joukkoliikenteeseen kaiken kaikkiaan vielä tulee merkittävä summa, ja olisikin tärkeää miettiä, voisiko täällä pääkaupunkiseudulla avata tätä joukkoliikenteessä, koska täällä noin miljoonan ihmisen alueella tämä markkinaehtoinen liikenne saataisi toimia hyvin paljon paremmin.

Vielä tähän autoveropäätökseen. Koska tuolla maailmalla nyt kuuluu, että tuo hiilidioksidimittaus onkin hiukan epätarkka ollut, niin voisiko siinä (Puhemies koputtaa) lähteä autoverotuksen käytössä johonkin muuhun perusteeseen kuin CO₂-päästöihin?

18.14 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittäisin ministerille kaksi kysymystä.

Ensimmäinen liittyy uusiin kaupunkiraitiotiehankkeisiin, joista Tampereen raitiotie on varmasti pisimmällä. Hankkeesta on tehty valtion ja kaupungin välillä aiesopimus. Kysyisin, onko hallitus vielä sitoutunut tämän aiesopimuksen tavoitteisiin. Ja kun budjettikirjasta en mainintaa löytänyt, niin kysyisin, että jos Tampere tekee päätöksen siirtyä toteutusvaiheeseen jo vuonna 16, niin reagoiko Suomen valtio tähän.

Toinen kysymykseni koskee, arvoisa puhemies, näitä tiehankkeita. On hienoa, että korjausvelan korjaaminen on otettu huomioon. Ne kuopat ovat ihan todellinen ongelma monessa paikassa. Kysyisinkin, oletteko harkinnut, arvoisa ministeri, että uusista vielä käynnistämättömistä tiehankkeista voisi jopa nipistää hieman nykyistä enemmän, jotta saisimme korjausvelkaan puututtua nykyistä enemmän.

18.15 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn näihin kiitoksiin tästä perusväylänpidon rahoituksen korotuksista. Olisin kuitenkin siihen liittyen kysynyt, millä perusteella sitten tämä rahoitus on tarkoitus jakaa ja kohdentaa ja onko siitä mahdollisuus jollain tavalla avoimesti käydä keskustelua.

Toisaalta myöskin haluaisin ottaa esiin tämän raideliikenteen vähennyspuolen. Uudellamaalla meillä on pitkäjänteisesti noudatettu maankäytön ja liikenteen suunnittelussa periaatetta, että kasvavan yhteiskuntarakenteen ratkaisut perustuvat raideliikenteeseen, ja tämä on myös Euroopassa ja maailmalla periaate, joka on johtanut kestävään kehitykseen. Olisin kysynyt, onko todella niin, että tämä asia on nyt tältä osin loppuun käsitelty, vai vieläkö voi olla mahdollisuus hakea ratkaisua, joka säilyttäisi Uudellamaalla raideliikenteen.

18.16 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva ministeri! Nyt ollaan vakavan paikan edessä. Te olette lopettamassa yli puolesta Suomesta kokonaan henkilöliikenteen eli maakuntien Suomesta. Olette sanonut, niin kuin pääministeri, että tilalle tulee paremmat palvelut. Nyt olette selityksen velkaa. Nyt eivät enää auta korulauseet. Miten on mahdollista, että jos junaliikenne lopetetaan ja te olette puhunut markkinaehtoisesta bussiliikenteestä, miten on mahdollista, että tämä bussiliikenne kannattaa niillä reiteillä, jotka ovat tuolla Korpi-Suomessa?

Otan esimerkin. Seinäjoki, Alavus, Ähtäri, Haapamäki, Keuruu, Pihlajavesi, Jyväskylä: alue, jolla ei ole kunnollista tieverkkoa. Juna kulkee esimerkiksi Ähtäristä Seinäjoelle 56

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

minuutissa, henkilöautolla se kestää 1,5 tuntia. Miten te tulette korvaamaan tämän juna-
vuoron, jonka te lakkautatte, jollakin muulla vaihtoehdolla? Tänään on Ähtärin kaupungin-
hallitus jättänyt vetoomuksen siitä, (Puhemies koputtaa) että te, keskustalainen liikennemi-
nisteri, hoitaisitte tämän asian (Puhemies koputtaa) ja jatkossakin nämä junat saisivat kul-
kea. Minä olen ollut mukana 20 vuotta...

Puhemies Maria Lohela: Nyt aika on täynnä.

18.17 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on
todettu, perusväylänpidon rahoituksen nosto on hyvä asia, mutta kyllä tämä joukkoliiken-
neostopalveluiden 18 prosentin leikkaus on karmeaa kyytiä maakuntien Suomelle. Erityi-
sesti leikkaus kohdistuu junaliikenteeseen, mutta myös linja-autoliikenne kärsii, ja erityi-
sesti pääkaupunkiseudun ulkopuolinen Suomi on tässä nyt kyllä kovan paikan edessä. Mitä
me teemme teillä ja radoilla, jos niillä ei ole liikennettä? On hyvä muistaa, että meillä kai-
killa suomalaisilla ei ole autoa, jolla voisi ajella, eli me tarvitsemme joukkoliikennettä. On
myös huomioitava, että tämä heikentää töihin pääsyä.

Yksityistierahoja leikataan myös 40 prosenttia. Tämä on huonoa harvaan asutuille
alueille. Kysynkin: onko tämä sitä keskustan aluepolitiikkaa?

Lisäksi kysyn tästä 100 megan laajakaistahankkeesta: kuinka paljon ensi vuodelle on
varattu siihen rahoja?

18.18 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri
Sipilän hallitus tulee jäämään historiaan kahdesta todella tärkeästä asiasta: se tulee taitta-
maan valtionvelan kasvun, ja se tulee lyhentämään perusväylänpidon korjausvelkaa. Pitä-
kää mielessä tämä. Ja näillä molemmilla on tietty tärkeä kytkös keskenään. Kun me saam-
me perusväylänpitoon lisäpanoksia, me saamme myöskin varmistettua sen, että Suomen
talouden kasvun kannalta tärkein yksittäinen kokonaisuus, biotalouden voimavarojen käyt-
tö, saa uutta puhtia aikaa ja saamme uusia työpaikkoja tänne luonnonvarojen hyödyntä-
misen osalle. Tässä mielessä ne toimet ovat erinomaisia, mitkä liittyvät tähän korjausvelan
kasvun pysäyttämiseen ja sen umpeenkuromiseen.

Haluan korostaa myöskin maaseudun laajakaistaverkoston toimivuutta ja nopeitten yh-
teyksien merkitystä. Sillä on maaseudun kannalta äärettömän suuri merkitys, kun ajatel-
laan uuden yritystoiminnan kehittämistä ja olemassa olevan yritystoiminnan ylläpitämistä.

On hyvä, että täällä nyt SDP:n puoleltakin puhutaan maaseudun puolesta. (Puhemies ko-
puttaa) Se ei kyllä ole näkynyt täällä aikaisempien hallitusten ohjelmassa.

18.19 **Maarit Feldt-Ranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat!
Minä en ihan heti uskonut, että heti vaalikauden aluksi kaipaisin vanhaa kunnon keskusta-
puoluetta, mutta nyt kyllä on päässyt käymään näin.

Ministeri Berner on hankkinut kannuksensa yritysjohtajana ja yritysmaailmasta, ja kaik-
ki kunnia hänelle siitä. Mutta Suomi on maa ja kansakunta, ja sitä ei voi johtaa niin kuin
yritystä. Näitä raideliikenteen lakkauttamispäätöksiä ministeri on nyt julkisuudessa perus-
tellut, että ne on tehty liiketaloudellisin perustein — liiketaloudellisin perustein. Me kaikki
tiedämme täällä, että Suomi on harvaan asuttu pitkien etäisyyksien maa, eikä meillä ole
minkäänäköistä realismia ajatella, että markkinaehtoista liikennettä olisi mahdollista jär-
jestää juuri missään muualla kuin suurten kaupunkien liepeillä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Minulla onkin kolme kysymystä, ja yksi on teille, edustajat Korhonen, Katainen ja Rantakangas: mitä teille on tapahtunut? Ja edustajalle Vanhanen: Mihin te olette piilottaneet kaikki teidän keskisuomalaiset tai pirkanmaalaiset kansanedustajanne, (Puhemies koputtaa) jotka olisivat täällä näitä lakkautuksia puolustamassa? Ja mistä sen vanhan kepun saisi takaisin?

18.20 **Kari Kulmala ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on tullut jo monta hyvää puheenvuoroa perustien kunnossapidosta ja sen rahoituksesta, ja itse näen myös sen erittäin tärkeäksi. Olen ollut tutkijalautakunnan puheenjohtajana Pohjois-Karjalassa viimeiset 7 vuotta, missä on tutkittu kaikki kuolonkolarit. Minulla on niitä tunnolla yli 50, pelkästään tänä vuonna 13, ja näistä hyvin monessa osassa on ollut kyse huonosta tienpidosta. Tuonne kun mennään Pohjois-Karjalaan ja maakuntiin yleensäkin, niin siellä yleensä tiestä ei ole jäljellä kuin isot kolot ja kuopat. Nyt olen onneksi, ilokseni, nähnyt tänä kesänä, että asfaltin hinta ja pien hinta on erittäin halpaa ollut ja tien kunnossapitoo on tullut rahaa. Olemme saaneet uutta asfalttia tuonne kilometrikaupalla, ja tämä on oikea suunta. (Eduskunnasta: Se oli kyllä edellisellä kaudella!) — Joo, voi olla, että edellisellä kaudella leikkasitte tierahoja niin paljon, ettei saatu uutta tietä, mutta tämä hallitus on oikealla asialla ja nyt mennään oikeaan suuntaan.

18.22 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimivat ja hyväkuntoiset liikenneväylät ovat ihmisten turvallisen liikkumisen, asumisen, yrittämisen ja elinkeinoelämän toimivuuden kannalta äärettömän tärkeitä. Liikenneverkostoa pitää katsoa kokonaisuutena, johon kuuluvat kaikenasteiset tiet, rautatiet, vesiväylät, lentoliikenne ja myös laajakaista- ja sähköiset viestintäyhteydet. Perusväyliä korjausvelka on noin 2,5 miljardia euroa. Siksi on hyvä, että hallitus ohjaa korjausvelan kasvun pysäyttämiseen ja sen hallittuun vähentämiseen kolmen vuoden aikana yhteensä 600 miljoonaa, josta ensi vuonna 100 miljoonaa.

Kaiken kaikkiaan on hyvä, että nyt sijoitetaan rajallisia määrärahoja uusien isojen hankkeiden sijaan nimenomaan perusväylänpitoon. Näin saadaan korjattua monta erittäin vaarallista ongelmakohtaa (Puhemies koputtaa) eri puolilla Suomea.

18.23 **Thomas Blomqvist r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perusväylänpito on elinkeinoelämän kannalta budjetin tärkeimpiä kohtia. Sillä on merkittävä vaikutus elinkeinoelämän kilpailukykyyn, alueiden kehittymiseen ja työllisyyteen sekä ihmisten arkipäivän liikkumiseen. Kiitos siitä, että tulee näitä määrärahoja lisää tähän perusväylänpitoon.

Mutta sitten vähän kritiikkiä. Hallitus esittää leikattavaksi merkittävän osan junien ostoliikenteestä puolen vuoden varoitusajalla. Ostoliikenteen leikkauksen seurauksena muun muassa Länsi-Uudenmaan osalta Y-juna lakkautetaan, jolloin esimerkiksi Siuntiosta ei enää ole junayhteyttä pääkaupunkiseudulle. Sitä yhteyttä on noin 300 matkustajaa päivittäin, arkipäivisin, käyttänyt. Kysynkin nyt ministeriltä: vaikka tiedän, että tavoitteena on, että syntyisi uusia, korvaavia liikennemuotoja, niin siitä minulla (Puhemies koputtaa) ainakaan ei ole tietoa, mitä hallitus ajattelee tämän ostoliikenteen osalta kokonaisuutena (Puhemies koputtaa) ja miten ajatellaan, että voitaisiin korvata tämä nyt lakkautettavaksi esitetty liikenne Siuntion osalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

18.24 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä syystäkin joutuu olemaan huolissaan. Pitkän huokauksen kanssa on todettava, että vaikka parlamentaarisesti sovittiin rahoituksen tasosta korjausvelan maksattamiseksi, niin tosiasiasa tavoitetasosta jäätiin hyvin paljon. Ja tämäntyyppinen parlamentaaristen lupauksen pettäminen on vain esialkua sille, mitä on luvassa. Minusta ikävintä tässä kaikessa on, että tämäkin raha on löydetty tosiasiasa uusista hankkeista — siis kehittämisvelka kasvaa samaan aikaan. Tämä on sitä väärää politiikkaa, josta yhdessä olemme päättäneet, että ei näin.

Mutta varmaan kaikkein eniten olemme huolissamme siitä, että... Eduskunnassa on iso liikennepoliittinen valiokunta — eli tämä iso sali, läpi eri ryhmien — aina ollut yksimielinen siitä, että kyllä Suomessa markkinaehtoinen liikenne ei ole vain se ainoa ratkaisu, ja nyt minä pelkään, ministeri, että tämä on väärä liike teiltä. Tällä tavalla ajatellen, että josakin kulkisi markkinaehtoista liikennettä sen jälkeen, kun hallitus (Puhemies koputtaa) jättää näitä reittejä ostamatta, se ei vain tule onnistumaan. (Puhemies koputtaa) Eli minä toivoisin, että perehdytään vielä asioihin ja vanhan sananlaskun mukaan todettaisiin, että uimaan ei kyllä lukemalla opi, (Puhemies koputtaa) se on vain mentävä veteen. Että nyt vain... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

18.25 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän hyvänä sitä, että tätä korjausvelkaa nyt lähdetään tosissaan kuroma kiinni. Se on erittäin tärkeä 100 miljoonan euron panostus siihen, ja sille on jatkoakin luvassa, eli tämä kärkihankevalinta on oikea.

Mitä tähän raideliikenteeseen tulee, niin totta kai se on aiheuttanut keskustelua, ja on tietysti hyvä, että niitä korvaavia vaihtoehtoja mietitään. Kysyisin tästä: olenko ymmärtänyt oikein, että jos niille reiteille, joilta tämä ostoliikenne nyt uhkaa loppua, tulee vaihtoehtoinen toimija, niin jo nykyinen lainsäädäntö sen mahdollistaa?

Mitä tulee sitten täällä esille tulleeeseen Ylen asiaan, niin haluaisin siitä todeta sen, että kyllä Yle on ollut ja tulee olemaan eduskunnan radio — se on budjetissa vain läpikulkeränä samalla tavalla kuin eduskunnan menot ja presidentin kanslian menot. Eli kyllä eduskuntapuolueet päättävät siitä, millä tasolla Yleä rahoitetaan. Mutta ei voi olla niin, että (Puhemies koputtaa) Yle olisi täysin säästötoimien ulkopuolella.

18.27 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, tiedätekö te, miltä Suomi näyttäisi Kehä kolmosen ulkopuolella, jos kaikki liikenne tapahtuisi markkinaehtoisesti? Onko tämä nyt sitä keskustan aluepolitiikkaa, jolla Suomi laitetaan kuntoon? Monet pienet — ja isotkin, kuten Siuntiossa — radanvariasemat hiljentyvät keskustan uuden aluepolitiikan vuoksi, ja Suomen poikki kulkeva yhteys katkeaa. Mitä ovat ne vaihtoehtoiset uudet tavat kulkea Suomessa, ja miten tämä vaikuttaa yrityksiin, myös biotalouteen, tavallisiin ihmisiin, joilla ei ole välttämättä mahdollisuutta omalla autolla mennä eteenpäin?

18.27 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä summa, säästö, jota te nyt haette näillä ostopalveluliikenteen leikkauksilla, on murto-osa siitä summasta, jonka te käytätte esimerkiksi tähän autoveroaleen. Ja kun katsotaan, mitä nyt nämä ostoliikenteen leikkaukset saavat aikaan maakunnissa, niin nämä eivät ole missään suhteessa toisiinsa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Täällä on historiallinen hetki: koskaan ei ole näin vähän ollut keskustan kansanedustajia keskustelemassa tästä pääluokasta budjetissa. Ja kun on kysytty, mitä Pirkanmaan keskustan kansanedustajat tästä mieltivät, niin kerron: "Koko systeemin alasajo kerralla on rankka juttu, jota en tule hyväksymään. Nyt on tehtävä (Puhemies koputtaa) kaikki voitava, jotta vahingollinen päätös kumotaan". Näin totesi esimerkiksi kansanedustaja Arto Pirttilahti Pirkanmaalta. Kysyn, ministeri Berner: aiotteko perääntyä näiden junavuorojen lakkautuksessa?

18.29 **Ari Jalonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä hieman ihmeteltävä demarien linjaa. Te olette olleet vahvassa, suuressa, merkittävässä roolissa, kun olette vieneet Suomea EU:hun. Nyt tämän päivän politiikassa te ette tiedä, mitä määräyksiä sieltä EU:sta tulee meille. (Eduskunnasta: No mitä?) Te olette nyt kahdessa puheenvuorossa tässä debaatissa ja aikaisemminkin jo ihmetelleet, minkä takia autoveroa lasketaan, ja toisena asiana, minkä takia pohditaan, miten kabotaasiliikenne saadaan vastaamaan EU-määräyksiä. (Välihuuto) — EU on antanut Suomelle huomautuksen kabotaasista ja myös autojen liisauksikäytännöstä, jolla on suora merkitys autokaupan menekkiin. Jos te haluatte ihan oikeasti, että autoverokertymä pysyy jonkinmoisena, (Puhemies koputtaa) niin pistäkää sitten omaan vaihtoehtoonne myös samat verojen laskut.

18.30 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokka on oikeastaan haasteiden osalta aika hyvä läpileikkaus koko hallituksen haasteista. Samaan aikaan meidän pitää tehdä miljardien säästöt, joista osa tulee myös tämän ministeriön harteille, ja samaan aikaan hallitus tekee uudistuksia. Joukkoliikennevarojen leikkauksia on tehty varmaan viimeisen 20 vuoden aikana aika moneen kertaan, mutta koskaan aikaisemmin ei ole näin paljon panosta laitettu siihen, että lähdetään hakemaan korvaavia järjestelyjä, puhutaan jopa markkinaehtoisuudesta. Annetaan tähän nyt hallitukselle mahdollisuus.

Minä itse asiassa uskon, että jos tässä löytyy toimivat tavat, niin saattaa olla, että se avaa mahdollisuuksia sellaisillekin alueille, jotka eivät ole edes voineet koskaan toivoa mitään julkista joukkoliikennetukea. Eli tässä suhteessa rohkaisu hallitukselle. Ei ole ministerin vika se, että hallitusohjelmassa on sovittu, että 15 miljoonaa tästä leikataan, ja samanlaisia (Puhemies koputtaa) 15 miljoonia siellä leikataan monesta muustakin. Jos ajattelette, (Puhemies koputtaa) että säästöjä ei lainkaan kohdistettaisi keskustalle hankaliin asioihin, niin siinä olette väärässä.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustajat Hassi ja Paatero ja sitten ministeri.

18.31 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän EU-kortin käyttämiseen haluaisin puuttua. Yksi Suomen lempiurheilulajeistahan on perustella EU:lla kaikenlaisia asioita, joissa syytetyhdas oikeasti on kotona Suomessa.

EU ei mitenkään määrää alentamaan autoveroa. Arvonlisävero taitaa olla ainoa verolaji, jossa EU-säädökseen sisältyy yläraja, mutta sen sijaan kyllä voidaan todeta se, että joku tietty verorakenne on kilpailun kannalta epäreilu. Silloin pitää korjata sitä rakennetta, mutta ei se mitenkään pakota alentamaan verotasoa eikä -kertymää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

18.32 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensin yleinen huoli tästä Yle-keskustelusta, koska nyt julkisuudessa on ihmisillä kyllä varmaan aikamoinen hämmennys siitä, miten Ylen rahoitus tulevaisuudessa neuvotellaan, kuka siitä päättää ja muuta. Se on ollut kuitenkin vuosikymmenet aika selkeä, ja nyt siihen on saatu tällainen hässäkkä, niin kuin moneen muuhunkin asiaan.

Huoli julkisesta liikenteestä on tietenkin täällä mainituista ostopalvelurahoista. Toisena ehkä Pisara, joka olisi koko meidän julkista liikennettä, rataverkkoa auttanut ison ison harppauksen eteenpäin. Kun me olemme kerran ilmastomuutoksen ja muunkin osalta tavoitelleet niin rata- kuin raideliikennettä, on se sitten raitiovaunuja tai ihan VR:n puolella, sitä tulevaisuutta, niin nyt tuntuu, että koko meidän julkista liikennettä romutetaan isolla lekalla alaspäin, ja se on minun huoleni. Sitten kun ajatellaan sitä yksityispuolta, mistä täällä ollaan kauhean huolissaan, minä olen huolissani, (Puhemies koputtaa) että kaikki pistetään markkinaehtoiseksi, mutta yksityistekojen kohdalta täältä lähtee 40 prosenttia tuista pois. Onko se sitten myöskin sitä aluepolitiikkaa?

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Berner 3 minuuttia, ja sen jälkeen jatketaan keskustelua.

18.33 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin olen erittäin sitoutunut siihen, että Ylen päätökset tehdään nimenomaan parlamentaarisesti. Se, että Yle on osa eduskunnan päätösvaltaa, on nimenomaan tärkeä osa meidän demokratiaa.

Pisara-rataa ei ole suinkaan haudattu. Meillä on aiesopimus, joka on voimassa vuoteen 2019 saakka, sen mukaan edetään, ja ensi vuodelle on varattu 11 miljoonaa Pisara-radon suunnittelua varten. Edetään askel kerrallaan senkin osalta. Tampereen raideliikenteen osalta samoin: olemme sitoutuneet aiesopimukseen ja pidämme siitä kiinni.

Ymmärrän erittäin hyvin tämän huolen joukkoliikenteen suhteen. Me tarvitsemme hyvää, toimivaa joukkoliikennettä työssäkäyntialueita varten ja myöskin meidän elinkeinoelämän tukemista varten. Se on aivan selvää, että jotta me saisimme toimivan joukkoliikenteen pitkällä tähtäimellä, me tarvitsemme sinne useampia toimijoita. Me tarvitsemme samanlaista hyötyä kuin aikanaan telemarkkinoiden avaaminen on tehnyt kuluttajille ja asiakkaille ympäri Suomen kilpailukykyisistä hinnoista, hyvästä palvelusta. Samanlaista kehitystä olemme nähneet bussiliikenteessä. Kun linja-autoliikennettä on vapautettu kilpailulle, on saatu enemmän tarjontaa kilpailukykyisempään hintaan.

Nyt näiden lakkautettavien linjojen osalta raideliikenteessä meidän on haettava ratkaisuja, jotka tukevat sitä, että me emme jätä ketään ilman kyytiä työpaikalle tai opiskeluun. Se vaatii vaihtoehtoisten ja korvaavien ratkaisujen neuvottelemista, ja siihen hallitus käyttää tällä hetkellä aikaansa. Vaihtoehdot löytyvät linja-autoliikenteestä, joka syntyy markkinaehtoisesti. Siinä on mahdollisuuksia löytää kutsupohjaisia liikenneratkaisuja. Inkoon ja Siuntion osalta on katsottava, millä tavalla yhteistyötä HSL:n kanssa voidaan rakentaa. VR:n osalta on katsottava, onko meillä monopolisoitumista ja monopoliehtoja vastaan tarjolla riittävästi velvoiteliikennettä, ja meidän on katsottava, millä tavalla me saamme niille raiteille, joissa nytten ei ole liikennettä, sitten kilpailevaa liikennettä aikaiseksi.

Me tarvitsemme lisää tarjontaa, jotta meille syntyy myöskin lisää kysyntää, ja tämä on nimenomaan maaseudun etu, että me löydämme uusia, vaihtoehtoisia ratkaisuja. Ilman sitä työtä on aivan selvää, että pitkällä tähtäimellä pelkällä ostoliikenteellä emme pysty kehit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

tämään joukkoliikennettä riittävästi, vaan tarvitaan lisää yrittäjyyttä, tarvitaan lisää toimijoita ja tarvitaan lisää elinkelpoisuutta, ja se syntyy sääntelyä purkamalla ja mahdollistamalla ympäristöä.

18.36 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sinällään ristiriitaista liikennepolitiikkaa: Perustellaan autoveroa sillä, että päästöjä vähennetään, kun autokantaa uudistetaan. Samalla me tiedämme, että sille töissä käyvälle, vähän pienipalkkaisemmalle väestölle, jolta nyt rataosuuksia leikataan, on oikeastaan ainoa mahdollisuus se julkinen liikenne. Meillä on iso haaste siinä, kuinka yhdistetään nämä kaksi asiaa: halutaan myös tehdä ympäristöpolitiikkaa liikennepolitiikalla. Ja nyt nämä hallituksen ajatukset eivät tue tätä laisinkaan, vaan ollaan poistamassa sitä joukkoliikennettä, millä pystytään turvaamaan sitä vähempipäästöistä liikennettä.

Ministeri arvokkaasti toi esille, että pitää olla markkinaehtoista raideliikennettä, ja toivonkin, että ministeri tänään vielä voisi vastata, olisiko se mahdollista, että ostopalveluja käytettäisiin niin, että niillä tiheään asutuilla alueilla, missä nyt meinataan raideliikenteen osalta VR:n toimia lakkauttaa, voisi olla kunnallisia (Puhemies koputtaa) liikenneyhtiöitä mukana toiminnassa.

18.38 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Edustaja Gustafsson ilmaisi huolensa tässä aikaisemmin siitä, että valmistelun taso on heikko ja tuntuu siltä, että hallitus ei tiedä omien päätöksiensä taustoja tai seurauksia. Eilinen farssi tämän lomarahan suhteen — ensin pitää leikata lomaraha, mitä varten se pitää luoda — oli yksi esimerkki, tämä Y-juna ja muut junapäätökset ovat toinen. Päätöksien uskottavuuttahan ei paranna myöskään se, että esimerkiksi Y-junan tapauksessa johtava virkamies julkisesti kertoo tietoa, joka ei ole edes linjassa ministeriön oman päätöksen kanssa. Se vie uskottavuutta koko tästä päätöksentekoprosessista. Y-juna sinänsä on näitten monien junien joukossa ihan omassa luokassaan, kun puhutaan käyttäjämääristä, ja se tosiaankin lakkautetaan 1,1 miljoonan euron säästön takia. Samalla viedään läntiseltä Uudeltamaalta käytännössä hyvin iso osa joukkoliikenneinfrastruktuuria.

Kokonaisuutena säästö on 12 miljoonaa euroa, jonka voi suhteuttaa vaikka siihen, minkä edustaja Antti Lindtman otti esille, (Puhemies koputtaa) siihen 200 miljoonaan euroon, pääasiassa Saksan autoteollisuuden tukemiseen menevään rahamäärään. (Puhemies koputtaa) Mutta Volkkari on varmaan tuen tarpeessa tällä hetkellä.

18.39 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme kaikki huolestuneita joukkoliikenteestä. Se on hyvä kuljetusmuoto, palvelumuoto. Mielestäni hallituksenkin tulee nyt tehdä tarkkaa työtä sen suhteen, miten ne palvelut pystytään turvaamaan, ovatko ne sitten kyytitakuuta, ovatko ne minkä tyyppistä muotoa — katsotaan vähän pidemmälle. Olisin kyllä toivonut, että kun viime hallituskaudella tuhansia bussivuoroja valtakunnasta lakkautettiin, tuo huoli olisi ollut niin sydäntä koskettavaa kuin se tällä hetkellä on. Mutta olemme kaikki asiasta kiinnostuneita ja huolestuneita.

Arvoisa puhemies! Korjausvelkaryhmä teki hyvää työtä. Noin 10 kuukauden aikana kulutimme jopa kolme ministeriä tuon työn aikana: Kyllönen, Virkkunen, Risikko. Työn tulos oli hyvä. Tuo 600 miljoonaa jää todellakin tämän hallituskauden historiaan. Sillä paikataan niitä monttuja, edustaja Kasvi. Se vain on näin, että kilpailukyky edellyttää, että meidän perustiestö on kunnossa, ja sama pätee ratapuolella. VR on kärsinyt kaiken aikaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

muun muassa routavaurioista, eri liikenneyhteyksien (Puhemies koputtaa) huonosta kulke-
misesta, ja tämä on vaikeuttanut VR:n toimintaa ja liikevaihtoa. (Puhemies koputtaa) Sii-
näkin yksi syy.

18.40 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin
rouva ministeriltä kaksi periaatteellista kysymystä VR Group Osakeyhtiöstä.

Ensinnäkin, jos me menemme markkinaehtoiseen liikenteeseen, näettekö te mitään ris-
tiriitaa, että osakeyhtiöissä on kannustinjärjestelmä, jossa liikevoitto määrittelee sitten
konsernitasolla tai yksikön tasolla johtajien palkat? Itse näen siinä ainakin riskin. En tiedä,
onko se sitten vaikuttanut millään tavalla päätöksiin.

Toinen kysymys, mikä liittyy käytännön esimerkkiin: VR lakkautti omavaltaisesti aa-
mujunan Iisalmesta Helsinkiin. Se kyllä lähti Kajaanista, ja siellä paikallisen väestön kes-
kuudessa nousi kova haloo. Minä tarkistin kaupungin johdolta, onko VR ollut millään ta-
valla yhteydessä kaupungin johtoon, että he aikovat lakkauttaa elinkeinopoliittisesti tär-
keän aamujunan. Ei millään tavoin. Löysin kyllä tiedotteen maaliskuulta, jossa VR toteaa,
että kesän junavuoroihin tulee muutoksia eli "muutoksia kesän junaliikenteeseen työ- ja lii-
kematkustuksen kausiluonteisen vähenemisen vuoksi". Minun mielestäni (Puhemies ko-
puttaa) tämä ei ihan täytä lakkauttamiskriteereitä.

18.41 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tasavallas-
samme on ollut 30 vuotta paikallisradiotoimintaa. Ihanteet olivat suuria alkuun, että puhut-
tiin sananvapauden ja paikallisen viestinnän laajenemisesta. Mutta tilanne on johtanut ai-
van muuhun. Paikallisradiotoiminta on ketjuuntunut. Siitä huomattava osa on jo ulkomaal-
laisessa omistuksessa, ja uusia toimilupia viime aikoina myönnettäessä ei ole enää edes
vaadittu paikallisuutta toimilupaehtoihin. Katsotteko, rouva ministeri, että tulevaisuudessa
pitäisi olla selvemmin kriteerinä toimilupaehtoisissa paikallisuuden vaatimus, jotta aitojen
paikallisradioitten asema turvataan ja vahvistetaan suomalaisomisteisuutta? Ja katsotteko,
että Viestintävirasto (Puhemies koputtaa) on riittävässä määrin hoitanut valvontatehtävän-
sä?

18.43 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on vaikea käsit-
tää sitä, että 18,6 miljoonaa euroa — siis 5 miljoona euroa, vähän reilut, tasomuutosta ja 15
miljoonan euron leikkaus — mahdollistaisi sitten jotenkin neuvotella tästä markkinaehtoi-
sesta liikenteestä. Tarkoittaako tämä suomeksi sanottuna sitä, että halutaan vähentää juna-
liikennettä, jotta voi tehdä linja-autoissa matkustamiselle tilaa? Mitä tämä käytännössä tar-
koittaa?

Sitten muutamaan muuhun asiaan kiinnitän huomiota:

Minun ymmärtääkseni erityisesti printtimedian vaikeudet eivät ole missään tapauksessa
vähentyneet, päinvastoin. Ja kun täällä on tämä median innovaatiotuki, jolla on haluttu ra-
kentaa siltä digitaaliseen maailmaan, niin nyt te vähennätte siitä 10 miljoonaa euroa. En
ymmärrä tätä ratkaisua.

Sitten täällä on kolmantena kohtana tämä valtionavustus valtakunnallisen laajakaista-
hankkeen toteuttamiseen. Siitä äsken jo kysyttiin, mutta kysyn nyt vielä: tarkoittaako tämä
todella sitä, että tämä 16 miljoonaa euroa eli koko rahapotti otetaan pois tulevalta vuodel-
ta? — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

18.44 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Rossilla vieressä on ruutu auki, ja se kertoo kesältä 14 uutisen. Pelkästään Itä-Suomessa lakkautettiin 200 bussivuoroa, kun joukkoliikennemäärät pienenevät — 200 bussivuoroa pelkästään yhdellä alueella yhden vuoden aikana. (Välihuutoja) Tahdon tällä vain sanoa siitä, että ehkä liikennejaos käy valtiovarainvaliokunnassa vähän pidemmän ajan historian siitä. Se vain todistaa sen, että ei meillä kenelläkään tule olemaan sellaisia rahoja, että me saisimme nämä joukkoliikennemäärärahat sellaiseen nousuun, että nämä kaikki 200 vuoroa ja nyt nämä saataisiin palautettua tällä julkisella tuella. Siksi on minusta rohkaisevaa se, että nyt ministeriö hakee sellaisia uusia toimintatapoja, joilla saadaan myös yksityisen kilpailun kautta uutta tarjontaa.

18.45 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin tulen tuolta maakuntien Suomesta ja olen todella huolestunut siitä, millä tavalla sekä maantieliikenne että raideliikenne tulevaisuudessa toteutetaan. Vt 23:n, jolle sosialidemokraatit hankkivat rahoituksen täältä eduskunnan kautta, peruskorjausta tulee jatkaa. Mutta erityisen huolisani olen nyt tästä ajankohtaisesta aiheesta eli raideliikenteestä.

Meille yläkarjalaisille kaikkein jouhevin reitti Etelä-Suomeen on junayhteys, tätä ei voi korvata samalla tavalla bussiliikenteellä. Samoin opiskelijoille tuo poikkiliikenne on äärimmäisen tärkeä. Ihmettelen myöskin tätä markkinaehtoisuutta: Miten voi kannattaa vähäliikenteisillä radoilla markkinaehtoisuus? Eikö markkinaehtoisuus ole nimenomaan siellä, missä kermaa kuoritaan? Tässä mielin pitäisi varmasti tehdä pakkolaki, että tuo markkinaehtoisuus ulotettaisiin vain Itä- ja Pohjois-Suomeen.

18.46 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyse merkittävästä rautatieliikenteen alasajosta. Pussitatte Joensuun, laitatte Pirkanmaan, Keski-Suomen kärsimään, Jyväskylä—Haapamäki—Seinäjoen, Länsi-Uusimaan kehittymismahdollisuudet heikkenevät. Ei tällaista keskittämistä ole nähty.

Ja sitten sanotte, että nyt tämän ostoliikenteen tilalle tulee markkinaehtoista toimintaa, ja sanotte, että kun näin tapahtuu, niin se on maaseudun etu. Kas, kun ei siellä lakkautetuilla alueilla vielä yksikään ole tajunnut, että tämä on heidän oma etunsa. Viimeksi tänään Joensuun kaupunginvaltuusto on vedonnut teihin, että perukaa nämä päätökset. Siis täältä Helsingistä ministeri kertoo, että kun lakkautamme nämä junavuorot, niin se on teidän etunne. Ei tämä logiikka aukea. En tiedä, aukeaako se hallituspuolueiden kansanedustajille. Yhdellekään niistä alueista, joihin nämä lakkautukset kohdistuvat, se ei ole auennut. On pakko kysyä, onko päätöksellänne hallituspuolueiden maakuntien kansanedustajien tuki. Se on selvitettävä. SDP:n eduskuntaryhmä tulee seuraavassa kokouksessaan käsittelemään välikysymystä tämän asian tiimoilta.

18.47 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta ministerin vastaus kyllä kavalsi sen tässä rautatieyhteyksiä koskevassa asiassa, että ensin on hutkittu ja nyt sitten tutkitaan, miten korvaavia vaihtoehtoja mahdettaisiin löytää. Eli järjestys on täysin väärä.

Tässä budjetissa on muutenkin valitettavan vähän konkretiaa. Epäselväksi jää, mihin liikennehankkeisiin suunnataan tätä luvattua ja kaivattua korjausrahaa. Mihin tämä 600 miljoonaa euroa osoitetaan ja milloin tästä aikataulusta päätetään? Meillä esimerkiksi Lapissa valtatie 21 on kansallinen häpeätahra. Voi sanoa suoraan näin. Kova rekkaliikenne, routi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

nut tie, kapea ja suistumisia talvilla jopa päivittäin ja viikoittain. Tunnetteko tätä hanketta, ministeri?

Toinen asia: Olette todennut, että Suomeen riittäisi 10 lentokenttää. Miten saatte kaikki matkailijat tulemaan esimerkiksi Lappiin, koska vuoroja ei ole riittävästi? Kemiin olisi tulossa 15 000 aasialaista matkustajaa ensi talvena, mutta miten saamme ne, kun samaan aikaan lentoyhteydet huononevat.

18.48 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tässä on kertomuksia yli sadalta ihmiseltä, joiden mielestä tämä ei ole heidän etunsa, että Y-juna lakkautetaan. Tässä on koululaisia, jotka joutuvat vaihtamaan koulua; ihmisiä, jotka joutuvat irtisanoutumaan työstään; perheitä, jotka joutuvat muuttamaan. Eli tämä ei ole vähäpätöinen asia heillekään.

Suurempi kysymys tässä keskustelussa on huoli siitä, mikä on hallituksen kanta joukkoliikenteeseen yleensä. Tässä keskustelussakin on noussut ilmi ministeriön suunnalta ärtymys siitä, että pääkaupunkiseudulla toimii HSL, joka on subventoitua joukkoliikennettä. Se ikään kuin vääristää tätä markkinaehtoisen liikenteen kilpailuasemaa. Ovatko keskusta ja hallitus sitä mieltä, että joukkoliikennettä ei subventoida? Ja jos on, niin onko tämä periaate, jota tullaan viemään myöskin terveydenhoitoon, vanhustenhuoltoon, päivähoitoon ja muihin yhteiskunnallisiin palveluihin?

18.49 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kiva havaita, että nyt maaseudulla on ystäviä koko salissa, kun sitä ei aina ole täällä ihan näin laajaa rinta-
maa ollut, mutta hyvä kun on.

Lähinnä otan kiinni tähän edustaja Aallon puheenvuoroon, kun te puolustitte kovasti, että vihreät ovat huolissaan siitä, että joukkoliikenne maaseudulta saattaa vähentyä. Minäkin olen siitä huolissani. Mutta kun te tänään aikaisemmin esititte työmatkavähennyksen leikkaamista, niin kyllä minun täytyy sanoa, että kun tulee semmoiselta paikkakunnalta, joka on 50 kilometriä Tampereelta, ja suuri osa, enemmän kuin parituhatta ihmistä, käy päivittäin Tampereella töissä, niin jos meiltä työmatkavähennystä leikataan, niin se on kyllä varmin tae, että maakunnasta väki siirtyy keskuksiin. Että jos oikeasti olette maaseudun puolella, niin kuin lämpimästi toivon, niin voisitteko vetää nyt edes takaisin sen esityksen työmatkavähennyksen leikkaamisesta.

18.50 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme mietineet, että työmatkakuluvähennysjärjestelmä pitäisi kokonaan uudistaa kilometripohjaiseen systeemiin. Se voitaisiin tehdä myös semmoisten vyöhykkeiden kautta, että siellä, missä oikeasti ei ole vaihtoehtoa omalle autolle, siellä tämä korvaus on suurempi, ja siellä missä on vaihtoehtoja, siellä se korvaus on pienempi. Tämä on se pihvi. Tämä olisi alueellisesti oikeudenmukaista, ja tämä vähentäisi ruuhkia ja sujuvoittaisi liikennettä. Tämä on se pihvi tässä näin.

18.51 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä raideliikenteen lopettamispäätökset ovat käsittämättömiä, eikä niitä voi millään hyväksyä, eikä näiden aiempien bussivuorojen lakkauttamista voi tässä nyt käyttää millään tavalla perusteena. Tällä päätöksellä viedään maakunnalta elinvoimaisuutta ja vaikeutetaan kohtuuttomasti ihmisten elämää. Hyvät kulkuyhteydet ovat maakuntien elinvoimaisuuden kannal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

ta elinehto. Markkinaehtoinen bussiliikenne ei voi esimerkiksi korvata Joensuusta länteen ja pohjoiseen meneviä junavuoroja.

Olisin toivonut ministerin edes käyvän Pohjois-Karjalassa tutustumassa tilanteeseen ennen kuin tekee näin ratkaisevalla tavalla maakunnan elinvoimaisuutta heikentäviä päätöksiä. Pohjois-Karjalassa on hyvin vaikea ymmärtää, miten tämä voi olla meidän etu. Päinvastoin, ministeriin ovat vedonneet muun muassa Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Pohjois-Karjalan Yrittäjät, kauppakamari, Itä-Suomen yliopisto ja Joensuun kaupunginvaltuusto. Eikö näiden asiantuntijatahojen mielipiteellä ole mitään merkitystä, vaan ministeri pystyy täältä Helsingistä käsin arvioimaan tilanteen ja tekemään päätöksiä vastoin kaikkien paikallisten asiantuntijoiden näkökulmia?

Ei valtion eikä Valtionrautateiden tehtävä ole pelkästään voiton tavoittelu. On pidettävä huolta (Puhemies: Aika!) myös muista yhteiskunnallisista tehtävistä, ja (Puhemies: Aika!) tässä päätöksessä on unohtunut aluevaikutusten arviointi.

18.52 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän liikennekokonaisuuteen. Liikennekokonaisuuden osalta on tietysti tärkeää, että LVM:n johdolla kaiken kaikkiaan arvioidaan tätä liikennettä sillä tavalla, että yksikään alue ei jää vahingosakaan katveeseen. Viime kaudellahan tällaista arviointia ei tehty, vaikka sekä lainmuutosten että ostopalveluleikkausten, rahoitusleikkausten takia Suomesta leikattiin viime kaudella tuhansia bussivuoroja. Minkäänlaista arviointia siitä ei tehty, jääkö joku katvealueeksi vai ei. Tästä viime kauden virheestä meidän tietysti on otettava opiksi. LVM todella lähtee nyt arvioimaan sitä, että katsotaan tämä kokonaisliikenne kaiken kaikkiaan, ettei näitä katvealueita nyt sitten jää.

18.53 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Raideliikenne on todella tärkeä niin ympäristön kuin ihmisten sujuvan liikkumisen kannalta. Täällä on maaseudusta puhuttu paljon — maalta tullaan keskustaan, kaupunkiin ja Helsinkiin junilla — mutta nostaisin esiin asian, joka koskettaa niin maaseudulta matkustavia kuin helsinkiläisiä ja koko pääkaupunkiseutua ja metropolialuetta, ja se on Pisara-rata, joka täällä on mainittukin keskustelussa. Minusta on todella harmi ja sääli, että se on jäänyt ja siirretty nyt ja että se on vasta tämän hallituskauden jälkeen joskus hamassa tulevaisuudessa. Kesäkuuhun mennessä olisi pitänyt EU-rahata hakea, nyt ne on menetetty. Pisara-ratahankkeella olisi ollut suunnattomat asuntopoliittiset vaikutukset, työllistävät vaikutukset, se olisi lisännyt asuntorakentamisen kokonaistuotantoa yli 6 miljardilla eurolla ja työllisyyttä yli 48 000 henkilötyövuotta. Tämä sali on keskustellut budjetin yhteydessä taloudesta ja siitä, mistä uutta työtä syntyy. Tässä olisi ollut hanke, joka olisi tälle metropolialueelle tuonut todella sitä potkua ja mahdollisuutta. (Puhemies koputtaa) Tämä on tämän maan moottori, ja tänne sitä kaivataan. Se palvelee koko maata.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä kolme puheenvuoroa: edustaja Marin, edustaja Wallin, Harri ja edustaja Jalonen. Sen jälkeen ministeri vastaa.

18.55 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitoksia liikenneministerille siitä, että täällä kuultiin kysymys Tampereen kaupunkiraitiotiehankkeesta ja kuultiin myös teidän sitoutumisenne tämän hankkeen eteenpäin viemi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

seen. Toivon todella, että takki tässä asiassa ei käänny vaan näistä sitoumuksista pidetään kiinni.

Me olimme eilen pirkanmaalaisten sosialidemokraattikansanedustajien kanssa tutustumassa muun muassa Tampere—Keuruu-ratayhteyteen. Matkustimme aamulla Vilppulasta raideliikenteellä Tampereelle ja kysyimme siellä ihmisten tunteja siitä, että tämänkin rata-yhteys ollaan nyt sitten näiden ostopalveluiden sopimusten myötä lakkauttamassa. Keräsimme sieltä ihmisiltä postikortteja ja toimitamme ne liikenneministeri Bernerille. Mutta muutama huomio, muutama terveinen jo heti tässä näin: "Junayhteyksiä ei tulisi missään nimessä lopettaa, juna on meille päivittäinen kulkuneuvo töihin ja kouluun. Asiakkaita on useasti jopa niin, että juna on aivan täynnä. Olisihan se kiva kulkea junalla kouluun jatkosakin. Luuletteko — kirosana — että lopetan koulun tämän takia?" Eräs toinen matkustaja ihmetteli siellä, että jos tämä korvataan bussiliikenteellä, niin hänen päivittäinen työmatkansa pitenee kahdella tunnilla (Puhemies koputtaa) ja työmatkaliikenteen hinta kaksinkertaistuu. (Puhemies: Aika!) Ymmärrätkö te näiden ihmisten huolen siitä, kun näitä rai-deyhteyksiä nyt ollaan lakkauttamassa?

18.56 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! VR:n hallintoneuvosto kokoontui heti tämän tiedon jälkeen, ja edustaja Timo Korhonen, joka on siinä varapuheenjohtajana, kertoikin, että siellä tuli yksimielinen esitys: ei tehdä nyt näitä leikkauksia, vaan tehdään selvitys valtakuntaan, miten joukkoliikenne voidaan kokonaisuudessaan järjestää. Ja nyt jos te olette viisas, ministeri Berner, niin vedetään pois tämä esitys, seuraavan vuoden aikana tehdään kokonaisvaltainen selvitys, niin kuin hallintoneuvosto esitti, ja sen pohjalta tehdään ratkaisut tulevaisuuteen. Oletteko te siihen valmis?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustaja Jalonen, jonka jälkeen ministerillä on vastauspuheenvuoro 5 minuuttia.

18.57 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä säästöt ovat tosiaan ikäviä, ja niitä on tehtävä. On ihan ymmärrettävää, että nämä puhututtavat, mutta odotan mielenkiinnolla opposition vaihtoehtoja.

Pisara-rata on kohtuuttoman kallis tähän taloustilanteeseen, ja olen aina ihmetellyt sitä, että sitä perustellaan rakentamisella, nimenomaan asuntorakentamisella. En voi mitenkään ymmärtää sitä, että Hakaniemen tori, mikä on lähes ainoa paikka, mikä on tyhjillään siinä, rakennettaisiin umpeen. Sen sijaan taloustilanteeseen vaaditaan työpaikkoja. Onko ministeri laskenut, kuinka paljon näillä perusväylänpitorahojen ihan kohtalaisilla korotuksilla saadaan uusia työpaikkoja ja sitä kautta tuloja yhteiskunnalle?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Berner, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

18.58 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Korjausvelkaan liittyen perusteet hankkeiden valintaan tulevat olemaan asiakkaiden ja elinkeinoelämän tarpeet, turvallisuusnäkökulma, ympäristönäkökulma, korjausvelan kasvun ennakointi ja siihen tarvittavat toimenpiteet. Näitä kriteereitä seurataan, ja hankkeet valikoituvat tämän mukaisesti. On selvää, että tämä tulee luomaan dynamiikkaa ympäri maata ja myöskin vaikuttamaan omalta osaltaan elinvoimaisuuteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Laajakaistan osalta hankkeeseen on kaiken kaikkiaan myönnetty 69,5 miljoonaa euroa, josta tähän saakka on käytetty 46,9 miljoonaa. Sitoutumattomia varoja on tällä hetkellä vielä 23,2 miljoonaa euroa. Hanke viedään loppuun saakka, ja toivottavasti saadaan ensi vuonna tämä toteutettua. Kysymys on paljolti ollut myöskin siitä, miten alueet ovat laittaneet hankkeita liikkeelle ja saaneet tarjouksia.

Median innovaatoraha on aikanaan ollut 30 miljoonaa, josta on käytetty nyt noin 15 miljoonaa. Me olemme olleet halukkaita jatkamaan sitä noin 10 miljoonalla. Haaste on ollut vähän se, että me emme ole saaneet sille riittävän paljon hakemuksia.

Joukkoliikenteen osalta on vielä kerran todettava se, että hallitusohjelman mukaan tehdään leikkaus, joka on 15 miljoonaa euroa. Tämä leikkaus kohdistuu ostoliikenteeseen. Tämän lisäksi VR:n toimesta ajetaan velvoiteliikennettä monopolisuoja vastaan ja markkinaehtoista liikennettä. Molemmat ovat edelleen käytettävissä olevia työkaluja. Ostoliikennettä meidän on hallitusohjelman mukaan leikattava. Sen lisäksi meillä on käytettävissä halukkaita yrittäjiä, jotka ovat tarjoutuneet sitoviin sopimukseen ajamaan vaihtoehtoisia korvaavaa liikennettä useimmilla alueilla, ei vielä kaikilla mutta lähes kaikilla. Sen lisäksi haemme erilaisia kutsupohjaisia ratkaisuja. Monilla alueilla liikennemäärät ja henkilömäärät ovat niin pienet, että on tehokkaampaa hakea ja kuljettaa ihmisiä pienemmillä ajoneuvoilla.

On selvää, että tämän leikkauksen vaikutukset ovat olleet itselleni hyvin selvästi tiedossa. Sen takia olemme tehneet niin paljon töitä hakeaksemme ratkaisuja, katsoaksemme, millä tavalla meidän monopolimme toimii näissä olosuhteissa, katsoaksemme myöskin sen, onko tarjolla riittävästi kilpailevaa ja kilpailuun tarttuvia vaihtoehtoisia operaattoreita ja liikennöitsijöitä. Niitä on, mutta me puhumme myöskin neuvotteluista, joissa käymme niin VR:n kuin muidenkin osalta yritysten sisäisten asioiden käsittelyyn.

Meillä tulee menemään vielä hetki aikaa ennen kuin meillä on kaikki ratkaisut valmiina, mutta sen voin sanoa, että Suomesta ei lopu junaliikenne. Suomessa tulee olemaan enemmän tarjontaa tulevaisuudessa. Suomen kannalta syntyy parempaa, markkinaehtoista liikennettä, joka synnyttää joustavampaa palvelua, enemmän pysähtymismahdollisuuksia, useampia reittejä, halvempaa hintaa ja parempia mahdollisuuksia yhdistää lippuja. Tähän rakennelmaan meidän on nyt lähdettävä, koska me kohtaamme näitä leikkaustarpeita.

Jokaisessa hankalassa tilanteessa on aina myös mahdollisuus, ja niin tässäkin. Meidän on käännettävä tämä haasteellinen kysymys mahdollisuudeksi. Näin on aikanaan jouduttu tekemään myös muissa olosuhteissa, ja niin meidän täytyy tehdä nytkin. Meillä ei ole sitä aikaa, jota 80-luvulla oli, kun telemarkkinoita avattiin kilpailulle, joka kesti noin viisi vuotta. Nyttien meillä on aikaa vain vähän. Mutta meidän täytyy sen eteen tehdä töitä, että jokainen täällä saa riittävän turvallisen ja hyvän palvelun, ja huolehtia siitä, että ne toimijat, jotka toimivat liikenteessä, toimivat kilpailukykyisesti ja pystyvät myöskin saamaan aikaiseksi sellaista yrittäjyyttä ja elinkeinoa, joka on kannattavaa. Tämä on tulevaisuuden Suomi, ja tällä myöskin Suomea saadaan nostettua, vaikkakin tässäkin yhteydessä se tapahtuu vaikeuksien kautta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja seuraavaksi siirrymme sitten valtiovarainministeriön aihekohtaan. Ministeri Vehviläisen seurassa vietämme nyt vähintäänkin tunnin. — Olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro, ministeri Vehviläinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

19.03 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Erityisesti haluan tässä puheenvuorossa esitellä kuntatalouden tilaa, kunta-asioita ja lyhyesti myös julkisen palvelun digitalisointia, ja jos aikaa jää, niin pari sanaa myös kokeilukulttuurista.

Ensinnäkin hallituksen toimista kuntataloutta koskien totean sen, että kuntatalouden tilannekuva ja haasteet ovat meidän kaikkien tiedossa varmastikin, kuten erityisesti yleinen heikko taloustilanne, korkea työttömyys ja verotulojen hidastunut kasvu, kuntien velkaantumiskehitys, julkisen talouden tervehdyttämisvaatimukset, kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisen tarve. Kuntatalous on nähtävä osana julkista taloutta, ja nyt ensimmäistä kertaa kuntatalousohjelma on osa julkisen talouden suunnitelmaa, JTS:ää, ja kuntataloudelle on asetettu myös oma tasapainotustavoite ja sitova menorajoite, jolla rajoitetaan valtion toimenpiteistä aiheutuvaa painetta.

Hallituksen tavoitteena on siis ensinnäkin vakauttaa ja tasapainottaa kuntataloutta sekä toiseksi vähentää kuntien lakisääteisiä tehtäviä ja velvoitteita ja tällä tavalla vahvistaa julkista taloutta. Toimenpideohjelmassa kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimiseksi on asetettu 1 miljardin euron kustannussäästötavoitteet, ja on tarkoitus, että se valmistellaan tämän vuoden loppuun mennessä ja hallituksen esitykset valmistellaan vuosina 2016—2017. On myös hyvä muistaa, että jo Kataisen hallitus vuonna 2013 asetti tämän saman tavoitteen ja samalla euromäärällä, joten ajattelen niin, että täällä eduskunnassa tälle hankkeelle on vahva poliittinen tuki yli puoluerajojen. Jos kunnille annetaan uusia tehtäviä tai velvoitteita, kompensoidaan niiden aiheuttamat kustannukset täysimääräisesti kunnille. Hallituksen tekemät, erityisesti pieni- ja keskituloisia suosivat veroperustemuutokset korvataan kunnille täysimääräisinä. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus maksetaan kunnille täysimääräisenä. Tämä lisää kuntien valtionosuuksia yhteensä noin 300 miljoonalla eurolla ensi vuonna.

Lastensuojeluun ja lapsiperheiden kotiapuun esitetään lisäystä 10 miljoonaa euroa. Päämääränä tällä lisäpanostuksella on keventää kuntien palvelurakennetta. Valtionosuusprosentti nousee tämän vuoden 25,44 prosentista 25,52 prosenttiin ensi vuonna. Kaikkineen valtionosuudet kasvavat ensi vuonna noin 500 miljoonalla eurolla tämän vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Kokonaisuutena talousarvio on siis selvästi kuntataloutta vahvistava. Kuntatalouden tasapainotuksesta haluan vielä todeta, että se on jatkuva prosessi ja siinä on erityisvastuu myös kunnilla itsellään. Pelkästään valtion toimin kuntatalous ei tasapainotu. Otan esimerkiksi vaikka Liperin kunnan, joka otti itse käyttöön vuodesta 2012 lähtien päivähoiton tuntiperusteisen laskutuksen ja on saanut noin 500 000 euron kustannussäästöt vuositasolla, ja myös perheet kiittävät. Kuntien tilanteeseen liittyen haluan todeta, että on aivan ratkaisevaa, että hallitus ja eduskunta onnistuvat yhdessä sote-uudistuksen toteuttamisessa. Kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsinnassa näiden reformien osuudeksi on hallitusneuvottelujen yhteydessä asetettu yhteensä 4 miljardin euron tavoite kesävyysvajeen umpeenkuomisessa — ja se on paljon, sen myönnän.

Arvoisa puhemies! Sitten julkisten palveluiden digitalisoinnista, joka kuuluu tähän uudistussalkkuuni, sinne puolelle. Me kirjasimme hallitusohjelmaan tiettyjä kärkiasioita tähän liittyen, ja nostan oikeastaan vain yhden lyhyesti esitellen. Eli meillä on kärkihankerahoitusta varattu 3 vuodelle 100 miljoonaa euroa julkisten palveluiden digitalisointihankkeisiin, ja niistä ensimmäisenä viedään eteenpäin niin sanottua kansallista tulorekisteriä. Sitä alettiin valmistella viime hallituskauden loppupuolella, mutta siinä ei vielä päästy eteenpäin eikä siihen ollut hankittu rahoitusta. Valmistelu on nyt edennyt, ja myös ensi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

vuoden budjetissa siihen pystytään laittamaan ensimmäiset rahat, ja se on yli 20 miljoonan euron hanke kaiken kaikkiaan.

Mistä siinä sitten on kyse, niin lopuksi tässä lyhyesti kerron siitä. Eli tulorekisterihän tarkoittaa sitä, että meillä on reaaliaikaisesti meidän kaikkien tulot, olipa kysymys työtulosta tai sitten sosiaaliturvatuloista tai Kela-tuloista. Ne ovat samassa rekisterissä, ja erityisesti elinkeinoelämän kannalta tämä on hyvä. Eli vain kerran yritykset ilmoittavat vaikka työntekijänsä palkkatulot. Tätä kautta me pystymme lähtemään myös siitä, että sosiaaliturvan ja työtulon yhteensovitus on jatkossa helpompaa. Tämä on iso ja monen vuoden hanke, mutta ensi vuonna tämä lähtee liikkeelle.

Puhemies Maria Lohela: No niin, kiitoksia esittelystä. — Edustajat, jotka haluavat käyttää debattipuheenvuoron tässä tunnin mittaisessa debatissa tästä aihekokonaisuudesta, voivat varata puheenvuoron painamalla V-painiketta, ja aina sitten joka välissä katsotaan, miten ministeri haluaa näihin vastata, mutta nyt lähdetään debatoimaan. — Annan puheenvuoron nyt ensimmäisenä hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Mattilalle.

19.09 **Pirkko Mattila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Kyllä todellakin varmaan juuri niin on, että tätä kuntatalouden tilannetta nyt on monta vuotta, ja edellisellä kaudella, seurattu hyvin huolestuneena samantyyppisenä. Kiitoksia siitä, että nyt on pyritty siihen tasapainoon kuntien tehtävien ja menojen välillä. Mutta kuitenkin huoli on siitä, kun täällä on arvioitu sitten erikokoisten kuntien selviytymistä ja meno- ja tulokehitystä ja sitä uhkaa, että entistä enemmän kuntia on ajautumassa kriisikunniksi. Kysyn tästä kriisikuntamenettelystä, minkälaisena instrumenttina ministeri näkee sen nyt tällä kaudella ja onko tähän mahdollisesti arvioitavissa jotakin muutoksia olevan tulossa.

19.10 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallinnon virtaviivaisuus ja tehokkuus ovat kannatettavia tavoitteita. Turhaa byrokratiaa joutaakin tästä maasta purkaa. Mutta, arvoisa ministeri, mikä kunnallisessa hallinnossa on turhaa? Uskoteko ministerinä, että kuntataloudesta löydätte miljardin euron säästön purkamalla kuntien tehtäviä ja normeja?

19.11 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on monta haastetta kunnille, ja kunnat, jos mitkä, ovat ottaneet kyllä tätä julkisen talouden tasapainotusvastuuta kyllä ihan kiitettävästi silläkin seurauksella, että kuntien velkamäärä kasvaa sitten aika paljon.

Meillä nyt haasteena on se, että kunnille ollaan siirretty ja siirtämässä yhä enemmän vastuuta työllisyyden hoidosta, ja nyt tietysti tämä turvapaikanhakijoiden kysymys on toinen suuri kuntataloutta rasittava asia. Tähän ehkä ensimmäinen kysymys: onko sitten näihin varauduttu ja mitenkä saataisiin sinne kuntapuolelle tukea niin resursseihin elikkä euroina suoraan kuin myöskin osaamistukea ja muuta näitten kahden aiheen osalta?

Iso huoleni liittyy kuitenkin siihen, että kun itsehallintoalueita nyt ollaan muodostamassa — joiden piti olla sote-alueita, mutta niistä on nyt tulossa jotain muuta — niin kunnilta välittyy huoli, että heitä ei kuulla. Kunnille ei anneta mahdollisuutta antaa siihen etukäteen minkäänäköistä feedbackiä, mitenkä he ajattelisivat, että nämä alueet muodostettaisiin, puhumattakaan siitä, että se 40 miljardin potti, joka kunnilla menee tällä hetkellä niitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

palveluiden tuottamiseen ja joka koostuu valtionosuuksista ja verotuloista, olisi sitten noin puolet siitä jotenkin siellä itsehallintoalueella. Ja miten se sitten jaetaan: (Puhemies koputtaa) onko velvoitettu kunnat omia verotulojaan siirtämään sitten (Puhemies: Aika!) itsehallintoalueille?

19.12 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, kysyisin julkisten palvelujen digitalisoinnista muutamia yksityiskohtia.

Me tiedämme, että paitsi että me tarvitsemme julkisia digitaalisia palveluita, me tarvitsemme niille myös käyttäjiä, ja ikääntyvässä Suomessa monet meistä eivät ole tietoyhteiskunnassa niin syvällä sisällä kuin heidän ehkä soisi olevan tai he voisivat olla. Kunnat ovat aikaisemmin hoitaneet usein esimerkiksi ikääntyvien digivalmiuksien kehittämistä, järjestäneet erilaista toimintaa, mutta tällä hetkellä kuntien talous on hyvin tiukilla ja näistä palveluista tingitään.

Kysynkin ministeriltä: Mitä mieltä olette, olisiko meidän syytä julkisten palvelujen digitalisoinnin yhteydessä kiinnittää nyt erityistä huomiota myös niin sanottuihin haavoittuviin ryhmiin, kuten esimerkiksi ikäihmisiin? Ja jos olisi, miten meidän tämä kannattaisi tehdä?

19.13 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ministerille kiitokset siitä, että nyt on vihdoinkin tartuttu tarmolla siihen, että kuntien velvoitteita todellakin vähennetään ja että jos uusia tehtäviä tulee, niin niihin annetaan sitten sataprosenttinen korvaus valtion taholta. Haasteitahan tulee riittämään myöskin siinä, että kuntien rooli uudistuu aika lailla: aluehallinto ja sote-kuviot ovat uusiutumassa, ja näissä melskeissä varmasti riittää kuntasektorilla todellakin haasteita — eikä vähiten siinä, että uusia haasteita tulee koko ajan ulkoapäin.

Olettekin vedonneet Suomen kuntapäätäjiin ja johtajiin, että uusia vastaanottokeskuksia kyettäisiin perustamaan heti, ihan taajaan ympäri Suomea, ja itäsuomalaisena edustajana voin sanoa, että siellä aikamoinen valkoinen alue asian suhteen onkin. Mutta kiinnostaa tietysti myös se, onko nyt sitten varmistettu se, että kunnan päättäjillä on tässä uudessa oudessa tilanteessa tarpeeksi tietoa ja taitoa olla vastaanottamassa (Puhemies koputtaa) näitä ja kuinka tämä rahoituspuoli hoituu.

19.14 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Vehviläinen, tämä talouspolitiikan kokonaisuus, mitä hallitus harjoittaa yksityisen ja julkisen sektorin osalta: Yksityisen sektorin osalta on huomenna luvassa keskustelua, julkisen sektorin osalta on myös käyty jo aiemmin budjettileikkauksista ja muista kokonaisuuksista keskustelua, mutta tämän kuntatalouden tasapainottamisessa aivan ydinkysymys on siinä, kuinka valtio pystyy purkamaan näitä tehtäviä. Viime vaalikaudelta valitettavasti on surullisia esimerkkejä: 410 miljoonalla lisättiin tehtäviä vuoden 2013 jälkeen, vaikka päätettiin, että näitä tehtäviä vähennetään. Siitä varmasti on monta selitystä, miksi näin kävi, mutta kysyisin: nyt kun hallitusohjelmassa sitouduimme siihen, että budjettiriihen yhteydessä ensimmäiset esitykset ovat valmiita, niin osaatteko nimetä, kuinka monta esitystä on valmiina, ja siihen, että vuoden 2015 loppuun mennessä on loput miljardista kasassa hallituksen esityksen muodossa, niin osaatteko luvata, että miljardi on kasassa joulukuun loppuun mennessä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

19.16 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä onkin hyvä jatkaa. Nimittäin oppositiota tietysti hirvittävän paljon kiinnostaa se, missä vaiheessa esitellään näiden kuntatehtävien vähennykset. Alkuun ilmoitettiin, että nyt pitäisi olla pitkää listaa jo olemassa, ja syvä huoleni liittyy esimerkiksi siihen, että kun tämä miljardi sitten ositetaan, niin olisi reilua nyt kuulla, millä tavalla tämä ositetaan eri hallintoaloittain. Käyttekö samaa listaa kuin viimeksi? Käytännössä opetus- ja kulttuuriministeriön osuus taitaisi silloin olla lähes 350 miljoonaa. No jos terveys- ja sosiaalipuolen osuus olisi sitten noin 500, niin ovatko he talkoissa vielä mukana, kun tätä sotea tehdään samaan aikaan? Eli olisi hyvä kuulla näiden isojen hallintoalojen näkökulmasta, onko tämä 900 näille kahdelle ja loput sitten muille hallintoaloille vielä totta.

Ministeri Vehviläinen, kun vastaatte myöskin digitaalisuudesta ja tässä odotetaan kovasti sitä loikkaa, joka nyt voitaisiin rakentaa tämän perinteisen ict-teollisuuden jatkoksi, eli käytännössä internetpalveluita ja digitaalisia palveluita, ja kun me teimme puhemies Risikon kanssa viime kaudella valtavan paljon töitä, että saimme tämän ison loikan otettua eli julkisen palveluväylän käyttöön, ja silloin suunnitelma oli, että elokuussa se on käytössä, niin nyt ihmettelen: miksi se ei ole vielä käytössä?

19.17 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Digitalisaatio kuulostaa hyvältä hankkeelta, mutta kuten niin usein, kaikki riippuu toteutuksesta. Olemme jo vuosikymmenten ajan kirjoittaneet julkisen sektorin digitalisaatiostrategioita, ne ovat vain jääneet toteuttamatta. Tietokoneita on toki kannettu valtion ja kuntien virastoihin, mutta työn tuottavuus on siitä huolimatta tai sen seurauksena julkisella sektorilla laskenut. Niitä tietokoneita ei ole käytetty toimintatapojen uudistamiseen vaan vanhojen prosessien automatisointiin. Olemme saaneet automatisoitua tehottomuutta.

Arvoisa ministeri, kysynkin: miten tässä tärkeässä kärkihankkeessa taataan, että emme toista vanhoja virheitä vaan digitalisointi johtaa aidosti toimintatapojen ja prosessien radikaaliin uudistamiseen ja kääntää julkishallinnon työn tuottavuuden kasvuun?

Toiseksi haluan todeta, että meillä on myös valmiina digitaalisia käytäntöjä, joita ei vain jostain syystä ole otettu käyttöön. Esimerkiksi yritysten taloustietojen reaaliaikaista XBRL-raportointia on valmisteltu jo vuosia, sitä ei vain ole otettu jostain syystä käyttöön.

19.18 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeriltä: onko arvioitu, minkälaisia vaikutuksia kuntatalouteen on tällä, kun pitkäaikaistyöttömyydestä valtiolle maksettavat nämä niin sanotut työttömyyssakot tulevat todennäköisesti lisääntymään ensikin vuonna, kun työllisyyden hoitoon varatut määrärahat vähenevät ja pitkäaikaistyöttömyys lisääntyy, ja toisaalta, kuinka paljon toimeentulotukimenot kunnilla lisääntyvät, kun sosiaalietuuksia leikataan?

Kysyisin myös: kuinka kuntalaisten tasa-arvo eri puolilla Suomea pystytään tulevaisuudessa varmistamaan, kun palveluja ohjaavia normeja sosiaali- ja terveystieteiden ja sivistystoimissa poistetaan tai väljennetään?

Lopuksi kysymys sote-tietojärjestelmistä: Kuinka varmistetaan (Puhemies koputtaa) toimiva kokonaisarkkitehtuuri sote-tietojärjestelmissä? Nyt tiedetään, että monet sairaanhoitopiirit ovat hankkimassa omia tietojärjestelmiä, vaikka sote-uudistus on ihan kulman takana. Miten varmistetaan, että järjestelmät ovat yhteensopivia tulevassa systeemissä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

19.19 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin hallitus on lähtenyt ripeästi liikenteeseen, mikä on todella hyvä, sillä tekoja tarvitaan. Mutta tosiaan tässä hallitusohjelmassa oli asetettu aikataulu, jonka mukaan listan kuntien poistettavista tehtävistä ja velvoitteista piti olla valmis jo budjettiriiheen mennessä. Kuitenkin lista on ilmeisesti vielä vaiheessa. Olisi hyvä kuulla siitä, missä vaiheessa työssä ollaan. Kuntien talous on todella hankalassa tilanteessa, ja tehtävien ja velvoitteiden karsiminen edesauttaisi varmasti sitä, että kunnat voisivat keskittyä paremmin niihin ydintehtäviin, jotka on joka tapauksessa hoidettava, eli turvaamaan varhaiskasvatuksen ja opetuksen ja hyvinvointiin liittyvät palvelut.

19.20 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin ministerille kiitokset tästä tulorekisteristä. Tämä on erittäin positiivinen hanke. Se vähentää turhaa tekemistä hallinnossa, ja uskon, että se raivaa tietä perustulollekin. Mutta oikeastaan haluaisin edustaja Paateron kysymykseen yhtyä siinä, onko nyt pohdittu valtioneuvostossa tämän turvapaikanhakijakriisin vaikutuksia kuntataloudelle.

Omassa kotikunnassani Kauhavalla me olemme olleet etujoukoissa kohtaamassa tämän ja olemme jo huomanneet nyt, että vaikka on puhuttu, että kaikki kustannukset korvataan, niin siitä huolimatta on tullut yllättäviä kuluja tilojen siirroista, ja nyt ollaan kuntia myös velvoittamassa vastaanottokeskusten perustamiseen. Uskonkin, että kyllä siinä 1—3 vuoden säteellä me tulemme näkemään erilaisia kustannusvaikutuksia sitten koulupuolella, työllisyydessä tästä turvapaikanhakijatilanteesta. Onko sitä mietitty, miten jo nyt heikko kuntatalous sen pystyy hoitamaan?

19.21 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tällä hetkellä valmisteilla useita isoja rakenteellisia uudistuksia. Ehkä täällä yksi isoimmista on nimenomaan kuntiin liittyvä itsehallintouudistus sekä sitten siihen sisälle istutettu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, sekä sitten mahdollisesti itsehallintoalueille sisällytetään muitakin koulutus- ja muita asioita, palo- ja pelastuslaitos-, energia- ja muita kysymyksiä.

Nyt sitten kysyisin sitä, mikä on tulevaisuuden kunta ja mitenkä nämä kunnat, yleensä niitten olemassaolo, pystytään turvaamaan, miten niiden elinvoimaisuus, mahdollisesti kantokyky huolehtia kaikista niistä tehtävistä, joita niille jää: muun muassa varhaiskasvatus, päivähoito, työllisyys, josta täällä jo äsken mainittiin, sitten perusopetus, mahdollisesti lukiokoulutus ja muut tehtävät, joita kunnille jää. Miten kunnat tulevat tulevaisuudessa selviytymään näistä tehtävistä? Miten niiden rahoitus turvataan jatkossa tässä isossa kokonaisuudessa?

19.22 **Sari Raassina kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeriä sitoutumisesta kuntatalouden tasapainottamiseen ja siitä huolesta, jota kannatte kuntatalouden nykytilasta.

Muutama kysymys. Edustajien Häkkänen ja Mäkelä tavoin kannan huolta kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkamisen etenemisestä. Haluaisinkin kysyä teiltä: Kuinka ministeriöiden keskinäinen yhteistyö tämän prosessin aikana on nyt lähtenyt käyntiin? Ja kuinka asiakkuusprosesseihin liittyvien tehtävien ja velvoitteiden kartoitus ja niiden mahdollinen purkaminen etenee?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Toinen kokonaisuus liittyy digitaalisten palveluiden toteuttamiseen, palveluväylään ja siihen liittyvään sähköiseen tunnistautumiseen. Onko nyt valtion budjetissa tälle momentille resursoituja määrärahoita mahdollisuus toteuttaa paitsi sähköinen tunnistautuminen myös puolesta tunnistautuminen niissä tilanteissa, joissa henkilön toimivalta ei riitä itse toimimaan kyseisessä tehtävässä? Myös haluaisin kysyä, kuinka ministereiden yhteistyö (Puhemies koputtaa) tämän kokonaisuuden osalta tällä hetkellä toimii.

19.23 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minä tahdon oppositiosta käsin kiittää ministeriä kansallisen tulorekisterin eteenpäin viemisestä. Se on erittäin tärkeä asia.

Mutta tahtoisin kysyä, kuten myös moni edustaja täältä salista tänään on kysynyt: Viime vaalikauden aikana käytiin neljä ministeriökierrosta, joissa pyrittiin löytämään näitä kuntien turhia tehtäviä ja velvoitteita. Osaatteko te tässä nimetä joitain, ja milloin me saamme tämän listan käsiimme? Se on aivan olennaista, jotta keskustelua voidaan käydä täällä näin.

Ja toinen kysymys liittyy sitten näihin kuntakokeiluihin. Miten ne näyttäytyvät perustuslain valossa? Tuleeko uusi peruslakisoppa tästä asiasta? Miten se kuntalaisten yhdenvertaisuus toteutuu jatkossa?

19.24 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on todellakin lain tai normien purkamisen aika pikemmin kuin näiden säätämisen aika. Tässä mielessä tämä aika on otollinen. Se vaatii tietysti viisautta, koska kaikkien asioiden takana on paljon tehtäviä, paljon palvelutarpeita ja näkökulmia. Mutta uskon, että tässä päästään eteenpäin.

Katson myös, että tämä tulorekisterikysymys on hyvä yhtenä esimerkkinä, joka mahdollistaa esimerkiksi ihmisten työllistymisen hyvinkin lyhyeksi ajaksi, jolloinka ei ole enää näitä karenssiaikoja ja muita pätkätöitä vaan päästään tällaiseen luonnolliseen työkiertoon. Ja se on erinomaisen hyvä asia.

Sairaanhoidopiirien investoinneista haluan todeta sen, että olen samaa mieltä, että tämän tulisi olla laajemmissa puitteissa silloin, kun tehdään tietohallintoon liittyviä investointeja. Esimerkiksi erva-alueet muodostavat siihen hyvän pohjan.

Turvapaikka-asioista täällä on todettu useassa yhteydessä. Voin todeta sen, että esimerkiksi Kuopion seudulla ollaan täydellisessä valmiudessa: Leväsen hätämajoituskeskus 100 paikkaa, Tarinan sairaala 500 paikkaan saakka, Suonenjoella 40 alaikäisten turvapaikanhakijoiden paikkaa ja niin edelleen, niin että kyllä näitäkin tulee. Siis on tarve nostaa esille myös tarjontaa niin yksityiseltä kuin julkiselta puolelta, mutta vastuu on meillä ilman muuta tässä myös yhteinen.

19.25 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettiesitys ei huomioi riittävästi kuntien kasvavaa vastuuta työllistämisestä. Kuntien vastuuta työllistämisestä on kasvatettu, ja tähän on periaatteessa ihan hyvä asia, näin pitääkin toimia. Mutta samalla työllistämistukirahojen riittävydestä ei ole huolehdittu eikä kunnilla ole työkaluja hillitä työllistymismenojensa kasvua. Esimerkiksi ministerin ja minun yhteisessä kotikaupungissa Joensuussa sakkomaksut uhkaavat pahasti talouden tasapainoa. Siellä näyttäisi sakkomaksuja olevan jo noin 8 miljoonaa euroa maksettavana, vaikka olemme todella paljon tehneet tämän työllistämisen eteen hyvää työtä. Miten hallitus aikoo tätä ristiriitaista tilannetta hoitaa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

19.26 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos myös ministerille hyvästä katsauksesta. Kuten on täällä moneen kertaan jo todettu, niin paitsi valtion myös kuntien taloustilanne on nykyisin varsin haastava. Hallitusohjelman mukaan kunnille ei ole tulossa vaalikauden aikana olennaisia uusia velvoitteita ja vanhoja lakisääteisiä tehtäviä on tarkoitus tarkastella uudestaan ja karsia aikojen saatossa tarpeettomiksi jääneitä tehtäviä.

Myös tämä kuntakokeilu — johon tässä on jo muutamaan otteeseen viitattu — jossa kunnat saavat järjestää palvelunsa nykyistä vapaammin ja tehokkaammin, on mielestäni hyvä asia. Samalla kunnat voivat hyödyntää nykyistä huomattavasti paremmin paikallisten olosuhteiden mahdollistamia toimenpiteitä.

Pyytäisinkin nyt vielä ministeri Vehviläistä tarkentamaan, millä aikataululla ja missä laajuudessa mainittua kuntakokeilua on mahdollista toteuttaa ja millaisia säästöjä siitä on pitkällä tähtäimellä odotettavissa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa tässä debatissa ennen kuin ministeri vastaa, ja ministeri valmistautuu 5 minuutin vastaukseen. Nämä kolme ovat edustaja Paatero, edustaja Korhonen ja edustaja Eestilä. Sen jälkeen debatti jatkuu.

19.28 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä uutena välineenä otettiin tämän kauden alusta käyttöön julkisen talouden osana myöskin tämmöinen kuntatalouden uusi ohjausjärjestelmä, joka luotiin tuossa viime kauden aikana. Kysymys siihen: miten tämä yhteistyö tässä kuntien kanssa on lähtenyt käyntiin ja miten se ohjaus sieltä onnistuu?

Ehkä negatiivisesti kuitenkin tähän pitää todeta sen verran, että kun edellisellä kaudella oli korotettu yhteisöveroprosentti kuntatalouden puolelle, niin nyt sitä yli 200 miljoonan euron tuloa, joka tuli kunnille, ei enää tältä kaudelta sitten haluttu käyttää.

Yhä edelleen, varmaankin, iso kysymys tässä on ollut jo monta kertaa näitten tehtävien velvoitteiden osalta se, mikä on se aikataulu, milloin ajatellaan, että se miljardi konkretisoituu euroina myöskin sinne kuntiin — eivätkä vain ne tehdyt esitykset tai päätökset.

19.29 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka kunnat nyt ovat monella tavalla aika haastavassa tilanteessa, minkä ministerikin tuossa totesi, niin siitä huolimatta voi todeta, että kuntakenttähän on kohtuullisen rauhallinen tällä hetkellä huolimatta siitä, että on todella isoja reformeja tulossa. Joka tapauksessa pitkstä aikaa kuntatalous vahvistuu nyt ensi vuoden aikana ja mitään tällaista paniikkiturbulenssia kunnissa nyt ei tällä hetkellä ole olemassa samalla tavalla kuin viime kaudella pitkin kautta.

Mutta hiukan samalla tavalla kuin edustaja Paatero tuossa äskeisessä kysymyksessä: Kuntatalouden näkökulmasta tulee kuntatalousohjelmankin mukaisesti kaksi mielenkiintoista rajoitetta eli tasapainotavoite ja menorajoite valtion toimien osalle. Miten ministeri on niitä pohtinut? Millä tavalla tulevassa taloustilanteessa nämä tasapainotavoite (Puhemies koputtaa) ja menorajoite tulevat toimimaan?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Eestilä, ja sen jälkeen sitten ministeri Vehviläinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

19.30 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeriltä kahta asiaa:

Hallitus on luvannut ratkaisun sote-alueiden lukumäärästä lokakuun loppuun mennessä. Näyttääkö nyt siltä, että tämä aikataulu pitää paikkansa ja tämä päätös tulee sitten lokakuun loppuun mennessä? Ja kysymys sisältää vähän sellaisen arvopohjan, että ihmiset tänä päivänä erittäin paljon — ainakin minulle tulevan palautteen mukaan — arvostavat sitä, että päätöksiä tehdään, ja nimenomaan, että päätökset tehdään ennalta ilmoitettujen aikataulujen mukaan.

Toinen, mistä kannan henkilökohtaisesti huolta näissä uudistuksissa, on se — pitkäaikaistyöttömyyden hoito ja myös taloudellinen vastuu on siirtynyt entistä enemmän kunnille, mitä pidän hyvänä ratkaisuna, koska aika vaikea niitä muitten on hoitaa — että tämä toimeentulotuen perusosan laskenta ja maksatus siirtyvät Kelalle 2017 ja kuitenkin sitten toimeentulotuen täydentävä osa ja ehkäisevä osa — jos nyt oikein termit menevät — kuuluvat kunnalle tai sote-kuntayhtymälle. Jo nyt saadun palautteen perusteella... Mitenkä te ministerinä arvioitte, että näitten kolmen mahdollisen eri toimijan välimaastossa sitten ehkä vähän vähemmän aktiiviset nuoret selviävät, (Puhemies: Aika!) vai hukkuvatko he sinne puskiin?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja ministeri Vehviläinen, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

19.33 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen:** Arvoisat kansanedustajat, jos olisin esitellyt täällä useamman miljardin euron leikkauksia ja siihen päälle 70 kunnan kuntakartan, niin täällä olisi vähän toisenlainen tunnelma. Eli minä koen kuitenkin nyt niin, että meillä on aika rauhallinen hetki ja me ymmärrämme tämän, että tämä kuntatalous on osa tätä julkista taloutta, ja tämä tuli täällä keskusteluissakin esille.

Kysyttiin muun muassa tästä tasapainotavoitteesta ja sitten menorajoitteesta, miten ne lähtevät liikkeelle. Nehän on ensimmäistä kertaa tosiaankin tähän kuntatalousohjelmaan kirjoitettu, ja se on niin, että meidänhän pitää hallituksessa, jokaisen ministerin ja minun tietysti erityisesti kuntaministerinä, katsoa sen päälle, että siinä myös kehitetään. Tämä liittyy samalla tavalla näitten kuntien tehtävien ja velvoitteidenkin karsimiseen: siellä hallitusohjelmassa on sanottu, että uusia tehtäviä ja velvoitteita ei anneta, ja se on se ensimmäinen, josta lähdetään liikkeelle.

Tästä otan hypyn siihen, kun täällä tuli joissakin puheenvuoroissa esille näitten turvapaikanhakijoiden osalta, velvoitetaanko näitä kuntia perustamaan — kuten tänään julkisuudessa oli — vastaanottokeskuksia. Ainakin itse ajattelen niin, että jos näin toimitaan, niin silloin pitää myös huolehtia siitä, että se rahoitus myös on riittävä. Ei voi olla niin, että huiskautetaan velvoitetta ja sitten ei huolehdi siitä, että tulisi sinne rahoitusta perään.

Ja tämän turvapaikanhakija-asian osalta sen totean, että minusta sisäasiainministeriö, Maahanmuuttovirasto ja SPR ovat tehneet tosi hyvää työtä — ja myös kollegani Petteri Orpo — ja pitäneet minusta hyvin myös kuntia ajan tasalla siinä: tavallaan se infopaketti, joka viime viikolla myös kuntiin meni, on aika tavalla hyvä.

Mutta sitten on tämä kustannusten arviointi. Sitähän ei kukaan meistä pysty nyt tällä hetkellä täsmällisesti sanomaan, ja te tiedätte, että meillä on välineet olemassa, jos me tarvitsemme lisärahoitusta: sitten mennään lisäbudjettien kautta. Mutta siitä en pysty sen enempää sanomaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Tässä keskustelussa kaikista eniten on tullut puheenvuoroja tästä kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisesta, ja minä olen aistivini sellaista hieman niin kuin epäuskoa, että se ei voi onnistua. Ja nyt minä muistutan sen mieleen, että 2013 ensimmäisen kerran asetettiin tämä sama tavoite, ja silloin valtiovarainministerinä oli Jutta Urpilainen, ja hän sitoutui kovasti näitä hakemaan. Mutta sitten minä sanon sen, että minä en ole ihan varma, otettiinkö sitä kaikissa ministeriöissä aivan vakavasti, tai että onko se oikea tapa, että annetaan vain rahamäärä ja sanotaan, että hakekaa tämän verran. Eihän se niin voi mennä, koska tehtävät ovat kuitenkin niin erilaisia, mitä eri ministeriöillä on.

No mistä niitä sitten otetaan? Jos lukee hallitusohjelman ja sieltä vielä sen liitteen, niin aika hyvin pääsee kyllä hajulle siitä, mihin asioihin hallitus on pureutumassa ja mihinkä me olemme nytten tänä kesänä sen työn tehneet. Budjettiriihessä me kävimme lyhyesti tämän valmistelutilanteen läpi. Meillä on kymmenkunta isoa teemaa, joita nyt koko ajan työsteetään. Ja minulla on esimerkiksi huomenna seuraava palaveri, ja tulemme hallituksessa tarkasti tätä seuraamaan ja näitä hakemaan. Ja minä lähden siitä, että meillä on olemassa riittävällä tavalla niitä... Oikeastaan tehtävät ovat semmoisia, että ehkä niitä ei voi lopettaa, mutta velvoitteita voidaan karsia, esimerkiksi vaikka pätevyysvaatimuksiin liittyen. Meillä on 88:ssä kohtaa meidän lainsäädännössä määritelty pätevyyttä, ja se on aika tavalla paljon.

Tästä hyppään siihen, että milloin tämä miljardi konkretisoituu. Tärkeätä on, että me saamme ensi vuonna ja 2017 tehtyä sen säädösvalmistelun. Osa siitä voi konkretisoitua tämän vaalikauden loppupuolella, mutta totta kai isoin osa tapahtuu vasta tämän vaalikauden jälkeen — jokainen sen ymmärtää — kun sekä tämä sote että myös kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsinta ovat mukana tässä 10 miljardin euron kestävyysvajeen umpeen kuromisessa. Jos joku ajattelee, että se on tehtävissä tällä vaalikaudella, se ei tietenkään voi pitää paikkaansa. Mutta tärkeintä on, että ne päätökset viedään parissa vuodessa eteenpäin. Ja sitten totean vielä sen, että meillä maaliskuun kehysriihessä on tarkoitus käydä ne kustannusarviot tarkasti läpi. Eli tähän tullaan palaamaan. Ja minä itse olen sitoutunut siihen, että me löydämme näitä. Se ei tule olemaan helppoa, ja ne eivät ole helppoja asioita, koska niissä on tehty aina parannuksia ihmisten palveluitten kannalta tärkeisiin asioihin.

Sitten — en kerkiä kaikkiin vastata — sen sanon valiokunnan puheenjohtajalle tästä kriisikuntamenettelystä, että todennäköistä on, että meillä saattaa siinä olla muutamia kuntia, mutta meillä on olemassa siihen onneksi välineet. Ja sen mukaan pitää mennä, mitä laissa on sanottu, ja puuttua tilanteeseen. Mutta nyt tällä hetkellä en pidä mahdollisena sitä, että (Puhemies koputtaa) niitä ryöpsähtäisi nyt yhtäkkiä erittäin paljon.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, arvoisat edustajat, jatketaan debattia, ja sitten taas ministerille vastauspuheenvuoro. Ensimmäisenä — tästä lähtee liikkeelle — edustaja Kiljunen.

19.37 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkaisin oikeastaan myös huolesta tästä turvapaikanhakijoitten tilanteesta. On erittäin tärkeätä, että me huolehdimme omasta vastuustamme turvapaikanhakijoitten osalta. Ja nyt kun kuntiin tulee paljon turvapaikanhakijoita, niin se tuo myös suuren haasteen, ei pelkästään taloudellista haastetta vaan myös suuren haasteen meidän päivähoidolle, meidän sosiaali- ja terveyspalveluille, meidän perusopetukseen, että me pystymme vastaamaan niihin haasteisiin, mitä he tuovat oman kulttuurin, kielen ja muiden asioiden osalta, ja sitä kautta me tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

vitsemme myös meidän kuntasektorin työntekijöille lisää osaamista. Onko hallitus pohtinut sitä, miten me tässä tilanteessa vahvistamme meidän kuntapuolen osaamista, jotta me pystymme vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla näitten ihmisen kotoutumiseen ja mahdollisesti sitten myös heidän integroitumiseensa yhteiskuntaan?

19.38 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus käsittelee julkista taloutta kokonaisuutena eli ei enää erikseen valtion ja kuntien taloutta, kuten käytännössä on ollut aiemmin.

Kun hallitus on sitoutunut vähentämään kuntien velvoitteita ja tehtäviä miljardilla eurola, niin toivon, että myös kunnat tekevät esityksiä niistä. Eilen ainakin Lappeenrannassa, kun kaupunginhallituksessa käsiteltiin, voin sanoa, että siellä oli pitkä lista niitä esityksiä, ja toivon, että niitä huomioidaan.

Sitten kysyisin kokeiluista arvoisalta ministeriltä. Etelä-Karjalasta on myöskin tullut esitys, että siellä oltaisiin jo vuonna 2018 valmiita itsehallintoalueeksi, johon yhdistettäisiin nykyiset kuntayhtymät sekä myöskin työllisyyden hoitoon, elinkeinon edistämiseen ja joukkoliikenteen järjestämiseen, maankäyttöön ja niin poispäin liittyviä tehtäviä. Miten te, ministeri, suhtaudutte tällaisiin kokeiluihin ja järjestelyihin?

19.39 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässäkin keskustelussa on tullut esille monta kertaa, pidän hyvin tärkeänä sitä, että jos kunnilta leikataan rahoituksesta, niin samanaikaisesti leikataan myös niistä velvoitteista, ja odotan mielenkiinnolla syksyllä valmistuvaa miljardin euron tehtäväkarsintalistaa.

Lisäksi on myös erittäin tärkeä tämä linjaus, johon myös edustaja Torniainen äsken puuttui, että kun nyt puhutaan julkisesta taloudesta, niin käsittelemme koko ajan yhdessä niin valtion kuin kuntienkin taloutta.

No, kun maassa on menossa myös historiallisen suuri sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus, tulee sillä olemaan todennäköisesti myös erittäin suuria vaikutuksia kuntien valtionosuusjärjestelmään. Kysynkin ministeriltä: missä vaiheessa kuntien valtionosuusjärjestelmää meinataan seuraavan kerran laajemmin muokata ja päivittää se vastaamaan myös tulevan sote-uudistuksen vaatimuksia?

19.40 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedustelen yhden vanhan kysymyksen ja yhden uuden kysymyksen.

Viime vaalikauden aikana kaikille tuli hyvin tutuksi perustuslakivaliokunta, ja mietin edelleen, miten nämä kuntakokeilut suhteutuvat siihen perustuslakiin, miten tämä kunta-laisten yhdenvertaisuus huomioidaan. Ja jos tähän perustuslaki antaa mahdollisuuden, osaatko hieman raottaa hallituksen riveistä tämän perustulokokeilun tilannetta, missä vaiheessa se etenee.

Toinen kysymys on se, miten kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsiminen synkronoidaan tähän isoon itsehallintouudistukseen, koska sehän, jos mikä, tarkoittaa kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimista.

19.41 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeriltä, kun hallitus on nyt sitoutunut purkamaan byrokratiaa ja hallinnollisia kustannuksia kunnissa: Nyt on näitä kuntaliitoksia tehty, ja esimerkiksi Jyväskylässä on maalaiskunta Puuppola ja Korpilahti liitetty siihen, ja siellä on se viiden vuoden irtisanomissuoja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

ollut aikaisemmin. Nyt esimerkiksi kirjastonjohtajia kohta alkaa olla sinne kirjastoon niin, että joka kulmalta pilkistää yksi johtaja. Onko tällainen päällekkäisyys purettu siellä?

19.42 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rouva ministeri, olette vastuuministeri myös hallitusohjelman uudistushankkeelle, tästä onnentoivotukset.

Suomalaisessa parlamentarismissa on pääsääntöisesti ollut hyvä perinne suurien uudistusten valmistelusta yli hallitus—oppositio-ajan. Arvoisa ministeri, jos Suomi jaetaan sote-uudistuksen jälkeen 9—15 suuralueeseen, on edessä myös uudistamistarve valtionosuusjärjestelmälle. Onko ministeri valmistautunut siihen, että hankkeiden koot jo yksittäisinä ovat järkälemäisiä? Oletteko ministerinä tukemassa parlamentaarisen valmistelun lisäämistä, ettei meidän aina tarvitsisi vaalien jälkeen aloittaa suuria hankkeita taas alusta?

19.43 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuoreessa muistissa on viime vaalikaudelta kuntien tilanne. Silloinhan olimme tilanteessa, jossa ensin kuntia voimakkaasti tavallaan häirittiin, niiden päätöksentekoa, ja virkamiesten lausuntoja pyydettiin moneen asiaan kuntarakenneasiassa. Sen jälkeen tuli tämä sote-uudistus, jonka vauhti kiihtyi vaalikauden loppua kohden niin suureksi, että monessa kunnassa kunnanjohtajat ja hallintojohtajat olivat suorastaan stressiin kaatua, kun jatkuvasti piti antaa lausuntoja ja oikeastaan ei tiedetty, mitä tapahtuu.

Kuitenkin kunnille on luvattu niin viime vaalikaudella kuin tämänkin hallituskauden ohjelmassa, että niille ei anneta uusia velvoitteita, ellei siihen kohdin määrätä nimenomaan rahaa. Ja nythän kun meillä nämä byrokratian purkutalkoot ovat menossa, joita erittäin lämpimästi kannatan, niin, arvoisa ministeri, kysyn teiltä: kun tässä on erittäin haasteellinen kenttä — pitäisi byrokratiaa purkaa, sitten tuli tämä pakolaiskriisi, joka meidän pitää hoitaa — niin miten nämä yhteensovitaan, ja koordinoiko tätä todella joku, että saamme semmoisen lopputuloksen, että kuntien rahat todella riittävät ja pystymme kunnissa kehittämään kuntalaisille yhä parempia palveluita?

19.44 **Pirkko Mattila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin tuossa ministeri totesi, viisi minuuttia on lyhyt aika vastata, ja toistaisin vielä kysymyksen kuntien ict-toiminnoista ja palveluarkkitehtuureista, digitalisaatiosta: kunnissa ict-menot ovat kuitenkin viime vuosina käytännössä vain kasvaneet, eli mitä tällä kaudella nyt on tekeillä, ja onko nyt jo tekeillä jotain sen eteen, että naapurikuntien palveluarkkitehtuurit eivät tavallaan erkane kovin kauas toisistaan, ja mitä kuuluu ihan konkreettisesti digitalisaatiohankkeelle tällä hetkellä?

19.45 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huoleni osoitin jo äsken tähän uuteen järjestelmään itsehallintoalueista, ja ehkä tässä vähän voi sarkastisesti todeta, että kuntien tehtävähän vähenevät tällä systeemillä kuin edustaja Torniainen sanoi: jos meillä lähtee koko sosiaali- ja terveydenhuolto pois kunnista, meiltä lähtee esitetyn mukaisesti toinen aste pois sieltä, työllisyyden hoito, niin me olemme pikkujalaa semmoisessa ranskalaisessa mallissa, missä on pormestari, joka hoitelee niitä kukkaistutuksia, koska kunnilla ei ole enää mitään tehtäviä. Mutta se suuri huoli on siinä se, miten toteutuu se kytkös siihen kuntaan, koska tulee itsehallintoalue tämän mallin mukaisesti, johon valitaan vaaleilla ja joka kerää verot, jolloin sillä kunnalla ei ole enää mitään sanan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

valtaa, kuten siinä edellisessä mallissa sotessa, jossa se olisi ollut kuntayhtymä. Nyt se kytös kuntaan katkaistaan totaalisesti. Mikä on kunnan rooli tulevaisuudessa? Perustetaan pormestareita 310 kappaletta ympäri Suomen.

19.46 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä työllisyyskysymykset kaiken kaikkiaan, ja työllisyyskysymysten hoito kaiken kaikkiaan, kiinnostavat kuntia näinä aikoina erityisen paljon. Monet kunnat tuovat sitä viestiä, että heillä pitäisi olla paremmat mahdollisuudet ennakoida tulevien työttömien määrää ja heillä pitäisi olla mahdollisuus sitten paremmin myös ehkäistä työttömyyden pitkittymistä. Tämä tiedonkulku Kelan kanssa on vähän tällainen ongelmallinen asia. Ainakin tuolta kuntakentältä tulee aika paljon sitä viestiä, että olisiko tätä järjestelmän muutosta nyt mahdollista jollakin tavalla pilotoida niin, että kunnat todella saisivat tämän työttömyyden hoidon Kelalta itselleen. Miten ministeri arvioi tätä: onko tällaista keskustelua missä määrin käyty, ja voitaisiinko tämmöistä järjestelmän muutosta pilotoida, jonka pohjalta tehtäisiin myös kohuullisen pikaisesti lainmuutoksia?

19.47 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hyvä kuulla ministeriltä, että tuo lista karsittavista tehtävistä alkaa muodostua. Taloudelliset paineet ovat todella kovat, ja varmasti on kunnista päinkin tullut teille yhteydenottoja asiasta. Rohkaisu ja kannustusta vain siinä, että asiassa edetään ripeällä tahdilla ja mahdollisesti myös kokeilujen kautta jo mieluiten tällä hallituskaudella niin pitkälle kuin voidaan päästä.

Tuossa digitalisaatiossa Suomella on valtavat mahdollisuudet — ehkä toisin voisi sanoa, että olemme hieman muita jäljessä asiassa. Sen osalta toivon todella myös, että tällä kaudella pystytään loikka ottamaan. Olisin kysynyt ministeriltä: onko tehty minkäänlaisia arvioita, minkälaisia säästöjä ja taloudellisia vaikutuksia digitalisaatiolla voidaan saavuttaa?

19.48 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Kulumuni nosti yhden hyvin tärkeän näkökulman esiin silloin, kun kuntatehtäviä vähennetään. Me kaikki elimme viime kaudella tämän toisen asteen uudistuksen, ja sehan päättyi täällä salissa siihen, että todettiin, että ei voi vähentää vain rahoja, vaan tehtäviäkin pitäisi silloin vähentää. Nyt me olemme tilanteessa, jossa hallituksen ohjelmassa 2017 astuu voimaan uudistus, jolloin 1. päivä tammikuuta lähtee rahat ja uudistus toteutetaan sitten vuoden päästä. Siinä on hyvä esimerkki siitä, miten kuntatehtäviä ei pitäisi vähentää.

Mutta minä haluaisin kysyä ministeri Vehviläiseltä: Oletteko pohtinut työllisyyden hoidon merkitystä kuntataloudelle, niin kuin tässä moni muukin on kysynyt? Ajattelin, että toisin tähän myös sen näkökulman, että voisiko ajatella, kun edustatte tällaista kokeilujen hallitusta, että voisi ottaa käytäntöön sellaisen mahdollisuuden, että kotouttamisessa tehtäisiin vähän laajempi kuntakokeilu. Osallisena Suomessa -hanke oli kymmenen kunnan kokeilu. Mutta voisimmeko me ajatella, että vähän laajemmin ympäri Suomea tätä kotouttamista promottaisiin suuntaan, joka nostaisi työllisyysastetta? Esimerkkinä: Porin alueella on tällä hetkellä 80 maahanmuuttajaa, jotka odottavat kielikoulutusta, lähes vuoden ovat jo odottaneet, ja lopputuloksena heille ei vielä kukaan kurssia järjesty, koska työllisyysmäärärahoja ei ole tämän kurssittamisen järjestämiseen. Siinä on huono esimerkki siitä, ettei nouse työllisyysaste, kun ihmiset eivät pääse pitkäaikaistyöttömyydestä kielitaidolla töi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

hin, mutta samaan aikaan tilanne on myöskin ikävä kunnalle, koska sakkomaksut juoksevat koko ajan. (Puhemies koputtaa) Tähän kotouttamiseen toivoisin kokeilua.

19.50 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä asia, että nyt luovuttiin tästä pakollisesta kuntajakoselvitysasiasta, että se velvoite raukesi. Nyt olisi mielenkiintoista kuulla, mikä on saldo. Kymmeniä ja kymmeniä selvityksiä tehtiin, ja varmasti joukossa oli myös niitä tuloksia, että hyvä ja syvä yhteistyö voi myös toimia ja olla tuloksellinen.

Itsehallintoalueitten muodostaminen on nyt käsillä ja kaikkien huulilla ja kunnissakin kuntapäätäjien mielessä. Lyhyt, yksinkertainen kysymys: aiotaanko kunnilta kysyä tästä asiasta?

Vielä yksi kysymys yhteiskuntaneuvotteluihin liittyen. Niitten tuoksinoissa nimenomaan kuntatyöntekijät ovat olleet monella tavalla sen keskustelun keskiössä. Kuinka, hyvä ministeri, arvioitte esimerkiksi sen eilisen hyvän tuloksen vaikuttavan kuntiin nimenomaan siitä näkökulmasta, että myös kunnat ovat isossa roolissa työnantajamarkkinoilla?

19.51 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hienoa, että edustaja Paatero käy tämmöistä periaatteellista keskustelua, mikä on kuntien rooli ja sen tulevan eurooppalaisen aluehallinnon rooli, kansanvaltaisen aluehallinnon rooli, joka meille rakennetaan. Olen ihan samaa mieltä siitä edustaja Paateron kanssa, että kyllä meidän pitää linkittää nämä maakuntahallinnot, aluehallinnot meidän kuntahallintoon. Minä pidän erittäin tärkeänä sitäkin, että kun lähdetään miettimään ihan semmoista perustavaa laatua olevaa asiaa, että onko tämä sote-alue kunnallishallintoa vai valtionhallintoa — ja minusta sen tulee olla kuntahallintoa — esimerkiksi kuntalain hyvät periaatteet kuntalaisten kuulemisesta, erilaisista aloiteoikeuksista kyllä voitaisiin soveltuvasti tuoda myös sote-alueille.

Mikä se kunta on sitten tulevaisuudessa? Se on elinvoimakunta. Se keskittyy koulutukseen, sivistykseen, vapaa-ajan palveluihin, tekniikkapuoleen. Se keskittyy luomaan uusia yrityksiä ja uusia työpaikkoja, joita kaikki 200 edustajaa täällä haluavat luoda, vaikka kei-not vähän vaikuttavatkin olevan erilaisia.

19.52 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tuo on kaunis ajatus siitä elinvoimaisesta kunnasta, mutta entä jos siellä ei ole mitään kytköstä, ei ammattikorkeakouluun, ei ammatilliseen koulutukseen, siellä on ehkä se peruskoulu. Jo tälläkin hetkellä yhteisesti on tehty näitä elinvoima-, vetovoimatekijöitä, mutta jos ei siellä ole mitään mahdollisuutta ja jos tällä mallilla vielä mennään niin, että kunnan verotusoikeutta ruvetaan rajoittamaan, koska pitää suunnata ne rahat sinne itsehallintoalueelle, niin mikä on se elinvoimatekijä — minulle se ei ole vielä tässä kohtaa selvinnyt — jos kaikki nämä palvelut edustaja Torniaisen mukaan työllisyyden hoidosta ja kaikesta muusta on siirretty pois ilman, että kunnalla on mitään kytköstä sinne päätöksentekoon?

19.53 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin kiinnitin huomiota edustaja Paateron puheenvuoroon. Se oli erinomaisen hyvä ja rakentava. Ei ihme myöskään, että olemme edustaja Kurvisen kanssa samassa ryhmässä, koska hän tuntuu ajattelevan juuri samalla lailla kuin minä, vai onko se juuri päinvastoin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Arvoisa puhemies! Koska tämä tulevaisuuden kunta on iso kysymys — siis sote-uudistuksen jälkeen ollaan todella ison, mielenkiintoisen kysymyksen äärellä — kysyisinkin oikeastaan ministeriltä, olisiko tässä myös sitten tällaiselle parlamentaarille työskentelylle olemassa saumaa, koska kuntakenttähän on meillä yhteinen. Se on lähidemokratian kehto, ja sitä kautta monet asiat kulkevat. Kuinka paljon sitten voidaan suoraan vaikuttaa sen kunnan kautta tulevaisuuden sote-palveluihin, on toinen asia. Nehän ovat kuntalaisten palveluita ja asukkaiden palveluita.

Tässä on monta ulottuvuutta, mutta kun meillä oli arvoisan puhemiehenä toimivan, edellisen ministerin johdolla muun muassa korjausvelkayöryhmä, joka päättyi hyvin tuloksiin, jotka nyt sitten näkyvät, niin olisiko nyt tässä vaiheessa nimenomaan tämä parlamentaarinen demokratia ja sen eteenpäinvieminen tällainen keino vastaavasti hakea tätä tulevaa kuntakenttää ihan yhteisesti koko eduskunnan puitteissa?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän tähän debattiosuuteen vielä kolme puheenvuoroa. He ovat edustaja Kari, Kurvinen ja Juvonen. Sen jälkeen 5 minuutin vastauspuheenvuoro ministeriltä ja sen jälkeen siirrytään puhujalistaan. — Olkaa hyvä, edustaja Kari.

19.55 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kattainen tuossa jo innostui kehumään eilistä esitystä, jonka hallitus teki. Mutta kysyn ministeriltä kuntasektorille rekrytoitumisesta. Mikä teidän arvionne on siitä, että kuntien työntekijöiltä nyt mitä ilmeisimmin tultaneen leikkaamaan lomista leijonanosa, lomat, jotka ovat myös osa työmarkkinaosapuolien sopimaa palkkajärjestelmää ja sitä kautta palkkausta? Itseäni on tässä pitkin syksyä ja kesää vaivannut se, että kuntatyöntekijöistä yritetään tehdä suurimpia syntipukkeja valtiontalouden ja kuntatalouden julkishallinnon tehottomuuteen ja kustannusrakenteeseen. Miten te kuntaministerinä kannustaisitte tällä hetkellä yliopistoissa ja eri koulutuslaitoksissa, kouluissa kuntataloutta ja kuntapalveluita opiskelevia opiskelijoita rekrytoitumaan kuntasektorille, jos kuntasektorin mainetta yritetään näin kovasti mustamaalata?

19.56 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Paatero kysyi, miten sitä elinvoimaa luodaan uudessa kunnassa. Sitä luodaan hyvällä kaavoituksella, hyvällä maapolitiikalla, tarjotaan tontteja yrityksille, tarjotaan hyviä asuinpaikkoja ihmisille. Sillä tavalla luodaan elinvoimaa. Kyllä hyvillä koulutuspalveluilla luodaan elinvoimaa. Sosialidemokraatit ovat huutaneet täällä monta kuukautta, että koulutukseen pienikin leikkaaminen, niin kaikki sortuu. Sillä hyvällä koulutuksella luodaan elinvoimaa.

Kyllä minusta on erittäin tärkeää, että nyt katsotaan tehtäväkohtaisesti, mitä tehtäviä aluehallinnolle siirretään. En ole valmis kaikkia heittämään noin vain lukiokoulutusta myöden sinne alueelle, vaan täytyy miettiä hyvin tarkkaan. Esimerkiksi pelastuslaitoksen asema jatkossa täytyy tarkastaa, kuuluuko se näille aluehallinnoille vai johonkin muualle.

Ja haluan ministeriä vielä sellaisella asialla evästää, että minusta tämä Tuomas Pöystin työryhmän ajatus siitä, että kunnilla täytyy edelleen olla joku kannuste terveyden edistämiseen, perinteiseen kansanterveystyöhön, täytyy säilyttää niin, että jotenkin niitä kuntia paljastaan, joilla on hyvinvoivia asukkaita, ja sitten niissä kunnissa, jotka eivät piittaa asukkait-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

tensa fyysisestä tai henkisestä terveydestä, (Puhemies koputtaa) se myös näkyy sitten jotenkin uudessa mallissa.

19.57 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maahanmuutto ja kotouttaminen puhuttavat kovasti kunnissa tällä hetkellä. Siellä tehdään paljon työtä sen eteen, että maahanmuuttaja saataisiin kotoutettua. Edellisellä kaudella kausi päättyi siihen, että saimme tällaisen raportin "Maahanmuuton ja kotouttamisen suunta 2011—2014", mutta oli harmillista, että sitä ei eduskuntakauden kiireiden takia ehditty käsitellä täällä eduskunnassa. Raportti sisältää paljon hyviä ehdotuksia ja toimia, millä tavalla voisimme edesauttaa kotouttamista.

Kysyisinkin teiltä, hyvä ministeri: Onko mitenkään mahdollista palata vielä tuohon raporttiin, ja kuinka me saisimme sen myös jalkautettua tuonne kuntiin? Siellä mainitaan muun muassa ikääntyneet maahanmuuttajat ja heille kohdistetut palvelut, jotka ovat tällä hetkellä hieman lapsenkengissä, eikä välttämättä näihin asioihin ole edes osattu varautua. Mutta vääjäämättä jokainen ikääntyy, myös he. Miten luulette, ministeri, millä tavalla voisimme myös tämän asian vielä nostaa esille täällä eduskunnassa?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten ministeri vielä vastaa näihin kaikkiin kysymyksiin. — 5 minuuttia, olkaa hyvä.

19.59 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen:** Arvoisa puhemies! Tähän turvaipaikanhakijoihin ja kuntiin, tuli monessa puheenvuorossa vielä esille. Minä ajattelen sillä tavalla, että teistäkin moni on kuntapäätätjä ja te olette vaikutusvaltaisia myös siellä omissa kunnissa ja tiedätte sen, miten tärkeä tämä kotouttamisasiä on: että kaikki keinot, hyvät ideat, mitä on, pitää ottaa käyttöön. Osaamisesta — kuten täällä edustaja Kiljunen kanto huolta — sekä kunnan työntekijöitten osalta että sitten kolmannen sektorin ja kaikkien kanssaihminen, siitä se minun mielestäni kaiken kaikkiaan sitten lähtee.

Tässä tulivat myös esille nämä työllistämiskokeilut. Minä pidin ihan hyvänä ajatuksena sitä, mitä esimerkiksi vihreät viikonloppuna sanoivat maahanmuuttajiin liittyen, ja ajattelen sillä tavalla, että ylipäänsäkin — täällä tuli monessa puheenvuorossa esille nämä kunnat, pitkäaikaistyöttömyyden hoitaminen ja työllisyyden edistäminen myös tässä tulevaisuuden kunta-asiassa — olisi varmaan fiksua, jos me voisimme vaikka täällä kokeilutoiminnan kautta saada vietyä eteenpäin erilaisia tällaisia työllistämismalleja. Nythän on ollut näitä kuntakokeiluja työllisyyden edistämiseksi, ja esimerkiksi Varkaudessa ja Lempävirralla on minun mielestäni ollut hyviä tuloksia, Pohjois-Karjalassa käsitykseni mukaan myös, ja aion itse paneutua siihen kokonaisuuteen kaikissa kunnissa, että miten se on onnistunut. Meidän pitää ottaa semmoisia jalostettavia ideoita siitä sitten eteenpäin, etteivät ne vaan jää tällaisiksi kokeiluiksi.

Sitten edustaja Aalto kysyi näistä kokeiluasioista vähän laajemminkin, niin me olemme käyneet tänä kesänä useamman palaverin, joissa on pohdittu juuri tätä perustuslainmukaisuutta. Mutta sitten täytyy muistaa, että kaikki kokeilut eivät vaadi minkäänlaisia säädösmuutoksia. On olemassa tällaisia isoja, jotka vaativat, kuten tämä perustuloasia on ihan ehdottomasti sellainen, jossa pitää arvioida tätä yhdenvertaisuutta ja sitä, mikä malli siinä olisi toimiva. Me olemme laittaneet jo liikkeelle tämän, ja varmaan tässä lähiviikkoina päätetäänkin, on tällainen haku siihen, minkälaisella mallilla tämä perustuloasia tehtäisiin. Substanssin valmistelu kuuluu ministeri Mäntylälle sosiaali- ja terveysministeriössä, mut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

ta sitten kokeiluja koordinoivana ministerinä olen tässä tavallaan auttamassa ja virkamies-ten kanssa hakemassa näitä malleja.

Sitten palaan vielä tähän tulevaisuuden kuntaan ja näihin itsehallintoalueisiin. Minun mielestäni tämä keskustelu osoittaa, että meillä on valtava tarve tälle tulevaisuuden kunnan pohtimiselle, ja hallitushan on linjannut sen, että me asetamme parlamentaarisen työryhmän, kuten tässä edustaja Rossi, ja joku muukin, peräsikin, mitä parlamentaariselle työlle tehdään. Se koskettaa kaikkia puolueita, kaikkia eduskuntaryhmiä, ja on meidän yhteinen asia pohtia, minkälainen se tulevaisuuden kunta on. Mutta tämäkin keskustelu osoitti, että erilaisia käsityksiä on. Mikä se yhteys sillä tulevaisuuden kunnalla on näihin itsehallintoalueisiin, niin en pysty kyllä valitettavasti teille tässä vaiheessa vastaamaan, koska en tiedä sitä, mutta ei se säie voi olla poikki. Niin kuin täällä tuli tämä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, niin sehän oli meillä aikomuksena viime vaalikaudellakin, että kunnissa tulee olemaan tämä edelleenkin, että se on ihan yksi keskeisimpiä tehtäviä.

Minusta edustaja Kurvinen kuvaili aika hyvin, mikä se elinvoimakunta olisi. Me olemme tähän asti montakymmentä vuotta rakentaneet peruspalvelukuntaa, ja nyt se tehtävien ja veloitteiden purkaminen on sen peruspalvelukunnan kerimistä taaksepäin. Minä ainakin itse ajattelen niin, että sillä tulevaisuuden kunnalla on näitä lakisääteisiä tehtäviä. Täällä kysyttiin valtionosuusuudistuksesta: Totta kai meidän pitää uudistaa valtionosuusjärjestelmä tässä samalla kun me ratkaisemme tätä sote-rahoitusta, pitää laittaa se liikkeelle, mutta eihän valtionosuuksia voida vetää pois. Totta kai niissä lakisääteisissä asioissa, mitä liittyy varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, niiden valtionosuuksien pitää säilyä.

Mutta sitten ovat nämä asiat, jotka nytkin jo enemmän tai vähemmän eivät ole lakisääteisiä: Mitä kunta aikoo tehdä? Mitä se aikoo tehdä, että se on vetovoimainen kunta, että yritykset, elinkeinoelämä, haluavat olla siellä kunnassa? Miten se pystyy, miten se haluaa tarjota vaikka palveluita lapsiperheille? Mikä on kunnan imago ja vetovoima kaiken kaikkiaan? Tätä pitää pohtia myös siinä parlamentaarisessa työssä. Ajatus on, että kun seuraavat kuntavaalit ovat 2017 huhtikuussa, niin meillä voisi olla siellä vuodenvaihteessa tästä asiasta näkemystä.

Sitten totean sen, että minusta on äärimmäisen tärkeitä, että emme vain me keski-ikäiset sedät ja tädit pohdi tulevaisuuden kunnan olemusta vaan että nuorten ääni kuuluisi ja pysyttäisiin katsomaan, (Puhemies koputtaa) miten nuoret kokevat, koska se on myös identiteettikysymys. (Puhemies koputtaa)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Aika. Kiitoksia ministeri Vehviläiselle, ja vielä kaksi tuntia hyvät puheet jatkuvat. Siirrymme puhujalistaan, ja ensimmäisenä puheenvuoron käyttää edustaja Hassi, olkaa hyvä.

20.04 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Ylivoimaisesti suurin kestävyysvaje on ilmastotoimien puute, minkä totesi myös ympäristöministeri Tiilikainen viime viikolla ja aivan oikein, mutta tässä salissa sanan ilmasto ovat tainneet mainita vain vihreiden puhujat. Myös valtiovarainministeriön entinen vahva hahmo Raimo Sailas on todennut ilmastomuutoksen hillinnän olevan ylivoimaisesti tärkein asia tulevaisuudellemme, myös taloudellemme. Nykyinen pakolaiskriisi on vain esimakua siitä, mitä tuleman pitää, jos ilmastomuutosta ei saada hillittyä. Nykymenolla maailma on menossa yli 3 asteen lämpenemiseen, mikä tarkoittaa isoja ja peruuttamattomia muutoksia, joihin kaikkiin sopeutuminen ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

mitenkään ole mahdollista. Tämän vuoden jokainen kuukausi on ollut lämpimämpi kuin yksikään toinen kuukausi tähänastisina ennätyslämpiminä vuosina. On siis kiire.

Rohkaisevaa on se, että lukuisten arvovaltaisten arvioiden mukaan ilmastonsuojeluun tarvittavat muutokset ja investoinnit ovat täysin mahdollisia eivätkä edes tule kalliimmiksi kuin perinteiset ratkaisut. Rohkaisevaa on myös, että ympäristöteknologia cleantech on Suomessakin kasvanut jo isoksi alaksi, jopa metsäteollisuutta isommaksi. Mielipidetiedusteluissa valtaosa suomalaisista, neljä viidestä, kannattaa ilmastonsuojelua. Myös yrityksistä kaksi kertaa useampi pitää ilmastonsuojelua mahdollisuutena verrattuna niihin, jotka kokevat sen uhkaksi.

No, mitä tekee hallitus, jotta Suomi kantaisi vastuunsa, vauhdittaisi kattavan ilmastositoumuksen syntyä Pariisissa joulukuussa ja tarttuisi tilaisuuteen tehdä puhtaasta teknologiasta entistä isompi vientivaltti? Pariisin ilmastoneuvotteluissa kehitysmaiden ilmastotoimien rahoituksesta voi tulla kompastuskivi. Mitä hallitus tekee? Hallitus lopettaa päästökaupan huutokauppatulojen käytön kehitysmaiden ilmastotoimien avustamiseen. Hallitus lakkauttaa myös kokonaan YK:n ympäristöjärjestön Unepin yleistuen. Tämä on aivan käsittämätöntä. Unep tuottaa ilmastomuutoksesta ja muista globaaleista ympäristökysymyksistä tieteelliseen tutkimukseen perustuvaa tietoa, ja mikä tärkeintä, se levittää tietoa myös ratkaisuista.

Painotus bioenergiaan ja biotalouteen tarkoittaa hakkuiden tuntuva lisäämistä, mistä tässä salissa on jo sanailtu. Jotta Suomi ei menettäisi mainettaan myös ympäristönsuojelussa, tulisi vastaavasti kiinnittää entistä enemmän huomiota luonnon monimuotoiseen suojeluun ja myös maaperän hiilisisällön suojeluun, jotta biotalouden kokonaisvaikutus ei olisi tuhoisa. Mitä tekee hallitus? Keskeyttää soidensuojeluohjelman, leikkaa luonnonsuojelun rahoja jopa rajummin kuin kehitysyhteistyötä eli yli puolet. Hallitus aikoo uudistaa Metsähallitusta tavalla, joka pakottaa hankkimaan entistä enemmän tuottoa paitsi valtion metsistä myös valtion vesialueilta. Kaikki tämä vaarantaa luonnon monimuotoisuudesta huolehtimisen, vaikka luonnon monimuotoisuuden hupeneminen on ilmastonsuojelun ohella vakava uhka ihmiskunnan tulevaisuudelle. Meitä ihmisiä ei ylipäättänsä olisi eikä meidän ruokaamme olisi ilman ekosysteemeitä. Mitä monimuotoisempi ekosysteemi on, sitä paremmin se kestää rasituksia, joita tulee varmasti lisää esimerkiksi ilmastomuutoksen myötä. Ainoa ympäristönsuojelun kannalta myönteinen hallituksen hanke vaikuttaa olevan vesiensuojelua tukevat ravinnekierrätyksen edistämisrahat hallituksen kärkihankkeissa.

Tämä ympäristönsuojelun vaarantaminen lyö korville mahdollisuuksia kehittää ympäristöteknologiasta uusia nokioita. Suomalainen ympäristöteknologia menettää maailmalla uskottavuutensa, jos menemme omassa ympäristönsuojelussamme takapakkia, mutta se vaikeuttaa myös kotimaisen osaamisen kehittämistä.

Vihreiden ryhmäpuheenvuorossa edustaja Aalto jo totesi, että koulutukseen kohdistuvat leikkaukset voitaisiin perua, jos kilometrikorvauksesta leikattaisiin ylikompensointi — ei siis kokonaan vaan ainoastaan se ylikompensointi. Kaiken kaikkiaan ympäristölle haitallisia tukia on nelisen miljardia euroa valtiovarainministeriön ja ympäristöministeriön arvion mukaan. Niistä löytyy kyllä asioita, joilla myöskin ympäristönsuojelun heikentäminen voidaan perua.

20.09 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa puhemies! Hallituksen budjetti on ristiriitainen hallituksen omien tavoitteitten ja ohjelman kanssa. Hallitus leikkaa juuri sieltä, missä se haluaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

eniten uutta yrittäjyyttä, uutta tuottavuutta. Eli ne tutkimukseen ja kehitykseen suunnatut varat, joita leikataan, vaarantavat hallituksen omassa ohjelmassaan olevan biotalouden kasvun mahdollisuudet. On käsittämätöntä, että hallitus tarttuu sellaisilla leikkaavilla toimilla juuri sille sektorille, missä ovat tämän kansakunnan tulevaisuuden mahdollisuudet.

Me tarvitsemme uusia innovaatioita nimenomaan cleantechiin ja biotalouteen, korkean jalostusasteen tuotteitten kehittämiseen. Niitä ei synny pelkästään bulkkia tuottamalla. On hienoa pukea sellutehdas biotalouden uudeksi veturiksi, vaikka puhumme vain siitä vanhasta asiasta, mitä meillä on ollut koko ajan. Meidän pitää nähdä metsien mahdollisuudet niin, että meillä myös sahat pärjäävät, meillä tulee uutta puurakentamista, mikä onneksi on hallituksen ohjelmassa keskeisesti nostettu esille. Ehkä siellä normienpurkutalkoot nimenomaan talonrakentamisen puolella, puusektorilla on hyvä asia, ja toivotaan, että hallitus tässä edistyy. Kyllä on pakko antaa tunnustusta, että hallitusohjelmassa oikein on otettu tiettyjä asioita huomioon.

Mutta kuinka me voimme edistää leikkaamalla sitä, että meillä syntyy uusia innovaatioita? Sitä on, hyvät kollegat, tärkeää kysyä. Miksi sahata sitä omaa oksaa, millä me olemme ja mikä antaisi meille kaikki mahdollisuudet? Budjetissa olisi pitänyt olla välineitä, joilla luomme kotimarkkinoita. Täällä edustaja Jaskari peräsi tänään sitä, kuinka meidän pitää pystyä kansainvälistymään ja tuomaan uusia innovaatioita ja uusia tulevaisuuden hankkeita sinne, missä olemme. Jos me emme näillä kotimarkkinoilla hallituksen budjetissa pysty luomaan niin, että meille tulee kilpailukykyiset ja kysyntää lisäävät markkinat — eli me luomme erityisesti meidän energiatuotannossa oleville vaikkapa kunnallisille liikelaitoksille mahdollisuuksia investointeihin vaikkapa kaksinkertaisella poistojärjestelmällä niin, että meillä syntyy referenssilaitoksia ja innovaatioita, joilla me voimme mennä kansainvälisille markkinoille — niin hallitus tyrmää taas omalta osaltaan omat tavoitteensa.

Emme voi myydä pelkästään ideoita; meillä pitää olla konkreettisia esimerkkejä siitä, että joku laite, joku innovaatio toimii. Ja silloin on tärkeätä, että meidän omat sisämarkkinat reagoivat siihen niin, että luomme yrityksille mahdollisuuksia tilata investointeja kotimaisilta tuottajilta ja toimijoilta, jotka ovat useimmiten lähinnä teknologiateollisuuden alalla. Me tarvitsemme meidän hitsareille töitä. Me tarvitsemme meidän teknologiaa osaville insinööreille niitä mahdollisuuksia, että kotimarkkinoilla syntyy kysyntää. Eli kaikkein tärkeintä, mitä hallituksen olisi oman hallitusohjelmansa toteuttamiseksi pitänyt tehdä, olisi se, että luodaan mahdollisuus kysyntään, jotta meillä voi tulla uutta vientiteollisuutta. Vienti on tässä budjetissa jätetty taka-alalle. Hallitus on erittäin murheissaan siitä, kuinka meillä ei vientiteollisuus vedä, ja meidän olisi pitänyt jo täälläkin salissa tänään moneen kertaan opposition esille tuomilla menetelmillä pystyä edistämään nimenomaan vientiteollisuuden mahdollisuuksia.

Pitää uskaltaa katsoa, ovatko meillä väylämaksut sillä tasolla, että meidän vientiteollisuus voi toimia hyvin, ovatko meidän rataverkoston maksut sellaisella tasolla, että meidän tavarat kulkevat niin, että teollisuudella on hyvät mahdollisuudet liikuttaa tavaroita.

Meidän pitää uskaltaa katsoa sitä kokonaisuutta. Se ei lomapalkkoja leikkaamalla kyllä parane. Meidän pitää luoda viennille mahdollisuuksia nyt tässä hetkessä eikä vain niin, että vuonna 2016 työehtosopimusten yhteydessä tehdään joitain työntekijöiden palkkoja leikkaavia menetelmiä. Hallituksen olisi nyt budjetissaan pitänyt keskittyä siihen, että vientiteollisuuden todelliset mahdollisuudet olisivat lähteneet toteutumaan jo välittömästi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Tänään olen kuullut yhden hyvän esityksen siitä, että ravintoloiden alkoholiveron alenusta pitää palvelutyöpaikkojen edistämiseksi erittäin myönteisesti edistää ja siihen suhtautua.

20.15 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Suomen talouden näkymät ovat säilyneet vaimeina hyvin pitkään. Suomen vienti on menettänyt markkinaosuuksiaan vuodesta 2009 lähtien. Talouden kasvu jää tänä vuonna hyvin pieneksi, eikä kehitys näytä olennaisesti paranevan ensi vuonnakaan. Suomi ei pääse seuraavina vuosina muun euroalueen kasvuvauhtiin ilman määrätietoista toimenpiteitä. Suomen kokonaistuotanto on 6 prosenttia alle vuoden 2008 tason, teollisuustuotanto 13 prosenttia alle vuoden 2008 tason ja vienti 20 prosenttia alle vuoden 2008 tason. Tämä on korutonta kertomaa, ja se kertoo siitä, että kurssin korjaaminen on välttämätöntä.

Hallitus on pyrkinyt korjaamaan suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukykyä rakentamalla yhteiskuntasopimusta laajalta pohjalta vuoropuheluhengessä, tasapainottamalla julkista taloutta velkaantumisen saamiseksi kuriin ja panostamalla kasvuun, kuten biotalouteen ja liikenneverkon korjausvelan pienentämiseen. Tavoitteena on korkeampi työllisyys ja parempi, kestävämpi kasvu.

Budjetin menosopeutuksia joudutaan tekemään. Osa niistä voidaan luokitella järjeistystoimenpiteiksi. Monet julkisen sektorin toiminnot vaativat uudelleenarviointia tehokkuusmielessä. Toimintojen tehostaminen kautta linjan byrokratiaa vähentämällä on hallituksen välttämätön ohjenuora.

Koko viime kauden takkuilleeseen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen toivottavasti löydetään hyvä ratkaisu. Vahva julkinen terveydenhuolto on turvattava, mutta suurempi toimija voisi lisätä sosiaali- ja terveystoimen tehokkuutta. Edessä on myös laaja aluehallinnon uudistus, johon tarvitaan laajapohjainen yhteinen näkemys.

Arvoisa puhemies! Hallituksen veropoliittinen peruslinjaus on hyvä. Kokonaisveroaste ei nouse vaalikauden aikana. Yleisesti ottaen hallitusohjelmassa luvataan kevennyksiä tuloverotuksessa ja kiristyksiä erityisesti haittaverossa. Ansiotuloverotukseen tehdään vuosittain inflaatiotarkistukset. Työn verotuksen kevennyksen painopiste on työtulovähennyksessä, joka kohdistuu lähinnä pieni- ja keskituloihin ja joka toteutuu nyt annetun budjetin yhteydessä.

Yrittäjät ovat jo ehtineet kaivata hallitusohjelman erinomaisten yrittäjämynönteisten verolinjausten muuttumista todeksi. Valitettavasti tämä uhkaa lykkääntyä vuoteen 2017. Hallitusohjelma sisältää useita omistajayrittäjän kannalta positiivisia uudistuksia. Tämä on viisasta, koska Suomi tarvitsee yrittäjiä ja työnantajia ja työpaikathan syntyvät lähinnä pk-yrityksissä. Keskustan yhdessä Suomen Yrittäjien kanssa pitkään vaatima yrittäjävähennys on tarkoitus toteuttaa laajana. Mukana ovat liikkeen- ja ammatinharjoittajat, maa- ja metsätalouden harjoittajat, verotusyhtymät ja henkilöyhtiöt. Uusi hallitus ottaa, toisin kuin viime eduskuntakaudella oli asianlaita, huomioon kaikki yritys muodot. Viime kaudella toteutettiin varsin avokätiset veronalennukset, mutta vain osakeyhtiöille ja muille yhteisöille.

Hallitus haluaa edistää yrittäjämäistä metsätaloutta. Hallitusohjelmaan kirjatulla noin 20 miljoonalla eurolla metsävähennyistä voidaan korottaa nykyisestä 60 prosentista puuston osuutta metsän hankintamenosta vastaavalle tasolle eli 95 prosenttiin. Metsävähennyksen kasvattaminen koskisi yrittäjämäistä metsätaloutta harjoittavia koko Suomessa. Pitkään on odotettu myös puhtaan metsätilan sukupolvenvaihdoksen helpottamista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Yhä useammat harkitsevat maatalouden osakeyhtiöittämistä. Varainsiirtovero on merkittävä osakeyhtiöittämisen este. Osakeyhtiöittämiseen liittyvän varainsiirtoveroesteeseen kiireellisen poistamisen tarpeesta olen saanut lukuisia yhteydenottoja. Viljelijät kysyvät, milloin uudistus tapahtuu. Osakeyhtiöittämisä on lykätty muutosta odotellessa.

Nyt on paljon maataloja, joiden talous kaipaa kriisitukea. Tähänastisissa määrärahoissa on kysymys niukkuuden jakamisesta. Hyvää on se, että satovahinkojen korvausjärjestelmä koskee vielä tätä satokautta. Huonoa taas on, ettei satovahinkokorvauksiin ole varattu rahaa nimeksikään. Myös Venäjä-pakotteisiin tarvitaan lisää helpotusta.

20.20 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen talous kestäväksi kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitus. Toimillaan hallitus jatkaa julkisen sektorin kestävyysvajeen umpeen kuromista. Suomen taloudellinen tila ja kehitys ovat huomattavasti heikentyneet ja ovat nykyisellään keskeisiä kilpailijamaitamme heikkommat. Kansainvälisen talouden kehityksestä on viime aikoina saatu jälleen huolestuttavia uutisia. Suomen talouskasvu jää seuraavina parina vuotena kilpailijamaitamme hitaammaksi ja työttömyysasteemme on korkea. Nyt käsitellyssä oleva valtion varainhoitoa koskeva suunnitelma kuitenkin osoittaa hallituksen kyvykkyyden tehdä sellaisia ratkaisuja ja uudistuksia, jotka vahvistavat luottamusta.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle ehdotetaan vuodelle 2016 noin 364 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Mielestäni kyse on arvovalinnasta. Kyllä, takuueläkkeen kuukausikorotus ansaitsee kiitoksen, ja kyllä, hallitusohjelma tähtää pidemmällä aikavälillä parantamaan suomalaisten hyvinvointia, ja kyllä, lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma katsoo lapsiperheisiin ja lasten hyvinvointiin. Nämä olivat vastauksia tänään debatissa käytyihin keskusteluihin ja kysymyksiin.

Lapsiperheiden kotipalvelujen saatavuuden parantamiseksi ehdotetaan 10 miljoonan euron lisämäärärahaa kunnille.

Hallitus kantaa myös huolta kotona asuvien ikääntyvien ihmisten tilanteesta. Tämä asia on ollut agendalla Suomessa jo vuosikautia. Hallitus käynnistää viisi kärkihanketta, ja yksi niistä on ikäihmisten palvelujen parantamiseen tähtäävä hanke. Siihen kuuluu muun muassa kotipalvelujen ja, aivan totta, omaishoitajien aseman parantaminen. Viime kaudella teimme koko eduskunnan voimin vanhuspalvelulakia. Uskoisinkin, että tämä tavoite hyvän ja turvallisen kotihoidon riittävydestä on meille kaikille yhteinen.

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden ylläpito ja hallitun maahanmuuton edistäminen ovat valtion perustehtäviä, joihin kohdistuu vaatimuksia niin koko yhteiskunnan kuin myös hallinnonalan eri toimijoiden taholta. Maamme hyvän turvallisuustason säilyttäminen edellyttää yhtä lailla yhteiskuntapoliittisia toimia kuin muutoksia yksilöiden ja organisaatioiden toimintatavoissa. Sisäministeriön hallinnonalalla nyt käsitellyssä oleva budjetti tukee tavoitetta, jossa maahanmuutto on ennakoitua ja hallittua. Tavoitteena on nopeuttaa turvapaikkahakemusten käsittelyä ja palautuspäätösten tekemistä sekä torjua mahdollisia väärinkäytöksiä.

Arvoisa puhemies! Poliisi ja Rajavartiolaitos on ollut erittäin työllistetty juuri nyt turvapaikanhakijoiden suuren määrän takia. Myös Puolustusvoimien apua on tarvittu tehtävien suorittamiseen. Sisäisen turvallisuuden kannalta merkittävä rooli on nyt sisäministeriön alaisuuteen siirtyvällä suojelupoliisilla. On hyvä, että suojelupoliisin määrärahoja tullaan nyt korottamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Hyvää sisäistä turvallisuutta ei voi ulkoistaa, vaan se on seurausta siitä, millä tavalla turvallisuus otetaan huomioon jokapäiväisessä toiminnassa. Tavoitteisiin kuuluu lisätä arjen turvallisuutta ja puuttua tehokkaasti ongelmiin, jotka vähentävät turvallisuutta tai turvallisuuden tunnetta. Rakennettaessa perustaa hyvälle sisäiselle turvallisuudelle yhtenä asiana on muun muassa ikääntyneistä huolehtiminen. Se tuntuu pienelle asialle, mutta se on hyvin tärkeä. Toivonkin, että tällä hallituskaudella tulemme tekemään myös toimia parantaaksemme ikääntyneiden turvallisuutta — en jaksakaan puhumatta siitä — niin kotona kuin palvelutalouksissakin ja pystymme ehkäisemään ikääntyneisiin kohdistuvia rikoksia, kuten esimerkiksi varkauksia.

Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala palvelee yhteiskuntaa vastaamalla toimivista ja turvallisista liikenne- ja viestintäyhteyksistä sekä palveluista kestävän kasvun tukemiseksi mahdollistamalla digitaalisten palvelujen käyttöympäristön. Sähköisten viestintäverkkojen ja digitaalisten palveluiden merkitys yhteiskunnan toimivuudelle on siis keskeinen. Hallinnonalan ohjauksen tulee perustua koko hallinnonalan kattaviin tavoitteisiin.

Toimivat liikenneyhteydet ovat kestävän kasvun perusedellytys, ja niiden kehittämisellä on tärkeä rooli yhteiskunnallisessa ja kansallisessa kilpailukyvyssä. Maamme hallitukset ovat vuosia laiminlyöneet tarvittavat investoinnit tie- ja rataliikenteeseen. Asiantuntijoiden mukaan olisi kuitenkin ollut edullisempaa hoitaa ylläpito kunnolla kuin ryhtyä isompiin korjaustalkoisiin tulevaisuudessa. Valtion talousarvioesityksellä hallitus nyt on puuttunut tähän epäkohtaan. Liikenneverkkoon panostetaan parantamalla erityisesti tie- ja rataverkon kuntoa asteittain hallituskaudella. Pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen maassa hyväkuntoinen tieverkko on edellytys kansalaisten tasa-arvoiselle kohtelulle. Näin luodaan toimintaedellytyksiä myös yrityksille, jotta ne pystyisivät toimimaan maamme jokaisessa kolkassa, ja samalla pidetään nykyistä paremmin koko Suomi asuttuna.

20.25 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Otimme tänään valtiona velkaa 14 miljoonaa euroa. Maksoimme tänään yksinään valtionvelan korkoja yli 4 miljoonaa euroa. Eikä tässä päiväkohtaisessa laskelmassa ole vähennetty arkipyhiä saati sunnuntaipäiviä, vaan aivan jokaisena kalenteripäivänä luvut ovat tällaisia. Siis pelkästään korkomenot olivat sellaiset, että vajaassa neljässä päivässä olisimme säästäneet sen verran kuin mitä tässä kaksi tuntia sitten kiistellyssä rautatieliikenteen säästöpäätöksessä tullaan säästämään. Eli olisimme voineet esimerkiksi tämmöisen välttää, jos meillä ei olisi ymmärrettävistä syistä kertynyttä taakkaa velkana.

No, tämä on yksi tapa kuvata sitä, minkä takia pitäisi olla tässä salissa täysin päivänselvää, että velaksi eläminen täytyy lopettaa niin nopeasti kuin se vain on mahdollista. Hyvä, että myöskin johtava oppositiopuolue SDP täällä tänään julisti — minä kuulin edustaja Heinäluoman puheenvuoron mielestäni ihan oikein — että he tulevat tarjoamaan varjobudjetin, jossa velkaa otetaan vähemmän. Mielenkiinnolla odotan, miten se tapahtuu, koska samalla edustaja Heinäluoma myöskin kertoi, että ilmeisesti tullaan esittämään väylämaksujen lopettamista, rataveron lopettamista pysyvästi. Ilmeisesti myös Tekesin leikkaukset tullaan perumaan. Yhteensä siis selvästi yli 200 miljoonan euron vuositasolla menolisäyksiä. Käytännössähän silloin tullaan odottamaan demareilta merkittävää veronkorotusten sarjaa, veronkorotuspakettia, osana heidän varjobudjettiaan. Ja väittäisin, että valitettavasti ne edustajat, jotka ilmeisesti kuulivat Heinäluomaa sanatarkasti ottaen väärin ja joista täällä muutama sanoi, että Heinäluomahan puhui, että enemmän otetaan velkaa, saattavat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

loppujen lopuksi olla kyllä oikeassa. Että jo kehyskauden aikana, jos nyt 200 miljoonan euron edestä tai enemmän korotettaisiin veroja nykybudjettiin nähden, siis esimerkiksi puolitettaisiin työtulovähennyksen vähennys, kyllä siinä voi olla, että talouskasvun kääntäminen jäisi tapahtumatta ja itse asiassa velkaantuminen kasvaisi niistä luvuista, joista tässä hallituksen esityksessä lähdetään. Hallituksen esitys nimittäin, täytyy tunnustaa, perustuu siihen, että meillä viimein tapahtuisi käänne. Se on epävarmaa, se pitää tehdä. Mutta ainaakaan sillä reseptillä, että yli 200 miljoonaa korotetaan veroja hallituksen esitykseen nähden, se ei lähde kyllä tapahtumaan.

No, toki on olemassa minunkin mielestäni hyviä ja huonoja veroja. Täällä aikaisemmin erityisesti vihreät ovat ansiokkaasti toistelleet kysymystä vaikkapa ylikompensoivista kilometrikorvauksista, työmatkakuluvähennyksistä. Minunkin mielestäni niissä olisi tarkastelemisen varaa — ei todennäköisestikään niin paljon, että sillä voitaisiin kattaa lähes 300 miljoonan euron opetuksen leikkauksia millään loogisella tavalla, silloin mentäisiin jo epäoikeudenmukaisuuksiin, mutta varmasti jotain. Samoin voi kysyä, nyt kun esimerkiksi öljyn hinta on romahtanut siitä, missä oltiin edes viime keväänä, kun hallitusneuvotteluita käytiin, ja näkymät myöskin lähivuosille ovat selvästi alhaisemmalla tasolla, olisiko tästä voitu ottaa joku osa valtiolle paitsi lämmityspolttoaineiden puolella, kuten hallitus ohjelmansa mukaan tekee, kenties myöskin liikennepolttoaineiden puolella. Mutta ei verottamalla tätä taloutta käännetä. Kyllä se kääntyy sillä, että kokonaisveroaste saadaan viimein laskuun.

Yksi, mitä ihmettelin päivällä, oli kyllä se, että autoverouudistusta, jota, sanoisin, ihan syystä suomalaiset ovat pitkään huutaneet, täällä oppositio lähinnä parjasi. Demarit parjasivat sitä sen takia, että ikään kuin tuntuu, että se menee jollekin muulle porukalle. Mutta minun mielestäni autovero on kyllä meillä — jos katsotaan, minkälaisilla autoilla ihmiset ajavat — johtanut nimenomaan siihen, että meillä keskituloinen, keskiluokkainen ihminen tai jopa duunariksi itsensä kokeva ihminen ei pysty ostamaan turvallista, vähäpäästöistä, modernia autoa, ajetaan selvästi vanhemmalla autokannalla kuin länsinaapureissa. Vihreät parjasivat sitä ilmeisesti sen takia, että se on kädenojennus autoilulle. Sinänsä, kun olen valmistellut erilaisia ympäristöohjelmia useissa eri työtehtävissä panostamalla joukkoliikenteeseen, johon itse uskon — olen ollut itse kääntämässä esimerkiksi Espoossa kokoomusta Länsimetron kannalle ja näin pois päin — on hyvin vaikea saada edes 1 prosenttiyksikön muutos liikennesuoritteessa joukkoliikenteen hyväksi. Sen sijaan sillä, minkälaisilla henkilöautoilla Suomessa ajetaan, siihen voidaan vaikuttaa merkittävästi. Siihen, vähenevätkö päästöt ja kulutus meidän henkilöautokannassa vaikka seuraavan 15 vuoden aikana kymmenesosan vai jopa kolmasosan, voidaan merkittävästi vaikuttaa sillä, minkälaisia autoja ja miten nopeasti tänne ostetaan. Ja juuri tällainen vähäpäästöisiä autoja suosiva, uusien autojen hankkimista helpottava ratkaisu tarvitaan siihen.

Kolmanneksi ilmainen vinkki demareille. Jos aiotte käyttää autoverotuksen uudistuksen peruuttamista välineenä tähän pakettiin, niin ei onnistu, koska ensi vuoden budjetissa itse asiassa ajoneuvoveroa nostetaan 24 miljoonaa enemmän kuin autoveroa lasketaan. Eli paketti ei ensi vuonna vielä kyllä tuo nettona autoilijalle mitään. Kolmen vuoden aikana kyllä, mutta sitä ei ensi vuoden budjetin varjo-osassa voi käyttää. Tässä muutama huomio. — Kiitos.

20.31 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä nousi tänään jo aikaisemmin keskustelua omaishoidosta, mikä on hyvä asia. Omaishoitajat tuottavat julkiselle taloudel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

le vuosittain yli 3 miljardin luokkaa olevat säästöt, kun tukea tarvitsevia ihmisiä voidaan hoitaa omassa kodissaan muiden palveluiden sijaan. Tästä syystä omaishoitoon kannattaa panostaa, se on ihmisten kannalta inhimillistä ja kansantaloudellisesti järkevää.

Suurena ongelmana on, että omaishoitajat ovat hyvin eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, missä kunnassa he asuvat. Syynä tähän on, että omaishoidolla ei ole riittävän vahvaa lainsäädäntöä tukena. Sopimusomaishoito on määrärahasidonnainen, ja omaishoitokriteerit vaihtelevat kunnittain, samoin heille maksettavat tukipalkkiot ja tukipalvelut sekä vapaapäivien järjestelyt. Tilanne on eriarvoistava ja kestävä.

Hallitusohjelmassaan hallitus on luvannut rahaa omais- ja perhehoitajien sijaisjärjestelyihin. Tämä on hyvä asia, mutta se ei kuitenkaan poista omaishoitoon liittyvää perusongelmaa omaishoidon eriarvoisuudesta ja lainsuojattomuudesta. Omaishoitajat tarvitsevat vahvemman lain tuekseen.

Valitettavasti tosiasia on, että samanaikaisesti, kun hallitus kertoo parantavansa omaishoidon sijaisjärjestelyä, se heikentää omaishoitoperheiden tilanteita muilla päätöksillä. Hallitus leikkaa eläkkeensaajien asumistukea, nostaa sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasmaksuja, lisää lääkekustannuksia ja heikentää palveluiden henkilöstömitoituksia. Näillä on suuri merkitys omaishoitoperheille, jotka käyttävät tukipalveluita ja lääkkeitä.

Minulta kysyttiin tänään aikaisemmin istunnossa, mitä sosialidemokraatit tekivät viime kaudella, kun nyt vaativat lainuudistusta. Me todellakin teimme viime kaudella: Viime kaudella laadittiin ministeri Guzenina-Richardsonin toimesta laaja omaishoidon kansallinen ohjelma, jonka pohjalta ministeri Huovinen käynnisti uuden omaishoitolain valmistelun. Tavoitteena oli luoda omaishoitoon yhtenäiset kriteerit koko Suomeen sekä vahvistaa omaishoitajien oikeusturvaa. Tämän lisäksi kohdensimme rahoitusta kuntiin omaishoitopalvelujen kehittämiseen, annoimme lisää valtionosuutta sekä sijaisjärjestelyihin että omaishoitajien terveystarkastuksiin. Kuten totesin, tärkein sosialidemokraattien tavoite oli, että uusi omaishoitolaki olisi tullut hyväksyttäväksi tämän eduskunnan toimesta. Harmikseni täytyy todeta, että valmistelu on keskeytetty.

Arvoisa puhemies! Nuorisotakuu oli edellisen hallituksen merkittävimpiä hankkeita. Nuorisotakuussa luvattiin tarjota jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi ilmoittautumisesta. Edellinen hallitus panosti nuorisotakuuseen 60 miljoonaa euroa vuodessa. Tällä rahalla on myös oikeasti pystytty ohjaamaan nuoria koulutukseen ja työuralle ja ehkäisemään nuorten syrjäytymistä.

Sipilän hallitus on nostanut nuorisotakuun kehittämisen jopa yhdeksi kärkihankkeistaan. Mitä tämä tarkoittaa? Tämä on ristiriitaista, sillä samalla nuorisotakuun toimeenpanoon suunnataan enää murto-osa edellisen kauden rahoituksesta eli ainoastaan 5 prosenttia sille aikaisemmin kohdistetuista resursseista. Samoin etsivän nuorisotyön rahoitusta leikataan, juuri kun sen toiminta on saatu laajennettua koko maan laajuiseksi. Me tiedämme, miten suuri hinta, niin taloudellinen kuin inhimillinenkin, nuorten syrjäytymisellä on. Nyt hallitus leikkaa juuri sitä kustannustehokkaasta, ennalta ehkäisevästä toiminnasta, johon on seminaarien juhlapuheissa koko ajan luvattu suunnata enemmän resursseja.

Arvoisa rouva puhemies! Opintotuella on ollut merkittävä rooli siinä, että Suomessa on ollut mahdollista opiskella päätoimisesti ja hankkia korkeakoulutus vanhempien sosioekonomiseen asemaan katsomatta. Nyt opintotukeen vastikään saatu indeksisidonnaisuus poistetaan, opintorahasta ja asumislisästä leikataan jatkossa 25 prosenttia, mikä on monelle opiskelijalle kestävä. Heidän on tämän jälkeen pakko tehdä töitä, jotta voisivat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

kustantaa elämän perusmenot. Työnteko ei ole pahasta, mutta se ei saa olla kuitenkaan edellytys opiskeluun. Tämän lisäksi tosiasia on, etteivät kaikki opiskelijat saa työtä, mikä sinällään lisää toimeentulon ahdistusta, lisää mielenterveysongelmia, vaikeuttaa opiskeluun keskittymistä sekä luo epävarmuutta tulevaisuuteen.

Huolestuttava suunnitelma on opintotuen muuttaminen myös entistä lainapainotteisemmaksi. Opiskelijathan ovat nyt ainoa ryhmä, jonka perustoimeentulo on lainsäädännön näkökulmasta lainarahan varassa. Jatkossa opiskelijat, jotka eivät halua valmistua epävarmoille työmarkkinoille suuret velat niskassaan, joutuvat tekemään yhä enemmän töitä opintojensa ohessa. (Puhemies koputtaa) Tämä taas puolestaan hidastaa opintojen etene- mistä ja pidentää opiskeluaikoja, mikä tuskin on meistä kenenkään tavoite.

20.37 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Vieraillessani viime viikolla Tukholmassa isännät kertoivat, että Ruotsin hallitus tekee ensi vuoden budjetissa historiallisia panostuksia koulutukseen ja osaamiseen. Isännät myös kertoivat, että maan strategia kansainvälisessä kilpailussa on panostaa osaamiseen, innovatiivisuuteen ja laatuun. He eivät kilpaile hinnoilla.

Samaan aikaan Suomessa hallitus suunnittelee miljardileikkauksia koulutuksesta, tutkimuksesta ja tuotekehityksestä. Hallitus säättää lakeja, joiden tavoitteena on palkkojen alentaminen. Maan hallituksen strategia on ilmeisesti lähteä mukaan kansainväliseen palkkojen polkumyyntiin, vaikka jo nyt vientiteollisuuden palkat ovat keskeisiä kilpailijamaita alemmat. Suomi on muuttanut strategiansa: me emme ilmeisesti enää halua kilpailla laadulla ja osaamisella, vaan pelkällä hinnalla. Suomi on valitsemassa täysin päinvastaista tietä kuin Ruotsi. Kysyä sopii, kummankohan luulemme olevan voittajan strategia. Ruotsia auttaa tietysti myös itsenäinen valuutta siinä, missä euro tuottaa Suomelle ongelmia, mutta ei typerissä politiikkavalinnoissa voi täysin valuutankaan taakse piiloutua.

Hallituksen antamassa valtion ensi vuoden talousarvioesityksessä on paljon, johon voisi tarttua. Hallitus puhuu paljon huippuosaamiseen ja innovaatioihin panostamisesta, mutta puheet ja rahat ovat räikeässä ristiriidassa. Leikkaukset Tekesin ja VTT:n määrärahoihin sekä leikkaukset yliopistoilta ovat yksi isoimmista ongelmista. Tekesiltä leikataan 150 miljoonaa, ja se tarkoittaa esimerkiksi sitä, että 100 pilottihanketta jää tekemättä ja sitä myötä saamme vähemmän keksintöjä. Leikkaamalla tutkimuksesta ja tuotekehityksestä ja innovaatiotoiminnasta me ammuimme itseämme jalkaan, sillä juuri näillä panoksilla julkinen sektori voi tukea elinkeinoelämää nousuun ja synnyttää kestäviä työpaikkoja. Kun yksityinen sektori samaan aikaan leikkaa tutkimus- ja tuotekehityspanoksia, pitäisi valtion pikemminkin kompensoida sitä ja lisätä panoksia kuin leikata siitä. Suomessa panokset tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan ovat valitettavasti vähentyneet viime vuosina. Nyt ne tulevat vähenemään edelleen ja me jäämme kansallisissa tutkimus- ja tuotekehityspanoksissa huomattavasti jälkeen Ruotsia, ja tämä tulee tulevaisuudessa näkymään myös viennissä negatiivisesti.

Toinen asia, mihin haluan erityisesti puuttua, on nuorisotakuusta ja opintotuesta leikkaaminen.

Viime hallituskaudella lanseerattu nuorisotakuu oli merkittävä päänavaus nuorisotyöttömyyden ja nuorten syrjäytymisen vähentämiseen. Nuorisotakuu ei toki ollut täydellinen, mutta nyt siihen suunnattava määrärahojen leikkaus on kohtuuton. Pelkona on, että nuorisotakuusta jää lopulta jäljelle vain siinä olevat nuoriin kohdistuvat pakottavat elementit, kun kannusteet ja työllistämiseen suunnatut määrärahat leikataan pois. Erityisen huolissa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

ni olen etsivään nuorisotyöhön kohdistuvista leikkauksista, sillä se jos mikä on inhimillisesti ja taloudellisesti kannattavaa toimintaa. Haluan muistuttaa, että yhden yhteiskunnasta syrjäytetyn nuoren hinta on miljoona euroa, ja inhimillisiä tappioita ei voi edes euroissa mitata.

Edustaja Kiljunen puhui äsken hyvin opintotuen leikkaamisesta. Opintotukijärjestelmä vaikuttaakin olevan varsinaisen teurastuksen kohteena. Opintotuki irrotetaan indeksistä, jossa se on ehtinyt olla ruhtinaallisen vuoden, ja ministeri Grahn-Laasonen on ilmoittanut, että opintotuen tasosta tullaan myöhemmin leikkaamaan vielä 25 prosenttia ja opintotuki tullaan muuttamaan lainapainotteiseksi. Opiskelijoiden perustoimeentulo on siis jatkossa yhä enemmän riippuvainen lainasta. Haluankin kysyä, mitä Suomen nuoret ovat tehneet, että he ansaitsevat tällaiset leikkaukset. Hallitus puhuu hurskaasti siitä, että lapsille ei saa jättää velkaa. Luuletko velattoman valtiontalouden lohduttavan nuoria, jotka on syrjäytetty yhteiskunnasta, ketkä kärsivät työttömyydestä tai keiden osaamispotentiaali ei pääse kasvamaan täyteen mittaansa leikkausten tähden?

On myös selvää, että osaamisesta, koulutuksesta ja nuorista leikkaaminen on myös valtiontalouden kannalta kestävämpi strategia, kun asiaa tarkastellaan vähänkin pidemmällä aikajänteellä. Velka tulee vain kasvamaan, jos hallitus lyhytnäköisesti leikkaa tulevaa menestys- ja kasvupotentiaalia. Viisas hallitus suunnittelisi taloutta ja yhteiskuntapolitiikkaa pidemmällä aikajänteellä ja panostaisi osaamiseen ja hyvinvointiin. Viisas hallitus panostaisi nuoriin. Ne panokset myös synnyttävät kasvua ja maksavat itsensä takaisin.

20.42 **Anders Adlercreutz r:** Värderade fru talman! Budgetbalans är en sak, en balanse-rad budget en annan. En budget är inte ett självändamål utan ett redskap för att nå ett strategiskt mål. Är denna budget det?

Budjettitasapaino on yksi asia, tasapainoinen budjetti toinen. Tämä budjetti ei ole kumpakaan. Kuka teistä salissa istuvista voi väittää, että tämä budjetti on aidosti strateginen? Minusta se vaikuttaa kamreerin iltapuheelta, budjetilta, jonka ainoana tavoitteena on lyhyen tähtäimen säästöt pitkän tähtäimen tavoitteiden kustannuksella.

Kehotan hallitusta katsomaan tulevaisuuteen, näkemään paitsi tämän hetken säästötarpeet myös niiden vaikutukset. Hallituksen tulisi kohdistaa leikkaukset vanhojen, kannattamattomien ja toimimattomien rakenteiden purkamiseen ja investoida rohkeasti toimintamalleihin, jotka vastaavat tämän päivän todellisuuteen, jossa ei enää kuljeta samoissa haalareissa läpi työuran. Todellisuuteen, jossa ollaan yhtenä päivänä yrittäjiä, toisena palkollisia. Näihin rakennemuutoksiin kannattaa ruutia uhrata, ei lyhyen tähtäimen säästöihin. Nämä isot rakennemuutokset ovat niitä, jotka aidosti muokkaavat maamme tulevaisuutta. Ne myös määrittävät sen kilpailukyvyn.

Luokaa nuorille työmahdollisuuksia. Ottakaa parhaat palat naapurimaiden uudistuksista — ei koko Saksan minijob-käsitettä, vaan osa siitä. Soveltakaa sitä nuoriin niin, että he pääsevät aikaisin kiinni työelämään ja työnteon kulttuuriin. Mutta mitä tekee hallitus? Se katsoo lähelle, poimii raa'at hedelmät puusta, toimii tavalla, joka kumpuaa vanhan teollisen yhteiskunnan malleista. Se rakentaa taloa savuaville raunioille, vaikka vieressä odottaa valmiiksi kaskettu pelto, pelto, joka janoaa uutta, vikkelmämpää ja helpommin skaalautuvaa liiketoimintaa.

Budjetoitaessa annetaan ja budjetoitaessa otetaan. Annetaan noin 3 miljardia ympäristölle haitallisia tukia. Lopetetaan tuulivoiman syöttötariffijärjestelmä samalla, kun se säi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

lyy muiden energiamuotojen osalta. Annetaan 200 miljoonaa Saksan autoteollisuudelle — Volkswagen tarvitsee tukeamme nyt. Viedään Länsi-Uudeltamaalta joukkoliikenteen infrastruktuuri vaivaisen 1,1 miljoonan takia. Ja tässä kohtaa en malta olla kysymättä, mitköhän on nettosäästö, kun kuntien kaavoittamat sadat tontit jäävät myymättä ja rakentamatta, kun kunnat joutuvat rahoittamaan uusia yhteyksiä. Kaikki nämä ovat valintoja, eivätkä suinkaan vain arvovalintoja, vaan järjenvastaisia valintoja.

Samalla kun hallitusohjelmalla on suuria tavoitteita esimerkiksi hiilettömän tulevaisuuden suhteen, loistavat tätä tavoitetta tukevat linjanvedot poissaolollaan budjetissa. Joukkoliikenteen osalta leikataan junayhteyksiä paitsi maakunnissa myös pääkaupunkiseudulla, Suomen suurimmassa kasvukeskuksessa. Sisääntuloväylien ruuhkat eivät tästä ainakaan pienene, mutta ehkä teihin on varaa investoida raideliikennettä enemmän.

Eikä tässä vielä kaikki. Tilanteessa, jossa pitäisi valaa uskoa tulevaisuuteen, leikkaamme siitä kaikkein kalleimmasta, opetuksesta ja tutkimuksesta, asioista, jotka ovat olleet viime vuosina ylpeyden aiheitamme, niitä ainoita, ja niitä ei leikata vähän: leikataan kunnolla, Kempeleen mitalla. Pelkästään Helsingin yliopistoon kohdistuu leikkauksia yli 100 miljoonan euron vuosivauhdilla. Samalla hallitusohjelmassa todetaan, ettei opetuksen laatu saa heikentyä. Tämä on suunnattoman naiivi oletus. Tietenkin se heikentyy. Jos yliopiston rahoituksesta viedään 15 prosenttia, niin se näkyy toiminnassa. Se tarkoittaa, että tiedekuntia lakkautetaan ja tutkimusta vähennetään. Jo nyt voi huomata tapahtuvan aivovuotoa Suomesta ulkomaille, ja tämä tulee kiihtymään entisestään. Äskettäin saimme lukea, että Helsingin yliopisto on sadan parhaan yliopiston joukossa maailmassa. Onko se sitä enää huomenna? Entä mitä tapahtuu sille 2,5 miljardille eurolle tai 40 000 työpaikalle, joita yliopisto välillisesti synnyttää?

Tulevaisuus — se saattaa olla metsässä, se saattaa olla biotaloudessa, se saattaa olla teknologiateollisuudessa. Me emme tiedä sitä. Hallitus ei luonut Helsingin peliteollisuusklusteria. Hallitus ei myöskään luonut Vaasan cleantech-sektoria. Siksi hallituksen ei kannata valita voittajia ja häviäjiä. Sen sijaan, että viedään isolla kouralla koulutuksesta ja annetaan pieniä lohdutuspalkintoja muutamille valituille sektoreille, kannattaa panostaa työmarkkinoiden tervehdyttämiseen ja vankkaan koulutukseen. (Puhemies koputtaa)

Regeringen ska inte välja vinnare eller förlorare. Den ska inte klä av vår utbildning och ge sockorna åt vissa av regeringen valda branscher. Regeringen ska bygga strukturer och värna om det som bygger vår framtid: utbildning, en sund arbetsmarknad och (Puhemies: Aika!) ett sporrande företagsklimat. Det är mycket billigare — och nu talar vi om kostnader i det långa loppet — än att krympa underskottet från 6 till 5 miljarder om barnen spolas bort med badvattnet.

20.49 Sari Raassina kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on tänään vallinnut liikkuttavakin yksimielisyys Suomen talouden tilasta ja myös työttömyyden merkityksestä tuon asian osalta. Sen sijaan keinoista näiden ongelmien hoitamisessa tuntuu olevan kovin vaikea päästä yksimielisyyteen.

Itse kannan erityistä huolta kuntataloudesta siitä huolimatta, että hallituksen budjettiesityksessä on runsaasti kuntataloutta tukevia elementtejä. Kuntatalouden vaikutus julkisen talouden tilaan on merkittävä. Korkea työttömyys vähentää kuntien verotuloja ja lisää kuntien kustannuksia suoraan pitkäaikaistyöttömyyden hoidon kustannusten sekä välillisesti sosiaali- ja terveystenonien kasvun kautta. Siksi hallituksen budjettiesityksen työllisyyttä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

vahvistavat toimet ja niissä onnistuminen ovat keskiössä myös arvioitaessa kuntien mahdollisuuksia rahoittaa lakisääteisiä tehtäviä ja tarpeellisia investointeja.

Ennusteet kuntien verotulokertymän kehityksestä vuodelle 2016 ovat murheellista luetavaa. Ne vaarantavat todellisuudessa kuntien mahdollisuuksia tervehdyttää talouttaan ja sitä kautta pahentavat haastetta julkisen talouden tasapainottamisessa. Riski kuntaveron nostoon on todellinen monissa kunnissa ja kaupungeissa. Näin tavoite kokonaisveroasteen hallinnasta voi vaarantua, ja kaikki me tiedämme, että kuntaveron nosto vaikuttaa suoraan kotimaiseen kulutuskysyntään. Keskiössä ovat siis ne toimet, joilla kuntien tehtävien ja velvoitteiden määrää voidaan vähentää ja kuntien edellytyksiä lisätä tulojaan mahdollistetaan. Tärkeintä on kuitenkin se, että työpaikkoja saadaan lisää koko Suomessa.

Oppositio puheenvuoroissaan turvaa pääosin vanhoihin konsteihin ja jo monesti kokeiluihin temppeihin, joiden vaikuttavuus on osoittautunut varsin heikoksi. Nyt tarvitaan todella uutta ajattelua ja uutta kasvua, uusia työpaikkoja, uusia yrityksiä ja niitä uusia innovaatioita, joitten pohjalta uuden kasvun Suomi voidaan rakentaa. Siihen hallituksen budjettiesitys antaa eväitä, mutta samanaikaisesti tarvitaan myös toimia, joilla työn tuottavuutta voidaan lisätä. Tätä tarvitaan myös kuntasektorilla, jotta riittävät ja laadukkaat palvelut voidaan turvata. Oikeudenmukaisuus tuottavuuden kasvattamiseen tähtäävissä toimenpiteissä on kuitenkin tärkeää, ja siksi tervehdin ilolla hallituksen uudelleenarviota leikkausten kohdentamisessa. Vuorotyötä tekevät ovat lisänsä ansainneet.

Myös kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkamisessa on välttämätöntä onnistua. Kun uutta ajattelua ja joustoja vaaditaan työmarkkinoilta, työntekijöiltä ja työnantajilta, samaa uudistamishalua toivoisin löytyvän myös ministeriöistä. On aika purkaa yhteiskunnan toimintaa jäykistävää ja yrittämistä vaikeuttavaa lainsäädäntöä. Tehtävien ja velvoitteiden tarpeellisuuden kriittinen tarkastelu on nyt paikallaan sekä yksityiskohtaisten säädösten että laajempien kokonaisuuksienkin osalta. Oikein tehdyillä muutoksilla lainsäädäntöömme ei vaaranneta perusoikeuksia vaan mahdollistetaan hyvinvointiyhteiskunnan uudistuminen. Hallitus on tämänkin hankkeen kanssa aivan oikealla tiellä.

20.53 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kukaan ei varmaankaan kiistä sitä tosiasiaa, että velkaantuminen on saatava kuriin. Eri mieltä me olemme kuitenkin keinoista, miten talous saadaan kestäväällä tavalla tasapainoon. Esimerkiksi sopeuttamistoimenpiteet on SDP:n mielestä kohdistettu liikaa huono-osaisten kontolle. Hallitus on sanonut täällä tänään, että täällä ei saisi valittaa, mutta jos katsotaan asiaa esimerkiksi köyhän eläkeläisen kannalta, niin hallituksen viesti olla valittamatta on kovin julma.

Hallituksen toimenpiteet lisäävät selkeästi köyhyyttä ja eriarvoisuutta, ja sitä meidän sosialidemokraattien on mahdotonta hyväksyä. Lisäksi ihmettelen sitä, miten niukasti hallituksen esityksissä on laskettu vaihtoehtokustannuksia. Monet sellaiset toimenpiteet, jotka hallitus määrittelee säästöiksi tietyllä sektorilla, tulevat aiheuttamaan lisäkustannuksia toisaalle. Tästä muutama esimerkki.

Esimerkiksi eläkeläisten asumistuen leikkaukset on käsittämätön päätös. Kun tähän lisätään palvelumaksujen korotukset ja Kelan korvausten pienentyminen, uhkaa tuhansia pienituloisia eläkeläisiä todellinen syvenevä köyhyys. Tämä johtaa toimeentulotukimenojen kasvuun, ja silloin voi taas kysyä, onko hallitus laskenut riittävän hyvin vaihtoehtokustannukset tälle päätökselle. Takuueläkkeen nosto ei riitä kompensoimaan tulojen menetyksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Lisäksi haluaisin tietää, onkohan peruspalveluministeri ymmärtänyt, että tämä päätös uhkaa laitoshoidon purkamisen tavoitteita. Eläkeläisten asumistuki on monelle pienituloiselle eläkeläiselle ehdoton edellytys esimerkiksi palvelutalossa asumiselle, jossa asiakas maksaa vuokraa asunnostaan.

Haluaisin tietää myös, mihin periaatteeseen pohjautuu ruokavaliokorvauksen kokonaan poistaminen keliakiaa sairastavilta. Kysymys on pitkäaikaissairastavien tasa-arvoisesta kohtelusta. Gluteeniton ruokavaliokorvaus keliakiaa sairastavilla vastaa lääkettä muissa pitkäaikaissairauksissa. Jos ruokavaliota ei noudateta, se aiheuttaa paljon kärsimystä mutta myös sairastavuuden ja sitä kautta terveyspalveluiden käytön lisääntymistä. Hoitamattomasta taudista voi seurata myös muita vakavia sairauksia, kuten esimerkiksi syöpää, joiden hoito tulee yhteiskunnalle todella kalliiksi.

Hallitus sanoo kehittävänsä kouluja. Ryhmäkokojen kasvattaminen päivähoitossa ja kouluissa on vaikea ymmärtää kehittämisenä. Suurin osa lapsista pärjää suurissakin ryhmissä, mutta meillä on valtavan paljon tutkittua tietoa siitä, että paras tukimuoto lapselle ja nuorelle, jolla on oppimisvaikeuksia tai esimerkiksi puutteita sosiaalisten taitojen ja käyttäytymisen säätelyn hallinnassa, on pienet ryhmäkoot. Myös kasvatus- ja koulutusalan ammattilaisille ja asiantuntijoille ryhmäkokojen kasvattaminen on märkä rätti vasten kasvoja. Hallitus tekee suuren ja kauaskantoisen virheen leikatessaan näin rajusti parhaasta kilpailuvaltiostamme eli koulutuksesta.

Tiede-, tutkimus- ja innovaatio toimintaa kehittämällä meillä olisi mahdollisuus saada uusia tuotteita maailmanmarkkinoille. Esimerkiksi biotalous, ympäristönsuojelu ja terveysteknologia ovat tulevaisuuden kasvualoja. Näihin tulisi panostaa. Mutta mitä tekee hallitus? Leikkaa määrärahoja tutkimus- ja kehittämistoiminnasta kautta linjan.

Myös työvoimapolitiikan määrärahaa leikataan, vaikka työttömyys on kasvussa. Tätä päätöstä on vaikea ymmärtää, etenkin kun hallitus ei ilmeisesti ole laskenut tästäkään päätöksestä seuraavia vaihtoehtokustannuksia eli sitä, mitä yhteiskunnalle maksaa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä se, jos ihmiset eivät työllisty ja kenties putoavat kokonaan työmarkkinoiden ulkopuolelle. Liian pitkään kestänyt työmarkkinoiden ja aktiivitoimenpiteiden ulkopuolella oleminen voi vakavasti uhata ihmisen paluuta työhön talouden elpyessä.

Lisäksi hallitus leikkaa Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen määrärahoja, jotka ovat tärkeitä työttömien kuntoutuksen järjestämisessä.

Myös te-toimistojen tilanne alkaa olla kaoottinen. Yhdellä virkailijalla voi olla jopa 2 000 asiakasta. Erityisesti ne henkilöt, jotka tarvitsevat henkilökohtaista ohjausta ja tukea, saattavat jäädä kokonaan palvelujen ulkopuolelle.

Erityisen huolissani olen nuorten tilanteesta. Hallitus sanoo kehittävänsä nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan. No, olipa nimi mikä tahansa, niin tähän niin sanottuun kärkihankkeeseen suunnatut määrärahat ovat täysin riittämättömiä. Yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle laskelmien mukaan elämänsä aikana yli miljoona euroa, joten nuorten tulevaisuuteen sijoittaminen hiukan suuremmalla summalla olisi sekä inhimillisesti että taloudellisesti kannatettavaa. On anteeksiantamatonta, että hallitus romuttaa nuorisotakuun, jonka hyödyt ovat kiistämättömiä.

Olen paljon puhunut näyttöön perustuvasta päätöksenteosta, joka tarkoittaa sitä, että päätöksenteossa otettaisiin paremmin huomioon luotettava tutkimuksellinen näyttö, joka pitää sisällään myös kustannustehokkuus- ja kustannusvaikuttavuuslaskelmien tekemisen ja vaihtoehtokustannusten laskemisen. Tällaista lähestymistapaa en tämän talousarvion laadinnassa näe. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

20.59 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkisalo-Ropponen vei jo sanat suustani. Todella hieno puheenvuoro.

Nyt on viimeistään varmistunut se, että tämä hallitus syventää tuloeroja ja lisää työelämän epävarmuutta. Hallituksen linja on epätasa-arvoinen paitsi meille kotimaassa myös kansainvälisesti, minkä kehitysmäärärahojen hurjat leikkaukset osoittivat.

Eryteisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvat leikkaukset vaativat päättäjiltä vastuullista harkintaa. Olemmeko valmiita kohtaamaan 10 tai 20 vuoden kuluttua säästöjemme seuraukset? Säästöt muuttuvat lopulta moninkertaisiksi kuluiksi syrjäytymisen, osaamisen laskun ja pahoinvoinnin lisääntymisen vuoksi.

Huolestuttavaa hallituksen politiikassa on, että varhaiskasvatusta ei nähdä lapsen oikeutena, vaan pelkästään vanhempien oikeutena saada lapselle hoitopaikka. Onko oikein, että lapsen oikeus varhaiskasvatukseen muuttuu aina sen mukaan, mikä on hänen vanhempiensa tilanne? Lapsiasiainvaltuutettu ja eduskunnan apulaisoikeusmies kritisoiivat viime perjantaina loppuneella lausuntokierroksella hallituksen esityksiä siitä, että ne asettavat lapset eriarvoiseen asemaan. Heidän mukaansa lasten tasa-arvoiset oikeudet varhaiskasvatukseen eivät toteudu, jos oikeutta rajataan esimerkiksi sen mukaan, onko lapsen vanhempi töissä vai työtön.

Hallitus lupaa, että kokopäiväinen hoitopaikka on järjestettävä, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista. Vaikeassa elämäntilanteessa olevat perheet eivät välttämättä jaksa tai osaa hakea kokopäiväistä hoitopaikkaa, vaikka perheen tilanne siihen oikeuttaisikin. Vaikeassa tilanteessa olevat perheet tarvitsevat kaiken tuen, eivät lisää selvityksiä perheen tilanteesta viranomaisille. Tämä on paitsi inhimillistä myös koko Suomen etu. Syrjäytyminen periytyy, ja tämä syrjäytymisen ketju meidän on katkaistava.

Arvoisa puhemies! Raideliikenne on tärkeä paitsi koko Suomen elinvoimaisuuden myös ympäristön kannalta. Hallituksen säästöt raideliikenteestä pakottavat ihmiset oman auton rattiiin. Lisäksi tasa-arvon kannalta raideliikenteeseen satsaaminen on tärkeää, sillä se takaa liikkumisen vapauden myös autottomille ihmisille lapsista ikäihmisiin.

Junavuoroja ei voi myöskään lakkauttaa pelkkien yksittäisten reittien matkustajamääriä tuijottaen, vaan valtio-omistaisen yhtiön on arvioitava tilanne laajemmin. Suomessa on pitkät välimatkat, ja vain toimivan raideverkoston avulla voimme pitää koko Suomen elinvoimaisena ja kilpailukykyisenä. Jos alue ei ole helposti saavutettava, se ei voi houkuttaa yritysinvestointeja, työvoimaa, opiskelijoita ja matkailijoita.

Samaan aikaan kun hallitus leikkaa ja säästää useiden ihmisryhmien perustoimeentulosta, hallitus myös nostaa asiakasmaksuja, korottaa lääkkeiden ja palvelumatkojen omavastuita, kiristää kiinteistö- ja polttoaineverotusta, eli tulojen pienentyessä menotkin kasvavat. Ei tarvitse olla ruudinkeksijä päästäkseen siihen lopputulokseen, että näillä epäoikeudenmukaisesti kohdennetuilla toimilla hallitus supistaa kotitalouksien ostovoimaa, mikä tulee näkymään erityisesti palvelualojen pienyritysten vaikeuksien lisääntymisenä.

Hallitus lupaa vahvistaa yrittäjyyttä. Onko se unohtanut kokonaan pienyrittäjät puhuesaan lähinnä suuryritysten suulla?

Olen hallituksen tavoin huolissani siitä, miten kansalaisten peruspalvelut tulevaisuudessa turvataan, mutta lyhytnäköisten säästöjen vuoksi on Suomen tulevaisuus todella huolestuttava. Tarvitsemme leikkausten sijaan oikeudenmukaista vero- ja sosiaalipolitiikkaa sekä lisää työllistäviä investointeja. Kärkihankkeet ja satsaukset perusväylänpitoon ovat kannattavia ehdotuksia ja niillä on myös työllisyyttä ja yrittäjyyttä parantavia vaikutuksia, mut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

ta hallituksen esittämät leikkaukset koulutukseen ja ostovoimaan ovat täydellisessä ristiriidassa kilpailukykyä parantavan johtoajatuksen kanssa.

21.03 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva valtion talousarvio vuodelle 2016 on erittäin mielenkiintoinen kirja, ja se heijastaa hyvin tämän hetken taloustilannetta Suomessa. Taloudellinen tilanne tässä maassa on todella huono, se varmaan tunnustetaan tässä talossa kaikissa puolueyhmissä hallitus—oppositio-asetelmasta riippumatta. Lokakuusta 2008 tähän päivään asti jatkunut talouden lama on tosiasia, joka on nyt vihdoin ja viimein tunnustettava. Liian monta vuotta on mennyt tämän asian kanssa vatuloidessa, kun ei ole uskallettu tarttua härkää sarvista. Muistan viime kauden eduskuntakeskustelut, kun niitä seurasin aktiivisesti silloinkin, ja ihmettelin sitä keskustelua, että mitä tämä tällainen oikein on. Velkaa meillä on 100 miljardia, ja pitää muistaa, että jos nuo luottoluokituslaitosten arviot Suomen talouden tilasta heikkenevät, se tarkoittaa, että 1 prosentti korkoa jos nousee, niin meiltä menee silloin valtion budjetista miljardi lisää valtion lainojen korkomenoihin per vuosi. Se olisi sellaista suoneniskentää, johon Suomen ei pidä joutua. Eli talous on laitettava kuntoon, ja tämän keskustelun aikana, kun olen kuullut näitä opposition puheenvuoroja, niin kyllä melkein ihmetys nousee mieleen, että onko todella niin, että pitää ottaa velkaa lisää, minkäänlaisia menoleikkauksia ei saisi tehdä ja uuden luominenkin tuntuu olevan hakusessa. Tällä tiellä ei voi enää kerta kaikkiaan jatkaa, ja hallitus on lähtenyt juuri siitä, että pyrimme luomaan uutta tähän maahan, pyrimme purkamaan byrokratiaa pois ja luomaan mahdollisuutta uudelle kasvulle.

Kun katsoo Suomen tämänhetkistä taloustilannetta, niin uudelle kasvulle tässäkin tilanteessa meillä on monta mahdollisuutta.

Ensimmäisenä asiana nostan esille tämän yhteiskuntasopimuksen, josta parhaillaan neuvottelut ovat käynnissä. Pääministeri Sipilä on siinä määrätietoisesti vienyt asiaa eteenpäin, ja toivon omalta osaltani hartaasti, että kaikki työmarkkinaosapuolet liiton kokoihin ja voimavaroihin katsomatta allekirjoittavat tämän mahdollisen uuden sopimuksen, jolloin pääsemme asiassa eteenpäin, ja ennen kaikkea siihen liittyy myös maltillinen palkkasopimus, jolla pystymme Suomen kilpailukykyä parantamaan. Kilpailukyvyn parantaminen tässä maassa on meidän elinehtomme. Suomen tulevaisuus riippuu siitä, miten meidän tuotteemme maailmanmarkkinoilla käyvät kaupaksi. Kaikki muu puhe on melkeinpä turhaa, ja jos saamme viennin nousuun tässä maassa — se on luvattoman alhaisella tasolla tällä hetkellä — se tarkoittaa samalla myös sitä, että kotimarkkinat elpyvät, kun Suomen kansantalouteen virtaa rahaa ulkomailta. Tämä on syytä pitää mielessä aina, ennen kuin muuhun retoriikkaan mennään.

Sote-uudistus on myös menossa. Viime vaalikaudellahan siitä ei voinut kovin suuria kunniamainintoja antaa. Todetaan vain, että ainakin yritystä oli, mutta tulokset jäivät kovin ohuiksi. Mutta on selvä asia, että tässä maassa tulee myös uudistuksia tehdä. Vanhalla kaavalla emme voi enää jatkaa.

Suuri asia, jota tervehdin erittäin suurella ilolla, on byrokratian purkutalkoot. Siitäkin on puhuttu pitkään. Otan vain yhden esimerkin: Maakuntiin laaditaan silloin tällöin maakuntakaavat, ja tähän astihan ne on ympäristöministeriö aina vahvistanut ja niillä on ollut tavallaan veto-oikeus joka ainoan maakunnan tahtotilaan, mitä maakunnan kehittämisestä kaavassa sanotaan. Onneksi tämä byrokratian kukkanen on poistumassa, ja se avaa myös mahdollisuuksia niin, että kuntiin tuleva rakentaminen luo uutta työtä, uutta yritystoimintaa. Otan esimerkkinä kotikuntani Iломantsin, jossa eräät jatkuvat valittajat ovat estäneet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

erään kerrostalon rakentamisen mitä kauheimmilla syillä, ja perustelu on aina ollut se, että joku hyvä menee piloille, jos talo rakennetaan. Jos uuden luominen tässä maassa kielletään, niin olemme heikoilla jäillä, se on selvä asia.

Hallitus satsaa ensi vuoden budjetin aikana hyvän alun tiemäärärahoihin. Se 600 miljoonaa on jaettu eri vuosille. Luvattoman pitkään Suomen tiestön ja ratojen kunto on mennyt suoraa alamäkeä. Hoitovaje tien- ja radanpidossa on noin 2,4 miljardia euroa. Totta kai 600 miljoonaa euroa ei riitä mihinkään, mutta se on erittäin hyvä alku, ja siitä on hyvä jatkaa.

Biotalous on myös hallitusohjelmaan merkitty uusi mahdollisuus. Ensimmäiset askeleet biotalouden alalla otetaan ensi vuoden budjetin aikana.

Ihmettelen vain, arvoisa rouva puhemies, lopuksi, opposition asennetta tähän asiaan. Se on totta, että kun rahaa on vähemmän, niin silloin joutuu myös kulutusta leikkaamaan, se on selvä asia. Mutta jos me tyydymme vain siihen katsomaan, että joudumme jotakin tässä maassa vähentämään, emmekä usko huomiseen emmekä uskalla satsata tulevaisuuteen ja uuteen työhön, sillä tiellä on edessä meillä korkojen nousu ja Suomen valtionvelan kasvu ja yhä suuremmat valtionvelan korot, mikä lisää syöksykierrettä, joka on meidän kaikkien kannalta se huonoin vaihtoehto.

21.09 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Budjettiesitys ensi vuodelle on varsin laaja ja puheaikaa on vähän, joten otankin käsittelyyn vain muutaman kohdan.

Tänään on tullut jo monta tärkeää asiaa käsiteltyä.

Ensinnäkin pidän erittäin hyvänä, että sisäiseen turvallisuuteen tulee 50 miljoonaa lisää. Tämä rahoitus tulee meidän jokaisen turvallisuuteen ja lisää meidän jokaisen turvallisuudentunnetta. Poliisin ja ambulanssin saatavuus sekä pelastuslaitoksien toimintakyky paranevat. Tässä yhteydessä ei pidä myöskään unohtaa muita turvallisuutta tuottavia viranomaisia. Jokainen turvallisuutta tuottava viranomainen tarvitsee oman osansa tästä 50 miljoonasta.

Puolustusvoimien materiaalihankintoihin saamme 50 miljoonaa lisää. Tällä lisärahoituksella, jonka määrä nousee asteittain 150 miljoonaan euroon vuonna 2020, pystymme kattamaan Puolustusvoimien kriittisimpiä materiaalivajeita tällä vuosikymmenellä ja 2020-luvun alkupuolella. Tällä rahoituksella ei kuitenkaan pystytä korvaamaan niitä maanpuolustusta heikentäviä toimia, mitkä edellinen hallitus teki. Suunta on kuitenkin oikea.

Autoveron asteittainen 200 miljoonan euron alennus alkaa jo vuonna 2016. Veronalennus painottuu selvästi pienipäästöisiin autoihin. Myös perusväylänpitoon lisätään 132 miljoonaa euroa. Myös nämä ovat mielestäni erittäin järkevää ja vastuunkantoista toimintaa hallitukselta.

Kehitysyhteistyöhön jää leikkauksienkin jälkeen vielä lähes 500 miljoonaa euroa. Tämä summa tuleekin käyttää erittäin tarkasti. Pakolaisleireihin laitettut satsaukset vähentävät turvapaikanhakijoiden matkustamista Eurooppaan, joten tämä satsaus on oikeaa toimintaa. Tällöin säästämme myös maahanmuutosta aiheutuvista kuluista. Ymmärtääkseni humanitäärisen apuun Syyriaan ja sitä kautta muuttoliikkeen hallitsemiseen on tulossa vielä lisärahoitusta. Näin ainakin pitäisi olla.

Kotoutukseen on rahoitusta varattu 15 000 turvapaikanhakijan osalle. Saamieni tietojen mukaan rajan on tänä vuonna ylittänyt yli 17 000 turvapaikanhakijaa. Kukaan ei tällä hetkellä tiedä, mikä on luku vuoden vaihteessa. Tämän vuoksi joudumme tarkastamaan varmuudella budjettia ensi vuoden vaihteen jälkeen. Meillä on tulevaisuudessakin vielä pal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

jon tekemistä, että saamme suuren määrän maahanmuuttajia integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan.

Nykyinen hallitus haluaa ottaa vastuuta, eikä vain edellä mainitsemissani asioissa. Nyt olemme oikealla tiellä.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen valtio eli me olemme velkaantuneet hurjalla vauhdilla. Velkaa on tullut viimeisten seitsemän vuoden aikana 7 miljardia jokaisena seitsemänä vuonna lisää entisten lisäksi. Voimme hyvin puhua seitsemästä laihasta vuodesta. Kilpailukykyemme ja vientimme ovat romahtaneet, ja talouskasvumme on lähellä nolaa. Tähän on saatava muutos ja pikaisesti. Tätä nyt hallituksessa haluamme.

Uskon, että meillä on nyt hallitus, joka haluaa laittaa koko Suomen kuntoon maaseutua unohtamatta. Uskon, että seuraavat seitsemän vuotta ovat meille lihavia vuosia. Näin uskovat myös esimerkiksi autokauppiamme, jotka tervehtivät uutta autoverouudistusta tyytyväisyydellä. Myös autojen romutuspalkkiot ovat erinomaisia päätöksiä. Uudemmat autot parantavat ominaisuuksiltaan myös liikenneturvallisuutta oleellisesti, vaikka se liikenneturvallisuus onkin siinä istuimen ja ratin välissä.

21.13 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Me kaikki ymmärrämme talouden sakkamisen, mutta politiikka on silti täynnä vaihtoehtoja ja valintoja. Lukiessa hallituksen talousarvioesitystä vuodelle 2016 sitä tulee miettineeksi, ovatko ideat jollain tavalla vähissä, onko kädet nostettu osittain pystyyn vai hakeeko hallitus täysillä hyvin erilaista Suomea kuin se, johon me olemme historiassa totuneet.

Kun talous yskii, hallitus leikkaa tutkimuksesta ja koulutuksesta, vaikka Suomen pärjääminen on perinteisesti perustunut korkeaan osaamiseen. Kun pienet ja keskisuuret yritykset tuskailevat kysyntäongelmien kanssa ja maan talous sakkaa, hallitus leikkaa kotimaisen kuluttajan ostovoimaa, jolloin pk-yritysten ahdinko entisestään syvenee. Kun maahan kaivataan maltillisia palkkaratkaisuja, hallitus hyökkää poikkeuksellisella tavalla työntekijäjärjestöjä vastaan ja tähtää sopimuskulttuurin romuttamiseen Suomessa. Kun suomalaiset tuotteet eivät mene kaupaksi maailmalla, hallituksen lääke on leikata lomarahoja.

Nuoret unohdetaan, kun ei olla valmiita panostamaan nuorisotakuun toteuttamiseen. On suht epä-älyllistä väittää, niin kuin täällä tänään debatissa tehtiin, että nuorisotakuuta pitää uudistaa viime vaalikaudesta, koska se on osoittautunut tehottomaksi keinoksi nuorten syrjäytymisen ja työttömyyden hoitamiseen. Herää kysymys: haluaisiko hallitus nähdä edelleen ne kymmenentuhannet nuoret jonossa ilman työtä, ilman koulutuspaikkaa, ilman työkoetilupaikkaa, joiden tarpeeseen pystyttiin viime vaalikaudella vastaamaan? Minä en ainakaan halua, koska teillä on käsissänne työttömyyttä aivan liikaa tällä hetkellä muutenkin.

Harmaa talous saa hallituksen puolesta rehottaa ilman toimenpiteitä. Viime vaalikaudella harmaan talouden parissa työskenteli 300 käsiparia enemmän kuin edeltävinä. Nyt tähän yhteiskunnan syöpäläiseen, harmaaseen talouteen, ei löydy lantin lanttia. Eikö se olisi yksi keino saada euroja hyvinvointiyhteiskuntamme palveluiden tuottamiseen tässä taloudellisesti hyvin vaikeassa tilanteessa?

Mitä tulee eläkkeensaajien toimeentuloon, eläkkeensaajilta otetaan eläkkeensaajan asu-
mistuesta yhtä paljon kuin suurituloisilta yhteensä solidaarisuusverolla ja pääomaveroprosentin nostolla. Tämä oli hallituksen teko saada suurituloiset mukaan. Tekisi mieli sanoa "voi aikoja, voi tapoja". Molemmista tulee se 60 miljoonaa euroa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Ennen vaaleja hallituspuolueiden edustajat puhuivat oikeudenmukaisesta verotuksesta, kielsivät leikkaukset koulutukseen ja eläkeläisten toimeentuloon ja työllistämistöimiin luvattiin lisää resursseja. Vaalien jälkeen on puhuttu pakosta, sanelusta ja tuottavuusloikasta.

Enemmän pitäisi olla tekoja sopimiseen ja työllisyyden hoitoon. Työllisyysmäärärahat ja palkkatukeen käytetyt eurot ovat olleet jo pitkään loppu meidän edustajien monissa monissa maakunnissa. Täytyy muistaa, että monelle vammaiselle, pitkäaikaistyöttömälle, pitkäaikaissairaalle ja vastavalmistuneelle nuorelle, jolla ei ole työelämäkokemusta, palkkatuki on monesti ainut mahdollisuus työllistyä — tällaisessa tilanteessa varsinkin.

Mitä me tarvitsemme tässä hetkessä? Me tarvitsemme täsmätoimia vientivetoiseen talouskasvuun, me tarvitsemme vakautta työmarkkinoille, uusien innovaatioiden tukemista, kohtuuhintaista asumista ja aitoa byrokraatian purkua. Rakennuudistukset ovat myös tätä päivää, mutta niiden kohdalla säästöt tulevat kovin usein pitkällä viiveellä.

Arvoisa hallitus! Niin kuin alussa aloitin, politiikka on täynnä vaihtoehtoja ja valintoja. Koska ovat vuorossa suomalaisen hyvinvointiyhteiskuntaan kuuluvat vaihtoehdot, vaihtoehdot, jotka pitävät sisällään inhimillisyyden, oikeudenmukaisuuden, ja mikä tärkeintä, ihmisen itsensä?

21.17 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talouspolitiikkaa leimaa kummallinen ajatus siitä, että julkinen sektori on taakka, jota yksityinen sektori kantaa. Kuitenkin julkisella sektorilla on ennen kaikkea positiivisia vaikutuksia talouteen, sillä vain toimivat julkiset palvelut pystyvät takaamaan sen, että kaikkien kyvyt saadaan käyttöön, kun terveyspalvelut ja kattava koulutus ovat kaikkien saatavilla eivätkä ole kiinni omasta tai vanhempien rahatilanteesta.

Entä julkisen sektorin suuri työllistävä vaikutus? Hallituksen politiikalla julkiselta sektorilta häviää suuri määrä työpaikkoja. Koulutusleikkaukset vievät arvioiden mukaan yksinään opetus- ja kasvatusalalta noin 10 000 työpaikkaa hallituskauden loppuun mennessä. Miten tämä sopii yhteen hallituksen tavoitteiden kanssa: saada Suomi kohenevan työllisyyden uralle?

On hyvä, että hallitus luopui sunnuntai- ja ylityökorvausten leikkauksista. Pääministeri oli kuunnellut kättilöitä ja huomannut, että hallituksen esitykset eivät ole tasapuolisia. Lisien leikkauksista olisivat kärsineet jo ennestään palkkakuopassa olevat naisvaltaiset alat. Hallituksen päätöksenteko olisi huomattavasti tehokkaampaa, jos päätösten sukupuolivaikutuksia olisi mietitty jo ennen päätöksentekoa. Nyt on kulunut meidän kaikkien aikaa hukkaan, kun hallitus miettii päätöksensä vaikutuksia mies- ja naisvaltaisiin aloihin vasta, kun esitykset on annettu, ja joutuu niitä perumaan, koska ne osoittautuivat epätasa-arvoisiksi. Tehokkuudesta ei voi hallituksen päätöksentekoa ainakaan kiittää.

Hallituksen säästöt vaikuttavat myös erityisesti Itä-Suomen raideliikenteeseen. Raideliikenne on erityisen tärkeä lasten, nuorten ja ikääntyneiden liikkumisessa. Junaliikennettä korvataan busseilla, mikä heikentää liikenneturvallisuutta, kun huonokuntoiselle tielle tulee lisää liikennettä. Sen verran voi huomauttaa, että hallituksen kaavailemat teiden kunnossapitoon varatut ja korjausvelkaan tarkoitetut 100 miljoonaa euroa uppoavat erittäin hyvin koko Itä-Suomen alueelle. Jos me saamme ne sinne, niin sitten on liikenne vähän paremmassa jamassa meillä.

Raideliikenteen heikennys on myös ympäristölle erittäin haitallista, kun suuri joukko ihmisiä pakotetaan oman auton rattiiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Olen todella huolestunut siitä, miten hallituksen politiikka vaikuttaa myös työllisyyteen. Sujuva raideliikenne on tärkeää myös niille ihmisille, jotka työllistyvät Ruuhka-Suomen ulkopuolella. Kuinka Itä-Suomen suuret työttömyysluvut saadaan alas raideliikennettä kurjistamalla? Mitä tällainen aluepolitiikka on?

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talouspolitiikka osoittaa, että harmaan talouden torjunta ei kuulu sen kärkihankkeisiin. Hallitusohjelmassa tavoitellaan 150 miljoonan euron lisäverotuloja harmaaseen talouteen puuttumalla. Budjetista ei kuitenkaan löydy merkittäviä lisäpanostuksia harmaan talouden torjuntaan. Päinvastoin tämä tavoite ei tunnu toteutuvan mitenkään budjetissa, sillä puuttuvat lisäpanokset harmaan talouden torjuntaan näkyvät siellä selkeästi. Hallitus esitti aiemmin, että harmaan talouden torjunnan määrärahat tippuvat 20 miljoonasta 13,5 miljoonaan, mikä varmasti vaikuttaa siihen, että harmaan talouden tuottoa ei tule sillä tehokkuudella saatua. — Kiitoksia.

21.22 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Talousarviota käsitellään, kuten lukuisat edustajat jo ovat tässä päivän aikana todenneet, kiistämättömästi hyvin vakavassa taloustilanteessa. Tältä pohjalta onkin välttämätöntä, että luvalla sanoen viime vaalikauden tietyllä tavalla päättämätön ajalehtiminen saadaan loppumaan ja kyetään tekemään suunnanmuutos, jossa talouden tasapainottamiseen päästään heti kiinni, velkaantumisen saadaan taittumaan, kuitenkin tavalla, jossa kokonaisveroaste ei saisi nousta. Verotuksen painopistettä on kyettävä siirtämään työn ja yrittäjyyden verotuksesta muun muassa haittaverojen suuntaan. Oleellisen tärkeää verotuksen osalta on se, että sen on oltava ennakoitavaa ja johdonmukaista.

Lisäksi on tärkeää, että hallitus on valinnut selkeät strategiset tavoitteet. Meidän on tärkeää panostaa näihin kärkihankkeisiin ja infran korjausvelkaan ja hakea näiden kautta talouden kasvua. Kokonaisuutena hallituksen valitsemaa talouslinjaa on syytä tukea. Valitettavasti olemme niin syvällä, että laivan suunta muuttuu kovin hitaasti.

Muutamia erilliskohtia tässä budjettiesityksessä:

Hallitusohjelman ja budjettiesityksen tavoitetta byrokratian ja normistojen purkamisessa on tuettava vahvasti. Se on täysin välttämätöntä.

Toisekseen pari sanaa kuntataloudesta. Rohkenen sanoa, että selvästi on nähtävissä, että tässä vaalikauden vaihtuessa myös kuntapolitiikka muuttui. Se muuttui monella tavalla myönteiseen suuntaan. Tärkeää on päästä eroon viime kauden kuntaturbulenssista, saada vakautta kuntapolitiikkaan niin monella tavalla.

Myönteistä talousarviossa on muun muassa se, että nyt kunnille ei kohdenneta uusia tehtäviä. Kuntien valtionosuudet kasvavat veroperustemuutosten kompensaaion ja täysimääräisten kustannuskompensaaioitten kautta. Tämä oli erittäin hieno päätös, että hallitus todella toteuttaa nämä hallitusohjelman kirjaukset tiukasta taloustilanteesta huolimatta.

Merkittävää on myös se, että kuntien kustannustehtävä- ja velvoitekuormaa pyritään alentamaan sillä yhdellä miljardilla eurolla. Sen lisäksi pyritään tekemään isoja reformeja: sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, aluehallinnon uudistus, pyritään lisäämään kuntien elinvoimatyötä ja niin edelleen.

Tässä yhteydessä en malta olla sanomatta sitä, että kun nyt lähiviikkoina tullaan tekemään sosiaali- ja terveydenhuollon perusteitten mukaisesti itsehallintoalueitten määräraatkaisu, niin toivon, että se määrä perustuisi maakuntajaotukseen eikä mihinkään muuhun perusteeseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Kuntatalouden osalta toki tässä esityksessä on myös miinusmerkkisiä asioita. Itseäni muun muassa mietityttävät maahanmuuton kustannukset kuntakentällä. Talousarvioesityksestä puuttuu vielä tässä vaiheessa realistinen lukumääräarvo ensi vuoden osalta.

Budjetin yhteydessä on aina huomioitava oikeudenmukaisuus. Oikeudenmukaisuus on tärkeä niin ihmisten kuin alueittenkin kesken. Olen vuodesta 2007 eduskunnan istuntosalissa sanonut lukuisia kertoja: Tämä maa elää vain koko voimallaan. Sillä, miten kykenemme hyödyntämään laajan maan kaikkia resursseja ja osaamista, sillä, miten kykenemme kehittämään maan kaikkia alueita, ratkaistaan koko laajan Suomen tulevaisuus ilman minäänlaista vastakkainasettelua maaseudun ja taajamien välillä.

Hallituksen yksi keskeinen strateginen painopiste on biotalous. Merkittävä odotusarvo uusista työpaikoista kohdistuu siis luonnonvara- ja biotalouteen. Siksi meidän on huolehdittava siitä, että tämä yhteiskunta ei keskity liikaa. Keskittyminen ei ole mikään luonnonlaki, eivätkä kasvun mahdollisuudet siis rajoitu kasvukeskuksiin. Tätä taustaa vasten en oikein ymmärrä sitä, että budjettikirjaan valtiovarainministeriö on taloudellisen katsauksen yhteyteen kirjan loppuun yhdistänyt myös kirjoituksen, jossa pyritään todistamaan sitä, että kaupungistuminen lisää talouskasvun mahdollisuuksia. En ymmärrä sitä. Eivät kaikki innovaatiot synny kasvukeskuksissa.

21.28 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pitkä päivä alkaa olla käytyä tässä, ja salissa on käyty tänään vilkasta ja rehevääkin keskustelua talousarviosta vuodelle 2016. Julkisen talouden kestävyysvajeen umpeenkurominen ja valtion velkaantumisen pysäyttäminen on hallituksen yhteinen tavoite. Itse asiassa aika monen oppositioedustajankin suusta saatiin tämä sama asia kuulla, toimenpiteet vain ehkä olivat hiukan erilaisia meillä.

Hallitus on ottanut yhdeksi kärkihankkeeksi maamme teiden korjausvelan kasvun pysäyttämisen, ja siihen on varattuna 600 miljoonaa euroa, joista 100 miljoonaa on vuodelle 2016. Tätä linjausta pidän erittäin tärkeänä. Vaikka tässä äsken edustaja Semi toivoikin, että tämä 100 miljoonaa kaiken kaikkiaan käytettäisiin hänen vaalipiirinsä alueella, niin siihen eivät kuitenkaan tämänkään hallituksen rahkeet riitä, mutta suunta on oikea.

Autovero ja sen uudistus on puhuttanut myös tänään meitä paljon. Yhtenä uudistuksen tarkoituksena on saada liikenteeseen tietysti entistä turvallisempia ja ympäristöystävällisempiä autoja. Valitettavasti viime päivien uutiset maailmalta kertovat kuitenkin, kuinka epäluotettaviksi autojen testitulokset on todettu, ja siksi mielestäni CO₂-päästöjen tilalle voitaisiinkin ottaa jokin paljon konkreettisempi arvo, mikä olisi helpommin mitattavissa — olisiko se sitten auton paino tai kuutiotilavuus.

Hallituksen ohjelma sisältää 15 miljoonan euron säästön joukkoliikenteeseen. Esitettyjen vaihtoehtojen tilalle voisimme myös tutkia mahdollisuutta luopua suurten kaupunkien joukkoliikennetuesta ainakin osittain, sillä onnistuakseen markkinaehtoinen joukkoliikenne vaatii laajan väestöpohjan niin kuin täällä Helsingissä, ja minusta olisi sopivaa, että tämäkin mahdollisuus ainakin kokeiltaisiin täällä pääkaupunkiseudulla.

Arvoisa rouva puhemies! Puolustusbudjetti turvaa hyvin yleisen asevelvollisuuden. Parlamentaarinen selvitysryhmä teki hyvää työtä viime vaalikaudella, ja yhteinen 50 miljoonan euron lisäys puolustusmateriaalihankintoihin sisältyy tähän hallituksen ohjelmaan. Se on erittäin hyvä asia, ja pidän sitä kannatettavana. Valitettavasti myös leikkauksia puolustusbudjettiin on tulossa, ja erityisen huolestunut olen maanpuolustusjärjestöille myönnettävään valtionapuun kohdistuvasta leikkauksesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

Sotilaallinen kriisinhallinta on Suomelle tärkeää, Suomi on tunnettu maa maailmalla. Kriisinhallintajoukoissa tällä hetkellä on arviolta noin 570 henkilötyövuotta Suomesta, pääosin Libanonissa ja Afganistanissa mutta myös muissa maissa. Levottomuudet maailmalla saattavat johtaa siihen, että kriisinhallintajoukkoja tarvitaan lisää, ja toivon, että hallitus pystyy vastaamaan siihen, mikäli tällainen kysymys Suomelle tällä hallituskaudella esitetään.

Yhtenä kärkihankkeena hallituksella on myös normien purku, ja yhden esimerkin haluan ottaa kuljetusalalta, jota jonkun verran tunnen. Koulutus on aina tärkeää, ja kuljettaja- ja yrittäjäkoulutus on erittäin tärkeä asia, mutta paljon keskustelua herättää yrittäjäkoulutuksien ja kuljettajakoulutuksien päällekkäisyys, ajokorttien päivitys viiden vuoden välein ja se, että jos olet tavaraliikenneyrittäjäkurssin käynyt ja taksiyrittäjäkurssilla, niin mitään kursseja ei huomioida, kun toista kurssia käyt, ja tässä mielessä toivoisin, että myös normien purkua suoritettaisiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Elo — poissa, edustaja Paatero — poissa, edustaja Heikkinen — poissa, edustaja Viitanen — poissa, edustaja Torniainen (Ari Torniainen: Paikalla!) — hienoa, tervetuloa!

21.33 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä viikko on eduskunnan syysistuntokauden yksi merkittävimmistä viikoista. Nyt ensi vuoden budjetin lähetekeskustelut käydään tilanteessa, jossa suomalaisia huolestuttavat ja askarruttavat kotimaan työllisyys-, velka- ja talousongelmien lisäksi myös pakolaisasiat. Hallitus joutuu tekemään tässä tilanteessa vaikeita, ikäviä ja meitä kaikkia koskettavia päätöksiä velkasuhteen kääntämiseksi paremmaksi. Nyt tarvitaan päätöksiä. Suomi selviytyy uudistamalla. Poistetaan siis turhaa byrokratiaa ja normeja. Päivitetään samalla maamme 2010-luvulle.

Työttömiä on jo lähes puoli miljoonaa, ja se on aivan liian paljon. Työllisyyden parantamisen tuleekin olla ykkösasia päätöksiä tehtäessä. Vain siten voidaan turvata palvelut ja voimme pitää huolta heikoimmista myös tulevaisuudessa. Vain siten voimme välttyä uusilta leikkauksilta. Leikkaukset ovat aina erittäin kipeitä toimia, eikä niitä kukaan mielellään tee. Tulevaisuudessa tarvitaan nykyistä ja uutta pysyvää työllisyyttä. Tähän tähtäävät myös hallituksen monet kärkihankkeet. Hallitus tekee siis päätöksiä, niitä vaikeitakin, pe-lastakseen Suomen.

Arvoisa puhemies! Vaikka oppositio on tänään paljon arvostellut talousarvioesitystä, niin budjetti sisältää paljon hyviä päätöksiä. Menolisäyksiä osoitetaan lapsiperheiden kotipalveluiden saatavuuden turvaamiseen ja lasten suojeluun. Takuueläkkeiden korotukseen varatut 30 miljoonaa, eli noin 23 euroa kuukaudessa, tulevat todella tarpeeseen. Myös sisäiseen turvallisuuteen osoitetut 20 miljoonaa ja Puolustusvoimien materiaalihankintojen lisämäärärahojen lisäys ovat perusteltuja ja aiheellisia. Perusväylänpidon momentille lisärahaa on tulossa 132 miljoonaa euroa. Tällä eduskuntakaudella hallitus pyrkii saamaan korjattua osan mittavasta, noin 2,5 miljardin euron, liikenneinfran korjausvelasta ja pyrkii samalla siihen, ettei korjausvelka ainakaan pääse kasvamaan. Toimivat ja hyväkuntoiset kaikenasteiset tiet ja muut liikenneväylät ovat ihmisten asumisen, turvallisen liikkumisen ja yrittämisen kannalta tärkeitä. Siksi perusväylänpitoon on tärkeää saada hallituksen esittämät lisäpanostukset.

Talousarvioesityksen veromuutokset ovat kaiken kaikkiaan työllisyyden, yrittäjyyden ja kasvun vahvistamiseen tähtäävät ja mielestäni erittäin hyviä esityksiä. Hallitus ei yksin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

pysty nostamaan Suomea suosta, vaan tähän tarvitaan koko maan ja kaikkien kansalaisten ja sopijajärjestöjenkin tukea. Toivon edelleen, että vaikka yhteiskuntasopimusta ei vielä ole saatu aikaiseksi, niin sopijajärjestöt pääsevät yhteisymmärrykseen asioista. Se on kaikkien suomalaisten etu. Tarvitsemme erittäin maltillisia palkkaratkaisuja, ratkaisuja, jotta saamme viennin vetämään ja kilpailukyvyn vastaavalle tasolle kilpailijamaiden kanssa. Yritystenkin on kannettava vastuunsa Suomen nousemisesta, ja tämä tarkoittaa, että yritysten on pyrittävä investoimaan Suomeen työllisyyttä lisäävästi. Nyt on myös yritysten hyvä osoittaa isänmaallisuuttaan ja toimia Suomen hyväksi suomalaisia työllistäen.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus on sitoutunut vähentämään kuntien velvoitteita ja tehtäviä miljardilla eurolla. Julkista taloutta pitääkin käsitellä kokonaisuutena, siis kunta- ja valtiontaloutta yhdessä.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti löydämme tässäkin asiassa yhteen hiileen puhaltamisen hengen. Suomi nousee sopimalla. Suomi ja suomalaiset tarvitsevat enemmän yhteistyötä ja vähemmän vastakkainasettelua.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Eloranta — poissa, edustaja Kärnä — poissa, edustaja Marin — poissa, edustaja Kulmuni — poissa, edustaja Taavitsainen — poissa, edustaja Sirén, anteeksi Ihalainen välissä — poissa hänkin, edustaja Sirén — poissa, edustaja Meri — poissa, edustaja Vähämäki — poissa, edustaja Salonen — poissa, edustaja Vartiainen — poissa, edustaja Wallin, Stefan — poissa, edustaja Suutari — poissa, edustaja Kopra — poissa, edustaja Wallin, Harry — poissa, edustaja Sarkomaa — poissa, edustaja Juhantalo — poissa, edustaja Vartia — poissa, edustaja Maijala — poissa, edustaja Multala — poissa, edustaja Heinonen — poissa, edustaja Halmeenpää — paikalla, hienoa!

21.40 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa hallitus, vaikka ei näillä tunneilla läsnä olekaan, kokonaisuudessaan: Kaikkien meidän tavoitteena, myös vihreiden tavoitteena, on talouden tasapaino ja kestävyysvajeen umpeenkurominen. Vastuullinen talouspolitiikka voi kuitenkin nojata maltillisempaan sopeutustahtiin ja reippaampiin tulevaisuuden pärjäämistä vahvistaviin uudistuksiin kuin mitä hallitus nyt esittää. Meillä on varaa käyttää kaksi vaalikautta talouden tasapainottamiseen. Sopeutusten kokonaismäärä tällä vaalikaudella voisi olla maksimissaan 2 miljardia euroa vihreiden mielestä. Tämä maltillisempi euro- ja aikataulutavoite tekee talouspolitiikasta inhimillisempää ja pienentää sitä riskiä, että leikkaukset söisivät talouskasvua.

Työllisyys määrittää sopeuttamisen tarpeen. Vihreät tavoittelevat kahdessa vaalikaudessa reilusti korkeampaa, 74 prosentin työllisyysastetta. Onnistuessaan se puolittaa leikkaustarpeen. Työllisyyspolitiikan kulmakiviksi tulee ottaa perustulo ja uusiutuvan kotimaisen ja hajasijoitetun energian vallankumous. Pienten ja keskisuurten yritysten työllistämiskynnystä pitää alentaa ja toimintaedellytyksiä vahvistaa työllisten määrän kasvattamiseksi. Pitää pyrkiä lähemmäs sitä, mitä työllisyysaste on muissa Pohjoismaissa.

Hallituksen budjettiesitys ei kuitenkaan näytä johtavan työpaikkojen lisääntymiseen eikä tuloerojen ja muun eriarvoisuuden vähenemiseen. Taitaa käydä päinvastoin. Tavoitteena tulee olla kokonaisuus, joka kaventaa tuloeroja, vähentää köyhyyttä ja vahvistaa myös sukupuolten välistä tasa-arvoa työmarkkinoilla ja koko yhteiskunnassa. Eivät nämä tavoitteet toteudu, jos leikataan rajusti koulutuksesta, varhaiskasvatuksesta, kaikkein köyhimpien ihmisten — kuten eläkeläisten, toimeentulotukea saavien ja opiskelijoiden — ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

loudesta. Viisautta olisikin jakaa sopeutusten taakkaa verotuksen kautta selvästi enemmän hyvätuloisille palkansaajille ja kohdennetusti vauraimpaan väestönosaan. Pienituloisten, myös etuuksien saajien ja eläkkeensaajien, verotusta puolestaan tulee selvästi keventää.

Mitä tavoitteita kohti hallitus kurkottaa leikkaamalla roimasti kehitysyhteistyöstä ja luonnonsuojelusta? Ympäristölle haitallisia tukimuotoja hallitus sen sijaan vähentäisi vain erittäin maltillisesti. Mitäpä jos karsittaisiin ympäristölle haitallisia tukia tämän päälle koko vaalikaudella yhteensä 600 miljoonalla eurolla, ensi vuonna siis 200 miljoonalla eurolla, mikä vastaisi suunniteltuja koulutusleikkauksia, jotka voitaisiin näin jättää kokonaan tekemättä? Toteutettaisiin tukien karsintaa siten, että yhteen sektoriin kohdistuvat leikkaukset pysyisivät maltillisina.

Arvoisa puhemies! Hallitus ja me kaikki muutkin haluamme parempaa tulevaisuutta suomalaisille. Haluan kysyä, onko hallituksessa harjoitettu budjettia laadittaessa koulutuksen taloustiedettä lainkaan. Suomalaisille koulutus on elinehto. Koulut ovat rakennuksia, joissa on neljä seinää ja sisällä tulevaisuus. Ei ole pitkälle kantava suunnitelma, että suomalaiset itse alkaisivat heikentää omia osaamisen mahdollisuuksiaan varhaiskasvatuksesta ja peruskouluista lähtien. Millä pääomalla innovaatioita, uutta kasvua ja tulevaisuuden tekijöitä, kilpailukykyä taotaan, jos yksi tärkeimmistä edellytyksistä — laadukas, tasa-arvoinen ja riittävästi resursoitu kasvatusta, koulutus ja tutkimus — vaarannetaan?

Vihreät esittävät koulutusleikkausten vaihtoehdoksi kilometrikorvausten ja matkakuluvähennysten kohtuullistamista vastaamaan niiden alkuperäistä tarkoitusta, ei näiden pitkien etäisyyksien ja yhä vähenevän julkisen liikenteen maassa tuiki tarpeellisten tukimuotojen leikkaamista kohtuuttomasti eikä varsinkaan kokonaan. Valtiovarainministeri on arvioinut kilometrikorvausten ylikompensaation suuruudeksi muutama vuosi sitten 170 miljoonaa euroa.

Nyt tehdään arvovalintoja. Meidän arvoissamme koulutus on korkealla, ja sen tulee näkyä myös budjetissa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mäkipää — poissa, edustaja Tolppanen — poissa, edustaja Kasvi — poissa, edustaja Hakkarainen — poissa. Myönnän vielä yhden puheenvuoron edustaja Saviolle, minkä jälkeen keskeytämme istunnon ja jatkamme huomenna. — Olkaa hyvä, edustaja Savio.

21.45 Sami Savio ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän myös hallitusta vuoden 2016 talousarvioesityksen tuomisesta eduskunnan käsittelyyn. Tämä budjettiesitys sisältää paljon keinoja, joilla Suomen talous saadaan lopulta käännettyä nousuun seitsemän laihan vuoden jälkeen. Itse asiassa talouskasvun edellytyksiä parantavia toimenpiteitä olisi pitänyt tehdä jo viime vuosikymmenen lopulla, mutta parempi kuitenkin myöhään kuin ei milloinkaan. Näillä toimilla pyritään luonnollisesti kääntämään myös vaikea työttömyystilanteemme nousuun. Kuten julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2016—19 mainitaan, erityisen huolestuttavaa on pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyden nopea kasvu. Jotta rakenteellista työttömyyttä pystytään vähentämään, on hallituksen puututtava taloutemme rakenteisiin, joiltain osin jopa kipeästikin.

Hallitusohjelman kuntakokeilun avulla on tarkoitus saada kunnat ottamaan vastuulleen osa vaikeasti työllistyvien henkilöiden työvoimapalveluista. Monen kunnan toive onkin ollut, että ne pystyisivät hyödyntämään käytössä olevaa asiantuntemusta ja paikallistuntemusta työllisyyden hoidossa. Muilta osin työttömyysturvamenot on tarpeen siirtää ny-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2015 vp

kyistä laajemmin aktivoivaan suuntaan. Esimerkiksi palkkatuen ja starttirahan käyttöä tulisikin lisätä huomattavasti nykyisestä. Kokonaisuutena kunnille ei hallitusohjelman mukaan ole tulossa olennaisesti uusia velvoitteita, tai jos niitä tulee, niin kustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti. Tämän lisäksi vanhoja lakisääteisiä tehtäviä tarkastellaan uudelleen ja aikojen saatossa tarpeettomiksi jääneet velvoitteet poistetaan. Tämä mahdollistaa sen, että kunnat voivat huomattavasti nykyistä laajemmin hyödyntää paikallisten olosteiden tarjoamia mahdollisuuksia palveluiden tuottamisessa.

Myös pienituloisten kansalaisten asemaan on tulossa hieman helpotusta. Muun muassa Yle-veron maksuvelvollisuuden poistaminen noin 300 000 pienituloiselta ihmiseltä sekä takuueläkkeen 23 euron korotus parantavat monen kotitalouden ostovoimaa. Erityisellä ilolla tervehdin pieni- ja keskituloisille suunnattua työtulovähennystä, joka merkitsee 450 miljoonan euron veronkevennystä ja kannustaa samalla työn vastaanottamiseen.

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi on mielestäni erittäin tärkeää, että hallitus on yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa löytämässä yhteisen näkemyksen. Kustannuskilpailukyvyn parantamiseen tähtäävät toimet voidaan näin toteuttaa mahdollisimman oikeudenmukaisesti. Suunniteltujen muutosten lisäksi näköpiirissä oleva palkkamaltti luo hyvät edellytykset kilpailukykyimme palauttamiselle ja Suomelle elintärkeän viennin saamiseksi lopulta nousuun.

Lopuksi kiinnitän vielä huoleni sisäministeriön pääluokan maahanmuuttoon liittyvään kustannusarvioon, joka perustuu noin 15 000 turvapaikanhakijaan. Mikäli turvapaikanhakijoita kuitenkin tulee Suomeen samalla tahdilla kuin tänä syksynä, on aiheutuva kustannus moninkertainen eli useita satoja miljoonia euroja budjetoitua suurempi. Tähän seikkaan on mielestäni syytä varautua jo tänä syksynä budjettia hyväksyessä.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2016 talousarvio on tärkeä askel kohti taloudellisesti toimekkaimpaa yhteiskuntaa. Tästä kaikesta huolimatta meillä on jatkossakin varsin pitkä matka kuljettavanamme, jotta julkinen talous saadaan tasapainoon ja yksityisen sektorin pyörät jälleen kunnolla pyörimään.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.